

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

Handwritten signature or mark in the top right corner.

ဆရာကြီး ဦးအောင်ဒင်၏

ဗုဒ္ဓနည်းကျ

ဩဠာရိကသုခုမဓာတ်ကျမ်း

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ

မြန်မာနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့
ပံ့ပိုးတိုက်ပံ့ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၅

ကောဇာ ၁၃၃၃

ပြေလ ၁၉၇၁

ပြည့်စုံပြောစီခြောက်သော
ဆေးပညာရှင်

★ ဤ ကျမ်းစာငယ်ဖြင့် သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးပညာ ၏ သဘောအချုပ်ကို နားလည်နိုင်၏။ သို့ရာတွင် ပြည့်စုံပြီ ဟု မဆိုနိုင်သေး။

★ ဆရာကြီး ဦးအောင်ဒင် ပြုစုသော 'ကျိုးကြောင်း ဆက် ဓာတ်ကျမ်း' ကို ဆက်လက် ဖတ်ရှုရပေဦးမည်။ သို့ရာ တွင် ပြည့်စုံပြီဟု မဆိုနိုင်သေး။

★ အထက် ဗမာပြည်တွင် ဆရာကြီး ကိုယ်တိုင်၎င်း၊ အောက်ဗမာပြည်တွင် ဆရာတော် ဦးမဟိန္ဒ ကိုယ်တိုင်၎င်း မြန်မာပြည် မြို့ကြီးတိုင်း၌ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးပညာ သင်တန်းများ အခမဲ့သင်ကြားပို့ချနေသည်ကို တက်ရောက် လေ့လာရပေဦးမည်။ သို့ရာတွင် ပြည့်စုံပြီဟု မဆိုနိုင်သေး။

★ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေး ပညာရှင်များ အဖွဲ့ချုပ်တည်ရာ ဆေးသင်တန်း ကျောင်းနှင့် ဆေးကုဌာနသို့ လာရောက်၍ လက်တွေ့ ကုထုံးကို ရယူ ရပေလိမ့်ဦးမည်။

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

ဗုဒ္ဓနည်းကျ၊ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်ရိုက်နှိပ်ခြင်း အုပ်အရ-၅၁၀၀။

ထုတ်ဝေသူ။ ။ ဦးမြဝင်း (ကဝိစာပေတိုက်) ၂၄၀၊
ဗားကရလမ်း၊ မြေနီကုန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် မြ ၀၄၀၁)။

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာ့ဆေးစာတိုက်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၊
ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ပုံနှိပ်တိုက်တွင် အတိုင်းရေးမှူး (အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိချုပ်)
ဦးလှမောင် M.A., M.S., B.L. (မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၈၇၉) က ပုံနှိပ်သည်။

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

ဆရာကြီး-ဦးအောင်ဒင်

(KTY 28.12.2017)

ဗုဒ္ဓနည်းကျ

ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးပညာ

မိတ်ဆက်လွှာ

“ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း” စာအုပ် စာရွှေသူ၏ လက်ဝယ်သို့ ရောက်ရှိနေခြင်းဖြင့် စာရွှေသူလည်း အများနည်းတူ “ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးပညာ” ကို စိတ်ပါဝင်စားနေသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်ဟု ယူဆ ယုံကြည်မိပါသည်။ စာရွှေသူအဖို့ “ဩဋ္ဌာရိက သုခုမဆေးပညာ” ကို စိတ်ဝင်စားနေသည်နှင့်အမျှ ဤဆေးပညာနှင့် စပ်သော ဘဝင် မကျနိုင်သည့် အောက်ပါ အချက်ကြီး ငါးချက်တို့ကလည်း စာရွှေသူ ၏ရင်တွင်း၌ ရိုက်ခတ်နေကြပါလိမ့်မည်။ ထိုအချက်များကား—

- ၁။ ဤဆေးပညာသည် ဘယ်အချိန်က စတင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ သည်။
 - ၂။ ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်တို့က စတင်တီထွင်ခဲ့သည်။
 - ၃။ ဘာကြောင့် ပျောက်ကွယ်နေခဲ့သည်။
 - ၄။ “ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ” ဟု အဘယ်ကြောင့် ခေါ် တွင်ရသည်။
 - ၅။ ဘယ်လောက်အထိ ပြည့်စုံကောင်းမွန်သော စွမ်းရည်ဂုဏ် တို့ ရှိသည်။ ဆိုသော အချက်ကြီး ငါးချက်ဖြစ်ပါသည်။
- ၎င်းအချက်ကြီးများသည် မည်သည့်ပညာရပ်တွင်မဆို သိသင့်သိ ထိုက်၏။ သိချင်ဖွယ်လည်း ကောင်း၏။ သို့အတွက် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းသော ထိုအချက်ကြီးများကို ဖြေရှင်း ဖော်ပြသည့် အနေ ဖြင့် “မိတ်ဆက်လွှာ” ကို သုတေသီပညာရှင်တို့၏ အလိုကျ ရှေးဦးစွာ တင်သွင်းဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

[၁] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးပညာအစ

“သြဋ္ဌာရိက သုခုမဆေးပညာ”သည် မိုးခင်းကျရွှေကိုယ်မဟုတ်၊ ရှေးထုံးစဉ်လာ သမိုင်းပေး ပညာတရပ် ဖြစ်၏။ ရှေးရှေးသမား တော်ကြီးများသည် မိမိတို့တိုင်းပြည် ရာသီဥတု လူမျိုးတို့၏ စရိုက် သဘာဝ၊ ယဉ်ကျေးမှု အခြေအနေအရ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ အမြင်ဖြင့် ဆေးပညာအမည်တို့ကို တီထွင်ခဲ့ကြရာ “သြဋ္ဌာရိက သုခုမ”သည် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာအမြင်ဖြင့် ခေါ်တွင်ခဲ့သော ဆေးပညာအမည်တမျိုး ပင် ဖြစ်၏။ ယင်းအမည်သည် မန္တလေးခေတ် “ဓာတ်ဆရာကြီး ဦးပို” လက်ထက်တွင် ပိုမို အသက်ဝင် လှုပ်ရှား လာခဲ့သည် ဖြစ်ရာ ဓာတ်ဆရာကြီး ဦးပိုသာလျှင် “သြဋ္ဌာရိက သုခုမ”ကို တီထွင် ဖန်ဆင်းသူ အဖြစ် အချို့ မြင်နေတတ်ကြ၏။ စင်စစ် “သြဋ္ဌာရိက သုခုမဓာတ်ပညာ”၏ သမိုင်းစဉ်နောက်ခံကို ဝေဖန်သုံးသပ်ခဲ့လျှင် အင်းဝခေတ်လောက်ကပင် မြန်မာပြည်တွင် ဓာတ်ပညာများ ခေတ်စားနေခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါမည်။ ထိုအချက်ကို သိသာစေရန် အတိတ်ခေတ် မြန်မာပြည်၏ ဓာတ်ပညာရာဇဝင် ဆင်းသက်လာပုံကို မျှော်မှန်းကြည့်ရှုသော်—

- (၁) အင်းဝခေတ် သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက် ဝိနည်း ငါးကျမ်း နိဿယကျမ်းပြု “ရွှေဥမင်ဆရာတော်”၊
- (၂) ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်ကျော် “တောင်ဖီ လာ ဆရာတော်”၊
- (၃) ဆင်ဖြူရှင် တနင်္ဂနွေမင်းလက်ထက် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ နိဿယ ကျမ်းပေါင်းများစွာကို ပြုသော “မဏိရတနာရာမ နေရင်းဆရာတော်”နှင့်

(၄) ကုန်းဘောင်ခေတ် ပဌမပိုင်း အလောင်းမင်းကြားကြီး လက်ထက် မ,ကရလောပ ရာဇဂုဏ်သို့တံဆိပ်တော်ရ “တောင်တွင်းဆရာတော် ခင်ကြီးပျော်” တို့သည် လက်ရှိ မြန်မာ့ဓာတ်ဆေးပညာနှင့် ဆေးဆရာတို့၏ ဘခင်ကြီး များသဖွယ် ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုဆရာတော်ကြီး ၄-ပါးတို့တွင် ရွှေဥမင် ဆရာတော်ကြီးသည် “ဓာတုဝိဇ္ဇာမယ ဓာတ်ကျမ်း”ကို၎င်း၊ တောင်ဖီလာ ဆရာတော် ကြီးသည် “သမ္ပန္နဓာတ်ကျမ်း၊ မဟာနာရီဓာတ်ကျမ်း၊ ကွန်ချာ ဓာတ်ကျမ်း” စသော ဓာတ်ကျမ်းများကို၎င်း၊ နေရင်း ဆရာ တော်ကြီးသည် “သင်္ဂဟဓာတုဓာတ်ကျမ်းကို၎င်း၊ တောင်တွင်း ဆရာတော် ခင်ကြီး ပျော်သည် “အာဒိကပ္ပ ဒွါဒေသီ ကျမ်း၊ ဒွါဒသိမ်ကျမ်း၊ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း၊ ဆနုဂုတိဆေး ကျမ်း”စသော ကျမ်းတို့ကို၎င်း ပြုစုရေးသားတော်မူကာ ဓာတ် ပညာမျိုးစေ့ကို ချပေးတော်မူခဲ့ကြ၏။ သို့ဖြစ်ရာ “သြဋ္ဌာရိက သုခု မ” သည် နေ့စေ့ လစေ့ အောင်မြင်စွာ ဖွားမြောက် ပေါ်ထွန်း လာသော ဓာတ်ဆေးပညာတရပ်ဟု သိမှတ်အပ်၏။ တမင် ဆန်း ချင်၍ ယခုမှ မူသစ်တီထွင်ထားသော ပေါ်ပင် ဆေးပညာ တရပ် မဟုတ်ပေ။ ရှေးကဆရာ၊ ထုံးစဉ်လာတိုင်း၊ သြဋ္ဌာရိက၊ သုခုမဟု နာမတင့်ဆန်း၊ သို့မည်တန်းထားသော ဆေးပညာ တရပ်သာ ဖြစ် လေသည်။

ဝိညာဉ်ကင်းပြတ် သေလုမတတ် ဖြစ်ခဲ့ခြင်း

ဤ “သြဋ္ဌာရိက သုခုမဓာတ်ဆေးပညာ” သည် ရှေးခေတ် ဟောင်းမှ နှစ်စွယ်လွန် နှစ်ဘက်ချွန် စွယ်စုံပညာကျော် သာသနာ

[ဃ] ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ပိုင်စသော အဓိကရ ဆရာတော်ကြီးများကိုယ်တိုင် မျိုးစေ့ချ၍ ရှင် သန်ပေါက်ဖွားလာခဲ့သော ဆေးပညာတရပ် ဖြစ်သည်မှာ အထက် ဖော်ပြပါ စကားတို့ဖြင့် ထင်ရှားသိသာလှ၏။ နရသုခိကျမ်းဆရာ အဝရွှေမြို့တော်ဝန် စာရေးကြီး ဦးကောင်း၊ သမားတော်ပညာရှိ ပရမတ်ဆရာ ဓာတ်ဆရာကြီး ဦးပိုစသော သမားပညာရှိကြီးများ ကိုယ်တိုင်လည်း အစဉ်အဆက် အလေးပြုကာ လိုက်နာကုစားခဲ့ ကြ၏။ ကုစားခဲ့သည်နှင့်အမျှ တိုင်းရင်းသားတို့၏ လူမျိုးဆက် ပြန့်ပွားစည်ပင်ရေးနှင့် အသက်ရှင်သန်စွမ်းရေးတို့အတွက် များစွာ ပင် အကျိုးပြုနိုင်ခဲ့ပေသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ၌ကား ရွှေခွက်ကို ရွှေမထင်၍ ချောင်တွင်ထိုးထားသူများပမာ မသိသူတွေအများက ကျော်လွှား၍ သိရှိသူအနည်းငယ်မျှလောက်သာ ဖော်ယူသုံးစား နေကြတော့သည်ဖြစ်ရာ ဝိညာဉ်ကင်းပြတ်လုဆဲ အခြေသို့ရောက်၍ နေခဲ့လေပြီ။ ယင်းသို့ဖြစ်ရခြင်း အကြောင်းကား—

- (၁) ကိုယ့်ထီး ကိုယ့်နန်း ကိုယ့်ကြငှန်းနှင့် ကိုယ့်လူမျိုးတို့၏ အသက် ရှင်သန်စွမ်းမှု ကျန်းမာရေးကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ဖေးမထောက်ကူ၍ ကိုယ်ပိုင်စွမ်းအားဖြင့် ရပ်တည်နိုင် စွမ်းသော မြန်မာ့ဆေးပညာများကို တိုင်းတပါးသား လူယက်အုပ်စိုးသူများက ထင်သလောက် အနိုင်ကျင့်၍ ဖိနှိပ်ညှဉ်းပန်းလာခဲ့ခြင်း။
- (၂) အမြင်ကျဉ်းမြောင်း၍ စိတ်ထားကောင်း မရှိနိုင်ကြသော ရှေးရှေး ခေတ်အခါက အချို့ သမားဆရာကြီးတို့သည် မိမိတတ်ထားသော ပညာကို နောက်လူ နောက်သား တို့အား လက်ဆင့်ကမ်း အမွေပေးလိုစိတ် မရှိခြင်း။

- (၃) ခေတ်မှီပေါ်လွင်သော နည်းပေး လမ်းပြ ဓာတ်ကျမ်းများ နောက်ထပ် တိုးပွားမလာသည့်ပြင် ရှေးကရှိပြီး ဓာတ်ကျမ်း ဆေးကျမ်းများကိုပင် အဘိုးထိုက်ရတနာ များအဖြစ် တန်ဘိုးသိစိတ်ဓာတ်ဖြင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မထားခဲ့ကြခြင်း။
- (၄) အချို့ဆရာတို့ကလည်း မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဓာတ်ပညာကို မသင် ဓာတ်နယ်ပယ်ကိုလဲ မဝင်ရောက်ဘူးသည်နှင့်အမျှ ဓာတ်ပညာထူးကို အထင်မကြီးတတ်ပါပဲလျက် သူတပါးကောင်းစားမည်ကို မရှုစိမ့်သလို အစွန်းရောက်လွန်းသော အမြင်တို့ဖြင့် “လူသတ်သမားနည်းဖြစ်သည်” “လုံးဝ ပယ်ပစ်ထိုက်သော နည်းဖြစ်သည်” စသည်ဖြင့် မထေမဲ့မြင် ရှုတ်ချပြောဆိုခဲ့ကြခြင်း။
- (၅) ထို့ပြင် ဓာတ်ဆေးပညာ၏ မိခင်သည် အဘိဓမ္မာသဘော တရားပင်ဖြစ်ရာ မူလကပင် သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲလှ၍ ကြောက်စိတ်ဝင်နေရပါသည်ကို “ဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်တော် အရာသာဖြစ်၏။ အသိမဟုတ်သည်ကို အသိလုပ်လျှင် မိစ္ဆာသာ ဖြစ်မည်” စသော စကားတို့ဖြင့် ချောက်လှန် ပိတ်ပင်ပြောဆိုထားခဲ့ကြခြင်း။
- (၆) အထူးအားဖြင့် ဓာတ်ဆေးပညာအတွက် အဓိကထား ရမည့် ဓာတ်လက္ခဏာဆိုင်ရာများကို အရေးမထား အကိုးအကား သင်္ကေတမျှလောက်သာ ပြုရမည့် ၇-ခုစား၊ ၈-ခုစားတို့ကို ရှေ့တန်းတင်၊ ဗေဒင်နက္ခတ်ကို ဦးစားပေး၊ နေ့ကို မေးစွဲ၍ ကုစားနေခြင်း စသော အကြောင်းတို့က စံနစ်ကျ၍ ခိုင်မာနက်နဲလှသော ဓာတ်ဆေးပညာ

[၀] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို တနေ့တခြား လျှော့ပါးစေခဲ့ပေသည်။
ဝိညာဉ်ကင်းပြတ် သေလုမတတ်ဖြစ်အောင် သတ်ဖြတ်
ညှဉ်းပန်းလာခဲ့သည်။

သို့ပင်တစေ သြဋ္ဌာရိက သုခုမသည် လုံးဝနစ်မြုပ် ပျောက်ကွယ်
၍ကား မသွားခဲ့။ ယနေ့တိုင် ရှင်သန်နေလျက်ပင် ရှိသေး၏။ လူသား
တို့၏ အကျိုးကို တကယ်တန်း သည်ပိုးနိုင်စွမ်းသော ဆေးပညာ
တရပ်၏ မှန်မြတ်သော အရည်အသွေးကား ပတ္တမြားမှန်စစ်၊ ညွန်မှာ
နစ်၊ မညစ်ရိုးသာ ဖြစ်တော့သည်။

သြဋ္ဌာရိက သုခုမနှင့် တြိသတ်

ဖော်ပြပါ “သြဋ္ဌာရိက သုခုမ” ဓာတ်နည်းအပြင် “တြိသတ်”
ခေါ်သော ဓာတ်ပညာတရပ်လည်း ရှေးအခါကပင် ထင်ရှားရှိခဲ့၏။
ယင်းတြိသတ်နှင့် သြဋ္ဌာရိက သုခုမတို့သည် နည်းသဘောအားဖြင့်
အများဆုံးတူညီကြသော်လည်း အမည်အခေါ် တမျိုးစီကွဲနေကြ၏။
ဝေဖန်သုံးသပ်သူများအဘို့ ကဲ့သောအမည် ၂-မျိုးမှာ ထူးသော
အဓိပ္ပါယ် ၂-မျိုးကို ဖော်ပြသကဲ့သို့ ရှိနေကြသည်ကို တွေ့နိုင်ပေမည်။
အက္ခရာ ၇-လုံးရှိသော “သြ-ဋ္ဌာ-ရိ-က-သု-ခု-မ” အမည်က မိမိဆေး
ပညာတွင် ဓာတ် ၇-ပါးကို အခြေတည်ထားကြောင်းနှင့် ယင်း
ဓာတ် ၇-ပါးတွင် သြဋ္ဌာရိကဓာတ် ၄-ပါး၊ သုခုမဓာတ် ၃-ပါး ပါ
ဝင်ကြောင်း ဖော်ပြ၏။ အဘိဓမ္မာသဘောတရားသာ အခြေခံဖြစ်
ကြောင်းကိုလည်း သိစေ၏။

ထို့အတူ * “တြိသတ် = တြိ + သတ်” အမည်ကလည်း “သတ်” ဖြင့်
မိမိ ဆေးပညာတွင် ဓာတ် ၇-ပါးကို အခြေတည်ထားကြောင်း၊

* လေ့ သနားခြေ သလိပ် သုံးမျိုး (=တြိဒေါသ)ကို ပယ်သတ်တတ်
သောကြောင့် “တြိသတ်” ဆိုသည်ဟူ၍လည်း ဖွင့်ကြသေး၏။

“တြိ”ဖြင့် ဓာတ်တိုင်ထူရာတွင် (တလုံးခြား) သုံးလုံးမြောက် ဂဏန်းဓာတ်များကို ချရမည် ဖြစ်ကြောင်းများကို ဖော်ပြ၏။ “၇-လုံးထက် အပိုအလွန် မချရဟုလည်း သိစေ၏”ဟု အဓိပ္ပါယ် ဖွေရှာနိုင်ရာပေမည်။ ထို့ကြောင့် “ဩဠာရိကသုခုမ”နှင့် “တြိသတ်” ဟူသော အမည်များသည် ခေါ်ဝေါ်ကာမျှ မဟုတ်၊ အဓိပ္ပါယ်ထူး တမျိုးစီကို ရည်ညွှန်းမည့်ခေါ်ထားသော ဆေးပညာအမည်များ သာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ရာ၏။

ဤတွင် ဗုဒ္ဓနည်းကျ သဘောတရားအမြင်ကို အထွတ်တင်လို သော “ဆရာကြီး ဦးအောင်ဒင်”သည် အဘိဓမ္မာနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်သွယ်မိသော “ဩဠာရိက သုခုမ” အမည်ကို ခံယူသိမ်းပိုက် ခဲ့ဟန် တူလေသည်။ “ဩဠာရိက သုခုမ”သည် မဆန်းသော်လည်း မရိုးသော အမည်တခုဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆေးပညာရှင် အများ တို့၏ နှုတ်ဖျားတွင် တနေ့တခြား ရေပန်းစားလာခဲ့သည်။

ဩဠာရိက သုခုမဆေးပညာ၏ အခြေခံစွမ်းရည်ဂုဏ်

ဤသို့ “ဩဠာရိက သုခုမ”သည် ဆေးပညာရှင်အများတို့၏ နှုတ်ဖျားတွင် တနေ့တခြား ရေပန်းစားလာသောကြောင့် အသစ် အဆန်း ပေါ်လာသည်ဟု ထင်ရသော်လည်း အသစ်အဆန်းမဟုတ်၊

“ဗုဒ္ဓစကား၊ မူရင်းထားလျက်၊ ခေတ်စားသိပ္ပံ၊ သွင်းစပ် ကြံ၍၊ ဆက်ဆံနိုင်မျှ၊ သဘာဝ၌၊ ညီမျှခြင်းရှာ၊ ပြဆိုပါ သော၊ ဆေးစာနယ၊ သစ်လွင်လှ”ဟု—

ဤကျမ်းတွင် ဆိုသောကြောင့် ခေတ်နှင့်ယှဉ်၍ သစ်လွင်လှပ အောင် စီမံဖော်ထုတ်လိုက်သဖြင့် ခေတ်၏တောင်းဆိုချက်အရ တခေတ်ဆန်းပြီး တစခန်းထလာသော ရှေးဟောင်း ဆေးပညာ

[၉] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

တရပ်သာ ဖြစ်၏။ ဆေးကျခြင်းအတတ်တွင် အလွန် ကောင်းမွန်ခိုင်
လုံသော သဘောတရားပညာ အဘိဓမ္မာကိုလည်း အခြေခံထား၏။
ယင်းသို့ အဘိဓမ္မာကို အခြေခံထားသည်ဟု ဆိုသဖြင့် ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာ
သည်သာ ဆေးကုနည်း အတတ်ပညာဟု မမှတ်မှားသင့်ပေ။ ဗုဒ္ဓ
ကလည်း အဘိဓမ္မာကို ဆေးကုရန် ရည်ရွယ်ဟောခဲ့ခြင်း မဟုတ်ချေ။
သဘောတရားရေး ဦးဆောင်သော ပညာတရပ်ဖြစ်သည့်အတွက်
အဘိဓမ္မာကို သဘောတရားရေးရာ၌ အခြေခံထားရန်သာ ဖြစ်၏။

“ခုနစ်ဖြာဓာတ်ပြား၊ ဖြစ်လေငြားခဲ့၊ ဟောထားသုတ္တ၊
ဘိဓမ္မနှင့်၊ နှစ်ပေါင်းကို၊ ဤတွင်ဆို၏” ဟူ၍၎င်း၊

“ဓာတ်သည်းခြေကို၊ နှော့မေ့သိမ်မွေ့၊ ဆိုစလေ့ကြောင့်၊
ရသေ့ကိုသာ၊ မမြင်ပါနှင့်၊ မြင်ပါချေလည်း၊ ရသေ့တည်း
ဟု၊ ချည်းနှီးမှတ်ပိုက်၊ မထင်ထိုက်ဘူး၊ ဆိုက်သည့်သဘော၊
လိုက်လိုက်လျော့၍၊ ပြောရမည်သာ၊ မှန်သစ္စာတည်း”
ဟူ၍၎င်း၊

ဤကျမ်း၌ ဆိုသောကြောင့် “သြဋ္ဌာရိက သုခုမဆေးပညာ” ၌
ရှေးဆရာမြတ်တို့သည် သုတ္တန်နှင့် အဘိဓမ္မာ နှစ်ဖြာပေါင်းစပ်၍
အနာနှင့်ဆေး ရှာဖွေရေးအတွက် “ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊
ဝါယော၊ သည်းခြေ၊ အာဟာရ၊ အာကာသ” ဟူသော ဓာတ် ၇-ပါး
ကို တရားကိုယ်ပြု တည်ဆောက်ထားခဲ့ကြ၏။ အချို့ကလည်း ရှေး
ရှေး ရသေ့ဆေးကျမ်းများနှင့် ယှဉ်စပ် ချဲ့ထွင်ထားသော ဓာတ်
၇-ပါးဟု အဆိုပြုကြ၏။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ သဘောတရားဆိုက်မှု
ယူသင့်သည်ချည်းသာ ဖြစ်လေသည်။

ထိုစကားအရ သဘောတရား ဆိုက်မဆိုက် လိုက်လျောဝေဖန်
ကြည့်လျှင် ဓာတ် ၇-ပါးတို့တွင် “ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊

ဝါယော” ဓာတ် ၄-ပါးသည် ပင်မဓာတ်များဖြစ်၍ ကျန်ဓာတ် ၃-ပါးသည် ဆင့်ပွားဓာတ်များဖြစ်၏။ ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ် မဟုတ်ကြ။ သို့ရာတွင် “အာကာသ”သည် အထည်ကိုယ်ရှာရသော ဓာတ်စစ်မဟုတ်စေကာမူ လက်နှစ်ချောင်းပူးလျှင် အလိုလိုပေါ်လာ တတ်သော အကြားအလပ်တခုကဲ့သို့ ရုပ်ကလာပ်နှစ်ခု ဖြစ်ပေါ် သည့်အခါ “အလိုလိုပေါ်လာသော” “ကျွဲကူးရေပါ” ဓာတ်မျိုးဖြစ်၍ ဓာတ်ပင်မ (၄)ပါးတွင် မပါမဖြစ်သော ဓာတ်ဖြစ်နေ၏။

ထို့ပြင် သည်းခြေနှင့်အာဟာရကို “ပထဝီ အာပေါ” ဓာတ် ပင်မနှစ်ပါးတွင် သွင်းယူလိုက်လျှင် ပြီးနိုင်ပါလျက် ထပ်မံဆိုထား ခြင်း၌ အကြောင်းရင်းကို ရှာဖွေစိစစ်ပြန်သော် သည်းခြေနှင့် အာဟာရသည် ဆံပင်စသော ပထဝီခြင်းရာ (၂၀)နှင့် သည်းခြေ စသော အာပေါခြင်းရာ (၁၂)ပါးတို့တွင် အခြေခံအကျဆုံးသော ဓာတ်နှစ်မျိုး ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရ၏။ မှန်၏။ သတ္တဝါတယောက် တည်တံ့ တိုးပွားမှုအတွက် “သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ” “ကမ္မဗေဒ အာဟာရဗေဒ”အရ အစာသည် အဓိကအကျဆုံး ပင်ဖြစ်ရာ ယင်းအစာကြေကျက်အောင် ပင်မချက်လုပ်မှုကိစ္စတွင် “သည်းခြေရည်နှင့် အစာအာဟာရ”သည် လွန်စွာ အရေးပါလှ၏။ “ထမင်းချက်ရာ၌ ဆန်နှင့်ရေ၊ မီးတို့မပါလျှင် မပြီးသကဲ့သို့” မပါ မပြီးဟု သဘော ပေါက်သင့်၏။ ထို့ကြောင့်—

- ၁။ မျိုပါသမျှ၊ စာအိမ်မ၌၊ ဥဒရိယံ၊ သူ့ နှာမံဖြင့်၊ သုတ္တံပြ သည်၊ ပထဝီကို၊ တမည် “အာဟာရ” ခေါ် ဆိုကြခဲ့၊
- ၂။ ထိုမှအာဟာ၊ ချေဘို့ရာဖြင့်၊ အစာအိမ်ဝ၊ ထွက်လာကြ သည့်၊ ကြည်မြတထွေ၊ အာပေါရေကို၊ “သည်းခြေ” ဆိုကြ၊
- ၃။ ချက်ကိစ္စဝယ်၊ “တေဇ” ဝန်ပေ၊

[ည] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

- ၄။ ယောက်မမေ့သို့၊ “လေ”၏ကိစ္စ၊
- ၅။ နှစ်ရည်ကျသော်၊ ရည်က“အာပေါ”၊
- ၆။ သဘောနှစ်ဆီ၊ “ပထဝီ”တို့၊ တည်ရာကိစ္စ၊ ရကုန်ကြ၍၊
- ၇။ ဆုံးပြကိစ္စာ၊ “အာကာသာ”ဟု၊ ခုနစ်ဖြာ ဓာတ်ပြား၊
ဖြစ်လေငြားခဲ့၊

ဟူသော ဓာတ်ကျမ်း လင်္ကာနှင့်အညီ ရှေးဆရာမြတ်တို့သည် ဆံပင်၊ မွေ့ညှင်းစသော ဓာတ်ဟောင်း ဓာတ်ပြောင်း “ပထဝီ” များနှင့် ပြည်၊ သွေးစသော ဓာတ်ဟောင်း ဓာတ်ပြောင်း “အာပေါ” များကို အကြွင်းထားလျက် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဓာတ်ငါးပါးတွင် အခြေခံ အကျဆုံးသော “သည်းခြေနှင့် အာဟာရ” ခြင်းရာဓာတ် နှစ်မျိုးကို ထပ်မံတိုးကာ အဘိဓမ္မာနှင့် သုတ္တန် (သို့မဟုတ်) ဆေးကျမ်းများ အဆိုနှင့် အဘိဓမ္မာအလိုကို ရောနှောခြုံ၍ သဘောကုန်အောင် ဓာတ် (၇) မျိုးဟု တရားကိုယ်ပြုထားခဲ့ကြ၏။

ထိုတရားကိုယ် ဓာတ် (၇) ပါးသည် သြဋ္ဌာရိက သုခုမဆေးပညာ၌ ဇာတ်ဆောင်ဖြစ်၏။ အနာ (၇) ချက် ဆေး (၇) လက်လည်း ဖြစ်၏။ အနာရောဂါ ရှာဖွေရေးနှင့် သိရေးအတွက်လည်း ထိုဓာတ် (၇) ပါး၏ လက္ခဏာကိုပင် မေးရ စစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဓာတ် (၇) ပါးသည် သြဋ္ဌာရိက သုခုမ၏ နှလုံးသည်းပွတ်ပမာ အရေးပါလှလေသည်။

ဤသို့ အဘိဓမ္မာသဘာဝကို အခြေခံ၍ ဓာတ် (၇) တန်တို့ဖြင့် စီမံ တည်ဆောက်ထားသော “သြဋ္ဌာရိက သုခုမဆေးပညာ” သည် အရှိကို အရှိအတိုင်းမြင်၍ မရှိကို မရှိအတိုင်းမြင်တတ်သော ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဖြစ်သောကြောင့် အရှိကို အရှိအတိုင်း မြင်ရန် ကြိုးစား၍ မတွေ့ရှိသေးသည်ကို ဆက်လက် ရှာကြံနေသော သိပ္ပံနှင့်လည်း မဆန့်ကျင်ပေ။

“တို့ဆေးပညာ။ ဒေသနာနယ၊ အဓိကမ္မိ၊ ဗုဒ္ဓနည်းကျ၊ မူခင်းချလျက်၊ ဖော်ပြတီထွင်၊ တို့စီရင်သော်၊ ဗေဒင်နက္ခတ်၊ ဆေးအတတ်လည်း၊ ကျမ်းမြတ်ကြိုတွင်၊ သဘောဝင်လိမ့်” ဟု၎င်း

“စုန်းလား၊ နတ်လား၊ အထင်မှားသည့်၊ တပါးနယ၊ ပယောဂလည်း၊ ဤမှတခြား၊ ရှိလေငြားလိမ့်” ဟု၎င်း

ပဉ္စဘတ်ဟု၊ သမုတ်ဗိန္ဒော၊ သဘောနယ၊ ဘေသဇ္ဇလည်း၊ ကွဲကြမထင်၊ ဤ၌ဝင်၏” ဟု၎င်း

ဤကျမ်း၌ ဆိုသောကြောင့် ဗေဒင်နက္ခတ်တို့နှင့် ထပ်မံ၏၊ ပယောဂ၊ ဗိန္ဒောတို့နှင့် ရောနှောမိ၏၊ နယပေါင်းချုပ် ဆေးပညာဟု ဆိုထိုက်လေသည်။

“ငါတို့ကုထုံး၊ ခုနစ်လုံးသာ၊ ကျဉ်းရုံးသိစေ၊ နည်းယူပေလော” ဟု၎င်း

“ဩဠာရိက၊ သုခမ၏၊ နယကျယ်ဝန်း၊ အခန်းခန်းကား၊ ဆန့်တန်းတွက်ဆ၊ သာဂရနယ်၊ အပြောကျယ်၏” ဟု၎င်း။

ဆိုသောဓာတ်ကျမ်းလင်္ကာ စကားအရ သိစရာတွေ့ အကျဉ်းရုံး၍ သုံးစရာတွေ့ ကျယ်ဝန်းလှသောကြောင့် နည်းယူဖွယ်ကောင်းလှ၏။

“ယူလေမန်ကျည်း၊ ထန်းလျက်မိုးသည်၊ ဖျော်ပြီးပြစ်ထွေး၊ ရသာလေးကို၊ တိုက်ကျွေးကုန်ကြ၊ ကုထုံးပြသည်၊ ကာလခေတ်ဆေး မမှီတည်း” —

ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းလင်္ကာ စကားအရ ဆေးအရာတွင် အဘိုးနည်းဝန်ပါ၏၊ သက်သာ လွယ်ကူ၏၊ မီးဖိုချောင်သည် ဆေးခန်းဖြစ်နိုင်၏၊ သက်သာလွယ်ကူ သလောက်လည်း ရှေးရှေးသမားတို့၏

[၄] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ကုထုံးကို လက်တွေ့သုံး၍ မှတ်တင်ထားပြီး ဖြစ်သည့်အတွက် ကုထုံးဆေးချက် လေးနက်လှ၏။ “ကျရောက်ရောဂါ၊ လူ့သညာဖြင့်၊ ကင်ဆာက စ၊ ဝေါဟာရတို့၊ ဘာမျှမခံနိုင်”အောင် အစွမ်းလည်း ထက်လှ၏။

မှန်၏။ ထင်ရှားသော သာဓကကိုပြုရလျှင် ရတနာပုံခေတ်က ပရမတ်ဆရာ “ဓာတ်ဆရာကြီး ဦးပို” သည် မူးမတ်၏ သားတယောက် အသားမဲနေသည်ကို ဤဓာတ်ပညာနည်းဖြင့် အသားဖြူအောင် ကုပေးစွမ်းနိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ထိုအချိန်မှစပြီး အထူးနာမည်ကျော်ကြား လူသိများလာခဲ့ကြောင်း သမိုင်းသက်သေ ရှိခဲ့ဘူး၏။

ထိုခေတ်၏ နောက်ပိုင်းတွင် အောက်ဗမာပြည်ကို အင်္ဂလိပ် လူမျိုးများ အုပ်ချုပ်စက ကျောက်မြောင်းဘက်တွင် “ဆရာကြီး ဦးစန္ဒ” ဦးစီးသော မြန်မာ့ဆေးခန်းနှင့် အင်္ဂလိပ် ဆေးခန်းတို့ စင်ပြိုင်ဖွင့်ခဲ့ရာ မြန်မာ့ဆေးခန်းတွင် လူတိုးမပေါက်အောင်များ၍ အင်္ဂလိပ် ဆေးခန်းတွင် လူမရှိသလောက် ဖြစ်ခဲ့သည့်အတွက် မြန်မာ့ဆေးခန်းကို အမိန့်အာဏာဖြင့် ပိတ်ခဲ့ရသော အဖြစ်တရပ်လည်း ရှိခဲ့ဘူး၏။

မြန်မာ့ဆေးပညာသည် ပြည်သူတို့၏ အကျိုးကို တကယ်တန်း ထိရောက်အောင် မသည်ပိုးနိုင်ပဲ ဤမျှအားကိုး ခဲ့ကြမည်မဟုတ်ချေ။ အားကိုးစလောက် ထိရောက်လှ၍ အားကိုး ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားလှ၏။ သို့သော် နယ်ချဲ့အရင်းရှင်တို့သည် တိုင်းရင်းမြန်မာ့ ယဉ်ကျေးမှု ဆေးပညာထွန်းကား တိုးတက်နေသည်ကို မရှုစိမ့်ပေ။ အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်နှင့် အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုတို့ ရှိနေသမျှ မိမိတို့ချယ်လှယ်ချင်တိုင်း ချယ်လှယ်၍မဖြစ်သဖြင့် တဖြေးဖြေး ချိုးနှိမ်ခဲ့ရာမှ မြန်မာ့ဆေးပညာသည် ရှေ့မှန်ကင်းအစစ်က ထင်းဖြစ်ခဲ့ရသည်မှာ တမျိုးသားလုံးအတွက် ရင်နာစရာ ဖြစ်ပေသည်။

ရေးသားဖော်ထုတ်ပုံ

စာပေအရေးအသားတွင် မျက်မှောက်ခေတ်သည် ပျိုလင်္ကာ ခေတ်မဟုတ်၊ စကားပြေ ခေတ်သာ ဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် ခေတ်မှီနည်း ဖြင့် ဖော်ထုတ်ဖွင့်ပြသင့်သော “ဤဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း” ကို အစအဆုံး လင်္ကာတွေ့စီကုံး၍ ရေးသားထားခြင်းသည် “အသွင် ဆန်းသော်လည်း အဆင်မဆန်းဆိုသည့်ပမာ” ခေတ်နောက်ပြန်စာ ဟု အပြစ်တင် ကဲ့ရဲ့ချင်စရာ ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ သို့ရာတွင်—

ရှေးဆရာမြတ်တို့၏ ကဗျာစီကုံး ရေးကြထုံးကို နှလုံးကြည် လှခြင်း၊

တတ်ရိုးတတ်စဉ် တတ်စေချင်သော စေတနာအရ ကဗျာ ပါရမီမျိုးစေ့ကို ချလိုခြင်း၊

သန်းခေါင်းညဉ့်လယ်၊ ဆီမီးသွယ်ဖြင့်၊ လင်းငယ်အာရုံ၊
စောင့်သည့်ပုံသို့ ရှေးနွယ်စဉ်ဆက်ကို မပျက်အောင် စောင့် ရှောက်လိုခြင်း၊

စသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ခေတ်သဘောကို မလိုက်လျော ပဲ လင်္ကာသွယ်တန်း၍ ဤကျမ်းကို ပြုစုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း အခန်း (၃၀) ပိုဒ်ရေ (၄၅) တွင် ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် သမာဓိ ကြီးစွာ ဖြေရှင်း ဖော် ပြခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ လင်္ကာသွယ်တန်း၍ ကျမ်းကိုပြုစုခဲ့ခြင်းဖြင့် အခြေခံကျမ်းအဖြစ်နှင့် ပဏာရ၏။ ယနေ့ စကားပြေခေတ်သားတို့သည် အာဂုံဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဉာဏ်အား ကို မှီနိုင်သူ ရှားလှ၏။ အာဂုံဆောင်ခေတ်မဟုတ်ဟု ငြင်းဆိုကြစေ ကာမူ “အာဂုံရှိမှသာ အာဂလူ ဖြစ်နိုင်မည်” ဖြစ်သောကြောင့် ကျက်မှတ် လိုသူတို့အတွက် ကျက်ချင် စဖွယ် လွယ်ကူ၏။

(ခ) —ပ-မ-ဗ-သ-ဝ

[၁] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

စင်စစ်လင်္ကာဖြင့် ကျမ်းကို ပြုစုထားသည်ဟု ဆိုသော်လည်း လင်္ကာချည်းသက်သက်မဟုတ်၊ လင်္ကာ၏ အဖြေ စကားပြေကိုလည်း ကျမ်းဆရာကိုယ်တိုင် ဖော်ပြခဲ့သေးသည်ဖြစ်ရာ စကားပြေကြိုက်သူ များအတွက် စကားပြေသက်သက်ကိုပင် မြန်ရှက်စွာ ရွေးချယ် သုံးဆောင်နိုင်ကြပါသည်။ စကားပြေကြိုက်လျှင် စကားပြေ၊ လင်္ကာ ကြိုက်လျှင်လင်္ကာ၊ ၂-မျိုးရသော စွယ်စုံကျမ်းမျိုးဖြစ်အောင် စီမံ ထားခြင်းသာ ဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့စီစဉ်ထား၍ အများ ကျေနပ်လောက်ပြီဟုကား မယူဆ သေးပါ။ တိုင်းရင်း၊ တိုင်းခြား ဆေးပညာအသီးသီးတို့မှာ သူတဖုံ ငါတနည်းဖြင့် ပင်လယ်ပြင်ကြီးတမျှ လှိုင်းဂယက် ထနေကြသော ခေတ်ကြီးဖြစ်သောကြောင့် ပိန်းကောလှေငယ်တမျှ ကျဉ်းမြောင်း သေးငယ်လှသော ဤ“သြဋ္ဌာရိက သုခုမ အခြေခံ ဓာတ်ကျမ်း”သည် “ပိန်းကောလှေငယ်၊ မြစ်ပင်လယ်၊ အလွယ်ချကာ၊ မကူးသာ”ဖြစ်၍ နေခဲ့ရပြန်ပါသည်။

သို့အတွက် — ဆေးပညာ အသီးသီး တို့သည် ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမတွင် အခြေခံအားဖြင့် သဘောမပြား တသားတည်း ဆက်ဆံနိုင်ပါသည်ဟု ဖွင့်တန်ရာသမျှ အကျယ်တွဲစပ် ဖော်ပြအပ် သော “ကျိုးကြောင်းဆက် ဓာတ်ကျမ်းကြီးများ” ကို သင်္ဘော သဏ္ဍာန် ခိုင်ခံ့အောင် အမြန်တည်ဆောက်၍ သင်္ဘောနောက်ဆွယ်မှ အသက်ကယ်သည့် လှေငယ်သဏ္ဍာန် ဤကျမ်းဂန်ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ ပါသည်။

ထို့ကြောင့် လှိုင်းမည်မျှ ထန်သော်လည်း ဘေးရန်ကို အမှု မထားပဲ နိုင်ငံအနှံ့ ကူးသွားနိုင်လောက်လိမ့်မည်ဟု ကျမ်းဆရာ ကိုယ်တိုင် ယုံကြည်ချက် ထားရှိခဲ့ပါသည်။

ပန်ကြားတိုက်တွန်းချက်

ဤကျမ်းစာ၌ “ပြစ်နာလည်းဖွင့်၊ ချီးမွမ်းသင့်တွင်၊ ချီးခွင့် ချီးပ၊ ချီးမွမ်းပြခဲ့” ၏၊ သို့အတွက် “ပြစ်နားသာထောင်၊ ကြားလေ ယောင်ကြောင့်၊ တောင်ကော်မြောက်ခပ်၊ ရေးစပ်သောကျမ်း” ဟု အမှတ်မထင်စေလိုပါ။ “ကျမ်းဂန်တွေကို၊ ခြေခံအားထား၊ ကိုးစား မကြီး၊ ယူမသည်း” ပါနှင့် “မှတ်မိသရွှေ၊ တကျမ်းတွေဖြင့်၊ စေ့ငု မစာ၊ မလော်မာသင့်” ပါ။ အရာရာတွင် ကျိုးကြောင်းဆက် ဉာဏ် နှိုင်းဝေဖန်၍ အမှန်ရအောင် ကြိုးစားသင့်ပါသည်။

ဩဠာရိက၊ သုခုမ၏၊ နယကျယ်ဝန်း၊ အခန်းခန်းကား၊ ဆန့် တန်းတွက်ဆ၊ သာဂရနယ်၊ အပြောကျယ်လှသောကြောင့် ယုန်ငယ် အသွင်၊ ကူးချင်သောအား၊ ကူးပါငြားလည်း၊ ချေဖျားတထောက်၊ ရှေ့မရောက်သည့်” ပမာ ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။ သို့သော်လည်း “ကူး မြောက်နိုင်မျှ၊ တို့အားရ၍၊ တို့က တို့ကို၊ တို့ကြည့်ညိခဲ့ပါ၏။ တို့လို စိတ်မွှေး၍ တို့ထက်ဝေးအောင် ကူးပြေးနိုင်စေရန် အမှန်တောင်းတ ပါသည်။ တိုးတက်ချဲ့ထွင် ပြည့်ဝစုံလင်သော ဆေးပညာကျမ်းတို့ကို ကြိုးပမ်းပြုစုကြပါဦးဟု အထူးပန်ကြား တိုက်တွန်းထားခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင်— ကုသကယ်မမှု၌ အတွေ့အကြုံရှိကြသော ဆရာကြီး များကမူ “သင်သည် ဩဠာရိက သုခုမ ဆေးပညာရှင် အဖြစ်ဖြင့် အသက်အပ်ထိုက်သော ဆရာကောင်းတယောက်ဖြစ်လိုအံ့၊ အခြေခံ ဇာတ်ကျမ်း လင်္ကာများကို အာဂုံမိမိရရှိ၍ လိုအပ်ပေသည်” ဟု တိုက်တွန်းထားခဲ့ကြပါသေးသည်။

ကျေးဇူးတင်ဖွယ် အသွယ်သွယ်

ဤဆေးပညာကျမ်းနှင့် စပ်၍ ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူတို့တွင် တစ် နံပါတ် ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူကား ကျမ်းစာကို တီထွင်ရေးသားခဲ့

[တ] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

သော “ဆရာကြီး ဦးအောင်ဒင်” ဖြစ်၏။ ဆရာကြီးသည် တိမ်မြုပ်
 ပျောက်ကွယ် နေသော “သြဋ္ဌာရိက သုခုမ” မြန်မာ့ ဆေးပညာ
 တရပ်ကို ပြန်လည် အသက်ဆက်ကာ အစစွာ ဖော်ထုတ်ခဲ့၏။ ဖော်
 ထုတ်သည့်အလျောက် လူများစုက လက်ခံကြိုဆိုကြ၍ ယနေ့ပေါ်
 လွင်လာရသော်လည်း ဖော်ထုတ်ရာ၌ကား လွယ်ကူလှသည်မဟုတ်
 ပေ။ လူသားတယောက် အဖြစ်နှင့် စီးပွားကိုပစ်၍ “ကိုယ်တည်း
 တယောက် ဆင်းရဲရောက်၍ ကိုယ့်နောက်အများ ချမ်းသာပွားမှု
 တပါးဖြစ်ထွေ ဆင်းရဲစေတော့” ဟု ရှေးက အဘိညာဏ်ဈာန်ရ
 ရသောဆရာကြီးများကဲ့သို့ စွန့်လွှတ်ရေးသမားစိတ်ကို မွေးမြူခဲ့ရ၏။
 အမှန်နှင့် အမှားကို ဝေဖန် စိစစ်ရာတွင် ဂုဏ် မျက်နှာကို မငဲ့ မ
 ထောက်၊ နောက်လိုက်စိတ်ကို မမွေး၊ တွေးခေါ်မြော်မြင်ဉာဏ် မရှိ
 သူတို့သာ မှုသေကိန်းဂဏန်းချ၍ ဆူလွယ် နပ်လွယ် သုံးစွဲကြသော
 ဆေးပညာတရပ်ဟု စွန့်ပစ်ပယ်ချန်ထားသော ရာဇဝင် အမှတ်
 မှားကို တော်လှန်ခဲ့၏။ လူသာမန်တို့ သိမြင် နိုင်ခဲလောက်အောင်
 နက်နဲသော ပညာတရပ် ဖြစ်ကြောင်းဖော်ပြသည့် “ဉာဏ်ပိန်းတုံး
 တာ မတန်ရာတည်း” ဟူသော ဒွါဒသိမ် လင်္ကာစကားကြောင့်
 ကြောက်စိတ်ဝင်မသွား၊ “သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးပညာ” ၌ ပို၍
 စိတ်ဝင်စားခဲ့၏။ ဝါသနာအလျောက် သင်္ချာဉာဏ် သဲလွန်စဖြင့်
 ကျမ်းတန်ခိုး၏ အကျိုးဂုဏ်ဝါကို သိရှိအောင် အစွမ်းကုန် လေလာ
 ခဲ့လေသည်။ မယ်တော်ကြီး “ဒေါ်ဖွားသာ” ၏ “မျက်စိတိမ်ဝေဒနာ
 နှင့် လျှာကြီးတွယ်၍ လျှာငယ်ပေါက်သောရောဂါ” တို့ကို ချမ်းသာ
 ပျောက်ကင်းအောင် ကုသ၍ မိမိအတတ်ပညာဖြင့် ကျေးဇူးဆပ်
 နိုင်ခြင်းကား စာတွေ့ပညာ၏ လက်တွေ့ အောင်မြင်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။
 ထိုမျှနှင့် အားမရသေးပါ။ တပည့်များစွာတို့ကို သင်ကြား၍
 ၎င်းတို့၏ လက်တွေ့ ကုထုံး ကုရပ်များ၌ အောင်မြင်မှု အထောက်

အထားများကို ယူခဲ့သည့်ပြင် ကျမ်းတကာအရှိ ဆရာတကာအသိ တို့နှင့် နှိုင်းညှိဝေဖန်ခြင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု အရပ်ရပ်တို့ကို ပေါင်းစပ်စစ် ထုတ်၍ အကာနှုတ် အနှစ်ချန် ကြံကြံ တွေးတွေး အမျိုးသားသွေး ဖြင့် ရေးသားခြင်းတို့ကို ပြုခဲ့ပါသည်။

ဤမျှကြီးပမ်း လူမှုဝန်ကို ထမ်းနိုင် ခဲ့ခြင်းကား ကိုယ်ထည်း စွမ်း၍မဟုတ်ပါ။ ဆရာကတော် “ဒေါ်ရင်နွယ်” ၏ အထောက်အကူ ကောင်းကိုရ၍သာ ဖြစ်နိုင်ခဲ့၏။

“လူမှုခွင့်ကျယ်၊ နားမလယ်ပဲ၊ ရွာဘယ်စီးပွား၊ မရှာ ငြားလည်း၊ တို့များခင်မယ်၊ “မရင်နွယ်” က၊ ဘယ်ဝယ် ဘယ်သို့၊ ပြစ်မဖို့ကြောင့်၊ လူတို့ချမ်းသာ၊ ငါတို့ရွာ၍၊ ရပါ စီးပွား၊ ထက်ဝက်အားကို၊ ပိုင်းခြားယူစေ၊ မျှပေးဝေ၏၊ စိတ်နေမနှမ်း၊ ဉာဏ်ရည်ရှမ်း၍၊ ဤကျမ်းသည်တွင်၊ ပြီး အောင်မြင်က” ဟု—

ဆရာကြီးကိုယ်တိုင် ဖွင့်ကြူးလှစ်ပြခဲ့သော ပိုဒ်ရေ (၄၅) လင်္ကာကို ထောက်ထားခြင်းဖြင့် သိနိုင်ရ၏။

ထို့ကြောင့် “ဆရာကြီး ဦးအောင်ဒင်” သည် “ဩဠာရိက သုခုမ” ၏ ဘခင်ကြီး အသွင် ကျေးဇူးတင်ဖွယ် ဖြစ်သလို ဆရာ ကတော် “ဒေါ်ရင်နွယ်” ကိုလည်း ဩဠာရိက သုခုမ၏ မိခင်ကြီး အလား ကျေးဇူးရှင်အဖြစ် မှတ်တမ်းတင်ထားထိုက်လှပေသည်။

နှစ်နိပါတ် ကျေးဇူး တင်ထိုက်သူကား “ဆရာတော် ဦးမဟိန္ဒ” ဖြစ်၏။

ဆရာတော် ဦးမဟိန္ဒသည် ပြည်တွင်းပြည်ပ ဒေသအမျိုးမျိုးသို့ ရောက်ခဲ့၏။ ပါဠိ၊ သက္ကတ၊ ဟိန္ဒူ မြန်မာ စသော ဘာသာအမျိုးမျိုး

[၅] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ကိုလည်း ကျွမ်းကျင်၏။ လူမျိုးအသီးသီးနှင့်လည်း ရင်းနှီးဘူး၏။ ထို့ကြောင့် စုံလင်ပြည့်ဝသော အရည်အချင်းရှိ၏။ မွန်မြတ်သော စိတ်ဓာတ်နှင့် ပြည့်တင်းသော စေတနာကိုလည်း ထား၏။ လူလူချင်း မညှဉ်းဆဲရေးဝါဒကို အခြေခံလျက် သြဋ္ဌာရိက သုခုမ သီချင်းသံကို ပြည်လုံးညံ့အောင် ရင့်ကြူးသီဆိုပြခဲ့၏။ လူတိုင်းကြား၍ ကြားသူ တိုင်း ပီတိဖြာကြရ၏။

ထို့ကြောင့် ဆရာကြီး ဦးအောင်ဒင်သည် သီချင်းကောင်း ရေး စပ်တတ်သူနှင့်သာ ပမာတူ၍ အဆိုကောင်း ဆိုတတ်သူကား “ဆရာ တော် ဦးမဟိန္ဒ” ပင်ဖြစ်ရာ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ၏ ဒုတိယ အကြီး မားဆုံးသော ကျေးဇူးရှင်ကြီးအဖြစ် အသိအမှတ် ပြုထားထိုက်လှ ပေသည်။

သြဋ္ဌာရိက သုခုမတွင် အဆို အရေး ကောင်းသူများ အပြင် အကကောင်းသူများလည်း ရှိသေး၏။ ထိုသူများကား သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးပညာနည်းဖြင့် ရောဂါသည်တို့ကို လက်တွေ့ပျောက် ကင်း၍ ချမ်းသာရာရအောင် ကယ်မကုသပေးလျက် ရှိကြသော “ဆရာကြီး ဦးထွန်းရှိန် ဦးစိန်ဖေ ဦးအောင်သိမ်း” စသော ဆရာ ကြီးများ ဖြစ်ကြ၏။ တတိယမြောက် ကျေးဇူးရှင်ကြီးများပင် ဖြစ် လေသည်။

ဖော်ပြပါ ကျေးဇူးရှင်ကြီးများကိုယ်တိုင် လေးစားလိုက်နာ ရှိသေစွာ ကိုင်စွဲခဲ့သော ဤ“ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ အခြေခံ ဓာတ်ကျမ်း”ကို ချုပ်လုပ်ရိုက်နှိပ်မှု၌ အထူးကောင်းမွန် စိတ်ချရ

မိတ်ဆက်လွှာ

[၈]

သော ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ပံ့ပိုးပံ့ပိုးကြီးတိုင် အထူးကျွမ်းကျင်သော ပါဠိစာပြင်ဆရာကြီးများဖြင့် ကွပ်ကဲကြပ်မတ်၍ ထပ်မံ ပံ့ပိုးပံ့ပိုး ဆောင်ရွက် အထူးပင် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့ပါသည်။

လင်္ကာနှင့်စကားပြေကို အတွင်းသွင်း အပြင်ထုတ် စံနစ်မျိုး ဖြင့် တကန့်စီခွဲ၍ ခန်းမ(၃၀) ပုဒ်ရေ(၄၅) တို့ကို ကျမ်းဆရာ အဘော်ကျ စံနစ်တကျ ပိုင်းခြား ဖော်ပြ ထားသော ကြောင့် ကြည့်ရှုရာ၌ ပေါ်လွင် သန့်ရှင်းလွယ်ကူခြင်း၊

သတ်ပုံ သတ်ညွှန်း မင်ကျ၊ မင်နု ပုဒ်ထိုး၊ ပုဒ်မ စသော အသေးစိတ် အချက်ကလေးများကိုပင် သတိကြီးစွာထား၍ သန့်သန့်ရှင်းရှင်း အမှားအယွင်းကင်းအောင် အထူးစိစဉ် ထားခြင်း၊

ကိုးကားချက် သာဓကများအတွက် ပါဠိအဘိဓာန် သင်္ကေ- တ နည်းတို့ဖြင့် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ကျမ်းညွှန်းနံပါတ် များကိုခိုင်မာစွာ ဖော်ပြထားသောကြောင့် မူရင်းကျမ်း၏ အရသာကို လွယ်ကူစွာ ရှာကြံသုံးစွဲနိုင်ခြင်း၊

ဤဆေးကျမ်းလာ မှတ်သားဖွယ် အစုံအလင်တို့ကို အကုန်ရာ စဉ်၍ နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဖော်ပြထားခြင်း၊

စသည်တို့ဖြင့် ဖြည့်စွက်မွမ်းမံကာ အဘိုးတန် စာပေပညာကို အဘိုးတန်သည်ထက် တန်အောင် ပြုပြင်ရိုက်နှိပ်ထားခြင်း အတွက် အထူးကျေးဇူးတင်ဖွယ် ကောင်းလှပါသည်။ စစ်မှန်တိကျ အဘိုးနဲ့

[န] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ဝန်ပါလှသော “သြဋ္ဌာရိက သုခုမ မြန်မာ့ဓာတ်ဆေးပညာဖြင့်”
နိုင်ငံအနှံ့ ဆေးရုံ ဆေးခန်းများဖွင့်၍ ရောဂါအနာတို့ကို ထိရောက်
စွာ ကုသကယ်မနိုင်ကြပါစေဟု ဆန္ဒပြုရပါသတည်း။

ဒုတိယအကြိမ်ပုံနှိပ်ရာ၌ မှမ်းမံပြင်ဆင်ကြသော

မြန်မာ့ဆေးပညာရှင်များ

၁။ ဦးဗိုလ်မောင်

ဒီပဲရင်းဆေးတိုက်

အမှတ် ၁၇၊ တိုက်အမှတ် ၄

ဦးဝိစာရလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

၂။ ဦးဝင်းအောင် (သ-စ-အ)

၃။ ဦးသိန်းအောင်

အောင်စည်သံဆေးတိုက်

(ဒုတိယနှစ်ဝိဇ္ဇာ)

အမှတ် ၁၄၄၊ ပြည်တော်သာလမ်း

အစိုးရနှင့်သကျသီဟမေ့စရိယ

ခရမ်းမြို့။

ရန်ကုန်။

(၂၃ - ၄ - ၇၁)

ကျွန်ုပ်တို့တာဝန်ကျရောက်ခဲ့ပြီ

ယနေ့လက်ရှိ တိုင်းရင်းဆေးပညာသည် စိစစ် ပြင်ဆင် ခဲ့ထွင်မှု မရှိကြသောကြောင့် တိုင်းပြည်လူထုက တနေ့တခြား အထင်သေး အမြင်သေး ဖြစ်ကာ ဂုဏ်ယူနိုင်စရာမရှိသော အခြေအနေ ဘဝဆိုး သို့ ရောက်နေသည်ကို ကျွန်ုပ်တို့ မရှုရန်နိုင်။

သို့နှင့်အမျှ တိုင်းခြားဆေးလောက တိုးတက်လာသည်ကိုလည်း ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှု တိုးတက်ခြင်း စင်စစ်မဟုတ်သောကြောင့် ကျွန်ုပ် တို့ အားမကျနိုင်၊ မကြည့်ရန်နိုင်။

ကျွန်ုပ်တို့မြင်လိုသည်ကား တိုင်းခြားနည်းကိုမှီးသင့်မှီးထိုက်တွင် သာ မှီး၍ယူ၊ မိမိတို့၏ တိုင်းရင်းမှုကိုသော် အစပျောက်မခံ အခြေ ခံ ကိုယ်ထည်ထားလျက် ခေတ်မှီမှီ စိစစ် ပြင်ဆင် ခဲ့ထွင် ပြန်ပွားစေ သဖြင့် တိုးတက်ထွန်းကား၍ လာခြင်းကိုသာ ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှု တိုး တက်ခြင်း စစ်စစ်ဟု နှစ်နှစ်ကာကာ နှလုံးတွင်စွဲပိုက်၍ ကျွန်ုပ်တို့ ကြည့်လို ရှုလို မြင်လိုကြပေသည်။

သို့ ရှုမဝ ဗမာ့ဆေးလောကသစ် တည်ဆောက်ရေး အတွက် ဤကျမ်းငယ်သည် ရှေ့ပြေး လမ်းပြ ဖြစ်နိုင်ရမည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ရိုး သားစွာ ယုံကြည်ကြသည်။

သို့ကြောင့် တိုင်းပြည်သို့ တင်ပြရန် ကျွန်ုပ်တို့ တာဝန် ကျရောက် ခဲ့ပြီ။

ယနေ့ ဗမာ့ဆေးပညာသည် ကမ္ဘာ့ဆေးပညာကို ဦးစားမပေးနိုင်။

[၈] ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ကူညီဖေးမ ရှုပါကြ

“အနေကဓာတု နာနာဓာတု လောက” ဟူသည့် အတိုင်း ဓာတ်သဘာဝ အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဆန်းကျယ်လှသော လောကကြီး ဝယ် ထိုထိုဓာတ်သဘာဝတို့ကို ကျနသေချာ ခဲ့ခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ သိရန်မှာ သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်သခင် ဘုရားရှင်နှင့် ဉာဏ်ကြီးရှင် ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ အရာသာ ဖြစ်ပါသည်။

သို့တစေလည်း မဟာသမုဒ္ဓရာဝယ် ယုန်သူငယ်သည် မိမိ၏ စွမ်းအားအလျောက် ကူးမြောက်လေသကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်သည် ဤ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်းကို ဉာဏ်မှီသမျှ ကြိုးပမ်းအားထုတ် ရေးသားထားအပ်ပါသည်။

ချောမွတ်ညီညာသော ကုန်းသာမြေပြင်တွင် အေးအေး သက် သာ သွားလာရသူများပင်လျှင် တခါတရံ မတော်တဆ ချွတ်ချော် တိမ်းပါး လဲသွားတတ်ကြပါသေး၏။ ထိုသို့လဲရာ၌ စိတ်ထားသေးနပ် လူယုတ်လူညံ့တို့က ပြောင်လှောင်အားရ ရယ်မောတတ်ကြသော် လည်း ထောက်ထားငဲ့ညှာ လူလိမ္မာ လူတော် လူကောင်းများကမူ ကူညီဖေးမ ထူပေးကြသကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်၏ ဤကျမ်းစာဝယ် ချွတ် ယွင်းလဲ့မှား တိမ်းပါးမှုများကို ကရုဏာမူ မေတ္တာပြု၍ ရှုလေ့ရှုထ ရှိကြသော သူတော်စင်များသည် မိမိစီရင်သော ကျမ်းစာအသွင် ကဲ့သို့ ပြင်ဆင်ပြုကာ ရှုစားနိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဂစ္ဆတံ ခလနံ ကွာပိ၊ ဘဝဇျေဝ ပမာဒတော။
ဟသန္တိ ဒုဇ္ဇနာ တတ္ထ၊ သမာဒဟန္တိ သဇ္ဇနာ။

ကွာပိ၊ တစုံတရာ ကုန်းသာမြေပြင်၌သော်မှလည်း။ ဂစ္ဆတံ၊ အေးအေးသာသာ သွားလာရသူတို့၏။ ပမာဒတော၊ သတိလွတ်

၁။ အဘိဝေါ။၃၅၂။ (ဒိ၊၂။၂၅၅။)

ကင်း မေ့လျော့ခြင်းကြောင့်။ ခလနံ၊ ချွတ်ချော်တိမ်းပါး လဲသွား
ခြင်းသည်။ ဘဝတျေဝ၊ တရံတခါ ဖြစ်တတ်သေးသည်သာလျှင်
တည်း။ တတ္ထ၊ ထိုသို့ မတော်တဆ လဲကျရာ၌။ ဒုဇ္ဇနာ၊ စိတ်ထား
သေးနပ် လူယုတ်လူညံ့တို့သည်။ ဟသန္တိ၊ ပြောင်လှောင်အားရ
ရယ်မောကြကုန်၏။ သဇ္ဇနာ၊ ထောက်ထားငဲ့ညှာ လိမ္မာရင့်ပြီး
လူကြီးလူကောင်းတို့သည်ကား။ သမာဒဟန္တိ၊ ကူညီဖေးမ ထူပေး
ကြကုန်၏။

(အမရကောသနိဿယ)

ဤကျမ်းပုံနှိပ်မှုအတွက် ကူညီကြပေးသော
ရွှေဘိုခရိုင် သြဋ္ဌာရိက-သုခုမ ဆေးပညာရှိ အဖွဲ့အား၎င်း၊
ပုံဆွဲရေးသူ အင်ပင်ရွာ ဆေးဆရာ မောင်အောင်မြင့်အား၎င်း
ကျေးဇူးအထူးတင်ပါသည်။

အောင်ဒင်

ကျမ်းပြုသူ

သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း၌
 ကိုးကားမှီငြမ်းပြုသည့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ
 သင်္ကေတနှင့် ကျမ်းအမည်

ဝိ၊၃။	မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော်	ဓမ္မ။	ဓမ္မပဒပါဠိတော်
ဒီ၊၁။	သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိတော်	မဟာနိ။	မဟာနိဒ္ဒေသပါဠိတော်
ဒီ၊၂။	မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော်	မိလိန္ဒ။	မိလိန္ဒပဉ္စပါဠိတော်
မ၊၁။	မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၁။	အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ
မ၊၃။	ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်	အဘိ၊ဋ္ဌ၊၂။	သမ္မောဟဝိနောဒနိ
သံ၊၁။	သံယုတ္တပါဠိ(ပ)	ဝိသုဒ္ဓိ၊၂။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ(ဒု)
သံ၊၂။	သံယုတ္တပါဠိ(ဒု)	ဓမ္မ၊ဋ္ဌ၊၂။	ဓမ္မပဒ(ဒု)
သံ၊၃။	သံယုတ္တပါဠိ(တ)	ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။	ဇာတက(သ)
အံ၊၁။	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ(ပ)	မူလ၊ဋ္ဌ၊၁။	မူလဋီကာ(ပ)
အံ၊၃။	အင်္ဂုတ္တရပါဠိ(တ)	အနု၊ဋ္ဌ၊၂။	အနုဋီကာ(ဒု)
ပဋ္ဌာန။	ပဋ္ဌာနပါဠိ(ပ)	အနု၊ဋ္ဌ၊၃။	အနုဋီကာ(တ)
ပဋိသံ။	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိ	ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋ္ဌ၊၁။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ
ခုဒ္ဒက။	ခုဒ္ဒကပါဠိပါဠိတော်		(ပ)

ကိုးကားမှီငြမ်းပြုသည့် ဂန္ထန္တရကျမ်းများ

- ပရမတ္ထဝိဘာဝိနိ(ဋီကာကျော်)
- သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ(သပြိုင်ဟ်)
- အဘိဓာန်ဂါထာ
- သဗ္ဗပက္ခိဏ္ဏကဓာတ်ကျမ်း
- နရင်းတို့ကျမ်း
- နရသုခိအဓိပ္ပါယ်ကျမ်း
- ဒွါဒသိမ်ကျမ်း
- အာဒိကပ္ပဒွါဒရာသီကျမ်းနှင့်
- အခြားမြန်မာအင်္ဂလိပ် ဘာသာန္တရဆေးကျမ်းများ။

ဗုဒ္ဓနည်းကျ
 သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

မာတိကာ

အခန်း	ပိုဒ်ရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
		မိတ်ဆက်လွှာ	က
		ကျွန်ုပ်တို့တာဝန် ကျရောက်ခဲ့ပြီ	ပ
		ကူညီဖေးမ ရှုပါကြ	ဖ
		သင်္ကေတနှင့် ကျမ်းအမည်....	ဘ
၁	၁။	ပဏာမနှင့် ပဋိညာ	၁
၂	၂။	အာသိသပတ္တနာ	၅
၃	၃။	သက်ရှိ သက်မဲ့ နှစ်ဖွဲ့လောက တည်ဆောက်မှုအစ အခြေခံ ဓာတ်လေးဝ....	၇
။	၄။	သက်ရှိလူသားလောက တည်ဆောက်မှု အစ သဘာဝ	၉
။	၅။	သတ္တဝါတွင် အနာရောက်ကြ သဘာဝ	၁၂
။	၆။	ဗုဒ္ဓ၏ သတ္တဝါလောက ချုပ်ငြိမ်းရေး	၁၄
၄	၇။	သြဋ္ဌာရိက သုခုမ၊ ပဋိပက္ခ နှစ်ခုကွ	၂၀
။	၈။	သြဋ္ဌာရိက သုခုမ၊ နှစ်ပါးခုကွ မိဿက	၂၃

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

[ယ] ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အခန်း	ပိုဒ်ရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၅	၉။	ဓာတုနှင့်ရူပ အခြေခံ ဓာတ်ငါးဝ	၂၅
။	၁၀။	အာကာသဓာတ် ဆုံးအဖြတ်	၂၇
၆	၁၁။	ဂရုနှင့်လဟု	၃၃
။	၁၂။	မြေဂရုတွင် လဟုထင်လည်း မမြင်ဆင်းရဲ	၃၆
၇	၁၃။	ခုနစ်ဖြာဓာတ်ပြား သဘောသွား	၃၉
၈	၁၄။	လွန်ဓာတ်ဆိုသော သဘော....	၄၂
၉	၁၅။	ဓာတ်အသီးသီး၏ ပင်ကိုယ်သဘာဝ လေးမျိုး	၄၄
၁၀	၁၆။	သမ္မဿ=အတွေ့ ၂-မျိုး	၄၆
၁၁	၁၇။	ဒုက္ခသမ္မဿ အချက်ကို ဆက်၍ပြဆိုခြင်း	၄၈
၁၂	၁၈။	ပန်ကြားပါ၏	၅၀
၁၃	၁၉။	ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်လေးဝ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ	၅၄
၁၄	၂၀။	ပါစကမီးမျိုး ကံတန်ခိုး	၅၇
။	၂၁။	ပါစကကိစ္စဋ္ဌာနနှင့် ဥသွာကိစ္စဋ္ဌာန	၆၂
။	၂၂။	ဗမာ့ဆေးနယ် နမ်းမပြယ်သည့် စမ္ပယ် ပန်းမျိုး	၆၇
၁၅	၂၃။	ရောဂါသမုဋ္ဌာန် ၇-တန် ရောက်ဟန်အစ သဘာဝ	၇၂
။	၂၄။	သုခုမသမုဋ္ဌာန် (၃)ပါး	၇၇

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

မာတိကာ

[၅]

အခန်း	ပိုဒ်ရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၆	၂၅။	ပြောပြမှုလွယ်ရန် ဓာတ်တို့၏ အမည်ကို သင်္ကေတထားခြင်း ၈၂
၁၇	၂၆။	ဓာတ်တို့၏ ကျိုးကြောင်းဆက်စပ် သုံးဆင့်ခတ်ဖြစ်ပုံသဘာဝကိုပြဆိုချက် ၈၅
၁၈	၂၇။	သမုဋ္ဌာန်အသီးသီး သုံးဆင့်ခတ် အနာရောက်ပုံစံ ၈၈
၁၉	၂၈။	ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ အနာနှစ်ပါးလက္ခဏာ ခွဲပြချက် ၉၂
။	၂၉။	ကံနဲ့သူအား တို့သနား ၉၄
၂၀	၃၀။	ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ လက္ခဏာ ယေဘုယျ စစ်တမ်း ၉၇
၂၁	၃၁။	ဝေဒနာရောက်ရာ ကာလသုံးပါး ၉၉
။	၃၂။	ဝေဒနာရောက်ရာဌာန (ဆောင်-ပျက်-ခိုက်).... ၁၀၂
။	၃၃။	တိုက်တွန်းပါ၏ ၁၀၅
၂၂	၃၄။	ပထဝီသမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ပြခြင်း ပထဝီသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ ၁၀၈
။	၃၅။	တို့ဆေးပညာ ဒေသနာနယ အဓိက ၁၁၃
၂၃	၃၆။	အာဟာရ သမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ ပြခြင်း အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ ၁၂၀
၂၄	၃၇။	ဝါယောသမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ ပြခြင်း၊ ဝါယောသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ ၁၂၃

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

[လ] ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အခန်း	ပိုဒ်ရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၅	၃၈။	အာပေါသမုဠာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ ပြခြင်း၊ အာပေါသမုဠာန်ပုံစံ ၁၂၅
၂၆	၃၉။	အာကာသ သမုဠာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ ပြခြင်း၊ အာကာသ သမုဠာန်ပုံစံ ၁၂၈
၂၇	၄၀။	သည်းခြေ သမုဠာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ ပြခြင်း၊ သည်းခြေသမုဠာန်ပုံစံ ၁၃၁
၂၈	၄၁။	တေဇောသမုဠာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ ပြခြင်း၊ တေဇောသမုဠာန်ပုံစံ ၁၃၄
၂၉	၄၂။	ကျမ်းဆရာ၏ ပတ္တနာ ၁၃၇
၃၀	၄၃။	ကျမ်းပြီးနိဂုံးပိုဒ်စုံ၊ ကြားစေမှတ်နာ ၁၃၉
။	၄၄။	ခြားထွေမှတ်ပါ ၁၄၀
။	၄၅။	ပူးစေဘတ်နာ မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ် ၁၄၁

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

ဗုဒ္ဓနည်းကျ တြိဗေဒရိက္ခသုခုမဓာတ်ကျမ်း

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အခန်း ၁

ပဏာမနှင့်ပဋိညာ

ဇိဝံ စ ပဋိစ္စ ရသေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝါဝိညာဏံ၊ တိဏ္ဏံ
သင်္ဂတိံ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ
တဏှာ၊ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ၊ ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ၊
ဘဝပစ္စယာ ဇာတိံ၊ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောက-
ပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿပါယာသာ သမ္မဝန္တိံ။

ဤသို့ အနာရောဂါ ရကြောင်း နိဒါန်း သမုဋ္ဌာန်ကို တိကျစွာ
ဝေဘန် ဟောပြောတော်မူတတ်သော တိကိစ္ဆက^၂ ဗုဒ္ဓအား အကျွန်ုပ်
ကိုင်းညွတ်ပါ၏။

၁။ သံ၊ ၁။ ၃၀၂။

၂။ တိကိစ္ဆက=တိသက္က။

၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

(၁) ဖဿပစ္စယာ၊ ဝေဒနာသည်၊ ခြောက်ဖြာကိုးဆယ်၊ အမျှ ကယ်၏၊ ထိုဝယ်ကြောင်းစ၊ ဗျာဓိရရှိ၊ ရောဂနာနာ၊ သတ္တဝါ၌၊ ဖြစ်လာသဖြင့်၊ သည်ကဲ့သို့ဟု၊ ငါတို့ဗမာ၊ ဆေး ပညာကို၊ သေချာဂန၊ အကွက်ချလျက်၊ ဟောပြတတ်စွာ၊ ဝါသနာကြောင့်၊ မဟာဝိသိဋ္ဌ၊ ဂုဏ်ထူးဟိတ်ဖြင့်၊ တိကိစ္ဆက၊ နာမဘွဲ့ထူး၊ လူ့အမျိုးအား၊ ကျေးဇူးရည်မြော်၊ ရှိပူဇော်၍၊ ရှင်တော်ဗုဒ္ဓ၊ နည်းကျကျဖြင့်၊ ဖဿပစ္စယာ၊ ဝေဒနာသည်၊ တဏှာမညွတ်၊ ကြော့ကွင်းလွတ်သော်၊ လွတ်ခဲ့တဏှာ၊ ဥပါဒါနှင့်၊ ငြိမ်းရာဘဝ၊ မရ ဇာတိ၊ မငြိဇရာ၊ မလာဗျာဓိ၊ ဆေးချက်ရှိကို၊ သိစေ တတ်စေ၊ သမားမြေဝယ်၊ အခြေ ပါဒ၊ ဖြစ်စေကြဘို့၊ ရှေးကဆရာ၊ ထုံးစဉ်လာတိုင်း၊ “သြဋ္ဌာရိက သုခုမ” ဟု၊ နာမတင့်ဆန်း၊ ဘွဲ့မည်တန်းလျက်၊ တခန်းတဝ၊ အကျဉ်းပြပိန့်၊ ချနည်းမကျယ်၊ အဓိပ္ပါယ်ဖြင့်၊ အလွယ်သိအောင်၊ ကြံဆောင်ရေးထား၊ တို့စကားကို၊ မှတ်သားနည်းယူ၊ လေ့ကျက်မှုကား၊ ဘယ်သူမတတ်၊ ရှိပေ လတ်လိမ့်၊ ထင်မှတ်ကြုံးပမ်း၊ ငါတို့ကျမ်းသည်၊ လွှမ်းစေ လူ့နယ်တကြောတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

တိကိစ္စကောတိ ဘိက္ခဝေ တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဆေး သမားကြီးဆိုသည် ငါ့အမည်တည်း။

၁။ ဗျာဓိ-ကား ဇရာ၌ အကြုံးဝင်သည်။
၂။ ဘိသက္ကော သလ္လကတ္တောတိ ခေါ် သုနက္ခတ္တ တထာဂတဿေတံ အဓိဝစနံ။ မ၊ ၃။ ၄၇။ ဝုတ္တော ဝေဇ္ဇော ဘိသက္ကော စ၊ ရောဂဟာရိ တိကိစ္စကော။ အဘိဓာန်ဂါထာ။ ၃၂၉။

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ

၃

အနာရောဂါရကြောင်း နိဒါန်းသမုဋ္ဌာန်

သတိမဲ့
သောက်
ပုံ

လျှာနှင့် ရသာရုံကိစ္စ၍ လျှာသိဝိညာဏ်ဖြစ်သည်။ ဤသုံးခု ပေါင်းစည်း ထိတွေ့မှုကို ဖဿဟု ဆိုသည်။ ဖဿကြောင့် ဖြစ်-ဖြာ ဝေဒနာဖြစ်သည်။ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဘဝ ကြောင့် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ ပျာဓိ၊ မရဏ ဘေးဆိုးဒုက္ခကြီးလေးပါး ရသည်။ ပျာဓိကား ဝိဝိဓဒုက္ခ နာနာရောဂပေတည်း။ ရောဂါနှင့် ခံစားမှုဝေဒနာ ကဲ့ဘို့လိုပါသည်။

အနာရောဂါချုပ်ငြိမ်းကြောင်းကုထုံး

ဇိဝံ ၈ ပဋိစ္စ ရသေ ၈ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှိဝိညာဏံ၊ တိဏ္ဍံ သင်္ဂတိ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာပစ္စယာ

၄

ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဇ္ဇာရိက္ခာ သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

တဏှာ၊...တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ
ဥပါဒါနနိရောဓော၊ ဥပါဒါနနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊
ဘဝနိရောဓာ ဇာတိနိရောဓော၊ ဇာတိနိရောဓာ ဇရာ-
မရုဏသောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသာ နိရုဇ္ဈန္တိ။
(သံ-ယုတ်ပါဠိတော်)

ဇိဝှါရောဂါအတွက် ကုထုံးဆေးချက်

အသိတေ ပိတေ ခါယိတေ သာယိတေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ။
စားသော် သောက်သော် ခဲသော် လျှက်သော် သတိသမ္ပဇာနိနှင့်
ပြုပါ။ (မဟာသတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်^၂)။

၁။ သံ၊၁။၃၀၂။

၂။ ဒီ၊၁။၆၇။ ဒီ၊၂။၂၃၃။ မ၊၁။၇၂။ မဟာနိ၊၃၉၃။

အခန်း ၂

အာသီသပတ္တနာ

(၂) လူ့နယ်တကြော၊ ပြန့်စေသောဟု၊ မနောပဏိဓိ၊ စိတ်တွင် ရှိတိုင်း၊ အလှိုင်းကြီးစွာ၊ ဤကျမ်းစာကို၊ ရေးပါတိုက်တွန်း၊ ဆိုကြညွန်းလည်း၊ နှုတ်ခွန်းမပြန်၊ ဝန်မခံပဲ၊ ရေးရန် နှောင့်နှေး၊ ယခင်ရှေးက၊ တို့တွေ့သဘော၊ ယခုပြောအံ့၊ ပိန်းကောလောငယ်၊ မြစ်ပင်လယ်ကို၊ အလွယ်ချကာ၊ မကူး သာဟု၊ ပညာရှိများ၊ ဆုံးမထားခဲ့၊ စကားထုံးရှိ၊ တို့အသိ ဖြင့်၊ နှိုင်းညှိဆကာ၊ စဉ်းစားပါသော်၊ ကာလယခု၊ ဆေး ကုပညာ၊ ဒို့ဗမာတွင်၊ သူငါတနည်း၊ တသွယ်ချည်းဖြင့်၊ မြစ်ထည်းပင်လယ်၊ အပြောကျယ်၏၊ ပင်လယ်မက၊ လှိုင်း အထတွင်၊ ချသည့်ပိန်းကော၊ နှစ်မြုပ်မျောလိမ့်၊ သဘော သဏ္ဍာန်၊ တို့ကျမ်းဂန်လည်း၊ အမြန်တည်ဆောက်၊ ခိုင်ခံ့ လောက်မှ၊ ချမြောက်ပိန်းကော၊ ရေတွင်မျောသော်၊ သဘောနောက်ဆွယ်၊ အသက်ကယ်သည့်၊ လောငယ်သဏ္ဍာန်၊ လှိုင်းအထန်ကို၊ ဘေးဒဏ်မမှတ်၊ ကူးပေလပ်လိမ့်၊ ထင်မှတ် တွေးဆ၊ အာသီသကြောင့်၊ ဖဿပစ္စယာ၊ ဝေဒနာဟု၊ ဗုဒ္ဓါခွန်းဟိတ်၊ ညွှန်းဗျာဒိတ်တည့်၊ ကရဝိက်ဥဒေါင်း၊ ကြူးသံ ညောင်းကို၊ “ကျိုးကြောင်းဆက်ဓာတ်”၊ တို့ကျမ်းမြတ်ဖြင့်၊ ရေးမှတ်ရှေးဦး၊ အထူးတင်ကာ၊ စီရင်ပါခဲ့၊ ထိုစာသာ၊ နှစ်ပြည့်ဝကြောင့်၊ ပါဒခြေခံ၊ ဤကျမ်းသံသည်၊ နိုင်ငံအနှံ့ ကူးစေအံ့။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဗုဒ္ဓ၏အဘိဓမ္မာသည် သိမ်မွေ့သည်၊ ကျယ်သည်၊ နက်သည်။ ဤ“သြဋ္ဌာရိက သုခုမ” ဆေးပညာလည်း ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဖြစ်သောကြောင့် နက်နဲသိမ်မွေ့လှပါသည်။ အမှန်မလွယ်ကူပါ။ သို့ဖြစ်လင့်ကစား ဤဆေးပညာ အမြန်ပြန်ပွားစေလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က သူတို့အလိုအတိုင်း ခေတ်မှီမှီ လွယ်လွယ်ကျဉ်းကျဉ်းနှင့်ပင် လိုရင်းသို့ ရောက်အောင် ရေးသားပေးဘို့ ရှေးကထဲက တိုက်တွန်းခဲ့ကြပေသည်။ ကျွန်ုပ်တို့လည်း ဤသို့ပင် ဖြစ်ရှိစေလိုပါ၏။

ခက်သည်ကား—ယနေ့လက်ရှိ “ဓာတ်၊ ဗိန္ဒော၊ ဗေဒင်နက္ခတ်၊ ပယောဂ” တိုင်းရင်းဆေးပညာ လေးဘာသာနှင့် တိုင်းခြား ဆေးပညာတို့၏ အခြေအနေမှာ နည်းပေါင်းများစွာ သူငါတနည်းတသွယ်စီချည်းဖြင့် ပင်လယ်ပြင်ကြီးမက အပြောကျယ်သမျှ လှိုင်းဂယက်ထနေပါသည်။ မှန်၏။ ပိန်းကောလေ့ငယ် မြစ်ပင်လယ်အလွယ်ချကာ မကူးသာဖြစ်ချေသည်။

သို့ကြောင့် တဘာသာနှင့် တဘာသာ စပ်ယပ်၍ မရဟု ထင်ရအောင် ယနေ့ ကွဲပြားခြားနားလျက်ရှိသော ဆေးပညာ(၅)ရပ်သည် ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဆေးပညာတွင် အခြေခံအားဖြင့် သဘောမပြားတသားတည်း ဆက်ဆံနိုင်ပါသည်ဟု ဖွင့်တန်ရာသမျှ အကျယ်တွဲစပ်၍ ဖော်ပြအပ်သော “ကျိုးကြောင်းဆက်ဓာတ်ကျမ်း” ပဌမနှင့် ဒုတိယကို ရှေးဦးအလျင် ကျွန်ုပ်ပြုစုနေခဲ့ပါသည်။ “ကျိုးကြောင်းဆက်” ဆိုသည် “ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ” ဗုဒ္ဓနည်းကျပင်တည်း။

သို့ဖြင့် ယခုအချိန်မှ ပြုစုလိုက်ရသော ဤ“သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးကျမ်း” မှာ တိုက်တွန်းသူတို့ စိတ်တိုင်းကျ မရောက်ရှိသေးဆိုစေကာ အတော်အတန် ကြေနှပ်စရာရှိသည်ဟုကား ထင်ပါသည်။

ဘယ်သို့ပင်ရှိစေ “ကျိုးကြောင်းဆက်စာတ်ကျမ်း” များ၏ အနှစ်သာရ ပြည့်ဝမှုကြောင့် ဤအခြေခံကျမ်းသည် နိုင်ငံအနှံ့ ကူးလေအံ့ဟု ကျွန်ုပ် မျှော်လင့်မိပါသည်။

အခန်း ၃

သက်ရှိသက်မဲ့ နှစ်ဖွဲ့လောက တည်ဆောက်မှုအစ
အခြေခံစာတ်လေးဝ

(၃) သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သတ္တဝါသည်၊ စာ အာဟာရ၊ ဌတိက-ဟု၊ ဗုဒ္ဓစကား၊ မိန့်ခွဲထား၌၊ အများသတ္တဝါ၊ သဝိညာကြောင့်၊ အဇ္ဈတ္တာစာတ်၊ သက်ရှိမှတ်လော၊ ကောင်းမြတ်ရသာ၊ စာ အာဟာကား၊ ဝိညာကင်းပ၊ ဗဟိဒ္ဓစာတ်၊ မှတ်ကြစေလို့၊ သက်မဲ့ဆို၏၊ ထိုနှစ်လောက၊ သဘာဝကား၊ ဖြစ်ကြတိုက်ခံ၊ ထိတွေ့မှန်ခဲ၊ တိုက်ခံတွေ့ကြ၊ ထိသမျှကို၊ ပဿဆိုလော၊ ထိုပဿ၏၊ ပဝတ္တိကို၊ မြင်သိလွယ်ပေ၊ ရှိနိုင်လေသို့၊ သန္ဓေကလလ၊ ထိုခဏ၌၊ ပဿဖြစ်ထွေ၊ ကာယေဘာဝ၊ မြင်ကုန်ကြလော၊ ကာယဆိုက၊ အဇ္ဈတ္တတည့်၊ ဘာဝဗဟိဒ်၊ ကျမ်းဂန်ညိတ်ခဲ၊ ကိလိဋ္ဌမထွေး၊ နားမဝေးနှင့်၊ ဆိုရေးနှစ်ဝ၊ “ဒသက”ချည်း၊ ကလာပ်စည်းလည်း၊ ဖြစ်နည်းမူလ၊ စတုက္ကဟု၊ ဓာတ်မ လေးတန်၊ အရင်းခံခဲ၊ ထွေဟန်အခြား၊ မထင်ရှားဘူး၊ ခြားသည်ကိုသာ၊ ပြည့်နိုးပါသော်၊ သြဋ္ဌာတစ၊ သုခတသွယ်၊ ဆိုနိုင်ဘွယ်မှ၊ အကယ်ဘယ်သို့၊ ခြားနိုင်မြို့အံ့၊ ဤသို့တို့ပြ၊ ရင်းမူလ၏၊ စ အခြေခံ၊ ကွဲအောင်ကြံသော်၊ ရောဂံကပ်ရောက်၊ သေမျှလောက်လည်း၊ လွတ်မြောက်အလွယ်၊ ချမ်းသာတွယ်လိမ့်၊ လူ့နယ်လောက၊

၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဇာရိက္ခ သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

သဘာဝ၌၊ ရှိကြမေ့တာ၊ ကြည်ညိုရာမြတ်၊ ချစ်ရာတတ်
 လေ၊ စွဲမှတ်မနှော၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှောသည့်၊ သဘောရှောင်ခွါ၊
 ကျင့်ကုန်ပါ၍၊ ရိုးရာမလိုက်၊ အမှန်ကြိုက်အံ့၊ စိတ်၌ဆုံးဖြတ်၊
 တည့်မတ်မတ်ဖြင့်၊ တတ်စေသိစေ၊ ကြံရှာဖွေလော၊ စိတ်
 နေကြီးမား၊ တန်ခိုးထွားအောင်၊ တို့များဆိုညွှန်း၊ တိုက်
 တိုက်တုန်းသည်၊ ရပ်ခန်းနိဗ္ဗူအကျိုးသော်။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

“သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ”

သတ္တဝါ	×	အစာအာဟာရ
ဝိညာဉ်ရှိလောက	×	ဝိညာဉ်မဲ့လောက
အဇ္ဈတ္တဓာတ်	×	ဗဟိဒ္ဓဓာတ်

ပဝတ္တိကာလ

ဇိဝှိဝတ္တု	×	ရသာရုံ
ကာယဝတ္တု	×	ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ
ဒသကကလာပ်	×	အဋ္ဌကကလာပ်
အခြေခံဓာတ်လေးဝ	×	အခြေခံဓာတ်လေးဝ

ပဋိသန္ဓေကာလ

ကာယဒသကကလာပ်	×	ဘာဝဒသကကလာပ်
အခြေခံဓာတ်လေးဝ	×	အခြေခံဓာတ်လေးဝ

(Xဤလက္ခဏာမှာ အတွင်းနှင့်အပ အတိုက်အခံ ဆက်ဆံကြ
 သည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

၁။ အံ၊၃။၂၉၇။ ခုဒ္ဒက။၃။ ပဋိသံ။၁၁၇။

အခြေခံဓာတ်လေးဝဆိုသည်မှာ—

တေဇော၊ ဝါယော၊ အာပေါ၊ ပထဝီ သဘောလေးဝ၊ တခုစီ ခွဲထား၍မရ၊ ပမာဏလည်း ညွှန်ပြစရာမရှိသော ဓာတ်ကြီးလေးပါး ကို ဆိုသည်။

၎င်းဓာတ်ကြီးလေးပါးစု တခုစီ၏ အဆုံးအပိုင်းအခြား ပြသော လက္ခဏာကိုကား အာကာသဓာတ်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဓာတ် ကြီးလေးပါးဆိုလျှင် ၅-ပါးကို ဆိုပြီးဖြစ်သည်။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓအခြေခံမှာ ဓာတ်လေးပါးစီချည်း အတူတူသာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် တခုကိုတခု နှိုင်းယှဉ်၍ တခုသည်ဩဇ္ဇာရိက= အကြမ်းသဘော၊ တခုသည် သုခုမ=နူးညံ့သဘော၊ ဤသို့ကား ခွဲ၍ ဆိုရသည်။

မှတ်ချက်။ ။ပဝတ္တိတွင် ကာယ၏အာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဖြစ်သကဲ့သို့ ပဋိသန္ဓေကာလတွင် ကာယအာရုံ ဘာဝဖြစ်သည်ဟု သဘောပေါက် သင့်ပါသည်။

သက်ရှိလူသားလောက တည်ဆောက်မှုအစ သဘာဝ

- (၄) သက်ရှိစပြု၊ ရေကြည်စုကား၊ စက္ခုစသည်၊ ထိုအကြည်တို့၊ မတည်ပါသေး၊ ဆယ်ခုထွေးသည့်၊ ရုပ်သေးကာယ၊ တခု မျှသည်၊ ဘာဝဝတ္ထု၊ ဤနှစ်ခုနှင့်၊ ပေါင်းစုသုံးဆယ်၊ စ၍ တွယ်ခဲ၊ တသွယ်ကာယ၊ အဇ္ဈတ္တလျှင်၊ ဘာဝဝတ္ထု၊ နှစ်ခု အပ၊ ဗဟိဒ္ဓကား၊ ကာလခုခေတ်၊ ဓာတ်မီးချစ်နှင့်၊ ပုံလှစ် ပြဘွယ်၊ တူတကယ်တည့်၊ ကျောက်ငယ်ကာယ၊ ဘာဝ သံဘီး၊ မီးစာဝတ္ထု၊ မီးတောက်ပြုသို့၊ လူ့သန္ဓေစ၊ ကလ- လ၌ “ကာယပသာ×အစာဘာဝ”၊ တိုက်ဆိုင်ကြဖြင့်၊ ကာယဝိညာဉ်၊ ပွင့်ထွက်ရှင်၍၊ ဝိညာဉ်ပသာဒ၊ ဘာဝအာရုံ၊

သုံးခုဆိုတို့၊ တွေ့ကြုံထိကြ၊ တဖဿဝယ်၊ စိတ္တဝိညာ၊ မနာ-
ယတန၊ ဆိုလေရ၏၊ ထိုမှတစ်ဆင့်၊ ဖဿကြွင်းသည့်၊ ခြောက်
စင်းသပ္ပယုတ်၊ နာမ်စစ်ထုတ်၍၊ သမုတ်ဓမ္မာ၊ ဆိုလေပါ
လော၊ “မနာ×ဓမ္မ”၊ ထိုနှစ်ဝသည်၊ တိုက်ကြပြန်သော၊
သူ့သဘောမို့၊ မနောဝိညာဉ်၊ ပွင့်ထွက်ရှင်လိမ့်၊ ဝိညာဉ်
မနာ၊ ဓမ္မအာရုံ၊ ဤသို့ကြုံသည့်၊ သုံးစုံတခု၊ ဖဿမှုကား၊
×ဝတ္ထုဟဒယ၊ စွဲမို့ကြ၍၊ တကွတူပေါင်း၊ စုံခွဲကောင်း
သော်၊ ဖြစ်ကြောင်းတစ်၊ လူ့သနစ်ဝယ်၊ အသစ်ကာယာ၊
ဇိဝှါသာန၊ သောတစက္ခု၊ တည်ဆောက်ပြုလိမ့်၊ စက္ခုသစ်ရ၊
ရူပမိဝဲ၊ ဤဖြစ်မြဲဖြင့်၊ မစဲမလစ်၊ စက္ခုသစ်တို့၊ ဟောင်းပစ်
လဲလှယ်၊ ဇာတိနယ်ကား၊ ငြိမ်းဘွယ်မဆိုတ်၊ အကြောင်း
ဟိတ်သော်၊ ကံစိတ်၂၊ ဟာ လေးသွယ်တည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ပဋိသန္ဓေအစ ကလလ ရေကြည်
အခိုက်၌ စက္ခု၊ သောတ စသည့်
ကလာပ် အကြည်တို့ မရှိ သေးပါ။
ကာယ၊ ဘာဝ၊ ဝတ္ထု ကလာပ်
ပေါင်း သုံးခုသာ တည်ရှိပါသေး
သည်။ ကာယသည် အဇ္ဈတ္တ၊ ဘာဝ
နှင့် ဝတ္ထုသည် ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သည်။ ယခု
ကာလဓာတ်မီးချစ်နှင့် ပမာတူသည်။
ကျောက်သည် ကာယ၊ သံဘီးသည်
ဘာဝ၊ မီးစာသည် ဝတ္ထုနှင့်တူ၏။

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ

- (၁) ကျောက်နှင့် သံဘီး ထိခတ်မှု ပဌမ။
- (၂) ပွင့်လာသော မီးပွင့်တွင် မီးခတ်နှင့် ကျောက်မှုန့် အချင်းချင်း ထိခတ်မှု ဒုတိယ။
- (၃) ထို ထိခတ်မှုဖြင့် အသစ် ဖြစ်ပွင့်သော သိမ်မွေ့သည့် မီးပွင့်ငယ်နှင့် မီးစာထိခတ်မှု တတိယ။

ဤသုံးဆင့်တွင် မီးတောက်ထသကဲ့သို့—

- (၁) ကာယနှင့်ဘာဝ ထိခတ်မှု။
- (၂) ပွင့်ထွက်လာသော ကာယဝိညာဏ်ခေါ် မနာယတနနှင့် ၎င်း၏သမ္ပယုတ္တဓမ္မ (ဖဿမှုကြွင်းသည့် ဝေဒနာစသော စေတသိက်ခြောက်ဝဟု ဆိုအပ်သည့်) မွေယတနတို့ ထိခတ်မှု။
- (၃) အသစ် ပွင့်ထွက်လာသည့် မနောဝိညာဏ်နှင့် ဝတ္ထုကလာပ် ထိခတ်မှု ဤသုံးဆင့်တွင် ဝတ္ထုကလာပ်၏ ပုံကြီးချဲ့ကောင်းသော သတ္တိဖြင့် လူ့သနစ်ကို စီရင် ဖန်တီးစပြုလေသည်။

သို့ဖြင့် အသစ်ဖြစ်သော ကာယအကြည်နှင့်တကွ ဇိဝှါ၊ ဃာနု၊ သောတ၊ စက္ခုအကြည်တို့ကို အဆင့်ဆင့် တိုးတက်ဆောက်ခဲ့လေသည်။ စက္ခုသစ်ရသော် ရူပကို အစာအာဟာရအဖြစ် မှီဝဲကြမြဲဖြစ်သည်။ ဤသို့ သူ့အကြည်နှင့် သူ့အာဟာရ မှီဝဲကြကာ အဟောင်းပစ် အသစ်လဲလှယ်၍ အမြဲတစေ ဖြစ်ပျက်ကာ နေသော သူ့ဇာတိနယ်ကား ခဏမျှ ငြိမ်းဘွယ်မရှိပါ။ ဤသို့ မငြိမ်းစေသော

၁၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကြောင်းကား ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဟူသော ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရား (၄)ပါးကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

သတ္တဝါတွင် အနာရောက်ကြ သဘာဝ

(၅) သဗ္ဗေ သတ္တာ၊ သတ္တဝါဟု၊ ခေါ်ပါသမှု၊ ဤအစုကား၊ စက္ခုသောတ၊ ဃာနဇိဝှါ၊ ကာယာမန၊ ခြောက်လောကတည်း၊ ထိုမျှခြောက်ခင်း၊ စုအသင်းကို၊ အတွင်းအာယတန၊ ဆိုလေရ၏၊ ခေါ်ကြသက်မဲ့၊ ရုပ်ဖွဲ့အစာ၊ အာဟာရကား၊ ရူပါ၊ သဒ္ဓါ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနှင့်၊ ဓမ္မာယတန၊ ခြောက်လောကတည်း၊ အပဓာတ်ချည်း၊ မှတ်သိမ်းဆည်းလော၊ ဤတည်းနှစ်စု၊ တွင်းပမူဝယ်၊ စက္ခုအစာ၊ ရူပါယတန၊ သိကုန်ကြဖြင့်၊ မနအစာ၊ ဓမ္မာမှီဝဲ၊ ဖို၊ မတွဲက၊ ပေါ်မြဲအစဉ်၊ ပွင့်ထွက်ယှဉ်သည့်၊ ဝိညာဏ်သိမှု၊ ဓာတ်ခြောက်ခုလည်း၊ စက္ခုစသည်၊ မှီ၍တည်ခဲ့၊ အကြည်အာရုံ၊ ဝိညာဏ်ဆုံလျက်၊ သုံးစုံပေါင်းကြ၊ ထိသမျှကို၊ ဖဿဟုဆို၊ ဖဿဆိုသည်၊ ထိုအဓိပ္ပာယ်၊ အကြည်တုတ်၍၊ ခြောက်သွယ်ရှိပုံ၊ အသိစုံလော၊ ကျဉ်းမြို့၍ပြ၊ ဤဖဿကြောင့်၊ ဆနဝမျိုး၊ အကျိုးဝေဒနာ၊ သက်ရောက်ကာဖြင့်၊ တဏှာမူလ၊ တမြစ်မမှ၊ တရားရှစ်မြစ်၊ ပါးကုန်လစ်၍၊ အသစ်ကမ္မ၊ နှစ်ဘဝကြောင့်၊ ဖြစ်စေတိ၊ ဇရာဋိလျက်၊ ဖိခဲဇရာ၊ အခိုက်နာသော်၊ ဆရာမည်ငြား၊ ဆေးသမား၌၊ အပ်ထားစရာ၊ မရေသာသည့်၊ နာနာဗျာဓိ၊ ရောဂါငြိသည်၊ မချိပူပန်ရမြဲတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

သတ္တဝါသက်ရှိ	× အစာသက်မဲ့		
အတွင်း ဇိ-လောက	× အပဇိ-လောက—လောကသင်္ခ=အတွင်း	× အပ။	
စက္ခုအကြည်	× ရူပါရုံ	- စက္ခုဝိညာဉ် = မန	× မေ့။
သောတအကြည်	× သဒ္ဓါရုံ	- သောတဝိညာဉ် = မန	× မေ့။
ဃာနအကြည်	× ဂန္ဓာရုံ	- ဃာနဝိညာဉ် = မန	× မေ့။
ဇိဝှါအကြည်	× ရသာရုံ	- ဇိဝှါဝိညာဉ် = မန	× မေ့။
ကာယအကြည်	× ဖောဠဗ္ဗာရုံ	- ကာယဝိညာဉ် = မန	× မေ့။
မနအကြည်	× မေဗ္ဗာရုံ	- မနောဝိညာဉ် = မန	× မေ့။

ဤသို့ အကြည် အာရုံ ဝိညာဉ် သုံးခု ပေါင်းဆုံထိတွေ့မှုကို ဖဿ (တိဏ္ဍိ သင်္ဂတိ ဖဿော) ဟု ဆိုသည်။ သို့ဖြင့် ပဝတ္တိတွင် ဖဿ ဇိ-စုံ ရသည်။

ဖဿတစုံဖြစ်လျှင် ၎င်းမှ ဖဿသုံးချက်ဆင့်၍ ခတ်သည်။

ပမာ—

စက္ခု, ရူပ, စက္ခုဝိညာဉ်တချက်။

မန, မေ့, မနောဝိညာဉ်တချက်။

မနောဝိညာဉ်သည် ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကို မှီတွယ်၍ တချက်။

ဤသို့ သုံးချက်ဆင့်ခတ်မြဲဖြစ်သည်။ “ဧဝံ တိဿောယေဝ သန္တတိယော ဃဇ္ဇေတုံ သက္ကောတိ”^၁ ပေတည်း။

ဝေဒနာသု ပနေတာသု၊ ဣဓ ဗာတ္ထိံ သ ဝေဒနာ၊

ဝိပါကစိတ္တယုတ္တာဝ၊ အဓိပ္ပေတာတိ ဘာသိတာ။ (သမ္မော)^၂

၁။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၇။

၂။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၆၉။

၁၄ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ဖဿတချက်လျှင် အဟိတ်ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ၁၅၊ မဟာဝိပါက် ၈၊မဟဂ္ဂုတ်ဝိပါက် ၉၊ ဤလောကီဝိပါတ်စိတ် ၃၂ပါး နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာ ၃၂-ပါးရသောကြောင့် ဖဿသုံးချက် ဝေဒ-နာ “၉၆ ပါး=ဆနဝ” ရသည်။

ဝေဒနာကြောင့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်နှင့်တကွ အကုသိုလ်ကမ္မဘဝ၊ ကုသိုလ်ကမ္မဘဝ ဖြစ်ခွင့် ဖြစ်ထိုက်သင့်သော ဇာတိတခုခု ရခဲ့သည်။ ဇာတိရသော် ဇရာငြိသည်။ ဇရာဖိသော် ဗျာဓိဟူသော နာနာရောဂ ရောက်သဖြင့် ဆေးဆရာလက်သို့ အပ်ရသည်။ ထိုအခါ ပူဇော် ပန်ကြ ရသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ သတ္တဝါလောက ချုပ်ငြိမ်းရေး

(၆) ပူပန်သဘော၊ ရစေသောဖြင့်၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ အာ-ပေါ၊ပထဝီ၊ လေးလီဓာတ်မ၊ စတုက္ကကား၊ ရှိကြဓမ္မတာ၊ မြဲစပါတည့်၊ ဘယ်ခါကာလ၊ ဘယ်တိုးကလျှင်၊ စရှိ၍လာ၊ ဘယ်သော ခါတွင်၊ ပျောက်ပါ လေသည်၊ စ၊ ဆုံး၍ဟု၊ အမည်ကာလ၊ ဆိုမရကြောင့်၊ ကာလဝိမုတ်၊ ခေါ်သမုတ် ဖြင့်၊ အဟုတ်ရှိကြ၊ ထိုလေးဝတွင်၊ အစဘယ်ဓာတ်၊ ရှိခဲ့ လတ်မှ၊ ဘယ်ဓာတ်နောက်ရှိ၊ ဤသို့သိဟု၊ စရှိ၊ နောက်ရှိ၊ ဘယ်သူသိလိမ့်၊ အရှိကာလ၊ တူကုန်ကြ၏၊ လေးဝဓာတ် မင်း၊ စုအသင်းတို့၊ ဖန်ဆင်းသူမဲ့၊ ရှိကုန်ခဲ့လည်း၊ ပြောဘွယ် တိုင်းဆ၊ ပမာဏကား၊ ဘယ်မျှဘယ်ရွှေ၊ ဘယ်ရွယ်ဟေဟု၊ ကြီးလှေငယ်စွာ၊ ဆိုဘွယ်မှာလျှင်၊ နှိုင်းရာမရှိ၊ သို့မရှိ ကြောင့်၊ အရှိမဟုတ်၊ ဆိုသမုတ်သော်၊ ဗုဒ္ဓဉာဏ်အား၊ တို့ယုံမှားလိမ့်၊ ခွဲထားမရ၊ ပမာဏလည်း၊ ပြလွယ်အလျှင်း၊

မရှိကင်းဖြင့်၊ ရှိခြင်းမရှိ၊ ထိုဓာတ်တို့ကား၊ နှစ်ဘုံကိစ္စ၊ ရှိကုန်ကြ၍၊ ကိစ္စကိုယ်ပိုင်၊ ဘုံဆိုင်တမျိုး၊ ခေါ်စရိုးတွင်၊ ကိုယ်စိုး ကိုယ်ပိုင်၊ ကိုယ်တိုင် ကိစ္စ၊ ဆောင်ရွက် ကြက၊ လက္ခဏသန္တံ၊ ငြိမ်းချမ်းဘိဖြင့်၊ အရှိမုချ၊ သဘောမျှသော်၊ ရူပ တေဇော၊ ရုပ်ဝါယောနှင့်၊ အာပေါတူညီ၊ ပထဝီဟု၊ လေးလီဘူတ၊ ရုပ်ဖြစ်ကြ၏၊ သန္တဘုတ်တွဲ၊ ဤရုပ်ခဲလည်း၊ ဘယ်နဲ့ဘယ်မျှ၊ ပမာဏဟု၊ ညွှန်ပြနိုင်ဘယ်၊ ကြီးအငယ် လျင်၊ အကယ်တိတိ၊ ဘယ်တစ်မျှ၊ မရှိပါသေး၊ ဉာဏ်မြင် ရေးတည့်၊ လေးပါးဓာတ်မ၊ ဘုံကိစ္စဖြင့်၊ ပစ္စယသာမဂ္ဂ၊ ပေါင်းဖွဲ့ညီက၊ လေးလီဘူတ၊ မငြိမ်းကြ၍၊ ကြမ်းထဖွဲ့ယို၊ လှုပ်ပိပူပီး၊ တပါးအားကို၊ တပါးငဲ့ပြိုင်၊ နှောင်ကြီးခိုင် သော်၊ ကိုယ်ပိုင်လည်းကြ၊ စွမ်းထာမကြောင့်၊ လေးဝရူပါ၊ ဝဏ္ဏာ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ သြဇာ၊ ဥပါဒါမျိုး၊ စီးပွားတိုးခဲ့၊ ကိုယ်စိုး မရ၊ အနတ္တလျှင်၊ ငဲ့ကြဘုံဆိုင်၊ အဖွဲ့ခိုင်နှင့်၊ ဖြီးလှိုင်စီးပွား၊ ထိုရှစ်ပါးလည်း၊ ခွဲထားမအပ်၊ ရုပ်ဖြစ်ရပ်၌၊ စပ်၍နေကြ၊ သဘာဝမို့၊ အဋ္ဌကလာပ်၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ ကလာပ်တဖြာ၊ ပရမာဏ၊ မြူတခုမျှ၊ သူ့ပမာဏ၊ တိုင်းအဆကို၊ ဖွင့်ပြဆို ဘိ၊ ဤသို့သိဟု၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဒီကာထွက်၏၊ နတ်မျက်စိသာ၊ မြင်အပ်စွာလိမ့်၊ အာကာသဓာတ်၊ ဆုံးအဖြတ်ကို၊ မှတ်စေ ချင်သေး၊ ဤတွင်ပေးအံ့၊ လေးခုဘူတ၊ အဆုံးပြသည်။

၁။ ဤရူပသဒ္ဓါသည် အကြောင်းဟူသောအနက်မရှိ၊ သဘောဟူသော အနက်သက်သက်၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ပိုင်ကိစ္စဆိုလည်း ကိစ္စပြီးဆုံးသဘော အဂ္ဂရူပသာ၊ စင်စစ် အဖြစ်ရုပ်မဟုတ်၊ အရှိရုပ်ဟု ဆိုလိုသည်။

၂။ ဤရူပသဒ္ဓါ၏ အနက်သဘောသည် “ရူပတိတိ ရူပ” အကြောင်း အာ- ဟာရ။

၁၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ကိစ္စအာကာ၊ ကိုယ်ပိုင်သာမိ။ တဏှာမကြွ၊ ကလာပဟု၊ မြူ
တခု၏၊ ဆုံးမှုပိုင်းပြ၊ အာကာသကား၊ ကိစ္စဘုံဆိုင်၊ တဏှာ
ခိုင်ခံ့၊ နှစ်ခိုင်မြူစေ၊ ဖို+မ တွေ့ကာ၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ တိုက်အခံ
ဖြင့်၊ ဆက်ဆံကြငြား၊ ရုပ်သစ်ပွားသော်၊ နှစ်ပါးလောက၊
သဏ္ဍာန်ရ၏၊ ဤမျှဤနယ်၊ နှစ်ထုထယ်ကား၊ ဘယ်ပမာဏ၊
မဆိုရသည့်၊ ဓာတ်မလေးတန်၊ အရင်းခံတို့၊ နှစ်တန်သတ္တိ၊
စ့ဟုသိလော၊ သတ္တိနှစ်ဝ၊ နှစ်ကိစ္စတွင်၊ ပစ္စယသာမဂ္ဂိ၊
စည်းဝေးညီ၍၊ ပါတီ (Party) မစု၊ ဖွဲ့မပြုက၊ ကိုယ်မှုကိုယ်
ထမ်း၊ ငြိမ်းချမ်းလိမ့်၊ ဉာဏ်စွမ်းသင့်အောင်၊ သတိဆောင်
ဟု၊ ထွဋ်ခေါင်ဗုဒ္ဓ၊ မိန့်ခွဲဟတိုင်း၊ နည်းကျအားထုတ်၊ ကျင့်
မယုတ်သော်၊ ဝိမုတ်ကာလ၊ လေးဘူတ၏၊ မုချအရှိ၊
အကယ်တိဟု၊ အသိရမှု၊ ကျေးဇူးပြုလိမ့်၊ တခုဉာဏ်ဖြင့်
သင့်ချိန်သော်။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

“ဝိမိယတေ တောယာတိ ဝါ ဓာတု” - ပူပန်မှု ဝဋ်ဆင်းရဲကို
စီရင်ကြောင်းဖြစ်သော ဓာတ်လေးပါးတို့သည် ဓမ္မတာနိယာမ
အမြဲရှိနေကြသည်။ ဘယ်အခါက စရှိ၍ ဘယ်အခါတွင် လက်စတုံး
သည်ဟု အစအဆုံး ကာလမရှိ၊ ဘယ်ဓာတ်အစ ဘယ်ဓာတ်နောက်
မှ ရှိသည်ဟုလည်း မဆိုနိုင်၊ တကွပင်လျှင် ဖန်ဆင်းသူမဲ့ ရှိနေကြ

၁။ ဤ၌ကား “သီတေနပိ ရူပတိ၊ ဥဏှေနပိ ရူပတိ” (သံ၊ ၂။ ၇၁။
အနုဋီ၊ ၂။ ၉။) အကြောင်း ဥတုသဘာဝ ဆင့်ကဲဖြစ်ပျက်ခြင်းဖြင့် အကြောင်း
စိတ္တ မျိုးစေ့ချသော် အကြောင်းကမ္မ သက်ရှိလောက ထင်ရှားရ၏။

၂။ ဝိဘာဝိနီ။ ၂၃၀။ အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဝိ၊ ၄၄၅။

၏။ “ကမ္ဘာကြွေလည်း မသေမပျောက် ထိုလေးယောက်”ဟု ဆိုကြသော ၎င်းတို့ကား အရှိမှချ ကေန္တပင် ရှိစေကာ အရွယ် ပမာဏကိုမူ ညွှန်ပြနိုင်စရာ မရှိပေ။ သဘောမြဲမြိသာ ရှိသည်။ ၎င်းသဘောမြဲမြိသည် စင်စစ်မူလ “နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝဋ္ဌေန ဝါ ဓာတု*” သတ္တဝါလဲမဟုတ်၊ အသက်လဲမဟုတ်ကြကုန်။

သို့သော် ဓာတ်သည် “ဓာရိယန္တေ ဓာရိယန္တိတိ ဓာတု*” သတ္တဝါသက်ရှိတည်းဟူသော ဝန်ကို ရွက်ဆောင်၏။ “ဝိဂေန္တိတိ ဓာတုယော*” များစွာသော ဝဋ်ဆင်းရဲကိုလဲ စီရင်နိုင် ဖြစ်စေနိုင် သော သတ္တိကိစ္စရှိ၏။

အဘယ်သို့ စီရင်သနည်း?

“အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေတိတိ ဓာတု*” မိမိ မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာ သက်သက်ကိုသာ ဆောင်မှုကိုယ်ပိုင်ကိစ္စ။

“သလက္ခဏံ ဓာရေတိတိ ဓာတု*” မိမိနှင့်တကွ သဟဇာတ် ဓာတ်တို့၏ သဘောလက္ခဏာကိုပါ ဆောင်မှုတုံ့ဆိုင်ကိစ္စ။

ဤသို့ ဓာတ်သည် စီရင်မှုကိစ္စ နှစ်မျိုးရှိရာ—

ကိုယ်ပိုင်သက်သက်ဆိုသော် ဝဋ်ဆင်းရဲကို မစီရင်၊ သန္တိလက္ခဏာ ဘူတရုပ် လေးခုမျှကိုသာ စီရင်သည်။ “နိဗ္ဗာနန္တိ သုခုမရူပဂတိကန္တိ ဝိညာယတိ” အနုဋီကာ ဖွင့်ဆိုသော ရုပ်မျိုးပေတည်း။ ပမာဏ ညွှန်ပြနိုင်စရာ မရှိသေးချေ။ ဤရုပ်မျိုးကား အရိယမဂ်

* ဝိဘာဝိနီ။ ၂၃၀။ အဘိဋ္ဌာ။ ၂။ ၇၂။ ဝိသုဒ္ဓိဋီ။ ၁။ ၄၄၅။

၁။ အနုဋီ။ ၃။ ၃၀။

၁၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ဉာဏ်ဖြင့်သာ မြင်အပ်သော ရုပ်မျိုးတည်း။ ဓာတ်ရောင်ခြည် (Ray) ဖြင့်သာ မြင်နိုင်သော အရာများကဲ့သို့မှတ်ပါ။

ဓာတ်သည် ဘုံကိစ္စကို ဆောင်ရွက်သည်နှင့်အမျှ ဝဋ်ဆင်းရဲကို စီရင်လေတော့သည်။ ထိုအခါ—

ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ၊
တယော မဟာဘူတေ ပဋိစ္စ ဧကံ မဟာဘူတံ ။

ပါဠိတော်အရ အချင်းချင်း အာဟာရမှ ပြုကြသဖြင့် တနည်း— အချင်းချင်း ငဲ့ပြိုင် နှောင်ကြီး ခိုင်ကြသဖြင့် ငြိမ်းချင်လို့မရသော အတ္တနောသဘာဝ၊ သင်္ခတဘူတ၊ ကြမ်း၊ ဖွဲ့၊ လှုပ်၊ ပွ၊ ကိုယ်ပိုင် မူလည်း ဆူကြ၍ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ-ဥပါဒါရုပ်မျိုး စီးပွား တိုးခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့်- “မဟာဘူတေ-သင်္ခတ မဟာဘူတံ လေးပါးတို့ကို ဥပါဒါယ-စွဲ၍၊ (ဝါ) မှီ၍၊ ပဝတ္တံ-ဖြစ်သော၊ ရူပံ-ရုပ်။ ဥပါဒါရူပံ- ဥပါဒါရုပ်” ဟူ၍ ဆိုကြသည်။ ဤသင်္ခတ ဘူတလေးပါးနှင့် ဥပါဒါရုပ်လေးပါးသည် သင်္ခတရုပ် ဖြစ်ရာအရပ်ဟူသမျှ၌ ခွဲထား၍ မရ၊ အသီးအသီး တခုစီ တခုစီ ခွဲခြား၍ မဖြစ်စေကောင်းသောကြောင့် “အဝိနိဗ္ဗောဂ အဋ္ဌကလာပံ ဂ-ပါး တဖွဲ့” ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

“တေ ပန ကလာပါ ပရမာဏုပရိမာဏာ ဟောန္တိ”

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ဋီကာ^၂ လာရကား ထိုကလာပံရုပ်သည် ပရမာဏုမြူလုံး မျှ ပမာဏရှိ၏ဟု သိအပ်၏။ သာမာန်လူသား မျက်စိဖြင့် မမြင် နိုင်သေး၊ ဤရုပ်မျိုးကား နတ်မျက်စိ အဘိညာဉ်မျက်စိဖြင့် မြင်

၁။ ပဋ္ဌာန။၁၉။ ၂။ ဝိသုဒ္ဓိ၊ဋီ။၁။၄၄၇။

အပ်သော ရုပ်မျိုးတည်း။ ယခုကာလ (X-Rays) အိက္ခဆရေး ဆရာတို့ကိုလည်း ဤတွင် ဆိုအပ်၏။

အာကာသဆိုသည်မှာ ရုပ်တို့၏ အပိုင်းအခြားပြု၊ လက္ခဏာ အဆုံးပြု ကိစ္စရှိသောကြောင့် ဘူတရုပ်၏ အဆုံးကို ပြသော် “ဘူတ အာကာသ”，ကလာပ၏ အဆုံးကိုပြသော် “ကလာပအာကာသ” ဟုဆိုပါ။ ဘူတအာကာသသည် ကိုယ်ပိုင်သက်သက် နှစ်သက်မှု တဏှာမကြွ၊ ကလာပအာကာသမှာ ဘုံကိစ္စမို့ တဏှာကြွသည်။ သို့ဖြင့် ဖို့ မ ကလာပ နှစ်ခု တခုနှင့် တခု ဆက်ဆံမှု အာဟာရ ဥတုပြုကြကာ ဆင့်ကဲဖြစ်ပျက်ခြင်း (Evolution) ဖြင့် အာဟာရမှ ဥတု၊ စိတ်၊ ကံ အကြောင်းလေးတန် တိုးတက်စီရင်ဟန်အရ မူလ သက်မဲ့ “နိဿတ္တနိဇ္ဇိဝဓာတု”မှ ထင်ရှားသော သက်ရှိနှင့် သက်မဲ့ သဏ္ဍာန် ရုပ်လောကနှစ်တန် ရလာသည်။ သာမန်လူသားမြင် ရုပ် တည်း။

သို့-ပါတီ (Party) မစု ဘုံကိစ္စမှု မဆောင်သော် ငြိမ်းအေးချမ်း နေပါမည်၊ ထို့ကြောင့် ဘုံကိစ္စမပါအောင် “မဟာသတိရှိစေ” ဟု ဗုဒ္ဓက ဟောတော်မူပါသည်။ နည်းကျ အားထုတ်မည်ဆိုပါက ကိုယ်ပိုင် သက်သက်မျှ ငြိမ်းအေးလှသည့် ဝိမုတ်ကာလ (Enternity) ခေါ် အသင်္ခတဓာတ် မြတ်လှသည့် အဂ္ဂရူပခေါ် ကိစ္စပြီးဆုံး သဘော၊ အရိယာမြင်သဘော ရှိသော လေးဘူတသည် မုချအထင် အရှား ရှိကြောင်းကို “ကေဉာဏေန ယုတ္တံ” တခုတည်းသော အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သင့်သောအချိန်တွင် မြင်နိုင်ပါသည်။

အခန်း ၄

သြဋ္ဌာရိက သုခုမ၊ ပဋိပက္ခ နှစ်ဒုက္ခ

(၇) ဖို့ မ ထုံးတမ်း၊ မြို့ * နှစ်ခန်းတွင်၊ အကြမ်းသြဋ္ဌာ၊ နုရာ
 သုခု၊ ဤနှစ်ခုဝယ်၊ နုမ္မာနုချင်း၊ ကြမ်းချင်းကြမ်းမှာ၊
 သဘာဝဟိတ်၊ မိဿကဆို၊ တွင်းကိုယ်ချင်းချင်း၊ ဆက်ဆံ
 လျှင်းက၊ ဖြစ်ခြင်းသုခ၊ အရိယသော၊ ဒုက္ခထင်မြင်၊ ထိုပြင်
 တဝ၊ သိကြစေသော၊ တနည်းပြောအံ့၊ သဘောနုတမ်း၊
 မာအကြမ်းကား၊ ရန်စွမ်းပမာ၊ ဖြစ်လေပါကြောင့်၊
 သဘာဝ၊ ပဋိပက္ခ၊ ဆိုကုန်ကြလော့၊ အဇ္ဈတ္တချင်း၊
 ဆန့်ကျင်ပြင်းက၊ ထင်လင်းမုချ၊ ကျိုးသုခပင်၊ ဒုက္ခထင်ပို၊
 ပြောကြလိုလည်း၊ ကိုယ်သိဝိညာဏ်၊ ဖြစ်ချင်စဖွယ်၊ ယှဉ်
 တွယ်အာရုံ၊ ဗဟိဒ်ဆုံလျက်၊ ကြိုက်ကြုံမရှိ၊ အဇ္ဈတ္တိနှင့်၊
 ဗဟိအပ၊ နှစ်ပက္ခမှ၊ ဒုက္ခပိုကဲ၊ ငြီးစမြဲတည့်၊ နှစ်တွဲမိဿက၊
 အဇ္ဈတ္တနှင့်၊ ဗဟိဒ္ဓမ္ပါး၊ ဆက်ဆံရိုးကား၊ ခိုက်မျိုးပြင်းမှ၊
 ငြီးဒုက္ခတည်း၊ နှစ်ဝင်ြင်ညို၊ ဆင်းရဲပိုသည့်၊ ထိုထိုရောဂ၊
 နာဒုက္ခ၌၊ သုခဖြစ်အောင်၊ ကြံရည်ဆောင်ဘို့၊ လူ့ဘောင်
 သမား၊ တာဝန်တားခဲ့၊ ကွဲပြားသိရန်၊ နာရောကံဟန်ကို၊
 ဝေဘန်သိမှု၊ ဤကျမ်းပြုပိမ့်—

* သုခုမ ပရမာဏု (Proton) နှင့် သြဋ္ဌာရိက ပရမာဏု (Electron) သီတပရမာဏု နှင့် ဥက္ကပရမာဏုတည်း။ ဤတွင် သုခုမပရမာဏုသည် အနုဇီကာ လာသော သုခုမရူပ မဟုတ်၊ ထိုသုခုမရူပကား အဂ္ဂရူပအသင်္ခတဘူတ (Enternity) တည်း။ “မြို့”မဟုတ်ချေ။ (Proton) မြို့နှင့်ရောနေသော သိပ္ပံဆရာတို့က (Neutron) ဟုခေါ်သော ဥပေက္ခာဓာတ်မှာ သင်္ခတဘူတဟု ဆိုပါ။

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၂၁

(၁) လူ့အတွင်းယံ၊ အကြမ်းခံခိုက်၊ အတိုက်အပ၊ အနုကျ၍၊ ယုတ်ရခက်မာ၊ ထိုအနာကို၊ သြဋ္ဌာမျိုးဆို၊ ပျောက်လိုစေရေး၊ သြဋ္ဌာကြေးလော့။

(၂) ဆိုရေးတတန်၊ တွင်းသန္တာန်၌၊ အခံအနု၊ တိုက်မှုအပ၊ ကြမ်းတိုက်သော်၊ ယုတ်ရနုမှာ၊ သုခုမာတည်း၊ ပျောက်ရာပျောက်ရေး၊ ဆေးအာဟာရ၊ သုခုမမျိုး၊ သုခုကျိုးတည်း၊ နာမျိုးနှစ်ဝ၊ သဘာဝကို၊ ဗုဒ္ဓမိန့်သံ၊ ခြေခံနည်းကျ၊ မူဖြင့်ချလျက်၊ ပြခဲ့ပြမှာ၊ ပြောခဲ့ပါသည်၊ သြဋ္ဌာရိက၊ သုခုမ၊ ပဋိပက္ခ နှစ်ဒုက္ခ။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

သုခုမပါကအကျိုးထင် နှစ်ပါး

(၁) အကြမ်းသြဋ္ဌာရိကနှင့် အနုသုခုမ ဤနှစ်ပါးတွင် အကြမ်းမှာ အကြမ်းနှင့် အနုမှာ အနုနှင့် သဘာဝမိဿကတည်း။

ဤသို့မိဿကချင်း သတ္တဝါ၏ အဇ္ဈတ္တတွင်း ဆက်ဆံကြသော် သတ္တဝါမှာ သုခုမပါကအကျိုးထင်သည်။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ ဒုက္ခဟု ထင်မြင်ပါသည်။ “သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာပိ ဒုက္ခာ” တည်း။ (ဓမ္မစက္ကသုတ္တံ)

(၂) အကြမ်းနှင့်အနု သို့မဟုတ် အနုနှင့်အကြမ်း ဝိသဘာဝ ပဋိပက္ခ။

သတ္တဝါ၏ အဇ္ဈတ္တတွင်း အချင်းချင်း ဤသို့ဆန့်ကျင် ဆက်ဆံကြသော် သတ္တဝါမှာ သုခုမပင်တည်း။ အရိယာတို့သာ ဒုက္ခသစ္စာ ထင်ပါသည်။ “ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာပိ ဒုက္ခာ” ပင်တည်း။

၁။ ဝိ၊ ၃။ ၁၄။ ဒီ၊ ၂။ ၂၄၆။ သံ၊ ၃။ ၃၆၈၊ ၃၇၃။ ပဋိသံ၊ ၃၃၀။

၂၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိုက် သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ပဋိပက္ခဖြစ်သောကြောင့် ပုထုဇဉ်ပင် ဒုက္ခထင်မလိုလို ထင်မှား ပြောတတ်ကြသည်။ ကာယဝိညာဏ်စိတ် ဖြစ်ပေါ်ခွင့်ရစရာ ဗဟိဒ္ဓ အတိုက်အာရုံ မရှိပါချေ။

ဒုက္ခဝိပါက အကျိုးထင် နှစ်ပါး

(၁) အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓ ပဋိပက္ခ ဆန့်ကျင် ဆက်ဆံကြသော် သတ္တဝါမှာ ဒုက္ခဝိပါကထင်သည်။ “အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော” ပေတည်း။

(၂) အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓ၊ မိဿက ဆက်ဆံသည်လည်း ဒုက္ခ သာတည်း။ သို့သော် သာမာန်၌ “ပိယေဟိ သမ္ပယောဂ” သဘော ဖြစ်၍ သတ္တဝါက သုခဟု လက်ဦးထင်တတ်သည် အခိုက်ပြင်းသော် ဒုက္ခဟု သိမြင်လာချေသည်။

ဤပဋိပက္ခနှင့် မိဿကဒုက္ခနှစ်မျိုးရောက်သည်ကို ဆေးဆရာက သုခဖြစ်အောင် ကြံဆောင်ကုသပေးဘို့တာဝန်ရှိသည်။

ပဋိပက္ခဒုက္ခ အနာနှစ်ပါး

(၁) အဇ္ဈတ္တိက၌ ဩဠာရိုက် ခံဆောင်ခိုက် ဗဟိဒ္ဓမှ သုခုမတိုက် ခိုက်၍ အဇ္ဈတ္တိက ဩဠာရိုက် အားယုတ်သည်ကို ဩဠာရိုက်အနာ။

(၂) အဇ္ဈတ္တိက၌ သုခုမ ခံဆောင် ခိုက် ဗဟိဒ္ဓမှ ဩဠာရိုက် တိုက်ခိုက်၍ အဇ္ဈတ္တိကသုခုမ အားယုတ်သည်ကို သုခုမအနာဟု ဆိုပါ။

ဩဇာရိကအနာ ဩဇာရိကဆေး၊ သုခုမအနာ သုခုမဆေးကျေး
ရသည်။

ဩဇာရိက၊ သုခုမ၊ နှစ်ပါးဒုက္ခ မိဿက

(ဂ) ပဋိပက္ခ၊ နှစ်ဒုက္ခကို၊ ဉာဏ်အနေ၊ ထားနိုင်ပေအောင်၊
သိစေပြီးမှ၊ မိဿကတို့၊ ဒုက္ခနှစ်သင်း၊ သိအောင်လင်းပိမ့်—

(၁) အတွင်းအပ၊ မိဿကဖြင့်၊ နုကနုကို၊ တိုက်သည်ဆို
မူ၊ ပင်ကိုယ်အစ၊ ကြမ်းယုတ်လှတွင်၊ အနုပင်တည့်၊ တိုက်ဝင်
ကာနှော၊ သည်သဘောကြောင့်၊ ယုတ်သော အကြမ်း၊
အားမစွမ်း၍၊ ပြည့်လှမ်းဇရာ၊ ထိုရောဂါကို၊ ဩဇာဆို
လော့။

(၂) ကြမ်းကိုကြမ်းက၊ တွင်းအပဖြင့်၊ နှစ်ဝနှစ်တန်၊
တိုက်ဆုံးပြန်သော်၊ သန္တာန်တွင်းစ၊ နုယုတ်ရကို၊ ကြမ်းပ
တိုက်သော၊ သည်သဘောမို့၊ နာသောဇရာ၊ သုခုမာတည့်။
ဇရာမက၊ ဗျာဓိကျ၍၊ ဒုက္ခပိုမို၊ ဖြစ်ခဲ့ဆိုသော်၊ ထိုနာ-
ရောဂါ၊ ဘေးဘယကို၊ သုခဖြစ်စေ၊ ကုရပေလိမ့်၊ အခြေ
ဤမျှ၊ ဗျာဓိကျအောင်၊ ကုသပေးဘွယ်၊ အကြောင်းတွယ်
သော်၊ ထက်နှယ်အလား၊ နှစ်ပါးပက္ခ၊ နှစ်ဒုက္ခသို့၊ ကုသ
ပေးသင့်၊ တဖြင့်တပါး၊ နည်းမခြားသည်၊ နှစ်ပါးဒုက္ခ
မိဿက၊ ဩဇာရိက သုခုမ။

၁။ ဇရာကား သဘာဝဒုက္ခ၊ ပုထုဇဉ်သဘာဝ ဒုက္ခမထင်။

၂။ ဗျာဓိကား သရာဂဒုက္ခ၊ ပုထုဇဉ်သဘာဝ ဒုက္ခဟု မြင်ပါ၏။

၂၄ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျဉ်းမှတ်ချက်

မိဿကဒုက္ခ အနာနှစ်ပါး

(၁) အဇ္ဈတ္တိက၌ “သုခုမ ဆောင် ခံ ခိုက်” ဗဟိဒ္ဓမှ သုခုမ ဝင် တိုက်ခိုက်သော် အဇ္ဈတ္တိကတွင် အစကတည်းက ဩဠာရိက အား ယုတ်လျက်ရှိနေပါသည်ကို ဗဟိဒ္ဓက သုခုမတိုက်ပြန်သောကြောင့် ဩဠာရိကမှာ အားယုတ်မြဲ ယုတ်နေပါသည် “မိဿကဒုက္ခ ဩဠာ-ရိက အနာ”။

(၂) အဇ္ဈတ္တိက၌ “ဩဠာရိက ဆောင် ခံ ခိုက်” ဗဟိဒ္ဓမှ ဩဠာ-ရိကပင် တိုက်ခိုက်သော် အထက်မှာကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တိက သုခုမမှာ အားယုတ်မြဲ ယုတ်နေပါသည်။ “မိဿကဒုက္ခ သုခုမအနာ”။

ဤမိဿကအနာ နှစ်ပါးသည် သာမန်ဆိုသော် ဇရာသဘောမျှ ဖြစ်၍ သတ္တဝါများသည် ဒုက္ခဟု မထင်တတ်သေးပေ။ ဇရာသဘော မျှမက ဗျာဓိသို့ကျအောင် အခိုက်ပြင်းသော်မှ ဒုက္ခဟု ထင်တတ် သိတတ်ပေသည်။ နောက်ကလည်း ဆိုခဲ့ပြီ။

ဤသို့ ဇရာမက ဗျာဓိသို့ကျအောင် ဒုက္ခပိုခဲ့သော် ဆေးဆရာ၏ လက်သို့ရောက်သည်။ ထိုအခါ ဩဠာရိကအနာဖြစ်လျှင် ဩဠာ-ရိကဆေး၊ သုခုမအနာဖြစ်လျှင် သုခုမဆေး ကျွေးရသည်။ အထက် က ပြခဲ့သည့် ပဒိုပက္ခနှစ်ဒုက္ခမှာကဲ့သို့ပင် ကုသ ပေးရသည် အထူး အခြား မရှိလှပါ။

အခန်း ၅

ဓာတုနှင့်ရူပ အခြေခံ ဓာတ်ငါးဝ

(၉) သက်ရှိအဇ္ဈတ်၊ မှတ်လေအပ၊ ဗိဟိဒ္ဓကို၊ သက်မဲ့ဆိုခဲ့၊
 ထိုနှစ်လောက၊ ရင်းမူလတို့၊ စခံအခြေ၊ ဓာတ်ခေါ်ပေ၏၊
 ဓာတ်ခြေစွဲမှီ၊ ရုပ်ဖြစ်သည်တည်း၊ အဋ္ဌဝီပြား၊ ထိုရုပ်များကို၊
 ခွဲခြားတူညီ၊ ကလာပ်စီသော်၊ ဧကဝိသ၊ ကျမ်းဂန်ပြု၏၊
 ဤမျှအလား၊ ရုပ်ထွေပြားလည်း၊ ငါးပါးအချက်၊ ဓာတ်
 ပန္နက်ကို၊ စိုက်နှက်၍သာ၊ တည်ဆောက်လာခဲ့၊ သို့ပါကိစ္စ၊
 အဓိကမို့၊ ငါးဝဓာတ်ကို၊ ကြံစေလို၏၊ ထိုဓာတ်ငါးလီ၊
 သရုပ်စီသော်၊ ပထဝီခက်မာ၊ ဖွဲ့ကာယိုလျော၊ ဓာတ်အာ-
 ပေါတည်း၊ တေဇောအပူ၊ လှုပ်မှုဝါယော၊ သဘောစတုက္က၊
 ခွဲမရဘဲ၊ တကွတွဲနေ၊ သို့အခြေဖြင့်၊ လေးတွေ့ဓာတ်ကို၊
 ဘုတ်ခေါ်ဆို၏၊ ဘုတ်ကိုပိုင်းခြား၊ ပြထားလက္ခဏာ၊ အာ-
 ကာသဓာတ်၊ ထိုငါးရုပ်ကို၊ တတ်စေသေချာ၊ မှတ်ပြီးခါမှ၊
 ပ, ဝါ, တေမှာ၊ ဩဋ္ဌာသဘော၊ အာပေါ, အာကာ၊
 သုခုမာဟု၊ ကြမ်းရာနုကို၊ ခွဲ၍ဆိုလော၊ သို့ဆိုဆုံးဖြတ်၊
 ရှိတုံလတ်တွင်၊ ထိုဓာတ်ငါးဝ၊ သမူဟမျိုး၊ မကွဲရိုးမို့၊
 တမျိုးပထဝီ၊ ခွဲ၍လီလည်း၊ ခိုမှီလေးပါး၊ သဘောအားတို့၊
 ချွင်းထားမရ၊ သည်ကိစ္စကြောင့်၊ ကြွင်းထဓာတ်ကို၊ ခေါင်း
 တပ်ဆိုလည်း၊ ကျန်ခိုလေးအင်၊ သဘောဝင်ခဲ့၊ ကြမ်းလျှင်
 နုပါ၊ နံ့မှာကြမ်းရော၊ သည်သဘောသည်၊ ဉာဏ်စောနိုင်ကြ
 စေသတည်း။

၂၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျဉ်းမှတ်ချက်

သက်ရှိသက်မဲ့ နှစ်လောကလုံး၏

အခြေခံရင်းမြစ် (Origin) မှာ ဓာတ်သာဖြစ်သည်

ထိုသည့်ရင်းမြစ်ဓာတ်သည် “သလက္ခဏံ ဓာရေတိတိ ဓာတု” ဘုံကိစ္စအဓိကဖြင့် ဆင့်ကဲတိုးတက်ခါ သင်္ခတရုပ်ခတု ဖြစ်လာကြပေသည်။ ရုပ်ဖြစ်သော် ရုပ် ၂၇-ပါး၊ ၎င်းတို့ကို ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ၊ တူညီရာ ကလာပ်စည်းဖွဲ့၍ ကလာပ်ပေါင်း ၂၁-စည်းကျမ်းဂန်တို့တွင် ထင်ရှားပြဆိုထားပေသည်။ သို့သော် ၎င်းတို့သည် အခြေခံဓာတ်ကိုသာ စွဲမှီ၍ ထင်ရှား ဖြစ်လာကြ သောကြောင့် အခြေခံပန္နက်တည်းဟူသော ဓာတ်ကိုသာ ကျွန်ုပ်တို့ လေ့လာဘို့ လိုပေသည်။

ပထဝီဓာတ်သည် မူလပကတိ ကိုက်ပိုင်သက်သက်အလားဖြင့် နူးညံ့ သဘာဝ သန္တိလက္ခဏာသာရှိ၏။ သို့သော် ဘုံကိစ္စကြောင့် ကြမ်းတမ်းခက်မာ လက္ခဏာထင်ရှား၏။ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ခက်မာ လက္ခဏာဖြစ်ရကား၊ တခုကိုတခု နှိုင်းယှဉ်၍ နူးညံ့ခက်မာဟု ဆိုရပြန်၏။ ဤနူးညံ့သည် ကိုယ်ပိုင်ကိစ္စသက်သက် နူးညံ့နှင့် မယှဉ်သာ အောင် ခြားနား၏။

သို့သော် ၎င်းနူးညံ့ ခက်မာကိုလည်း သင်္ခတနယ်တွင် “အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေတိတိ ဓာတု” ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာဟုပင် ဆိုရချေ၏။

ထိုနည်းတူ မူလတည်ကြည်လက္ခဏာ အာပေါသည် ဖွဲ့ယို လက္ခဏာ။

မူလငြိမ်သက်လက္ခဏာ ဝါယောသည် လှုပ်လက္ခဏာ။

မူလအေးချမ်းလက္ခဏာ တေဇောသည် ပူလက္ခဏာထင်ရှား၍ လာ၏။

ဤ မာ၊ ဖွဲ့၊ လှုပ်၊ ပူ တို့ကိစ္စတုတ်လေးဆူ၏ အပိုင်းအခြားပြ လက္ခဏာကို အာကာသဟု ဆိုပါ။ ပေါင်း ဓာတ် ၅-ပါးတည်း။

ဤငါးပါးတွင် ပထဝီ တေဇော ဝါယော သုံးပါးကို အကြမ်း သဘော သြဋ္ဌာရိက၊ အာပေါ အာကာသ နှစ်ပါးကို အနုသဘော သုခုမဟု ခဲ့ဆိုရပြန်သည်။

သည်ကဲ့သို့ သဘောကို ကွဲအောင်ခွဲ၍ ပြောဆိုရသော်လည်း သြဋ္ဌာရိကနှင့် သုခုမ တသန့်စီ ခြားဘား၍မရ၊ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ စသည်၌လည်း သဘောကိုသာ ခွဲ၍ဆိုရသည်။ တစုံတခုသော ကရိယာတန်းဆာဖြင့် တသန့်စီ ခြားထား၍ကားမရ၊ ၎င်းငါးပါးမှာ ဘယ်အခါမဆို တပေါင်းတည်းသာတည်း။

အာကာသဓာတ် ဆုံးအဖြတ်

- (၁၀) အာကာသဓာတ်၊ ဆုံးအဖြတ်ကို၊ တတ်သိစေရန်၊ ခွဲဆို ပြန်အံ့၊ လေးတန်ဘူတ၊ အဆုံးပြသော်၊ ဘူတအာကာ၊ ဆိုလေပါ၍၊ ကလာပဟု၊ အဏုပရမာ၊ ဆုံးရာပိုင်းပြ၊ လက္ခဏကို၊ ကလာပအာကာ၊ ခေါ်လေပါလော၊ အာကာ-ဘူတ၊ ကိုယ်ပိုင်မျှမို့၊ သုဒ္ဓကာယာ၊ စင်ကြယ်ပါလည်း၊ ကလာပါကာသ၊ ဘုံကိစ္စမို့၊ လောဘရမ္မက်၊ အစေးပွက်ခွဲ၊ ပွက်ခွဲတဏှာ၊ ရိုးစားရှာ၍။ နှစ်ဖြာ ဖို မ၊ သံဝါသသော်၊ ရာဂပုတ္တ၊ သားမြေးစဖြင့်၊ ရအံ့သဏ္ဌာန်၊ သွင်ပုံဟန်တည်း။
- (က) သဏ္ဌာန်ရမှု၊ အစပြုမည့်၊ နှစ်ခုကာလာပ၊ “ကြားဌာန”လည်း၊ ခေါ်ကြအာကာ၊ ဝေါဟာတထွေ၊

ပရိစ္ဆေတဉ္စ၊ ကြားနေလက္ခဏ၊ ဤခြားပြကား၊ ကာလလူ
ဖြစ်၊ သိပ္ပံ ခေတ်၌၊ ဆိုသစ်လဟာ^၁၊ သဘာဝါမို့၊ အိသာ^၂
ဓာတ်မျိုး၊ ကိန်းစရိုးဟု၊ ထို့ကိုးကားလျက်၊ စကားမြွက်ခဲ့၊
သက်ရှိတဏှာ၊ အိသာသက်မှ၊ ဆိုလေခဲ့ဟု၊ နှစ်ဖွဲ့သိဆိုက်၊
ဆင်ခြင်လိုက်လော့၊ ကြိုက်သော်ယူလေ၊ မကြိုက်ပေမူ၊ ရှာဖွေ
ပါဦး၊ ဤခေတ်ထူး၌၊ ဆည်းပူးနိုင်မှ၊ မှန်တိကျလိမ့်။

(ခ) ပြအံ့ပရိစ္ဆေ၊ နောက်တထွေကား၊ ပုံနေသဏှာန်၊
ကြီးဟန်စုထွား၊ ရုပ်နှစ်ပါး၏၊ အကြားဌာန၊ အကာသ
တဉ္စ၊ ကာလခုနေ၊ ခေါ်စလေ့ဖြင့်၊ စပေ(စ်)ကွက်လပ်^၃၊
နာမည်တပ်ခဲ့၊ ဆိုအပ်ကျဉ်းကျယ်၊ ကွက်လပ်နယ်ကား၊ နှစ်
သွယ်ရေမြေ၊ မတည်ပေမို့၊ ဆိုချေသတည်း၊ ရေမသည်း
လည်း၊ လေတည်းအောင်းလတ်၊ ရှိမြဲမှတ်၍၊ ဓာတ်အောက်
ဆီဂျင်^၄၊ သက်ရှင်ရှုရှိုက်၊ အသုံးထိုက်နှင့်၊ နိုက်ထရိုဂျင်^၅၊
သက်မရှင်စေ၊ ဤနှစ်လေတို့၊ တည်နေမှတ်ပါ။

(ဂ) ကျယ်ပြောစွာတဉ္စ၊ အကာထိုဓာတ်၊ ဆုံးအ
ဖြတ်ကို၊ သိမှတ်စေကြ၊ နောက်ထပ်ပြက၊ နှစ်ဝကောင်းကင်၊
သိစေချင်၏၊ တွင်းပြင်အောက်ထက်၊ ဆိုကြမြွက်၌၊ အ
ထက်=အပြင်၊ အောက်ခွင်=အတွင်း၊ သိကုန်လျဉ်းမှ၊ အ
တွင်း=အင်တာ^၆၊ လေနေရာတဉ္စ၊ အောက်တာ^၇+ပြင်ပ၊
ကောင်းကင်ဝ၌၊ ရှိကြဓာတ်ကို၊ ဟိုက်ဒရိုဂျင်^၈၊ ခေါ်ဆိုခဲ့၊
ထိုကျမ်းစာ၌၊ ပိတ္တာဓာတ်ခိုး၊ နိုးနွယ်ကိုး၍၊ ရေခိုးအဋ္ဌေ၊

၁။ Vacuum, ၂။ Ether. ၃။ Space. ၄။ Oxygen.
၅။ Nitrogen. ၆။ Internal Space. ၇။ Outernal space,
၈။ Hydrogen.

လွန်သိမ်မွေ့ဟု၊ ယနေ့ဆိုကြောင်း၊ သိစကောင်း၏၊ ဉာဏ်
လောင်းအသစ်၊ ဤသည့်ခေတ်မို့၊ သစ်စေသစ်စေ၊ နေ့
တိုင်းဖွေလော၊ ဗုဒ္ဓေဟောပြု၊ ဘိမ္မကား၊ မူလနက်ဝှမ်း၊
ထောက်တည်စမ်းတိုင်း၊ သိစွမ်းလွန်ကျယ်၊ ဝိဇ္ဇာနယ်မို့၊
ဓိပ္ပါယ်ကုံလုံ၊ အံ့ဘွယ်စုံခွဲ၊ လူ့ဘုံသမယ၊ ခုလောက၌၊
ဗုဒ္ဓဉာဏ်အား၊ ရှိယုံမှားကြောင့်၊ တုရားကအောက်၊ မျောက်
ကအထက်၊ ဆိုကြမြက်လည်း၊ နားခွက်တွင်ကြား၊ ဤ
စကားကို၊ လေးစားကြည်သာ၊ မသဒ္ဓါသော်၊ ဗမာမခင်၊
ကမ္ဘာမင်သည့်၊ လူ့တွင်လူညံ့၊ လူ့စိတ်ပျံ့မို့၊ ရဲဝံ့မထိတ်၊
ခြင်သော်ဟိတ်ဖြင့်၊ တိကိစ္ဆက၊ ငါဗုဒ္ဓဟု၊ မိန့်ဟစကား၊ မြ
ယုံမှားလိမ့်၊ ယုံမှားရှိနေ၊ ကိုယ်အမေကို၊ အမေဟုတမ်း၊
မသိစွမ်းကြောင့်၊ လွမ်းလိမ့် ကြီးဒေါ်၊ သူတွေးမျှော်မို့၊
ဩဝါ-သနားဘွယ်၊ သနားဘွယ်တည့်၊ ဆေးနယ်လောက၊
သဘာဝ၌၊ ကာသနုစိတန်၊ ဆိုးဟန်ပိုင်းပြု၊ ကြားဌာနကို၊
ဤမျှပိုင်းခြား၊ မဆိုငြားက၊ တိုင်းခြားမဟူ၊ ဗမာမူလည်း၊
လူတို့ကျိုးငှါ၊ ဘယ်တွင်ရှာအံ့၊ ဤစာကျမ်းမြတ်၊ ဆေး
အတတ်ကား၊ ဖဿပစ္စယာ၊ ဝေဒနာဟု၊ နာသရုပ်ချ၊
ကုထုံးပြသည့်၊ ဗုဒ္ဓစကား၊ မူရင်းထားလျက်၊ ခေတ်စား
သိပ္ပံ၊ သွင်းစပ်ကြံ့၍၊ ဆက်ဆံနိုင်မျှ၊ သဘာဝ၌၊ ညီမျှခြင်း
ရှာ၊ ပြဆိုပါသော၊ ဆေးစာနယ၊ သစ်လွင်လှမို့၊ ကာလ
ယနေ့၊ သည်တက္ကေဝယ်၊ ဒါဟေ့ဗမာ၊ ကြွေးကြော်ငြာ
သည်၊ ကမ္ဘာဦးစား မပေးတည်း။ [ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဖြစ်သော
ကြောင့် အတိဝတ္တဒေါသမှ လွတ်၏၊ ကန္တိဂုဏ်ပြောက်သော
အလင်္ကာတည်း။]

၃၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျဉ်းမှတ်ချက်

အာကာသဓာတ်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ဆိုဦးအံ့

ပမာဏ ညွှန်ပြနိုင်စရာ မရသော ဘူတရုပ်၏ အဆုံး အပိုင်း အခြားကိုပြသော် ဘူတအာကာသ၊ ပရမာဏမြူလုံးမျှ ပမာဏထင် ရှားသော ကလာပတခု၏ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို ပြသော် ကလာပ အာကာသဟုဆိုပါ။ ဘူတအာကာသမှာ ကိုယ်ပိုင်ကိစ္စသက်သက်မို့ တဏှာမကြွ သုဒ္ဓကာယ စင်ကြယ်လှပါသည်။

“အာကာသော မဟာရာဇ အကမ္မဇော အဟေတုဇော အနုတုဇော”။

မိလိန္ဒပဉ္စာ၌ အရှင်နာဂသေနမထေရ် ဟောတော်မူသော အာကာသသည် ဤသုဒ္ဓကာယ ဘူတအာကာသပေတည်း။

ကလာပအာကာသမှာ ဘုံကိစ္စမို့ လောဘရမ္မက် တဏှာအစေး ပွက်ခဲ့လေပြီ။

“အာကာသဓာတု ရသတဏှာ”ဟု ဆိုကြသော ယထာဝါဒီ ဆိုတိုင်းညီ အာကာသပေတည်း။

ပုံ (က)

ဤသည့် တဏှာကြွ သည့်ကလာပနှစ်ခုအဖို့ အမ ဆက်ဆံကြသည်မှ စ၍ ဆင့်ကဲဖြစ်ပျက်ခြင်း (Evolution) သဘော ဖြင့် ထင်ရှားသောသက် ရှိသက်မဲ့သဏ္ဍာန် နှစ်ပါး အကြောင်းအား လျော် စွာ ဖြစ်လာကြသည်။

၁။ မိလိန္ဒ။ ၂၆၀၊ ၂၆၃။

ပုံ (က)

ပုံ (က) ကလာပနှစ်ခု၏ စပ်ကြား ဌာနကိုလည်း အာကာသ၊ တနည်းပရိစ္ဆေဒဟု ဆိုသည်။ သိပ္ပံစကားဖြင့် “ကွက်လပ်=လဟာ” ဟု ဆိုပါ။

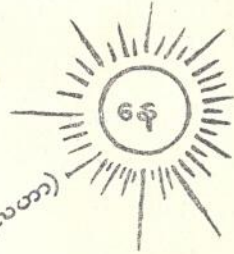
၎င်း လဟာတွင် “ခြပ်သွင်ပြင်မဲ့ အီသာ (Ether)” ဓာတ်မျိုး ကိန်းသည်။ သက်ရှိကလာပ် အနေဖြင့်ဆိုသော် “Ether = တဏှာ” ဟုဆိုပါ။

ပုံ (ခ) သက်ရှိသက်မဲ့ သဏ္ဍာန်နှစ်ခု၏ စပ်ကြားဌာန ပရိစ္ဆေဒ အာကာသကို ကွက်လပ်ရိုးရိုးဟုဆိုပါ။ ၎င်းကွက်လပ်တွင် ရေနှင့်မြေ ထင်ရှားစွာ မတည်သော်လည်း လေထုတည်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းကွက်လပ်တွင် အောက်ဆီဂျင်နှင့် နိုက်ထရိုဂျင်ဓာတ်တို့ ကိန်း သည်ဟု ဆိုပါ။

၃၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း
ကျယ်ပြောစွာသော အာကာသပရိစ္ဆေဒ

ကျယ်ပြောစွာသော အာကာသပရိစ္ဆေဒ

အောက်ကောင်းကင်အထက် (လဟာ)
ပျက်ခရီးရှင်
လေထု

ပုံ - ၈

ပုံ (၈) နေနှင့်ကမ္ဘာကြားရှိ ပရိစ္ဆေဒကွက်လပ်ကျယ်၊ မြေမှ အထက် ၁၂-မိုင်လောက်အတွင်း အောက်ကောင်းကင်၊ ၎င်းမှ လွန်သော် အထက်ကောင်းကင်ဟု ဆိုပါ။

အောက်ကောင်းကင်တွင်သာ လေထုရှိသည်။ လေထုသည် မြေ နှင့်နီးရာတွင် အသိပ်သည်းဆုံး မြင့်လေ ပါးလေတည်း။

လေထုမဲ့ အထက်ကောင်းကင်တွင် ဟိုက်ဒရိုဂျင်ဓာတ်ရှိသည်။ ၎င်းဓာတ်သည် အပေါ့ပါးဆုံးဓာတ်ဟု ယခုသိပ္ပံဆရာတို့ ဆိုကြသည်။

ရေပူ၍ ဆူတက်သော ရေငွေ့မှန်ငယ်တစုသည် လေထက်ပေါ့၍ အထက်သို့ ပျံတက်သည်ကို သိမြင်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဟိုက်ဒရိုဂျင်ကို သိမ်မွေ့လှသော ရေငွေ့ဓာတ်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ဆိုလိုသည်။ သက်ရှိခန္ဓာလောကတွင် “ရမော ဝိတ္တာယ ဒလျဝတ္ထ” ပါစကကြောင့် ပျံတက်ရသော ပိတ္တ=သည်းခြေဓာတ် အခိုးအကင်းနှင့် သဘာဝတူသည်။ ဟုလည်း ဆိုလိုသည်။ ဤအထက်ကောင်းကင်မှ လွန်သော်ကား “အလင်း=အိသာ” ခေါ် “ဗြပ်သွင်ပြင်မဲ့=လဟာ” သာ ဖြစ်လေသည်။

ဖလ်တုံး၊ မှန်တုံးကို ဖြတ်ကျော် ထိုးထွက်၍ လာသော နေရောင်ခြည်သည် အောက်က မှိုအား မြန်စွာ မီးစွဲငြိစေသည်ကို မြင်သဖြင့် နေမှလာသော ရောင်ခြည်သည် လဟာ၊ ဟိုက်ဒရိုဂျင်၊ လေထု၊ ရေထု၊ မြေထု ဖြတ်ကျော်သမျှ ဆင့်ကဲ အပူလက္ခဏာစွမ်းအင် ကြွသည်ဟု သိပါ။

ဤသို့ ဗုဒ္ဓနည်းကျသဘာဝနှင့် သိပ္ပံသဘာဝ ညီမျှခြင်း ရှာကြ၍ ဗမာ့ဆေးပညာကို မြှင့်တင်နိုင်ကြပါစေ။

အခန်း ၆

ဂရုနှင့် လဟု

(၁၁) ဘုတ်ဟုခေါ်ကြ၊ ဓာတ်လေးဝတွင်၊ ပေါ့က=လဟု၊ ဂရု=အလေး၊ ခွဲကြသေး၏၊ လေးတတ်လက္ခဏာ၊ မြေ၊ ရေသာ

၃-ပ-ပ-ဗ-သ-၈

တည့်၊ သဘာ မိဿက၊ တေဇ၊ ဝါတာ၊ ဤနှစ်ဖြာလည်း၊
ပေါ်ရာလက္ခဏာ၊ သဘာဂမ္ဘိ၊ မိတ္တဟု ခေါ်၊ နှစ်ဖော်ဂရု၊
လဟုနှစ်ဝ၊ ဆန့်ကျင်ကြ၍၊ ပက္ခပဋိ၊ ကျမ်းဆိုရှိ၏၊ ဘုတ်၏
အတွင်း၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းကို၊ သုခ ဆိုလော့၊ ထိုမိတ်နှစ်တန်၊
ပေါင်းကြဟန်မှာ၊ အိုရန်မရှိ၊ အဇ္ဈတ္တိနှင့်၊ ဗဟိအပ၊ ဘုတ်
နှစ်ဝတို့၊ တိုက်ကြ၍သာ၊ ဆန့်ကျင်ပါသော်၊ ဝိပါဒုက္ခ၊
မိတ်ချင်းမျှလည်း၊ ဒုက္ခဟုဆို၊ သို့ပါကိုပင်၊ ဇလိဇလာ၊
အဇ္ဈာ၊ ဗဟိ၊ မခွဲဘိပဲ၊ ဆိုမိဆိုမှား၊ အပြောများ၏၊ ဤ
ကားသုခ၊ ဤဒုက္ခဟု၊ ဤမျှနှစ်ပါး၊ ကွဲပြားမရှိ၊ ထိုအသိ
ဖြင့်၊ ဗျာဓိရောဂါ၊ ဘယ်အနာဟု၊ ဘယ်မှာဆင်ခြင်၊ ဘယ်
ဆေးဆင်လိမ့်၊ လူ့ ခွင်လောက၊ တိကိစ္ဆ၌၊ နှစ်ဝပေါ့လေး၊
ထိုရှုပ်ထွေးသည်၊ ဘေးဆိုးကေန် ကြီးခဲ့တည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

- ပထဝီဓာတ် } လေးသောလက္ခဏာ ဂရုသဘာဂမိဿက
- အာပေါဓာတ် } လေးသောလက္ခဏာ လဟုသဘာဂမိဿက
- တေဇာဓာတ် } ပေါ့သောလက္ခဏာ
- ဝါယောဓာတ် } လဟုသဘာဂမိဿက
- ဂရုဓာတ်နှစ်ပါး } ဝိသဘာဂ ပဋိပက္ခ
- လဟုဓာတ်နှစ်ပါး }

သုခဝိပါကအကျိုးထင် နှစ်ပါး

(က) ဘုတ်တခု၏အတွင်း ဂရုနှစ်ပါးနှင့် လဟုနှစ်ပါး ပဋိပက္ခ
ဆန့်ကျင်ခြင်းသည် သုခဝိပါက။

၁။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၌ကား ဒုက္ခသစ္စာ အမှန်ပါတည်း။

(ခ) ဂရုနှင့်ဂရု လဟုနှင့်လဟု မိဿကဆက်ဆံသော် သုခ
ဝိပါကဟု အထူးပြောစရာမလို။

ဒုက္ခဝိပါကအကျိုးထင် နှစ်ပါး

(က) ဘုတ်တခုသည် အဇ္ဈတ္တ၊ ဘုတ်တခုသည် ဗဟိဒ္ဓ ဤသို့
အားဖြင့် ဂရုပြဋ္ဌာန်းသောဘုတ်နှင့် လဟုပြဋ္ဌာန်းသောဘုတ် နှစ်ခု
ပဋိပက္ခဖြစ်သည်ဆိုသော် ဒုက္ခဝိပါက။

(ခ) ဤသို့ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ ဘုတ်နှစ်ခုဆိုသော် ဂရုနှင့် ဂရု၊
လဟုနှင့် လဟု မိဿကပင်ဖြစ်စေ ဒုက္ခဝိပါက။

သတိပြုပါ

သည်ကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓ မခွဲမဆို ဘုတ်တခုတည်း၏ ဂရုနှစ်
ပါးနှင့် လဟုနှစ်ပါး ဆန့်ကျင်သည်မှာပင် ဒုက္ခဟု ဆိုချင်သလိုလို၊
ဂရုနှင့် ဂရု၊ လဟုနှင့် လဟု မိဿက ဆက်ဆံသည်ဆိုလျှင် ဘယ်သို့
ပင်ဖြစ်စေငြား သုခချည်းထားချင်ကြသလိုလို မကွဲမပြား ဆိုမှား
တတ်သည်။

မှန်၏။ နရသုခိစကား—

(၁) တေဇောလွန်က အာပေါယုတ်၏ ဆိုသည်ကို ယနေ့
လက်ခံကြစေကာ—

(၂) ဝါယောလွန်က တေဇောယုတ်၏။

(၃) အာပေါလွန်တ ပထဝီယုတ်၏ ဆိုသည်တို့ကိုမူ လက်ခံနိုင်
ခဲမျှ ရှိကြလေသည်။

သို့ဖြင့် ဂရု၊ လဟု အရွတ်အထွေးသည် ယနေ့ ဗမာ့ဆေးလော
ကကို ဘေးဆိုးရောက်စေခဲ့သည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ဆိုချေသည်။

မြေဂရုတွင် လဟုထင်လည်း မမြင်ဆင်းရဲ

(၁၂) တေးဆိုးလွတ်ရန်၊ နှိုင်းဝေဘန်ဘို့၊ နှစ်တန်ဂရု၊ လဟုနှစ်ဝ၊
ထပ်၍ပြအံ့၊ ဘုတ်မျှအတွင်း၊ ဤနှစ်သင်းကား၊ ကွဲခြင်း
ခွဲဝေ၊ ဆိုရချေလည်း၊ မြေကိုဆိုကာ၊ မီးမျှချန်ထား၊ မရ
ငြားအောင်၊ မြဲအားတွဲနေ၊ ဓာတ်လေးထွေမျှ၊ မြေဂရုတွင်၊
လဟုထင်လည်း၊ မမြင်ဆင်းရဲ၊ တသွယ်ခွဲ၍၊ တနဲ့ခွဲထွင်၊
ဓမ္မသင်ခေါ်၊ ကျမ်းတွင်အဟော၊ ပြသဘောကား၊ လေး
သော ပေါ့သော၊ ကြမ်းသော ပြေပြစ်၊ တလစ်နူးညံ့၊
ကြမ်းခွဲခက်မာ၊ ဤခြောက်ဖြာသည်၊ မြေမှာတည်သော၊
ဓာတ်သဘောဟု၊ ကျယ်ဟောဖွင့်ပြ၊ မိန့်လေကဝယ်၊ ဘုတ်
မျှအထဲ၊ ဘယ်သို့ကွဲလျက်၊ ဆင်နွှဲပက္ခ၊ မိဿကကြောင့်၊
ရူပရူပံ၊ ယွင်းဘောက်ပြန်၍၊ ခြေခံမူလ၊ သသာဝတို့၊
ပျက်ရမမြ၊ သို့မစဲဖြင့်၊ စိုးလဲမရ၊ အနတ္တလည်း၊ ဒုက္ခ-
လက္ခဏာ၊ မထင်ပါပဲ၊ အနာဝဇ္ဇ၊ ပြစ်ကင်းပ၏၊ ကျဦးမျှ

၁၂။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၌ အမှန်ဒုက္ခ မြင်ကြ ထင်ကြပါ၏။ ပုထုဇဉ်အမြင်
ဒုက္ခမထင်သည့် သဘောကား ၎င်းသစ်တဘုတ်သည် (Neutron) ခေါ်
ဥပေက္ခာဓာတ်မျှ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုဥပေက္ခာဓာတ်သည် ထာဝရ-
ကာလ (Eternity) အနေ လုံးဝငြိမ်သက်မှုမဟုတ်စေကာ အကြောင်းအား
လျော်စွာ ကောင်းမွန်စွာငြိမ်သက်ခြင်း ရှိသောကြောင့် သုခဟူ၍သာလျှင်
ဆိုအပ်၏။

ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္တာ၊ သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ။ (အဘိဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ
၂။ ၂၀၃။ ဋီကာကျော်။ ၉၃။) အကြောင်းအခွင့် ရသည်နှင့်အမျှ သစ်တဘုတ်
သည် ကောင်းစွာငြိမ်သက်ခြင်းကင်းပ၍ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာ၊ ပျားစီး တိုးလာ
သဖြင့် (Proton) သုခုမမြို့ဆိုရသည်။

ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသကိုစွဲ၍ တဏှာ၊ ထိုတဏှာကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းကို

သဘော၊ တခုပြောက၊ ကြွင်းသောဓာတ်မျှ ဤနည်းယူဟု၊
တလူသိလောက်စကောင်းတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဘုတ်တခု၏ အတွင်း၌ ဂရုနှင့်လဟု

ဤနှစ်ဖွဲ့ နှစ်သင်းသည် တစုံတခုသော ကိရိယာတန်းဆာနှင့် တသင်းစီ အကယ်တိ ခွဲခြားထားနိုင်သကဲ့သို့ ပြောဆိုရသော်လည်း စင်စစ် ဤသို့ ခွဲခြားထားနိုင်သော သဘောမရှိ၊ ထို့ကြောင့် မြေဓာတ်ဟု ပြဋ္ဌာန်းရာသဘောကို ဆိုရာ၌ မီးဓာတ်သဘောကို ချွင်းချန်ထားခဲ့၍ ရသည်မဟုတ်၊ သို့ဖြင့် မြေဂရုတွင် လဟုပက္ခ ထင်သော်ငြား ဆင်းရဲခြင်းကား မရှိပါ။

ဓမ္မသင်္ဂဏီ အဋ္ဌကထာတွင်မူကား—

တ္ထေ စ “ကက္ခန္ဓ မုဒုကံ သဏှံ ဖရသံ ဂရုကံ လဟုကံ” န္တိ ပဒေဟိ ပထဝီဓာတု ဝေ ဘာဇိတာံ။

ဟူ၍ ပထဝီဓာတ်တခုတည်းမှာပင် လေးသဘောဂရု၊ ပေါ့သဘော လဟု၊ ကြမ်းတမ်းသဘောဖရသ၊ ပြေပြစ်သဘောသဏှ၊ ခက်မာ သဘောကက္ခန္ဓ၊ နူးညံ့သဘောမုဒု ဤခြောက်ခုသောသဘော ရှိကြောင်း အကျယ်ဖွင့်ဆိုတော်မူလေရာ ဘုတ်တခုမျှ အထဲဝယ် ဤ

ဗုဒ္ဓကဟောတော်မူသည်၊ သို့ဖြင့် ရူပတဏှာထက် ဝဏ္ဏတဏှာ၊ ထို့ထက် သင်္ခတဘူတတဏှာ သိမ်မွေ့လှသည်ဟု ဩဋ္ဌာရိကသုခုမ အဆင့်ဆင့်ကိုသိပါ။

သိမ်မွေ့သည်နှင့်အမျှ ပုထုဇဉ်သဘာဝ သုခပေတည်း၊ စင်စစ် ကေန္တ သန္တိသုခကား တဏှာလုံးဝကင်းသည့် အသင်္ခတဘူတခေါ် အရိယာမြင် “အဂ္ဂရူပ”သာ ရှိသတည်း။

၁။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆။

၃၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

သို့ပင် ကွဲလျက် ပက္ခ မိဿကဆင်နွဲ့သောကြောင့် “ရူပတီတိ ရူပ” အနိစ္စ အနတ္တ သဘောရှိငြားလည်း ပုထုဇဉ်သဘာဝ ဒုက္ခလက္ခဏာ မထင်ပါ။ “အနဝဇ္ဇလက္ခဏမေဝ ကုသလ” အပြစ်ကင်းလှပါချေ သည်။

သီစရာကား—

“သဘာဝေါ ဝါ သာမညံ ဝါ လက္ခဏံ နာမ”။

သဘာဝေါဝါ-မိမိသဘောတရားသည်၎င်း၊ သာမညံဝါ-သာမည တရားသည်၎င်း၊ လက္ခဏံ နာမ-လက္ခဏာမည်၏။

၎င်းသဘာဝနှင့် သာမညနှစ်ပါး၏ အထူးမှာ—

သဘာဝလက္ခဏာသည် “အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏံ” တည်း။

သာမညလက္ခဏာသည် “အနဝဇ္ဇလက္ခဏမေဝ ကုသလံ” တည်း။

ဤသို့ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၏ အဖွင့် အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆိုတော်မူသည်။

ဤတွင် တပါးနှင့် မရောသော ပထဝီဓာတ်၏ ကက္ခဋ္ဌ၊ ဖုသန စသော သဘောသည် သဘာဝ၊ တပါးနှင့်ရောသဖြင့် အနိစ္စ အစရှိ သော သာမညသဘောသည် သာမည။

ထို့ကြောင့်—

“သဘာဝေါ ကက္ခဋ္ဌာဒိဖုသနာဒိကော အသာဓာရဏော။ သာမညံ သာဓာရဏော အနိစ္စာဒိသဘာဝေါ။”

ဟု မူလဋီကာ^၂ ဆိုသည်။ ကြွင်းသောဓာတ်တို့၌လည်း ဤနည်း သိပါလေ။

၁။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၁၀၅။

၂။ မူလဋီ၊ ၁။ ၆၄။

အခန်း ၇

ခုနစ်ဖြာဓာတ်ပြား သဘောသွား

(၁၃) သိကောင်းစဖွယ်၊ တနည်းသွယ်အံ့၊ လူ့နယ်သက်ရှိ၊ အဇ္ဈတ္တိနှင့်၊ ဗဟိသက်မဲ့၊ ဤနှစ်ဖွဲ့ကား၊ ဆိုခဲ့ငါးဝ၊ မူလဓာတ်တို့၊ စုပြုံခဲ့၍၊ စုတွဲသည်ချည်း၊ ဖြစ်သတည်းဟူ၊ ဖြစ်နည်းမူသေ၊ ထိုအခြေတွင်၊ သဗ္ဗေသတ္တာ၊ သတ္တဝါ၌×အစာမှီဝဲ၊ ဤဖြစ်မြဲဝယ်၊ ဘုတ်တို့နှစ်ခု၊ တွင်း×ပစုသည်၊ တွေ့မှုအခြေ၊ ဖဿပေတည့်၊ ဆိုလေသောအား၊ သဘောသွားကို၊ ပိုင်းခြားဝေဘန်၊ အကြောင်းပြန်သော်၊ လူ့သန္တာန်ငါး×အစာငါးမှ၊ အခြားမရှိ၊ လူ၏သန္တာန်၊ ဓာတ်ငါးတန်နှင့်×ငါးတန်အစာ၊ ဆက်ဆံရာတွင်၊ မျှီပါသမျှ၊ စာအိမ်မ၌၊ ဥဒရိယံ၊ သူ့နာမံဖြင့်၊ သုတ္တံပြသည်၊ ပထဝီကို၊ တမည့်အာဟာရံ၊ ခေါ်ဆိုကြခဲ့၊ ထိုမျှအာဟာ၊ ချေဘို့ရာဖြင့်၊ အစာအိမ်ဝ၊ ထွက်လာကြသည့်၊ ကြည်မြတထွေ၊ အာပေါရေကို၊ သည်းခြေဆိုကြ၊ ချက်ကိစ္စဝယ်၊ တေဇဝန်ပေ၊ ယောက်မမေ့သို့၊ လေ၏ကိစ္စ၊ နှစ်ရည်ကျသော်၊ ရည်ကအာပေါ၊ သဘောနှစ်ဆီ၊ ပထဝီတို့၊ တည်ရာကိစ္စ၊ ရကုန်ကြ၍၊ ဆုံးပြကိစ္စ၊ အာကာသာ^၁ဟု၊ ခုနစ်ဖြာဓာတ်ပြား၊ ဖြစ်လေငြားခဲ့၊ ဟောထားသုတ္တ၊ ဘိဓမ္မနှင့်၊ နှစ်ဝပေါင်းကို၊ ဤတွင်ဆို၏၊ သုတ်ကိုဆိုလျှင်၊ မနာချင်ဟု၊ တွင်တွင်ပြောကြ၊ ခုလောကတို့၊ ရှိကြသတိ၊ ဤကိုသိလော၊ ကျွတ်ဘိဝေ

၁-၂-၃-၄-၅-၆-၇-ဓာတ်-၇-ပါးသရုပ်။ (၁=ပထဝီ၊ ၆=အာဟာရ၊ ၂=အာပေါ၊ ၅=သည်းခြေဟု ဂဏန်းသင်္ဘောတဖြင့် အခန်း၁၆-၌ ပြုလတ္တံ့။)။

၄၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

နေ၊ လူတို့ပြေတွင်၊ ဗုဒ္ဓေဟောပြု၊ သုတ္တုချည်းသာ၊ မှန်လှ ပါခဲ့၊ တို့စာအနေ၊ ဓာတ်သည်းခြေကို၊ နှောမေ့သိမ်မွေ့၊ ဆိုစလေ့ကြောင့်၊ ရသေ့ကိုသာ၊ မမြင်ပါနှင့်၊ မြင်ပါခြေ လည်း၊ ရသေ့တည်းဟု၊ ချည်းနှီးမှတ်ပိုက်၊ မထင်ထိုက် ဘူး၊ လိုက်သည့်သဘော၊ လိုက်လိုက်လျော့၍၊ ပြောရမည် သာ၊ မှန်သစ္စာတည့်၊ ခုနစ်ပြာဓာတ်စု၊ ထိုဆိုမှု၌၊ လေးခု သြဋ္ဌာ၊ သုံးဖြာသုခု၊ ခွဲလေမှုကား၊ ယခုခက်ဖွယ်၊ မရှိ လွယ်မို့၊ အကျယ်မပြတော့ပြီတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

သက်ရှိလောက ဆိုသမျှ ဆိုခဲ့သည့် ဓာတ်၅-ပါး ဘုတ်တွဲတွေ စုပြုံတွဲခဲ့ နေခြင်းသာဖြစ်သည်။ သက်မဲ့လောက ဆိုသမျှ လည်း ဤ သို့ပင် ဖြစ်ချေသည်။ သို့ဖြင့် သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ အခြေခံမှာ ဓာတ် ၅-ပါးစီသာ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့်—

သတ္တဝါသန္တာန် ဓာတ်၅-ပါး×အစာမှန်သမျှ ဓာတ် ၅-ပါး၊ သတ္တဝါသည် အစာအမျိုးမျိုးကို စားမျိုးရာ အစာအိမ်တွင်းဝယ် ၎င်းတို့သည် အခြေခံအားဖြင့် ဓာတ် ၅-ပါးပင် ဖြစ်လင့်ကစား ပြဋ္ဌာန်းရာ ပထဝီကိုစွဲ၍ ပထဝီ၏ ခြင်းရာနှစ်ဆယ်အနက် ၉ဒရိယံ = အစာသစ်ဟု အမည်ရခဲ့လေသည်။

- (၁) ထိုသည့်အစာသစ်ကို အာဟာရဓာတ်ဟု ဆိုကြလေသည်။
- (၂) ၎င်းအာဟာရစုကို ကြေမှုအောင် ချေကြသို့ အစာအိမ် နံရံအိတ်ငယ်တွေမှ ထွက်လာကြသော အာပေါရည်တမျိုးကို သည်း ခြေဓာတ်ဟု ဆိုသည်။
- (၃) ကျက်အောင် ချက်မှုကိစ္စကား တေဇောဓာတ်တည်း။

(၄) ထမင်းဟင်း ချက်ပြုတ်သောအခါ ယောက်မမေ့သကဲ့သို့ ကိစ္စကား ဝါယောဓာတ်တည်း။ သို့ဖြင့် ကျက်နပ်သော နှစ်၊ ရည် ရသ ကို ရလေသော်—

(၅) ရသရည်ကို အာပေါဓာတ်၊

(၆) အနှစ်ဩဇာကို ပထဝီဓာတ်ဆိုသည်။

သို့ဖြင့် ဓာတ်အပေါင်းတို့၏ မှီခိုရာ ပထဝီကို ရ၍ ၎င်းတို့၏ အဆုံးအပိုင်းအခြားပြကိစ္စကို—

(၇) အာကာသဓာတ်က ဆောင်သည်။

ဤသို့ ဓာတ် ၇-ပါး ပြားသည်။

သုတ္တံနည်း အဘိဓမ္မာနည်း စပ်၍ဆိုခြင်းတည်း။

အချို့က သုတ္တံဒေသနာကို မနာချင်ပါဟု ဆိုမှားတတ်ကြသည်။ လူ့လောကမှ ကျွတ်တန်းဝင်မှန်သမျှ မေ့စက္ကသုတ္တံမှစ၍ သုတ္တံ ဖြင့်ချည်း ကျွတ်တန်းဝင်ကြသည်။ သတိပြုပါ။

အချို့ကမူ ဤကျမ်းတွင် သည်းခြေကို ထည့်သွင်းပြသထားသဖြင့် ရသေ့ကိုမြင်ပြန်ချေသည်။ မြင်လိုလည်းမြင်ပါ။ သဘောတရားဆိုက် ရာ၌ ရသေ့နောက်လိုက်လည်း ဖြစ်သင့်ပါသည်။ သဘောမဆိုက်လျှင် မူ ဘယ်သူ၏နောက်မှ မလိုက်သင့်ပါ။

ပထဝီ
အာဟာရ
တေဇော
ဝါယော } ဤလေးပါးကို ဩဋ္ဌာရိက၊

အာပေါ
သည်းခြေ
အာကာသ } ဤသုံးပါးကို သုခုမ ဟု ခွဲပါ။

အခန်း ၈

“လွန်ဓာတ်”ဆိုသော သဘော

(၁၄) လွန်ဓာတ်သဘော၊ ဤတွင်ပြောအံ့၊ သဘောငါးဝါ၊ ခွဲမရကောင်း၊ ထိုဓာတ်ပေါင်းတွင်၊ တကြောင်းမြေက၊ အဓိကဖြင့်၊ ဆောင်ထဓာတ်တို့၊ ငါးခုတို့သည်၊ တတို့တတို့၊ ကပ်၍ တို့သော်၊ ဖြစ်မြဲလောက၊ သြကာသ၌၊ ခေါ်ကြမြေစိုင့်၊ လူ့ ကိုယ်တိုင်ကား၊ ဆံဖျားအစဦးနှောက်ကျအောင်၊ အမျှနှစ်ဆယ်၊ စားဘွယ်အာဟာရ၊ ထမင်းစရှိ၊ ဘယဆေးသုံး၊ ထုံးကျောက်ပမာ၊ လေးဖြာလေးလီ၊ ပထဝီဟု၊ သညီခေါ်ရိုး၊ ထိုရုပ်မျိုးကို၊ ထုချိုးထုမွေ၊ ထောင်းထုချေသော်၊ ပရမေဏု၊ မြူတခုသို့၊ ရောက်မှုကေန်၊ သဘောပြန်၏၊ မြူမှန်တခု၊ ထိုအဏု၌၊ ငါးခုသဘော၊ အကုန်နှောလည်း၊ လွန်သောပထဝီ၊ သညီမှည့်ခေါ်၊ သဘောပေါ်လိမ့်၊ သို့သော်တလီ၊ ပထဝီတို့၊ ဒီဂရီမမျှ၊ သဘာဝမို့၊ သြဋ္ဌာသုခုဆင့်ဆင့်ရှုလျက်၊ သိမှုသိရာ၊ သိကောင်းစွာဖြင့်၊ ကြွင်းရာဓာတ်များ၊ ဤနည်းအားဟု၊ ဉာဏ်သွားထင်မြင်၊ သဘောဝင်လော၊ ဤတွင်အကျဉ်း၊ ပြတိုလျဉ်းသည်၊ အစဉ်းလူတိုင်းတတ်စေသော်။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

လွန်ဓာတ် သို့မဟုတ် ဆောင်ဓာတ်၏သဘောကို ပြောပါအံ့—
သဘောငါးဝါ အတူတကွ ဖြစ်ကြသော ဘုတ်တခုတွင် အကယ်၍

၁။ Degree.=အနုအရင့် အတန်းအဆင့်။

ပထဝီ၏ သဘောက အခြားသဘောတို့ထက် ပိုလွန် ပြဋ္ဌာန်း၍ ဆောင်နေသော် ၎င်းကို ပထဝီလွန်ဓာတ်ဟု ဆိုသည်။ ပထဝီဓာတ်ဟု သာမန်ဆိုခြင်းသည်လည်း ဤလွန်သဘောကိုစွဲ၍ ဆိုခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ကြွင်းသဘောစုက ငုပ်လျက် နို့လျက် မျှလျက် နေသည် ဟု ဆိုသည်။

ထိုပထဝီလွန်သော ဘုတ်တို့သည် တဘုတ်နှင့်တဘုတ် ထပ်၍ ထပ်၍ စုပုံတံခဲနေကြသည်ကို—

ဩကာသလောက၌ မြေစိုင်းခဲ၊ သံတွေခဲ စသည်ဖြင့်၎င်း၊ သတ္တဝါလောက၌ ဆံပင်အစ ဦးနှောက်အထိ ပထဝီနှစ်ဆယ်ဟု၎င်း၊ အစာအာဟာရ၌ ထမင်း၊ မွှံနပ်၊ နွားနို့စသည်ဖြင့်၎င်း၊ ဘယဆေးမျိုး၌ ထုံးကျောက်၊ ဇာတိပွိုလ်၊ ကန့်စသည်ဖြင့်၎င်း အမျိုးမျိုး အစားစား ခေါ်ဆိုကြရသည်။

ဤလေးလီသော ပထဝီလွန်ရုပ်ဓာတ်မျိုး တခုခုကိုယူ၍ ထုချိုး ထုမွေ ထောင်းထု၍ ချေပြန်မည်ဆိုသော် နောက်ဆုံး၌ ဘယ်သို့မျှ ထုခွဲ၍မရသော ပရမာဏုမြူတခုသို့ ရောက်ပြန်ပေမည်။ ၎င်းမြူတခုတွင် သဘောငါးဝ ပါဝင်ကြသည်ဖြစ်လျက် ပထဝီဓာတ်သည် ဆောင်မြဲဆောင်၍နေပေမည်။

သို့သော် ပုမာအားဖြင့် ထမင်းပရမာဏုထက် မွှံနပ်ပရမာဏု၊ ထို့ထက် နွားနို့ပရမာဏု အဆီဩဇာ နုသည်ဟု ဩဋ္ဌာ၊ သုခုအဆင့် အတန်းရှုလျက် ပထဝီအင်အားချင်း ဒီဂရီမမျှမှုကို သိသင့်ပေသည်။

ဤနည်းဖြင့် ရေစက် ရေပေါက်၊ မီးတောက် မီးလျှံတို့၏ သဘော စသည်ကိုလည်း သိမြင်ပါလေ။

အခန်း ၉

ဓာတ်အသီးသီး၏ ပင်ကိုယ်သဘာဝ လေးမျိုး

(၁၅) ပထဝီလက္ခဏာ၊ ခက်မာသဘော၊ တည်သောကိစ္စ၊ ခံလင့်ကသို၊ မုချကျိုးထင်၊ ကြွင်းလျှင်ဓာတ်ကြီး၊ သုံးပါးနီး၏၊ တသီးအာဟာရ၊ လက္ခဏနှင့်၊ ကိစ္စလေးလီ၊ ပထဝီသဘော၊ ယှဉ်၍ပြောလော့၊ တေဇောလက္ခဏာ၊ အပူသာတည့်၊ ရင့်ရာကိစ္စ၊ နူးညံ့မျှကို၊ ရမည့်အသွင်၊ ကျိုးမထင်ဘူး၊ ထို့ပြင်ဝါယော၊ လှုပ်သောလက္ခဏာ၊ ရွှေ့ရာကိစ္စ၊ တဌာနသို့၊ ပိုထစမ်းအင်၊ ကျိုးထင်သဘော၊ အာပေါလက္ခဏာ၊ နှစ်ပြာဖွဲ့ယို၊ ပျံ့လိုကိစ္စ၊ ပေါင်းထချီးမြှောက်၊ ထောက်ပံ့ကျိုးထင်၊ ကြွင်းလျှင်သုံးတန်၊ ပဒဋ္ဌာန်ဆို၊ တတန်သည်းခြေ၊ သူ့အနေကား၊ ယှဉ်လေအာပေါ၊ နည်းသဘောတည်း၊ မှတ်လောအာကာ၊ လက္ခဏာကား၊ ဘုတ်မှာပိုင်းခြား၊ ဘုတ်ကားသည်မျှ၊ အဆုံးပြုသည့်၊ ကိစ္စရှိခဲ့၊ မထိဘုတ်ချင်း၊ ဟင်းလင်းလိုလို၊ အထင်ပိုအောင်၊ ဘုတ်ကိုပိုင်းဝေ၊ ထင်စေကျိုးမှန်၊ ပဒဋ္ဌာန်မှာ၊ ပိုင်းဟန်ဘသီး၊ အနီးဘုတ်ပင်၊ သိစေချင်သည်၊ လေးအင်မရော ဓာတ်သဘော။ ရှေးတွင် အပြော ထပ်ချဲ့နှော။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

၁။ ပထဝီ လက္ခဏာ=ခက်မာသဘော။ ရသကိစ္စ=တည်မှုကိစ္စ သဘော။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်=ခံဆောင်ထားသကဲ့သို့ အကျိုး ထင်သဘော။ ပဒဋ္ဌာန်=ကြွင်းဓာတ်ကြီးသုံးပါးလျှင် နီးစပ်သဘော။

၂။ အာဟာရ ၎င်း၏လက္ခဏာ၊ရသ၊ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ပဒဋ္ဌာန်သဘော
တို့ကို ပထဝီနှင့်ယှဉ်၍ဆိုပါ။ ၎င်းသည် ပထဝီ၏
ခြင်းရာနှစ်ဆယ်တွင် ဝင်သည်။

၃။ တေဇော လက္ခဏာ=အပူသဘော။ ရသကိစ္စ=ရင့်ကျက်
သဘော။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်=နူးညံ့မှုကို မပေးခြင်းလျှင်
အကျိုးထင်သဘော။ ပဒဋ္ဌာန်=ကြွင်းဓာတ်ကြီးသုံးပါးလျှင် နီးစပ်
သဘော။

၄။ ဝါယော လက္ခဏာ=တုန်သဘော, လှုပ်သဘော။ ရသ
ကိစ္စ=ရွေ့ရှားသဘော။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်=ဘုတ်ကို တ
ပါး ရပ်သို့ ပို့တတ်သော အကျိုးထင်သဘော။ပဒဋ္ဌာန်=ကြွင်းဓာတ်
ကြီးသုံးပါးလျှင် နီးစပ်သဘော။

၅။ အာပေါ လက္ခဏာ=ဖွဲသဘော, ယိုစီးသဘော။ ကိစ္စ=ပျံ
နွံ့သဘော။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်=ပေါင်းဖွဲ ချီးမြှောက်၊
ထောက်ပံ့ ကျိုးထင်သဘော။ ပဒဋ္ဌာန်=ကြွင်းဓာတ်ကြီးသုံးပါးလျှင်
နီးစပ်သဘော။

၆။ သည်းခြေ ၎င်းမှာ အာပေါဓာတ်ခြင်းရာ ဆယ်နှစ်ပါးဝင်
ဖြစ်သောကြောင့် အာပေါဓာတ်နှင့်ယှဉ်၍ဆိုပါ။

၇။ အာကာသ လက္ခဏာ=ရုပ်တို့ကို ပိုင်းခြားပြခြင်း လက္ခဏာ
သဘော။ ရသကိစ္စ=ရုပ်တို့၏ အဆုံးကို ပြခြင်း
ကိစ္စ။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်=ရုပ်တို့ကို ပိုင်းခြားဟန် အကျိုးထင်သဘော။
ဘုတ်တို့ဖြင့် မတွေ့အပ်သောအဖြစ်, အပေါက်ဟင်းလင်းလို ထင်ရ
ခြင်းအဖြစ် အကျိုးထင်သဘော။ ပဒဋ္ဌာန်=ပိုင်းခြားအပ်သော
ဘုတ်လျှင် နီးစပ်သဘော။

၄၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ရွှေအဘို့က လက္ခဏာသဘောတရားသဘာ ပြောခဲ့သေးသည်။ ဤသို့ သဘော ၄-မျိုးလုံး ထပ်ခဲ့၍ သိပါ။ ၎င်းသဘောတို့သည် တခုနှင့် တခု ရောနှောကြသည် မဟုတ်ချေ။

အခန်း ၁၀

သမ္မဿ=အတွေ့ ၂-မျိုး

(၁၆) တွေ့ထိသမျှ၊ သမ္မဿတည်း၊ အဇ္ဈတ္တချင်း၊ တွေ့ထိခြင်းနှင့်၊ အတွင်းအပ၊ ထိကြသဘော၊ သုခေါ၊ ဒုက္ခ၊ နှစ်မျိုးပြု၏၊ တွင်းမျှချင်းချင်း၊ ထိခြင်းသုခ၊ တွင်းအပတို့၊ ထိကြဒုက္ခော၊ ဤသို့ဟော၌၊ သဘောနှစ်ဝ၊ အညွှန်းပြသော်၊ ကိုယ်ကာယဝယ်၊ မြေနှစ်ဆယ်နှင့်၊ ရေဝယ်ဆယ်နှစ်၊ တွေ့ထိဖြစ်သို့၊ စင်စစ်မိတ်ကို၊ မဆိုထားချေ၊ ရေနှင့်ရန်သူ၊ လေးဆူတေဇော၊ ထိသဘောပင်၊ သုခထင်၏၊ တွင်းပြင်နှစ်ဝ၊ ထိသမျှကား၊ ရန်မှမဟူ၊ မိတ်တူဖြစ်စေ၊ ဒုက္ခပေတည်း၊ သိစေမာ၊ ပြုယုဂ်ရှာသော်၊ နွေခါခေါ်ကြ၊ ပူကာလ၌၊ မီးလျှံမခံ၊ သိတံသမယ၊ ဆောင်းလအတွင်း၊ နှင်းမတိုးဝံ၊ စိုးရွံ့ကြောက်သို့၊ ကိုယ်တို့သန္တာန်၊ တေဇောခံခိုက်၊ မီးလျှံတမျှ၊ ဆေးကိုပြသော်၊ ဒုက္ခဝိပါ၊ ကြီးတက်ရှာလိမ့်၊ သီတာဆေးမျိုး၊ သွန်းကာဖြိုးမှ၊ ကောင်းကျိုးသုခ၊ ပြည့်စုံရသည်၊ ရှင်ပြကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ထိတွေ့မှုကို သမ္မဿဟု ဆိုသည်

အဇ္ဈတ္တချင်းထိတွေ့မှု၊ အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓ ထိတွေ့မှုဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။

အဇ္ဈတ္တချင်းထိမှုသုခ၊ အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓထိမှုဒုက္ခ။

ပမာ—

လူတို့အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ပထဝီ (၂၀) နှင့် အာပေါ (၁၂) ပါး ထိ တွေ့မှုသည် ဒုက္ခမထင်။

ဤသို့မိဿကချင်းမဆိုထားဘိ အာပေါ (၁၂) ပါးနှင့် တေဇော (၄) ပါးကဲ့သို့ ပဋိပက္ခထိတွေ့မှုပင် ဒုက္ခမထင်၊ သုခပင်။

အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓထိတွေ့မှုမှာကား—

“သီတပကတိ ဥဏှအဓိကေန ရောဂါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဥဏှပကတိ သီတ- အဓိကေန ရောဂါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော် မူကြသကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တ နှင့် ဗဟိဒ္ဓ၊ သီတ နှင့် ဥဏှ ပဋိပက္ခ ဆန့်ကျင်သည်ကို မဆိုထားဘိ။

“ဥဏှပကတိ ဥဏှအဓိကေန ရောဂါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ သီတပကတိ သီတ- အဓိကေန ရောဂါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူကြသကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တ နှင့် ဗဟိဒ္ဓ မိဿက ဆက်ဆံကြသည်ပင် ဒုက္ခအကျိုး ထင်လေသည်။

ဤသဘောကို—

“ဥဏှသမယေ အင်္ဂါရကပလ္လေ အာဘတေ အပနေဟိ နန္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ”

အဇ္ဈတ္တသန္တာန် အပူ ခံဆောင်ခိုက် သမယ၌ အပ ဗဟိဒ္ဓက မီးအိုးကင်းကို ဆောင်ခံသည်ရှိသော် ဖဲလော့ ဖယ်လော့ဟူ၍ ဒုက္ခဝိပါက အကျိုးထင်စကားမျိုးကို မြှက်ဆိုကြောင်း ကျမ်းဂန်တို့ တွင် ပမာဆောင်၍ ပြဆိုထားလေသည်။

ကုသနည်း

ဤသို့ အဇ္ဈတ္တိကသန္တာန် အပူ ခံဆောင်နေသော သူနာမျိုး၌ အပမှ သီတဂုဏ်ရှိသော ဆေးမျိုး အာဟာရမျိုးကို တိုက်ကျွေး

၁။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၆၉။

၄၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ခြင်း၊ ရေချိုးခြင်း၊ စန္ဒကူးနံ့သာစသည် လိမ်းကျံပေးခြင်း စသည် တို့ဖြင့် ဒုက္ခဝိပါကကို သုခအကျိုး ထင်စေအောင် ဆရာက ပြုစုကုသ ပေးရသည်။ သို့မှ သူ့နာကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာရွှင်ပြေပေမည်။

အခန်း ၁၁

ဒုက္ခသမ္ပဿအချက်ကို ဆက်၍ပြဆိုခြင်း

(၁၇) ဒုက္ခဟူသမျှ၊ အကျဉ်းပြသော်၊ ပက္ခန္ဓနှစ်နာ၊ မိတ်နာနှစ်မျိုး၊ ရှိစရိုးဟု၊ ထိုမျိုးလေးဝ၊ နောက်ကပြလည်း၊ ဤမှတတန်၊ ထပ်၍ပြန်ပိမ့်၊ သန္တာန်တင်းမှာ၊ သြဋ္ဌာဓာတ်ခံ၊ အပယံက၊ သုခုမကြောင့်၊ ယုတ်ရသြဋ္ဌာ၊ ထိုအနာကို၊ သြဋ္ဌာရိက၊ နာ ပက္ခမုတ်၊ အဇ္ဈတ်တင်းက၊ သုခုမကို၊ အပသြဋ္ဌာ၊ တိုက် သည့်တာကြောင့်၊ ယုတ်လာသုခု၊ အနာစုကား၊ သုခုမနာ၊ ပက္ခသာဟု၊ သေချာမှတ်သား၊ ပိုင်း၍ခြားမှ၊ နှစ်ပါးသုခု၊ တွေ့မှုကြိုက်ကြုံ၊ နာဖြစ်ပုံကို၊ မိတ်ဆိုသြဋ္ဌာ၊ နှစ်ဖြာသ ဘော၊ သြနှင့်သြတို့၊ ထိသောခိုက်ကြုံ၊ မိတ်ဆိုသုခု၊ ခေါ် သမုဉ်၊ ယုတ်မှုပြဋ္ဌာန်း၊ အမည်တန်း၏၊ လေးခန်းလေးဝ၊ ဤဒုက္ခတွင်၊ ပက္ခန္ဓနှစ်နာ၊ တတ်ကျွမ်းပါက၊ မိတ်နာနှစ်မျိုး၊ တတ်စရိုးမို့၊ နှစ်မျိုးပက္ခ၊ အဓိကကို၊ ပြစ်ဤကျမ်း၊ ဉာဏ်စုံ လွှမ်း၍၊ ခွဲခြမ်းသိကြစေသတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဒုက္ခဝိပါကအရာ၌—

ပက္ခဒုက္ခနှစ်မျိုး၊ မိဿကဒုက္ခနှစ်မျိုးရှိကြောင်း နောက်ကပြခဲ့ ပြီးဖြစ်သည်။

ဤတွင်ထပ်၍ပြဦးအံ့—

(က) ပဋိပက္ခ သြဋ္ဌာရိက အနာမျိုး ၄-ပါး

သတ္တဝါအတွင်းခံ သြဋ္ဌာရိကအား အပသုခုမက အင်အားဖြင့် ထိခိုက်သောကြောင့် အခံ သြဋ္ဌာရိက အားယုတ်သောအနာမျိုး။

၎င်းတို့မှာ—

- ၁။ ပထဝီသမုဋ္ဌာန်
- ၂။ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်
- ၃။ တေဇောသမုဋ္ဌာန်
- ၄။ ဝါယောသမုဋ္ဌာန်

(ခ) ပဋိပက္ခ သုခုမ အနာမျိုး ၃-ပါး

သတ္တဝါအတွင်းခံ သုခုမအား အပ သြဋ္ဌာရိကက အင်အားဖြင့် ထိခိုက်သောကြောင့် အခံသုခုမ အားယုတ်သောအနာမျိုး။

၎င်းတို့မှာ—

- ၁။ အာပေါ သမုဋ္ဌာန်
- ၂။ သည်းခြေ သမုဋ္ဌာန်
- ၃။ အာကာသ သမုဋ္ဌာန်

(ဂ) မိဿကဒုက္ခ သြဋ္ဌာရိက အနာမျိုး

အတွင်းခံ သုခုမအား အပ သုခုမကပင် တိုက်ခိုက်ခြင်း အခိုက် ပြင်းသောကြောင့် သြဋ္ဌာရိက အားယုတ်သောအနာမျိုး အထက် ၄-မျိုးပင်။

၄-ပ-မ-ဗ-သ-၈

၅၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

(ဆ) မိဿကဒုက္ခ သုခုမ အနာမျိုး

အတွင်းခံ သြဋ္ဌာရိကအား အပသြဋ္ဌာရိကကပင် တိုက်ခြင်း အခိုက်ပြင်းသောကြောင့် သုခုမအားယုတ်သော အနာမျိုး အထက် သုံးမျိုးပင်။

ဤဒုက္ခလေးမျိုးတို့တွင် ယုတ်မှုကို အဓိကထား၍ အနာဟု ဆိုသည်။ ၎င်းတို့တွင် ပက္ခအနာနှစ်မျိုးကို တတ်ကျွမ်းပါက မိဿက အနာနှစ်မျိုးကို တတ်ကျွမ်းပြီးကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤကျမ်းတွင် ပက္ခအနာနှစ်မျိုးကိုသာ အဓိကထား၍ ခွဲခြမ်းပြဆိုထားသည်။

အခန်း ၁၂

ပန်ကြားပါ၏

(၁၈) ရမ္မက်မိုက်လွမ်း၊ လူတို့တမ်းကား၊ ချီးမွမ်းသောထွေ၊ ဆိုစပေက၊ ကြိုက်လေသည်ချည်း၊ ဆံခြည်တည်းမျှ၊ ပြစ်နည်းပြစ်ဖွဲ့၊ ဆိုကဲ့ရဲ့သော်၊ နားတို့ မချမ်း၊ မျက်နှာနှမ်းအောင်၊ စိတ်ဝမ်းမကြည်၊ ဖြစ်တတ်သည်တည့်၊ လူရည်ပြည့်ဝ၊ ချွတ်ယွင်းကြသည့်၊ ထိုမျှလူတို့၊ ရှိလတ်မြို့လည်း၊ ငါတို့လင်္ကာ၊ ဤကျမ်းစာ၌၊ ပြစ်နားလည်းဖွင့်၊ ချီးမွမ်းသင့်တွင်၊ ချီးခွင့်ချီးပါ၊ ချီးမွမ်းပြခဲ့၊ ချီးပစကား၊ နားမကြားပဲ၊ ပြစ်နားသာထောင်၊ ကြားလေရောင်ကြောင့်၊ တောင်ကော်မြောက်ခပ်၊ တို့ရေးစပ်ဟု၊ အမှတ်မထင်၊ မဆိုချင်နှင့်၊ ပြစ်မြင်ကဲ့ရဲ့၊ ကောင်းခဲ့ချီးမွမ်း၊ မခွဲခြမ်းပဲ၊ ကိုယ်ကျမ်းကိုယ်ရေး၊ နည်းလမ်းပေးက၊ ဉာဏ်နှေးသူမှာ၊ သို့ကဲ့ရှာလိမ့်၊ နှိုင်းကာယုဉ်က၊ ပြတုံပါမှ၊ ဆင်မှာ ဆိတ်နှင့်၊ ဤမျှဖြင့်လျှင်၊ ကြီးသင့်

ငယ်ရာ၊ မြင်လွယ်စွာဟု၊ စေတနာဆပွါး၊ တို့စိတ်ထား
 ကြောင့်၊ အမှားကိုဖြတ်၊ ချီးမွမ်းအပ်၌၊ ကောင်းမြတ်ချီးပါ
 တို့ဖော်ချခဲ့၊ နရသုခိ၊ လင်္ကာရှိမှ၊ ကောင်းဘိထုတ်ပြ၊ သာ-
 ကေတည့်၊ ထိုမှအပြန်၊ ရှေးကျမ်းဂန်ကို၊ ဝေဘန်ပြုရာ၊
 ရှေးဆရာအား၊ တို့မှာအလို၊ မကြည်ညို၍၊ ပုဂ္ဂိုလ်အနေ၊
 မထေလေးစား၊ မရှိငြားဘူး၊ အများတို့ထက်၊ လွန်စုံမက်ခဲ့၊
 သို့တွက်ကြောင့်လည်း၊ သူ၏ နည်းကို၊ သိပ်သည်းရိသေ၊
 သင်ခဲ့ပေ၏၊ ဆိုထွေတပည့်၊ နည်းခံရှိလည်း၊ မည်သည့်သူ
 သာ၊ ငါ့ဆရာဟု၊ မျက်နှာမရွေး၊ ဓမ္မခန်ရေးမှာ၊ နှိုင်းသွေး
 ပုံယူ၊ ရေဆိပ်တူအံ့၊ လူတို့ကျိုးငှါ၊ ဆိုခွင့်ရာ၌၊ မနာယူငြား၊
 သူ့ဝန်ထား၍၊ စီးပွားနှစ်တန်၊ ကျိုးမြင်သန်သော်၊ ဆိုရန်
 သာချည်း၊ ငါ့ဝန်တည်းဟု၊ သိမ်းဆည်းယူဆ၊ ဆိုသင့်က၌၊
 ဆိုကြဆိုပြော၊ တို့ဝန်လျော့ကဲ့၊ သဘောတဝ၊ ကာလာမတို့၊
 ဗုဒ္ဓဟောညွှန်၊ နည်းလမ်းမှန်ကား၊ မှန်မှန်စေ၊ ကျမ်းဂန်
 တွေကို၊ ခြေခံအားထား၊ ကိုးစားမကြီး၊ ယူမသည်းနှင့်၊
 ကိုယ်မှီးကျမ်းဂန်၊ ပြဆိုဟန်သည်၊ နှစ်တန်ကျိုးကြောင်း၊
 ဆက်နွယ်ပေါင်း၍၊ ကောင်း၏၊ မကောင်း၊ နှစ်ကြောင်းညို
 ကာ၊ စဉ်းစားပါတွဲ၊ ကျမ်းစာတခု၊ တွေ့ရုံမျှဖြင့်၊ စေ့ငုမစာ၊
 မလော်မာသင့်၊ ရာရာကိုစွ၊ ဟူသည်မျှ၌၊ ကြံဆ စာနာ၊
 နှိုင်းချိန်ပါမှ၊ တို့မှာအကျိုး၊ ဂုဏ်ပြည့်ဖိုးလိမ့်၊ အမျိုးဘာ
 သာ၊ သာသနာသည်၊ ရောင်ဝါထွန်းလက်၊ နေဝန်းတက်မို့

၁။ ယူလိုသည့်စကားကိုပြောလျှင် သဘောတူ၍ လူပွဲးသည်။
 မယူလိုသည့်စကားကိုပြောလျှင် သဘောမတူ၍ လူမိုးသည်။
 (ကျည်းကန်ရှင်ကြီး။)
 ၂။ အံ၊၁။၁၈၉-၁၉၄။

၅၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ကောက်ချက်ချကာ၊ ပန်ကြားပါခဲ့၊ ဤစာရည်ပြည့်၊ ဆယ်
မူးရှိကို၊ နား၏တန်းဆာ၊ ရတနာသို့၊ ပန်ပါလေလင့်
မချတ်သင့်။ ။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဤကျမ်းစာ၌ ယနေ့လက်ရှိ ဆေးပညာလောကနှင့် ပတ်သက်၍
အပြစ်တင်သင့်ရာတွင် အပြစ်တင်၊ ချီးမွမ်းသင့်ရာတွင် ချီးမွမ်းလျက်
ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။

သို့သော် လောဘရမ္မက် ဖုံးလွှမ်းလွန်းသူတို့၏ သဘောမှာ အနည်း
ငယ်ချီးမွမ်းကာမျှ အလွန်အကြူး ဝမ်းမြောက်တတ်ကြ၍ အနည်း
ငယ်သော ပြစ်တင်စကား၌မူ နားမချမ်းမသာ ရှိတတ်ကြပေသည်။
ဤသဘောမှာ သတိပညာ နည်းပါးသောသဘောကြောင့်ပင် ဖြစ်
ချေသည်။ ထိုသည့်သူတို့က ဤကျမ်းအပြု ချီးပစကားတို့ကို ဖော်
ထုတ်၍မပြောမဆို အပြစ်ကိုသာ ဖော်ထုတ် ပြောဆိုပေသဖြင့် အပြစ်
စကားကို တဖက်သတ် ကြားရောင်လေ့ရှိတတ်ပါသည်။ သို့ဖြင့် သတိ
သမ္ပဗညနှင့် ပြည့်စုံသော ပညာရှင်တို့မှာ ဤကျမ်းကား တောင်
ကော် မြောက်ခပ် ရေးစပ်သောကျမ်းဟု အမှတ်မထင် မဆိုမိစေလို
ပါ။ ဤကျမ်းစာကို သေချာစွာ ကြည့်ရှုဝေဖန်၍သာ ဗမာ့ဆေး
လောက၏မျက်နှာကို ထောက်ရှု၍ တကယ်အပြစ်မြင်ရာ၌ အပြစ်
တင်စေလိုပါသည်။ ပြစ်တင်ဝေဖန်သည်နှင့်အမျှ ဗမာ့ဆေးလော-
က အတန်းအဆင့်မြင့်ပြီဟု ယူဆထားပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ သဘောမှာ အပြစ်တင်သင့်တင်ရာနှင့် ချီးမွမ်းခွင့်
ချီးမွမ်းရာကို မခွဲမခြမ်းပဲ ကိုယ်ကျမ်းကိုကိုယ် ပဓာနထား၍ ရေးသား
သွားမည်ဆိုချေသော် ဉာဏ်ရေးသူတို့မှာ အလွယ်တကူ ကွဲပြားစွာ
နားလည်သဘောပေါက်လိမ့်မည်ဟု မထင်မြင်မိပါ။ ဆင်နှင့်ဆိတ်ကို

နှိုင်းယှဉ်၍ ပြသည့်ပမာ နှိုင်းယှဉ်၍ ဆိုခြင်းသာ မြင်သာ သိသာ လွယ်သည်ဟု ယူဆပါသဖြင့် အပြစ်တင်စရာကိုလည်း ဖော်ပြ၊ ချီးမွမ်းအပ်သမျှကိုလည်း ချီးမွမ်း၍ ပြခဲ့ပါသည်။ ဤတွင် နရသုခိကျမ်းလာ လင်္ကာစကားတို့ကို ထုတ်ပြချီးမွမ်းခဲ့သဖြင့် အခြားကျမ်းဂန်တို့ကို ဝေဘန်ပြစ်တင်ထားရာသို့ ရောက်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့မှာ ရှေးဆရာကြီးတို့အား ပုဂ္ဂိုလ်အနေ မထေလေးစား ရှိခဲ့၍ကား မဟုတ်ပေ။ သူတပါးတို့ထက်ပင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတို့အား ကြည်ညိုလေးစားခဲ့ပါသည်။ သို့ကြောင့်ပင် သူတို့၏ နည်းနာများကို ရိုသေစွာ လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ နည်းခံတပည့် ဖြစ်ဘိသော်ငြား ကျွန်ုပ်တို့မှာ သာယာသော ရေဆိပ်တွင်သာ သောက်ချိုးလိုသော သဘောရှိပါသည်။

လူတို့၏အကျိုးငှါ ပြောခွင့်ဆိုရာ ရှိသည်တို့တွင် မနာယူသည်ကို သူ၏ တာဝန်ထား၍ ပြောကြားရမည်မှာ မိမိတာဝန်သာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကာ မိမိ၏တာဝန်ကို ကျေပြန်စေသော သဘောဖြင့် ကျွန်ုပ်ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

သဘောတစ်ခုမှာ—

ကာလာမအမျိုးအနွယ်တို့အား ဗုဒ္ဓဟောညွှန် သက္ကတို့ အကယ်မှန်မှသာ မှန်ကန်သည်ဟု ယူဆသင့်ကြပါသည်။

ရှေးထုံးစဉ်လာ ကျမ်းဂန်မှာပါတိုင်း မှန်သည်ဟု မယူဆသင့်ပါ။

ပရိပရ=ဆရာသမား ဘိုးဘွား အဆက်ဆက်မှ လာသော ရိုးရာစကား။

ဣတိကိရ=သည်လို ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်ဟု ထင်မြင်ချက်ဖြင့် ပြောသောစကား။

ဤစကားနှစ်မျိုးလည်း မှန်မှ မှန်တတ်ပါသည်။

၁။ အံ၊၁။၁၈၉-၁၄၉။

၅၄ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ပိဋကသမ္ပဒါန = မိမိတို့၏ လက်သုံးဖြစ်သော ကျမ်းဂန်နှင့် ညီညွတ်၍ ယူအပ်သော အနက်သဘော။

ထိုကျမ်းက မှန်ပါမှ မှန်နိုင်သည်၊ ကျမ်းဂန်ကပင် မှန်သော် လည်း ယူဆပုံနည်း မှန်ပါမှ မှန်နိုင်သည်။

တက္ကဟေတု = ကြံစည်တွေးဆ၍ ယူအပ်သော အနက်သဘော၊ မှန်မှ မှန်မည်။

နယဟေတု = နည်းမှီး၍ ယူအပ်သော အနက်သဘော။ နည်းမှီးသင့်ရာ၌သာ မှန်၏၊ နည်းမမှီးသင့်ရာ၌ကား မှား၏။

အာကာရပရိဝိတက္က = သင့်လျော်သော အကြောင်းယုတ္တိဖြင့် ကြံစည်၍ ယူအပ်သော အနက်သဘော။

မှန်မှပင် မှန်မည်။
ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိ = ကြံစည်၍ သဘောကျထားသော မိမိအယူနှင့် ကိုက်ညီသောကြောင့် မှန်ပြီဟု ယူသောသဘော။

မှန်မှပင် မှန်မည်။

ထို့ကြောင့် မှတ်မိသရွေ့ တကျမ်းတွေ့ဖြင့် စေ့ငုမစာ မလော်မာ သင့်ပါ။ အရာရာတွင် ကျိုးကြောင်းဆက်ဉာဏ် နှိုင်းဝေတန်၍ အမှန် ရ အမှန်ရောက်ဖြစ်အောင် ကြိုးစားသင့်ကြပါသည်။

အခန်း ၁၃

ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း မူလသမုဋ္ဌာန်လေးဝ
သြဋ္ဌာရိက သုခုမ

(၁၉) ကမ္မစိတ္တ၊ ဥတုဇန့်၊ အာဟာရခေါ်၊ လေးဖော်သမုဋ္ဌာန်၊
ရုပ်ဖြစ်ဟန်တွင်၊ ကံဟုခေါ်ဆို၊ အကုသိုလ်နှင့်၊ ကုသိုလ်

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၅၅

စေတနာ၊ စိတ်မှာနှစ်ပါး၊ ထိုမခြားတည်း၊ အလားတူပါ၊ ဥတုမှာလျှင်၊ ဥဏှာ၊ သီတံ၊ အာဟာရ၌၊ ဖဿ ကြမ်း၊ နှ၊ ဤသို့ရှုလော၊ အကုစိတ်၊ စေ၊ ဥဏှော ဖဿ၊ ကြမ်းသမျှမှာ၊ သြဋ္ဌမုျိုးဆို၊ ကုသိုလ်စိတ်၊ စေ၊ သီတေ ဖဿ၊ အာဟာရနှင့်၊ သုခုမမုျိုး၊ ဆိုစရိုးတည်း။ အကျိုးဒုက္ခ၊ ဘယ်သို့ရဟု၊ ဉာဏ်ဝထင်ထင်၊ အကုန်မြင်လေ၊ မမြင်ပေက၊ မထွေ မထူး၊ ကျေးဇူးမပွား၊ မထင်ရှားပဲ၊ အများနည်းသာ၊ သီတာ၊ ဥဏှာ၊ ပါးစပ်ရကို၊ နှုတ်ဟရှုတ်ဆို၊ ဆိုသာဆို၍၊ ဘာကိုဆိုသည်၊ နားမလည်က၊ ခု ဤဘဝ၊ စားသောက် ရလည်း၊ ဘဝနောင်ခါ၊ သံသရာ၌၊ မှန်စွာမှန်းမည်၊ သို့ရိပ် ခြည်ကြောင့်၊ မြည်မြည်တမ်းတမ်း၊ ဤကျမ်းအလို၊ သံလွင့် ဆို၏၊ ဓာတ်ကိုမသင်၊ မမြင်လက္ခဏာ၊ အနာမသိ၊ ဆေး မရှိပဲ၊ မိမိဝမ်းရေး၊ ဦးစားပေးလျက်၊ ဆေးဝါးကုန်သွယ်၊ ကူးဖလှယ်သော်၊ အပါယ်လေးတန်၊ အမြတ်ကျန်လိမ့်၊ ကေန့်သုခ မကြုံတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

“ကမ္မံ စိတ္တံ ဥတု အာဟာရော စေတိ စတ္တာရိ ရူပသမုဋ္ဌာနာနိ နာမ”။ ဤသို့ ဘုတ်မှ ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း မူလသမုဋ္ဌာန်လေးပါး ရှိသည်။

ကံ = အကုသိုလ်စေတနာ၊ ကုသိုလ်စေတနာ နှစ်ပါး။

စိတ် = အကုသိုလ်စိတ်၊ ကုသိုလ်စိတ် နှစ်ပါး။

၁။ ရပ္ပတိတိ ရူပံ = သီတဏှာဒိဝိရောဓိပစ္စယေဟိ ဝိကာရမာပဇ္ဇတိ။ (ဝိဘာဝိနိ။ ၇၅။) ၂။ သင်္ဂဟ။ ၁၀၂။

၅၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ဥတု = ဥဏှတေဇော၊ သီတတေဇော နှစ်ပါး။
အာဟာရ = သြဋ္ဌာရိက၊ သုခုမ၊ အကြမ်း၊ အနု အစာနှစ်ပါး။
ဤတွင်—

အကုသိုလ်စေတနာ
၎င်းစိတ်

ဥဏှတေဇော

သြဋ္ဌာရိက ကဗဠိကာရ

ဤလေးပါးကို သြဋ္ဌာရိက၊ အကြွင်း သုခုမ ဟု သိပါ။

အဇ္ဈတ္တသြဋ္ဌာရိက ခံ ဆောင် ခိုက် သုခုမ အပက တိုက်သော်
သြဋ္ဌာရိက အနာဒုက္ခ။

အဇ္ဈတ္တ သုခုမ ခံ ဆောင်ခိုက် အပက သြဋ္ဌာရိက တိုက်သော်
သုခုမအနာဒုက္ခဟု သိခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော်—

ဥဏှနှင့်သီတကို အနည်းငယ်ရှင်း၍ ဆိုပါဦးအံ့

“တေဇောသည် ပါစက၊ သန္တပ္ပန၊ ဒဟ၊ ဇိရဏ”ဟု စင်စစ်
လေးပါးသာရှိရာ—

အနာမရောက်မီ မူလဆောင်နေသော တေဇောသည် မူမှန်
ပါစကတေဇောသာတည်း။

သြဋ္ဌာရိက၌ အပ သုခုမ တိုက်သော် ပါစကသည် မဆောင်နိုင်၍
သန္တပ္ပနတေဇောကိစ္စ ဆောင်လာသည်။ ဤမူလနှင့် ဘူတ တေဇော
နှစ်ပါးကို နှိုင်းယှဉ်၍—

မူလကိစ္စ ပါစကကို ဥဏှတေဇော

ဘူတကိစ္စ သန္တပ္ပနကို သီတတေဇောဟု ဆိုသည်။

သုခုမ၌ သြဋ္ဌာရိက တိုက်သောကြောင့် မူလပါစက မဆောင်နိုင်သော် ဒဟကိစ္စဆောင်သည်။ ၎င်းတေဇောနှစ်ပါးကို နှိုင်းယှဉ်၍—

မူလကိစ္စပါစကကို သိတတေဇော၊

ဘူတကိစ္စ ဒဟကို ဥဏှတေဇောဟု ဆိုသည်။

ဤသို့ “သိတုဏှာဒိဝိရောဓိပစ္စယ ရူပတိတိရူပ”ကို သိပါ။

ဇီရဏကား ပါစကဆောင်ခိုက်လည်း မကင်း၊ မဆောင်နိုင်ပျက်သော် ပို၍ရင့်ရော်လွယ်ချေမည်ဟု သိပါ။ သိတ၊ ဥဏှဘဘော မကွဲလျှင် ငရဲအမြတ်ကျန်တတ်သောကြောင့် စေတနာဖြင့် သတိပေးပါသည်။

အခန်း ၁၄

ပါစကမိးပျိုး ကံတန်ခိုး

(၂၀) နေ့စဉ်စားမှီ၊ ကဗဠီကို၊ ဖြောင့်ညီသည်းခြေ၊ ချေဖျက်လေ၍၊ တေဇောပါစက၊ ချက်ပြီးချမှ၊ ရသဖြောင့်ညီ၊ ပထဝီသည်၊ မှီရာသန္တာန်၊ တောင့်တင်းသန်၍၊ အားအန်ပြည့်ဖြိုး၊ ရပ်သစ်တိုးလျက်၊ ဖြစ်မပျိုးသတ္တဝါ၊ ကြီးထွားလာ၏၊ သုံးဖြာမူလ၊ အာဟာရနှင့်၊ ပိတ္တသည်းခြေ၊ ပါကေတေဇော၊ ဖြောင့်မလျောက၊ ထွက်သောရသာ၊ ကောင်းစွာစုံညီ၊ ပြည့်မမှီကြောင့်၊ ပထဝီအားမဲ့၊ ထိုရုပ်ဖွဲ့သည်၊ နွဲ့နွဲ့ယိမ်းယိုင်၊ ခြေမခိုင်၍၊ ဖြိုးလှိုင်စီးပျိုး၊ မဖွံ့ထွားပဲ၊ နာဖျားကေန်၊ ရောက်သည်မှန်၏၊ သုံးတန်မူရင်း၊ ဓာတ်အခင်းတို့၊ ဖြစ်ခြင်းကျိုးကြောင်း၊ ဆက်နွယ်ပေါင်းဖြင့်၊ ကောင်းသော်အနှစ်၊ ခန္ဓာဖြစ်အောင်၊ အသစ်ဆောက်တည်၊ ဆိုးညစ်သည်ကို၊ တရည်တသန့်၊ ပိုင်းခြားကန့်လျက်၊ သန့်စေ

သန့်စေ၊ ခွဲပါလေသည်။ ခေါ်တွေ့ဥသ္မာ၊ ပါစကာမီးမျိုး၊
 ကံတန်ခိုးကား၊ လူမျိုးနတ်မျိုး၊ ဘယ်တန်ခိုးမှ၊ အမျိုးတူ
 အောင်၊ ကြံရည်ဆောင်၍၊ ခုနောင်တူပ၊ ပြုမရသည့်၊ ရသမှ
 သွေး၊ သွေးမှအသား၊ သားမှအဆီ၊ ဆီမှအရိုး၊ ရိုးမှချဉ်ဆီ၊
 ချဉ်ဆီမှသုက်၊ ရုပ်သရီရ၊ ခုနစ်ဝကို၊ ဟောင်းချသစ်စွက်၊
 ဖြစ်ပျက် ပျက်ပြင်၊ သူကျွမ်းကျင်ကြောင့်၊ နားချင်းမလုပ်၊
 တကုတ်ကုတ်ဖြင့်၊ တိုရုပ်ကောင်းစေ၊ စီမံနေခဲ့၊ အထွေ
 အထူး၊ တို့ကြံဉ်းလည်း၊ ကံမှူးချုပ်ချာ၊ မေ*ဆရာက၊ ခန္ဓာ
 ဆောက်တည်၊ သူ့စက်လည်ဘို့၊ ဤမည်မရာ၊ မာန်မဲပါ
 သော်၊ တို့မှာကျေးဇူး၊ ရှိချေဘူးသည့်၊ ကံမှူးအကြိုက်၊
 တို့က လိုက်မှ၊ ထိုက်လျောက်ချီးပ၊ မျက်နှာရအံ့၊ ပြခဲ့
 သဘော၊ ဉာဏ်စုံနှောသော်၊ လူ့လောကဓာတ်၊ သူ့အ
 တတ်မို့၊ သူ့ဓာတ်ကိုသင်၊ သူ့ဆေးမြင်လိမ့်၊ လိုအပ်ပစ္စည်း၊
 ရသာပြီးအောင်၊ ပေးနည်းအစဉ်၊ ရှိပြီးပင်မို့၊ ကောက်ငင်
 ယူရာ၊ လွယ်စပါတည့်၊ သုံးဖြာဓာတ်ရင်း၊ မသိခြင်းကြောင့်၊
 အကင်းဝင်ဆွ၊ တက်၍ကြွမှု၊ ကျိုးရကြောင်းဆက်၊ ခုနစ်
 ချက်ဖြင့်၊ ဆက်ကာဆက်ကာ၊ နာရောက်လာလျက်၊ မရဏာ-
 သန္ဓ၊ ဇောအကျဉ်၊ ဒုက္ခနာကျင်၊ ဒေါသယှဉ်၍၊ ဘဝင်
 စုတိ၊ ပြစ်ဆိုးငြိကြောင့်၊ ပဋိသန္ဓေ၊ ပါယ်လေးတွေဝယ်၊
 နေရာဦးကာ၊ ရောက်တုံပါက၊ ဆရာလူမိုက်၊ သူ့ပတ်တိုက်
 နှင့်၊ ပို့လိုက်၍သာ၊ ငါရောက်ပါခဲ့၊ ငါ့မှာအလို၊ သည်ကို
 မရောက်၊ သပေါက်မသား၊ နေနှင့်လားဟု၊ ကြုံးဝါးသံပ၊
 ကြိမ်းကုန်ကြလိမ့်၊ နားဝငါတို့ ကြားယောင်တည်း။

*(Mill.)=စက်။

၁။ ဘယာနက ရသ-အလင်္ကာပေတည်း။

သူနာပို့ ဆရာ ပတ်တိုက်

“သုံးပျောက်၍ ငါးကွယ်၊ ခုနစ်သွယ်ဘေးအကြံတောင်၊ အ
ရေးပုံတခါကျပြီထင်၊ ငါဟ ဆရာကလေး၊ ဓာတ်ဆရာအနေ
နှင့် အစာကိုကျွေး၊ ဗိန္ဒောပဂေးအနေဖြင့် ဆေးလုံးတိုက်၊
နုကွတ်အမြင်ဖြင့် ကောင်းကင်အကြိုက်၊ ပယောဂဆရာ
အနေနှင့်လဲ ပဲ့တင်လိုက်၊ နိုင်ငံခြားကုထုံး ခေတ်သုံးသည့်
ဟောသည်ပိုက် ၊ တလဲစီတွယ်လိုက်မယ်၊ အပါယ်လေးဘုံ
ဘယ်ဘုံကြိုက်သလဲ၊ ထိုက်ရာသွားရော့လဟယ်” ဟူသတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

သဗ္ဗေသတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ

စက္ခုနှင့်ရူပ၊ သောတနှင့်သဒ္ဓါ၊ ဗာနနှင့်ဂန္ဓ၊ ဇိပျှိနှင့်ရသ၊
ကာယနှင့်ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ မနုနှင့်ဓမ္မ အချိန်ရှိသမျှ ခဏမလစ် အာဟာရ
အဖြစ် မှီဝဲ မျှီသွင်းနေသည်မှာ သိမ်မွေ့လှသဖြင့် အသိအမြင်
မလွယ်လှသောကြောင့် ဤတွင် ဇိပျှိဒွါရနှင့် ကဗဠိကာရ အာဟာ-
ရကို မူထား၍ ပြပါမည်၊ ကြွင်းတို့ ဤကိုမှီ၍ သဘောကို သိပါ။

ဩဋ္ဌာရိက သို့မဟုတ် သုခုမ-ကဗဠိအာဟာရကို ကျွန်ုပ်တို့သည်
လျှာပေါ်တွင် ပဌမတင်၍ ခံတွင်းတွင်ထားကာ သွားဖြင့် ညက်
ညက် ကြိတ်ဝါးကြသည်၊ ထိုအခိုက် ပါးစောင်ချဉ်ရည်အိတ်သုံးမျိုး
မှ အရည်များ ယိုစီးထွတ်လာ၍ ကျေမှုလွယ်အောင် အကူအညီ
ပေးသည် သည်းခြေရည်တမျိုးတည်း၊ ဤတွင် သွားနှင့် သည်း
ခြေရည်တို့၌ သဘောမြိမြိ ပါဝင်လျက်ရှိသော ကမ္မဇပါစက တေဇော

၁။ Syringe

၆၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

က ဥတုဇ အာဟာရ ဓာတ်စိမ်းကို ဓာတ်ကျက်ဖြစ်အောင် ထိုက်သမျှ ချက်ပြုတ်လိုက်ပါပြီ။ သို့ဖြင့် လျှာတွင် ချိုမြသော ရသသဘော ထင်ရှားခဲ့သည်။

အတန်အသင့် ကျေမှုကျက်နှပ်ပြီး အာဟာရကို ခံတွင်းမှတစ်ဆင့် အစာအိမ်တိုင် မျိုသွင်း၍ချကြသည်။ ထိုတွင် အစာအိမ် အမြှေးနံရံရှိ အိတ်ငယ်များမှ သည်းခြေရည်တို့ စီးထွက်လာပြန်သည်။ ပါစကတေဇာက ချက်ပြုတ်သည်။ ဝမ်းမီးဆိုခြင်းသည် ဤဌာနကို ဝှဲ၍ဆိုခြင်းတည်း။

ဝမ်းမီးက ၃-နာရီခန့်မျှဖြင့် ဩဇာဠမက=ရသရည်များများ ရအောင် ကျက်စေသည်။ ၎င်းတွင် ပထဝီဓာတ်ကို ထောက်ပံ့အားရှိစေသည့် ချိုဆိုမ့် ရသနှစ်သည် လွန်ကဲ၏။ ထိုရသပထဝီနှစ် ပြောင့်မတ်အားရှိလျှင် အနာမဲ့ သတ္တဝါရုပ် ကြီးထွားလာ၏။ အားမရှိမပြောင့်မတ်လျှင် သတ္တဝါရုပ်မကြီးထွား။ ဤသဘောကို အနာရောဂါရသည်ဟု ဆိုသည်။ အကြောင်းရင်းမှာ အာဟာရ၊ သည်းခြေ၊ ပါစကတေဇာ ဤသုံးခုမပြောင့်ခဲ့သောကြောင့်တည်း။ သို့ ပထဝီအားမဲ့ အနာရောဂါရသည့်သဘောကို “အောင်-စည်-မှုတ်-ထွေ၊ ချေးငုပ်လေ၏” ဟု အနာသမုဋ္ဌာန် ဆိုကြလေသည်။

- ✓ အောင်=ပထဝီ
- စည်=တေဇာ
- မှုတ်=သည်းခြေ
- ထွေ=အာကာသ တည်း။

အနှစ်ကင်းပသည့် ရသရည်ထုတ်ပြီး အာဟာရကား ဗဟိဒ္ဓသို့ အညစ်အကြေး(=မလ)အဖြစ်ဖြင့် ထွက်လေတော့သည်။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

အဆိုပါ ဝမ်းမီးချက်၍ ရခဲ့သည့် ပထဝီရသနှစ်သည် တဖန် အာဟာရအဖြစ်ဖြင့် အစာအိမ်မှ အူသိမ်သို့ မျောခဲ့ပြန်သည်။ ထိုတွင် လည်း ဆိုင်ရာမှထွက်လာသောသည်းခြေရည်က ချေ၊ ပါစကက ချက်၊ ရသမှ သွေးထွက်အောင် လုပ်ကြပြန်သည်။ သွေးကင်းသည့် ရသကြွင်းမှာ ဗဟိဒ္ဓသို့ပင်တည်း။ ဤအဆင့်ကစ၍ ပါစကကို ဥသွာ ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

သွေးသည် တဖန် အာဟာရအဖြစ်ဖြင့် သွေးကြောငယ်တွင် မျောပြန်သည်။ ဥသွာက သွေးမှအသား၊ အသားမှအဆီ၊ အဆီမှ အရိုး၊ အရိုးမှချဉ်ဆီ၊ ချဉ်ဆီမှသုက်၊ အဆင့်ဆင့် ဗဟိဒ္ဓကို အဇ္ဈတ္တ ပြုလုပ်သည်။ အနှစ်မရသည့် အညစ်မလ အသီးသီးကား ဗဟိဒ္ဓသို့ ပင် နှင်ထုတ်ခြင်း ခံရလေသည်။

ဤသည့်အလုပ်အတတ်ကို ဘယ်သူမှမလုပ်တတ်၊ ကမ္မဇပါစက သည်သာ ပြုလုပ်တတ်သည်။ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ သန့်သန့် ရှင်းရှင်း ဖြစ်အောင် သူ့ခွဲပေးသည်။ သွေးမှဆီးကို ချွေးကို ခွဲထုတ်ပေးသော ကြောင့် ဆီးနှင့်ချွေး မဖြောင့်မှန်သည်ကို မြင်လျှင် သွေးမဖြောင့်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ သိနိုင်သည်။

သွေးဖြစ်နိုင်သည့် ဝတ္ထုပစ္စည်းက အာဟာရ
သွေးထုတ်လုပ်သူက ပါစက
ဆေးဆရာက ကူလီ

သူ့ အပေါ် ဘာမျှ ဩဇာမပေးနိုင်၊ သူလိုသည့် အာဟာရမျိုး ကို နေရာတကျ ဆောင်ပေးဘို့သာ လိုသည်။ လူ့ လောကဇာတ် ဆိုသည်မှာ သူဆောက်သည့်လက်ရာ ဗိမာန်တည်း။ သူလိုချင်သည့် အာဟာရကိုသာ သိဘို့လိုသည်။ သို့မသိသောကြောင့် သူမကြိုက်

၆၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

သည့် အကင်းကို ဝင်၍ ဆွမိရက်သားဖြစ်လျှင် “အောင်-စည်-မူတ်-ထေ့” မှ အစ ဆပွတ်သင်္ချာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရ “စော-ဖျား-နို့-ကျော်” တိုင် သဘာဝ သမုဋ္ဌာန် ခုနစ်တန်ဝယ် တခုခုသော သမုဋ္ဌာန်သို့ရောက်၍ ဖောက်ပြန်ကာ သေတန်သော အကြောင်း ဖြစ်ရတတ်သည်။

(ဆပွတ်ပုံစံကို ကျိုးကြောင်းဆက် ဓာတ်ကျမ်းတွင်ကြည့်ပါ)။

ပတ်တိုက်။ ယခုကာလ အာဟာရ သည်းခြေ ပါစက ဤသုံးပါး အမှုမထားသည်ကို သုံးပျောက်ဟု ဆိုသည်။

သို့ဖြင့် ရသန့ပထဝီကအစ အဇ္ဈတ္တဓာတ် ၅-ပါး ပါးစပ်ပြောမျှ ဖြစ်ရတော့သည်ကို ငါးကွယ်ဟု ဆိုသည်။

သို့ကြောင့် ခုနစ်သွယ်ဘေးဟု နာရေးကို မမြင်တတ်၊ တွေ့ကရဆေးဝါးနှင့် ကြေးစားငွေရှာ ဆရာ အတတ်ကိုသာ တတ်ကြတော့သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ပါစကကိစ္စဌာနနှင့် ဥသွာကိစ္စဌာန

(၂၁) သြဋ္ဌာရိက၊ သုခုမဟု၊ နှစ်ဝ ကဗဠီ၊ အာဟာရီကို၊ စားမှီ သမျှ၊ ခံတွင်းဝ၌၊ ဝါးကြထိုခါ၊ တို့သူငါတွင်၊ စီးလာ စိမ့်သည်၊ တံထွေးမည်သည်၊ ချဉ်ရည်သုံးထွေ၊ ရောကူ ချေခဲ၊ ကြေလျှင် ကြေခြင်း၊ ထိုခံတွင်းက၊ မျိုသွင်းတသွန်၊ အစာပြန်လျှောက်၊ လျောလွန်ကျဆင်း၊ စာအိမ်တွင်းဝယ်၊ ချေခြင်းကိစ္စ၊ ချက်ကိစ္စဟု၊ ကိစ္စနှစ်တန်၊ ရှိခဲဟန်တွင်၊ ချက်ရန်ကိစ္စ၊ ပါစကတည့်၊ ကြေမှု့ဘို့ပေ၊ ဓာတ်သည်းခြေ ဧါ၊ ချဉ်ရေကိစ္စ၊ သို့ရှိကြကြောင့်၊ ကိစ္စဝန်ကျ၊ စာအိမ်မ၏၊ ဘေးကအခံ၊ မြှေးနံရံတွင်၊ မွမ်းမံပြည့်နေ၊ အိတ်ငယ်တွေမှ၊ အရေကြည်မျိုး၊ စီးထွက်တိုးခဲ၊ ထိုမျိုးရေကြည်၊ သည်းခြေ

ရည်တွင်၊ ချဉ်သည်မဆို၊ ဟိုက်ဒရို နှင့်၊ ခလိုရိုန်းစ်၊ ဓာတ်ပေါင်းနှစ်ဖြင့်၊ အက်ဆစ်ချဉ်ရော၊ ပါဝင်ပေခဲ့၊ ချဉ်ရေ အက်ဆစ်၊ ဓာတ်မီးစစ်သည်၊ မလစ်မလို၊ စာအိမ်သို့သည့်၊ စာကိုချေချက်၊ မီးပြင်းနှက်သော်၊ ထွက်ခဲ့ရသ၊ နှစ်ရည် ကျလည်း၊ ဟာရပ်ရိုတီး၊ တသီးကာဘို၊ ကော်ဓာတ်ချို နှင့်၊ ဆီစိုခဲသေး၊ မကျေသေးဖြင့်၊ ခဲသေးတုံးသေး၊ ကျန်ရှိ သေး၏ (ပါစကကိစ္စဌာနပေတည်း)။

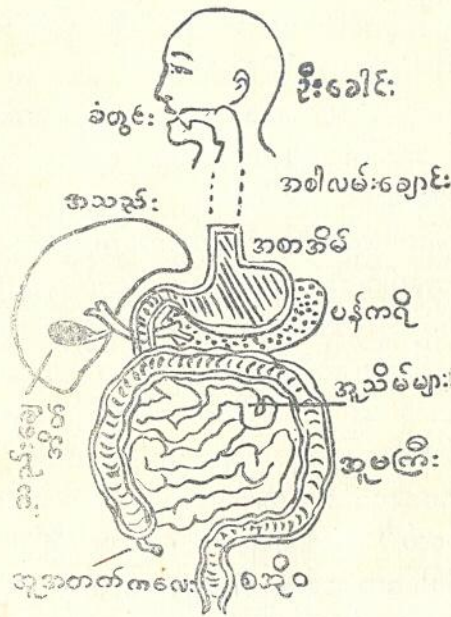
တုံးသေးဆီခဲ၊ အရည်ကျဲတို့၊ မြောမြဲအူသိမ်၊ အစာ အိမ်မှ၊ မွေ့သိမ်စီးကျ၊ ထိုကာလက၊ စ၍သော်သာ၊ ဥသွာ ၏၊ အရာဌာန၊ သူ့ကိစ္စတည့်၊ ဟာရသုခု၊ ဆီခဲနုအား၊ ချေမှုစမ်းပါ၊ စိမ်းဝါဝါနှင့်၊ ရသာအခါ၊ ဓာတ်ပွင့်ဆားတို့၊ ရောငြားပေါင်းနေ၊ ရည်သည်းခြေတွင်၊ တထွေပန်ကရီ၊ ခေါ်ဘိမ့် ချို၊ အိတ်မှာခိုသည်၊ ချိုချိုရည်မျိုး၊ ထပ်ဖြည့်ဖြိုး ၍၊ တန်ခိုးဥသွ၊ နှပ်မီးပြသော်၊ ရသမှသွေး၊ သွေးမှအသား၊ စဉ်တိုင်းသွား၍၊ သစ်ပွားဆောက်တည်၊ ခန္ဓာစည်လိမ့်၊ အရည်သည်းခြေ၊ များစပေတည့်၊ နှစ်ထွေဗဒ္ဒ၊ အဗဒ္ဒတို့၊ သိကြစေကြောင်း၊ စိတ်ထားကောင်းဖြင့်၊ “ကျိုးကြောင်း ဆက်ဓာတ်”၊ တို့ကျမ်းမြတ်တွင်၊ ပြုလတ်ပြီးပြီ၊ ထို၌မိ၍၊ စုံညီသိပါ၊ ဆေးဆရာသည်၊ ခန္ဓာဆောက်ပုံ၊ သိထိုက် တုံ၏။

-
- ၁။ Hydrogen + Chlorine = Hydrochloric Acid.
 - ၂။ Acid. = ပါစကဓာတ်မီး။
 - ၃။ Proteids. = အစာအိမ်တွင် မချေချက်နိုင်သေးသော အစာ မျိုးများ။
 - ၄။ Carbohydrates: starch. = ကော်ဓာတ်ချို။
 - ၅။ Pancreas or Sweetbread.

၆၄ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အစုံသိမ့်၊ ကိုယ်ကိစ္စလည်း၊ ထမြောက်အောင်မြင်၊ ကျေးဇူး
ထင်လိမ့်၊ မမြင်မမြော်၊ တတ်ယောင်သော်မူ၊ နမော်နမူး၊
ဂုဏ်မထူးသည်၊ နှစ်ဦး မချမ်းမသာတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ခန္ဓာအိမ် ရုပ်ပုံ

ပါးစောင် ချဉ်ရည်အိတ် သုံးခု

- (၁) နားအောက် တဘက်တချက်စီတွင် တခုစီ
- (၂) မေး၏အတွင်းဘက် တဘက်တချက် တခုစီ
- (၃) လျှာအောက်တွင် တခု။

၎င်း အရည်တို့အကူအညီဖြင့် ခံတွင်းထဲက အတန်ကြေပြီး အစာတို့ အစာအိမ်ထဲသို့ ရောက်သော် ၎င်းဌာနတွင် ချေရန် ချက်ရန် ကိစ္စနှစ်ခုအတွက် အစာအိမ်နံရံ အမြှေးတွင်းရှိ အိတ်ငယ်တွေမှ ဂက်(စ်)တရစ် (Gastric) ခေါ် အစာကြေစေသည့် သည်းခြေ အရည်ကြည်တမျိုး စီးထွက်လာသည်။ ၎င်းအရည်ကြည်တွင် ဆားနှင့် ပက်(ပိ)ဆင် (Pepsin) ခေါ် ခပ်ချွဲချွဲအနှစ် အနည်းငယ်နှင့် အနံ့အရသာ အဆင်းမဲ့သော ဟိုက်ဒရိုဂျင်နှင့် ခလိုရိုန်ဓာတ်နှစ်ခု ပေါင်းစပ်ပါဝင်သည့် ဟိုက်ဒရိုခလိုရိုက်အက်ဆစ်ခေါ် ချဉ်ဓာတ်ရည်တို့ ပါဝင်သည်။

ဤတွင် အက်ဆစ်ကို ပါစကဟု အကျွန်ုပ်တို့ အမည်မှည့်သည်။ သည်းခြေနှင့် ပါစက အစာကို ချေချက်၍ ရသနွှစ်ထုတ်ကြသည်။ အဖတ်ကြမ်းဟူသမျှ ကရိသကို အူမမှတစ်ဆင့် အပြင်သို့ စွန့်ပစ်သည်။ ရသရည်ကိုမူ အဗျတ္တအဖြစ် အသုံးပြုရန် အစာအိမ်မှ အူသိမ်သို့ အာဟာရအဖြစ်ဖြင့် တဆင့်ပျောစေခဲ့သည် (ပါစကကိစ္စဌာနတည်း)။

အူသိမ်မှစ၍ ပါစကကို ဥသွာဆိုသည်။

ဤတွင် ပါစကကိစ္စဖြင့် မကြေကျက်နိုင်ခဲ့သော “ပရိုတီး” ၎င်းပြင် ကာဘိုဟိုက်ဒရိတ်စတု(ချို)ခေါ် ကော်ဓာတ်ချို၊ ၎င်းပြင် အဆီနှင့် အဆီခဲ ၎င်းတို့ကို ထပ်မံ ချေချက်ရန်—

- (၁) အူသိမ်အမြှေးကြားမှ စိမ့်လာသောအရည်၊
- (၂) အူသိမ်တွင် အစာရှိခိုက်မှာ သည်းခြေအိတ်က စိမ့်ထွက်လာသည့် ဓာတ်ဆားနှင့်တကွသော ဝါစိမ်းစိမ်း အရည်ခါး။
- (၃) ပန်ကရိခေါ် မွှဲချိုအိတ်မှလာသော အရည်နှင့် အသည်းမှထွက်လာသော အရည်။

၆၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဇ္ဇာရိက္ခ သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

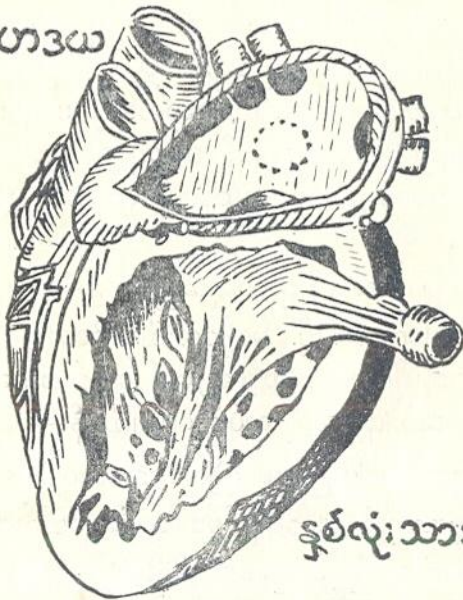
ဤသည်းချေရည်တို့ ပေါင်းစုလျက်ရှိသည့် ဥသွာကိစ္စဖြင့် ချေချက်၍ ရသမှ သွေးဖြစ်စေသည်။

သွေးဖြစ်ပြီ ဆိုသော်လည်း စင်ကြယ်သော သွေးမဟုတ်သေး။ အကြောင်းမှာ အူသိမ်နှင့် အူမကြီးတို့၌ သွေးလွတ်ကြောများနှင့် သွေးပြန်ကြောများ နှော့၍နေသောကြောင့်တည်း။

၎င်းတို့ အားလုံးပေါင်း၍ အသည်းထဲသို့ စီးဝင်ကြရသည်။ အသည်းက စင်ကြယ်သောသွေးဖြစ်အောင် လုပ်ပေးသည်။

ထိုအခါမှ ဆံခြည်မြှင်သွေးကြောတွင် စီးဝင်နိုင်၍ ဟဒယဝတ္ထုခေါ် နှလုံးသို့ ရောက်ရသည်။

ဟဒယ

နှလုံးသား

နှလုံးကမှတဆင့် ပျက်စီးနေသော ကိုယ်ခန္ဓာ အရပ်ရပ်သို့ ပို့၍ ဖြည့်စွက်ပေးသည်။

သို့ကြောင့် ဝတ္ထုဒသကဟဒယကို ခိုက်ခတ်ဟု ဗမာ့ဆေးပညာ
ကဆိုသည်။ ဆေးဆရာသည် ခန္ဓာဆောက်ပုံ သိသင့်၏။

ဗမာ့ဆေးနယ် နှမ်းမပြယ်သည့် စမ္ပယ်ပန်းမျိုး

(၂၂) လူ့လောကဓာတ်၊ သူ့အတတ်မို့၊ သူ့ဓာတ်ကိုသင်၊ သူ့ဆေး
မြင်လိမ့်၊ လိုအင်ပစ္စည်း၊ ရသာဖြိုးအောင်၊ ပေးနည်းအစဉ်၊
ရှိပြီးပင်မို့၊ ကောက်ငင်ယူရာ၊ လွယ်စပါဟု၊ လင်္ကာစကား၊
တို့ဆိုထား၍၊ အများသတ္တဝါ၊ စွဲကပ်လာသည့်၊ နာနာ
ဒုက္ခ၊ ဟူသမျှဝယ်၊ သုခဖြစ်ပွား၊ ချမ်းသာများ၍၊ အားရ
ပါးရာ၊ တို့ဖော်ပြဟု၊ သိကြပါလေ၊ သို့ဆိုပေလည်း၊ လူ့ပြေ
ခုခေတ်၊ နေ့တိုင်းသစ်မို့၊ ခေတ်မီငါတို့၊ ကြိုးစားဘို့တည်း၊
သူတို့ခေတ်မို့၊ ခိုင်နှင်းဆီကား၊ ကြိုက်ညီပျိုစင်၊ ပန်းတော်
ဝင်လည်း၊ အပင်ဘယ်တွက်၊ ဆူးကဖက်ဟု၊ ရှေးထက်
အမေး၊ တဘောင်တေးကို၊ နားမဝေးက၊ သိကုန်ကြလိမ့်၊
ဖဿပစ္စယာ၊ ဝေဒနာဟု၊ ဗုဒ္ဓါမိန့်ဟ၊ မြတ်ဓမ္မအား၊ ကျန
နီးနွယ်၊ ပန်းစမ္ပယ်လို၊ နန်းလယ်မတင့်၊ သို့သမင့်လည်း၊
ယခင်ချိန်ဝယ်၊ နန်းမပြယ်သည့်၊ စမ္ပယ်မပွင့်။ တောတိုင်း
ဖြင့်ကား၊ ခံပွင့်ပန်းခိုင်၊ ယန့်ကြိုင်ခဲ့၊ ပျံ့လှိုင်တောပန်း၊
ခံပွင့်ဆန်းလည်း၊ နန်းမြေမတက်၊ နှင်းဆီဖျက်သော်၊
တောဘက်မှာပင်၊ ပျိုမဆင်ဘူး၊ ဂုဏ်အင်တန်ခိုး၊ စမ္ပယ်
မျိုးနှင့်၊ ရိုးစွဲထပ်တူ၊ မရှိမူလည်း၊ နန်းသူနန်းသား၊ စမ္ပယ်
လားဖြင့်၊ ရှေးဖျားကာလ၊ သုံးဘူးကြ၏၊ ဗမာ့စကား၊
ဓိပ္ပာယ်သွားသော်၊ ပန်းများစမ္ပယ်၊ စိုက်ဘို့ရွယ်သင့်၊ စမ္ပယ်
ပွင့်မှ၊ စိတ်တိုင်းကျဖြင့်၊ ပန်ကြဆင်ကြ၊ ကုံးသိကြစို့၊
ကာလခေတ်မို့၊ ပျိုကြိုက်ညီအောင်၊ ရွေးစီချယ်ပြု၊ ကြမ်း

၆၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

နှင့်နုကို၊ တခုစီသာ၊ သန့်ကုန်ပါ၍၊ သြဋ္ဌာ၊ သုခု၊ နှစ်ကိုး
ပြုလျက်၊ နထက်နရာ၊ ကိုးသီပါလော၊ ဗမာ့ဆေးနယ်၊
နမ်းမပြယ်သည့်၊ စမ္ပယ်ပန်းမျိုး၊ ဂုဏ်ပြည့်ဖြိုးဟု၊ ကျိုးသိ
သုနု၊ သည်ခေတ်ထဲတွင်၊ ဝမ်းနည်းစရာ၊ တို့ပညာတည့်၊ သို့ပါ
ကိစ္စ၊ သွင်ပြင်လှမှု၊ ယဉ်ကြသည်ထင်၊ လူ့ဘဝင်ကြောင့်၊
ခေတ်တွင်ခေတ်မှီ၊ ခေတ်သုံးညီအောင်၊ အဆီဆေးနု၊ စီရင်
မှုဖြင့်၊ ဝတ္ထုဩဇာ၊ ခွဲသင့်ရာတည့်၊ ပြုရာမချို၊ ကြိုးကြ
စို့ဟု၊ ငါတို့ဗမာ၊ ဆေးဆရာတို့၊ စိတ်မှာစွဲနေ၊ တို့လူတွေဆို၊
ညီစေလိုက်ကြ၊ မလိုက်ကြက၊ ဗမာ့ပညာ၊ တို့ဆေးစာ
လည်း၊ လူရာမဝင်၊ ငါတို့ပင်လည်း၊ လူရှင်မသုံး၊ ပျောက်
ကွယ်ဆုံး၍၊ အားလုံးသတ္တဝါ၊ ဆင်းရဲရှာလိမ့်၊ ငါသူ
တပါး၊ လွန်သနားဖြင့်၊ ကြိုးစားမည်ကို၊ ဝန်ခံဆိုသော်၊
ဓာတ်ကိုအမြင်၊ ရှေးဦးသင်၍၊ ထိုပြင်နောက်မှာ၊ အာဟာ-
ရ၏၊ သြဋ္ဌာသုခု၊ ဆင့်ဆင့်ရွာတို့၊ ကြမ်းမှုနုရာ၊ သိကောင်း
စွာကြောင့်၊ ခြောက်ဖြာရသ၊ ဂုဏ်ဂုဏနှင့်၊ ကိစ္စဝိပါ၊
သတ္တိပါလျှင်။ လေ့လာသင့်ပါ၊ ဤကျမ်းစာတွင်၊ ပြရာ
စုံစေ၊ ကျယ်ဝန်း၍မို့၊ မမေ့တို့ချန်၊ ချင်းခွဲပြန်လည်း၊
ကျမ်းဂန်ဖေရှာ၊ သိလေပါလော၊ သပြာငွေစ၊ အလွယ်
ရဟု၊ သူများဆေးကို၊ မခိုးလိုနှင့်၊ ပိုက်(Syringe)ကိုကိုင်
လျှင်၊ ထောင်ဒဏ် မြင်၏၊ ဘဝင်ညှိုးချိုး၊ တို့နှလုံး၌၊ လုံးဝ
မသာ၊ ကိုယ့်ပညာကို၊ အသာအောက်လျှိုး၊ သူ့တန်ခိုးမှ၊
တန်တိုးလွန်ထင်၊ ဆိုးစိတ်ညာဉ်ကား၊ ကျိုးလျှင်တစ၊ ဘယ်
မရမို့၊ နိုးကြထကြ၊ တက်ကြကြလော၊ ကိစ္စကိုယ်ရေး၊

၁။ ကရုဏာရသ အလင်္ကာ။ ၂။ ရုဒ္ဓရသအလင်္ကာ။

ကြောက်ဖွယ်ဘေးတည့်၊ မအေးသင့်ပေ၊ တို့တတွေသည်၊
တပ်ခြေ စတင်၊ လက်နက်ဆင်၍၊ ဗိုလ်ဝင်ခံကြ၊ တပ်လှန့်
ကြဟု၊ ကာလခေတ်သုံး၊ တို့ဆိုသုံးသည်၊ ခေတ်သုံးရဲဘော်
ဖြစ်စေတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ခတ်လက္ခဏာကို သိမြင်ကျွမ်းကျင်သဖြင့် သမုဋ္ဌာန်ကျ အနာ
ကို အတတ်အကြပ် စွဲထင်နိုင်သော် ဆေးမှာ-ကဇွန်ရွက်မျှ၊ ငှက်
ပျောသီးမျှပင် ဖြစ်စေကာ ကင်ဆာ (Cancer) ကစ ပျောက်ထိုက်
သမျှ ဘယ်ရောဂါမဆို ပျောက်ကင်းပါသည်။ သို့ဖြင့် ဆေးမှာ အလွယ်
သာဟု ကျွန်ုပ်တို့ အားရပါးရ ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့သော် လူထုက အထင်ကြီး၍ ကြိုက်ညီနှစ်သက်လာအောင်
ကျွန်ုပ်တို့ ဗမာဆေးဆရာတစ်ဦးမှာ ခေတ်မှီဆေးမျိုးဖြစ်အောင် ကြိုး
စားကြည့်လိုပါသည်။

“နှင်းဆီကယဉ် သဇင်ကပြုံး၊ အပွင့်မှာ ပန်တော်ဝင်ပေ၊
အပင်မှာ ဘယ်အတွက် ဆူးဖက်သတိုး”

ဤတဘောင်သီချင်းနှင့် အညီ သူတို့ ခေတ်မှီဟု ဆိုသော ယနေ့
ပျိုတိုင်းကြိုက်တဲ့နှင်းဆီခိုင်ကား အပင်မှာဆူးဖက်နေပါသည်။ ရှေးက
ထီးသုံး နန်းကြိုက် စမ္မယ်ပန်းလို အပင်ရောအပွင့်ရော မတင့်တယ်ပါ။

ဗမာ့ဆေးပညာသည် စမ္မယ်ပင် စမ္မယ်ပန်းနှင့် တူပါသည်။
အကြောင်းမှာ “ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ” ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဖြစ်သော
ကြောင့် အပင်နှင့်အပွင့် ပန်တော်ဝင် တင့်တယ်လှပါသည်။ သို့သော်
ရာသီက စမ္မယ်ပပွင့် လင့်၍ နေခဲ့ပါသေးသည်။

“ပန်းစမ္မယ်၊ နန်းအလယ်မပေါ် ခိုက်မို့၊ အလိုက် တော်
တန်သင့်အောင်ပ၊ ခံပွင့်ကိုကုံး။

၇၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

နန်းရဝေ၊ ပန်းတွေ စမ္ပယ်လှိုင်တွေ၊ ခံပန်းခိုင် ယာယီ
ရွှေတယ်၊ တောလေ့ရွာသုံး”

စမ္ပယ်မပွင့်ခိုက်တွင် ခံပွင့်ပန်းကို ရှေးက ထီးသုံး နန်းကြိုက်
အနေ အည်းပြေ အာသာပြေ သုံးဘူးကြပါသည်။

“ဗဿပစ္စယာ ဝေဒနာ” ဗုဒ္ဓနည်းကျ အထပ်အကပ် မညီညွတ်
သော ခံပွင့်ပန်းပမာ ဖြစ်သော တိုင်းရင်းဆေးပညာများလည်း စမ္ပယ်
အလား ထီးသား နန်းသူတို့၏ အာသာကို ပြေအောင် စွမ်းဆောင်
နိုင်ခဲ့ပါလေသည်။

သို့သော် ၁၂၄၇-ခုနှစ်ကစ၍ကား ခံပွင့်ပန်းသည် ယနေ့တိုင်
နန်းမြေသို့ တက်ခွင့်မရတော့ပေ၊ တောသုံးပန်းသာလျှင် ဖြစ်ခဲ့ရ
ချေပြီ၊ ယနေ့အချိန်ကား စမ္ပယ်အင်္ဂု ပွင့်သစ်စအချိန်ပင် ဖြစ်ပါ
သည်။ ခံပွင့်ပန်းလည်း မတိုးသေးပါ။

သို့သော် နှင်းဆီပန်းက ဖျက်သဖြင့် တောဘက်မှာပင် ပျိုတို့
မပန်ဆင်လိုကြတော့ပေ၊ နှင်းဆီဖုံးသဖြင့် ခံပန်းလည်းတိုး စမ္ပယ်
လည်း မပြုန်းသင့်ပေ၊ စမ္ပယ်မျိုးကို ပွားတိုးအောင် ပျိုးသင့်ကြ
ပေပြီ၊ စမ္ပယ်ပွင့်မှ တင့်ကြ ဝင့်ကြ နိုင်ပေမည်၊ ပျိုတိုင်းကြိုက်တဲ့ ပန်း
စမ္ပယ်ဖြစ်အောင် ရှယ်ကြပါကုန်၍ ဤ သြဋ္ဌာသုခု နုထက် နုသည့်
ပန်းစုစမ္ပယ် နမ်းမပြယ်ဖြင့် ပွဲလယ်တင့်ကြပါကုန်စို့။

စမ္ပယ်ကား ပင်ကိုယ်ယဉ် ပင်ကိုယ်လှဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်
ပင်ကိုယ်ယဉ် ပင်ကိုယ်လှကို သဘာဝမျက်စိရှိမှ မြင်ကြသည်။
ဆင်ပြင်ချယ်သ ထားသည့် အသွင်အပြင် အလှအပကိုသာ ယဉ်လှ
သည်ဟု ထင်မြင်လွယ်တတ်သည်။

ထို့ကြောင့်—

“သရုပ်လှတာကို ပယ်ရမည်၊ ဗုဒ္ဓဆာယာကို တွယ်ရ
မည်။

သရုပ်လှတာကို ပယ်မှ ဘေးပက္ခာသည်။ ဗုဒ္ဓဆာယာကို တွယ်မှ အေးမြရာသည်”

ဟု ရှေးတဘောင်စကား မိန့်ဆိုချက် ထင်ရှားခဲ့သည်။

“ဗုဒ္ဓကို တွယ်၍ သရုပ်အလှချယ်လေ” ဆိုချေသည်နှင့် အညီ ဆေးအာဟာရ၌ ခေတ်မှီသည်ဆိုရအောင် ဝတ္ထုမှ ဩဇာကို ခွဲထုတ် ဘို့ ကြိုးစားကြပါလေ။

✓ ငှက်ပျောသီးဆိုသည် ဝတ္ထုသဘော၊ ငှက်ပျောသီး၌ ပါဝင်သော ဗီတာမင် အေ-ဘီ-စီ သည် ဩဇာသဘောတည်း။

သို့သော် အထူးမှတ်သားသင့်ပြန်သည်မှာ ကဇွန်းဥ၊ အာလူး တို့၌ ဗီတာမင် အေ၊ ဘီ၊ စီ ပါဝင်သောကြောင့် ငှက်ပျောသီးကိုသာ ကျွေးသင့်သူ သူနာအား ကဇွန်းဥ၊ အာလူးတို့ကို ကျွေးလျှင် ဘေး သာဖြစ်ပါချေမည်။ ဗီတာမင်အေ ပရမာဏုတခုနှင့်တခု ဒီဂရီမမျှ မှုတည်း။ အကယ်၍ ရောဂါမထောင်းတာ သဖြင့် ပျောက်ပါသည် ဆိုသော် မှားပျောက်တည်း။ နှင်းဆီ အပင် အခက်မှာ ဆူးဖက်ခဲ့ လေပြီ။

ဤမျှ သိမ်မွေ့လှသော ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဗမာ့ဆေးပညာကို သရုပ် ဖော်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ညီညွတ်ကြိုးစားကြပါစို့။ သို့မဟုတ်က သတ္တဝါတို့ ဆင်းရဲရှာကြတော့မည်။ သူများဆေးနှင့် ပြတ်တံကို ခိုးဝှက်ကိုင် ဆောင်မှုဖြင့် ထောင်ကျမခံသင့်ပါ။ ဗမာ့ဆေးပညာတပ်ဦးအတွက် သားကောင်းရတနာ ရဲတော်တဦးသာ ဖြစ်စေသင့်ပါသည်။

၁။ Vitamin, A-B-C.

၇၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ရောဂါသမုဋ္ဌာန်၊ ၇-တန်၊ ရောက်ဟန်အစ၊ သဘာဝ။

သြဋ္ဌာရိကသမုဋ္ဌာန် ၄-ပါး

(၂၃) ရောဂါသမုဋ္ဌာန်၊ ခုနစ်တန်တို့၊ ရောက်ဟန်အစ၊ သဘာဝ မှာ—

(၁) အပ အာပေါ၊ တိုက်သဘောကြောင့်၊ ခံသော ပထဝီ၊ အားမရှိ၍၊ တူညီ၍ချောက်၊ ရေရောက်၍စို၊ ကဲ့အ လိုကို၊ နှာဆိုပထဝီ။

(၂) ပြင်ဆီဝါယော၊ တွင်းကိုနှော၍၊ ခံသောတေဇ၊ အားယုတ်ကမူ၊ မီးပူမီးခဲ၊ နှုတ်လေစွဲသော်၊ မဲသည့်အသွင်၊ ပမာထင်က၊ နှာပင်တေဇော။

(၃) သဘောသည်းခြေ၊ အပနေဖြင့်၊ လေအတွင်းယံ၊ ထိတွေ့နှံ့သော်၊ တွင်းခံ ဝါယော၊ ယုတ် သဘောကား၊ ဆူသောကရား၊ နှုတ်သီးဖျား၌၊ လှုပ်အားမမြင်၊ သို့ဖြစ် အင်ကို၊ နှာလျှင်ဝါယော။

(၄) အာကာသောဟု၊ ဆိုသောကွက်လပ်၊ အပကပ် ၍၊ တွင်းရပ်အာဟာ၊ တိုက်သည့်တာကြောင့်၊ အာဟာရ ဓာတ်၊ ပျက်လတ်လေပြန်၊ အိုးကျန်ထမင်း၊ သိုးပုပ်ခြင်းသို့။

၁။ ဤသမုဋ္ဌာန်မှာ-အတွင်းခံတေဇော သြဋ္ဌာရိက၊ အပအတိုက် ဝါယော လည်း သြဋ္ဌာရိက၊ ဤသို့ အမြင်အတိုင်းဆိုရလည်း တခုနှင့်တခု နှိုင်းယှဉ်မှု သဘာဝ၌ တေဇောက သြဋ္ဌာရိက၊ ဝါယောက သုခုမပေတည်း။ ယုတ်ရာကို အနာပြဋ္ဌာန်းသဖြင့် သြဋ္ဌာရိက အနာဆိုပါသည်ကိုလည်း သိပါလေ။

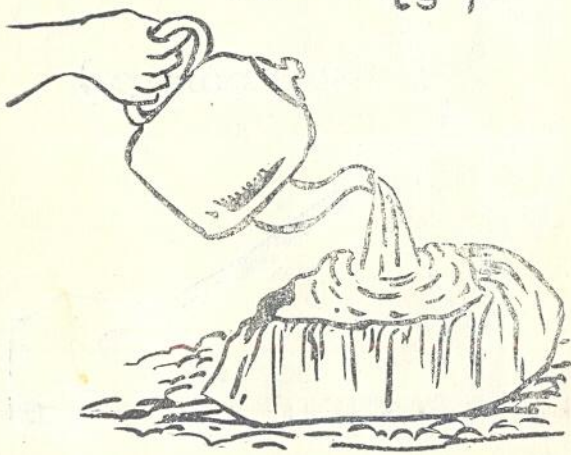
အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၇၃

အခင်းတူလှ၊ အနာရသော်၊ အာဟာရနာ၊ ခေါ်လေ
ပါ၏။

လေးဖြာသမုဋ္ဌာန်၊ ဖြစ်ရောက်ဟန်မှာ၊ ဘေးရန်သူခု၊
ပက္ခပြု၍၊ တွင်းစုဩဋ္ဌာ၊ အားယုတ်ပါလျက်၊ အနာရောက်၊
သည်၊ သဘောဤကြောင့်၊ ခေါ်သည် ဩဋ္ဌာရိကတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ပထဝီ သမုဋ္ဌာန်

အဗျတ္တတွင် ပထဝီဆောင် ခံခိုက် အပ အာပေါဆောင်က တိုက်
လာသော် ရွံ့ချောက်တုံး ရေစိုပမာ။

(၁) မာလက္ခဏာ တည်ရာကိစ္စ ခံလင့်ကသို့ အကျိုးထင် အား
မဲ့သဖြင့် ပထဝီယုတ်။

၇၄ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

(၂) ပူလက္ခဏာ ရင့်ရာကိစ္စ နူးညံ့မျှကို မပေးသည့်အသွင် အကျိုးထင် အားမဲ့သဖြင့် တေဇောယုတ်။

(၃) ဓုမော ဝိတ္တာယ ဒလျဝတ္တ အခိုးအကင်း ပျံ့နှံ့မှု မညီမျှ အားမဲ့သဖြင့် သည်းခြေယုတ်။

“တချက်ခုတ် သုံးချက်နာ” ပထဝီသမုဋ္ဌာန် လက္ခဏာ၊ ပါစက ပျက်၊ သန္တပ္ပန ဆောင်ကိစ္စ။

အဇ္ဈတ္တတွင် တေဇော ဆောင် ခံခိုက်၊ အပဝါယော ဆောင် တိုက်လာသော် နှုတ်လေစွဲ၍ မီးပူခဲ မဲသည့်ပမာ။

၁။ ပူလက္ခဏာ ရင့်ရာကိစ္စ နူးညံ့မျှကို မပေးသည့်အသွင် အကျိုးထင်အားမဲ့သဖြင့် တေဇောယုတ်။

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၇၅

၂။ မဲသည့်နေရာမှ အခိုးအကင်း ပျံ့နှံ့၍မထ ဗလျဝတ္တ အားမဲ့ သဖြင့် သည်းခြေယုတ်။

၃။ သိပ်သည်းသည့်လေ အပက ကပ်သဖြင့် မီးခဲ၏ အပိုင်း အခြား လက္ခဏာအားမဲ့ အာကာသယုတ်။

“တချက်ခုတ် သုံးချက်နာ” တေဇောသမုဋ္ဌာန်လက္ခဏာ၊ ပါစကပျက်၊ သန္တပုဏ္ဏ ဆောင်ကိစ္စ။

အဗျတ္တဝါယော ဆောင်ခံခိုက် အပက သည်းခြေ တိုက်သော် ဆူသောကရား နှုတ်သီးဖျားပမာ။

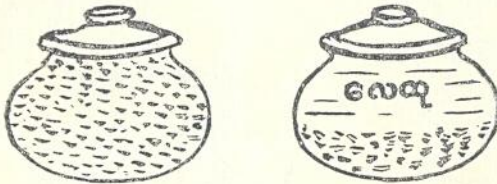
(၁) နှုတ်သီးဖျားတွင် လှုပ်ရှားလက္ခဏာ မမြင်မှု ဝါယော ယုတ်။

၇၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

(၂) နှင့် (၃) ဝါယောတည်မှီ၍ လှုပ်နိုင်စရာ အာဟာရနှင့် ပထဝီ နှစ်လီအားယုတ်မှု (ပထဝီတည်မှီရာရှိသည့် လှုပ်ရှားမှု ထင်ရှားနေသည်)။

“တချက်ခုတ် သုံးချက်နာ” ဝါယောသမုဋ္ဌာန် လက္ခဏာ၊ သန္တပ္ပနကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက်။

အဟာရသမုဋ္ဌာန်

အိုးပြည်ထမင်း ထက် အိုးကျန် ထမင်းသိုးပုပ်လွယ်ပုံ

အဇ္ဈတ္တ အာဟာရဓာတ် ဆောင်ခံခိုက် အပကွက်လပ် အကာ- သ တိုက်လာသော် အိုးကျန်ထမင်း သိုးပုပ်ခြင်းပမာ။

(၁) နှင့် (၂) မာလက္ခဏာတည်ရာကိစ္စ အားမဲ့မှု အာဟာရ နှင့် ပထဝီ နှစ်လီဓာတ်ယုတ်။

(၃) လေအောင်းကွက်လပ် အပက ကပ်သဖြင့် အိုးကျန်ထမင်း ချင့်ကျက် ဓာတ်အားမဲ့ သိုးပုပ်လွယ်မှု တေဇောယုတ်။

“တချက်ခုတ် သုံးချက်နာ” အာဟာရသမုဋ္ဌာန် လက္ခဏာ၊ သန္တပ္ပနကိစ္စဆောင်၊ ပါဝကပျက်။

သုခုမသမုဋ္ဌာန် (၃) ပါး

(၂၄) (၁) တေဇောအပါ တွင်းကအာပေါ၊ ခံသဘောတွင်း၊ အာပေါအားနဲ့၊ ဖြစ်တတ်မြဲကား၊ (က) အခဲအုန်းဆီ၊ မီးမှာသီသော်၊ အုန်းဆီခဲမှ၊ ကျဲပြန်ရသို့၊ ဖွဲ့ထလက္ခဏာ၊ ပျက်ပမာနှင့်၊ (ခ) မီးမှာတင်သည်၊ ပေထန်းရည်တို့၊ ပြစ်ချဲ့သို့ပင်၊ ချို၏ ယိုလျော၊ သဘောနှစ်ဖြာ၊ ထိုအနာကို၊ အာပေါဆို၏။

(၂) စားမျိုအာဟာရ၊ အပကသွင်း၊ များလေခြင်းကြောင့်၊ အတွင်းသည်းခြေ၊ အားယုတ်လေသော်၊ ရေနှေးအိုးငယ်၊ ပေါင်းအိုးကျယ်တွင်း၊ ထည့်တည်ကောက်ညှင်း၊ ဆန်သွင်းကများ၊ မနပ်ငြားသို့၊ ဖြစ်လားပမာ၊ သည်းခြေနာတည့်။

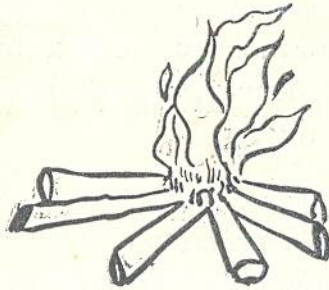
(၃) တိုက်လာပထဝီ၊ အဗ္ဗတ္တိတွင်း၊ ခံညီအာကာ၊ မဖြောင့်ပါသော်၊ ပမာမချွတ်၊ ဖန်ခွက်လွတ်ဝယ်၊ စိုက်လွတ်ထုတ်ချောင်း၊ ထုထယ်ကောင်းကြောင့်၊ လေအောင်းကွက်လပ်၊ ရှိအပ်သည့်နှယ်၊ မရှိငယ်၍၊ ရောက်ဖွယ်ရောဂါ၊ ထိုအနာကို၊ အာကာသခေါ်။

သုံးဘော်သမုဋ္ဌာန်၊ ဖြစ်ကြဟန်မှာ၊ ဘေးရန် ဩဋ္ဌာ၊ ဆန့်ကျင်ပါ၍၊ တွင်းမှာသုခု၊ အားယုတ်မှုကြောင့်၊ ဘေးစုံအကျိုး၊ အနားမျိုးမို့၊ ခေါ်ရိုးသုခုမသာတည်း။

၇၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျဉ်းမှတ်ချက်

အာပေါသမုဋ္ဌာန် (က)
(အာဗန္ဓုန ပျက်) -

အဗျတ္တ-အာပေါ ဆောင်ခံခိုက် အပက တေဇော တိုက်
လာသော်—

- ၁။ အာပေါ အာဗန္ဓုန လက္ခဏာယုတ်။
- ၂။ ထောက်ကန်ဝါယော လက္ခဏာယုတ်။
- ၃။ ခဲမာသဘော အာဟာရ ပထဝီ လက္ခဏာယုတ်။

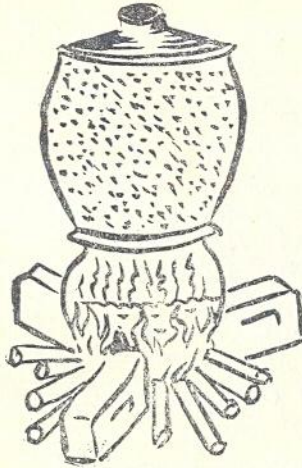
၁။ အာပေါ ပဋ္ဌရဏလက္ခဏာယုတ်။

၂။ လှုပ်ရှားဝါယော လက္ခဏာယုတ်။

၃။ နူးညံ့ ပြော့ပြောင်း သဘော အာဟာရ ပထဝီ လက္ခဏာယုတ်။

“တချက်ခိုတ်-သုံးချက်နာ” အာပေါသမုဋ္ဌာန် လက္ခဏာ။ ဒဟ ကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက်။

သည်းခြေသမုဋ္ဌာန်

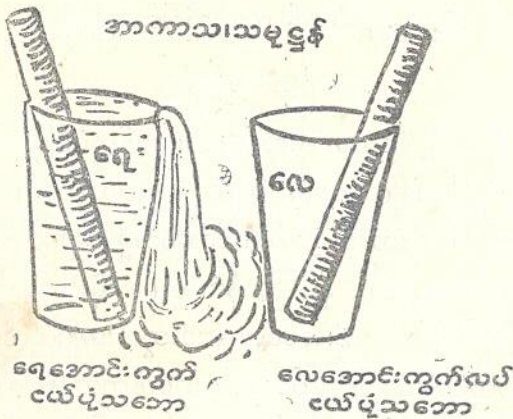
အဇ္ဈတ္တသည်းခြေ ဆောင် ခံခိုက် အပအာဟာရ တိုက်လာ သော် ဆန်ကများ ရေနှွေးငွေ့အားက နဲ့သဖြင့် ဆန်မနပ်ပုံပမာ။

၁။ အငွေ့အားမဲ့ သည်းခြေယုတ်၊

၂။ ဆန်များသဖြင့် ကွက်လပ်အားမဲ့ အာကာသယုတ်၊

၃။ ဆန်လုံးစိုစွတ် ပွပျော့မှုအားမဲ့ခြင်း အာပေါယုတ်၊

“တချက်ချိတ် သုံးချက်နာ” သည်းခြေသမုဋ္ဌာန်လက္ခဏာ၊ ဒဟ ကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက် (ရေနှွေးငွေ့သာ နဲ့သည်၊ အောက်က မီးပြင်းနေသည်)။

အဇ္ဈတ္တအာကာသ ဆောင် ခံ ခိုက် အပက ပထဝီတိုက်လာ သော် ဖန်ခွက်ထုတ်ချောင်းစိုက်ပမာ။

၁။ ပရိစ္ဆေဒအာကာသကွက်လပ် အားမဲ့မှု အာကာသယုတ်။

၂။ ပုံတွင် ရေဖိတ်ကျနေသည့်ပမာ အာပေါယုတ်။

၃။ ပုံတွင် လေအောင်း ကွက်လပ် ငယ်ပုံကဲ့သို့ ဝါယောဓာတ် ယုတ်။

“တချက်ခုတ် သုံးချက်နာ”အာကာသ သမုဋ္ဌာန်လက္ခဏာ၊ ဒဟ ကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက် (ပထဝီတည်ရာကောင်းရှိသလောက် မီး ဓာတ်အားရှိသည်)။

၆— ပ-မ-ဗ-သ-၈

၈၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အခန်း ၁၆

ပြောပြမှုလွယ်ရန် ဓာတ်တို့၏အမည်ကို

သင်္ကေတထားခြင်း

(၂၅) ကံ၊ စိတ်၊ ဥဟာ၊ လေးဖြာသမုဋ္ဌာန်၊ ရုပ်ဖြစ်ဟန်တွင်၊
 ကံကိုဆိုကာ၊ ကမ္မဇနှင့်၊ ပစ္စယမှု၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်၊ သို့နည်း
 မှန်ဖြင့်၊ သုံးတန်ဆင့်ခတ်၊ ဖြစ်သတတ်မို့၊ ရောက်လတ်သမျှ၊
 ရောဂသမုဋ္ဌာန်၊ နာကြဟန်လည်း၊ သုံးတန်ဆင့်ပေါင်း၊
 ဖြစ်ကြကြောင်းကို၊ ထပ်လောင်းသိဘွယ်၊ အပြုလွယ်အောင်၊
 ဓာတ်ဝယ်အခြေ၊ ခုနစ်ထွေကို၊ သင်္ကေတတန်း၊ မှတ်ဂဏန်း
 ဖြင့်၊ တခန်းတဆစ်၊ ဆိုဖွင့်လှစ်အံ့၊ တစ်ကိုပထဝီ၊ နှစ်ညီ
 အာပေါ၊ တေဇောသုံးဆို၊ လေးကိုဝါယော၊ ငါးဟောပိတ္တ၊
 အာဟာရခြောက်၊ ထို့နောက်သုည၊ အာကာသဖြင့်၊ မှတ်ပြ
 သည်တွင်၊ ဂဏန်းတင်သည်၊ ထုံးဝင်ရှေးရိုး အတိုင်းတည်း။
 ဂဏန်းခြေဖြင့်၊ ပြထွေချုပ်ထား၊ အောက်ဇယားကို၊
 ဉာဏ်သွားလူတိုင်း ရှိစေသော်။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း မူလသမုဋ္ဌာန် လေးပါးမှာ—

- ၁။ ၁ ကမ္မဇ၊ ၂ ကမ္မပစ္စယ၊ ၃ ကမ္မပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာန်။
- ၂။ ၁ စိတ္တဇ၊ ၂ စိတ္တပစ္စယ၊ ၃ စိတ္တပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာန်။

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ

၃။ ၂ ဥတုဇ၊ ၂ ဥတုပစ္စယ၊ ၂ ဥတုပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာန။

၄။ ၂ အာဟာရဇ၊ ၂ အာဟာရပစ္စယ၊ ၂ အာဟာရပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာန။

ဤသို့ သုံးဆင့်ခတ်ဖြစ်ကြောင်း ရှိသောကြောင့် ကျမ်းဂန်တို့တွင် “ဝေ တိသောယေဝ သန္တတိယောစ နေတုံ သက္ကောတိ၊ န တတောပရံ” ဟု ပြဆိုရာ ရောဂါသမုဋ္ဌာန်တို့လည်း ဤသို့ ဖြစ်ကြောင်း ရှိသောကြောင့် ရှေးဆိုလတ္တံ့ အခန်းတွင် သုံးဆင့်ခတ်ဖြစ်ပုံ အပြုလွယ်စေရန် ဓာတ်တို့ကို သင်္ကေတဖြင့် မှတ်သားကြပါစို့။

၁ = ပထဝီ

၂ = အာပေါ

၃ = တေဇော

၄ = ဝါယော

၅ = သည်းခြေ

၆ = အာဟာရ

၀ = အာကာသ။ ဤသို့ သဘောတူသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဤပြဆိုပုံသည် ရှေးရိုး ထုံးဝင်ပင် ဖြစ်ချေသည်။

နရသုခိ၌—

“ရဝိ-ပထဝီ၊ သသိဒိနာ၊ အာပေါမှာ၏၊ ကုဇ္ဇာ-တေဇော၊ နေဗုဒ္ဓေါကာ၊ ဝါယောဓာတု၊ ဂရုဒိနေ၊ သည်းခြေ-ပိတ္တ၊ သောကြ

၁။ အဘိဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၇၇။

၈၄ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အာဟာရာ၊ သောရိမှာကား၊ အာကာသဓာတ်”^၁ ဟူ၍ ပြဆိုထား
ချေသည်။

သမုဋ္ဌာန် (၇) ပါး

မူလအဆင့် သဘာဝဖြစ်ပုံ ဇယားချုပ်

	ဩ	သု	ဩ	ဩ	သု	ဩ	သု		
အဇ္ဈတ္တအခံ	၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	ယုတ်
ဗဟိဒ္ဓ-အတိုက်	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	လွန်

ဇယားချုပ်၏ သဘောမှာ—

အာပေါလွန်သောကြောင့် ပထဝီယုတ်၊ သြဋ္ဌာရိက အနာ။
တေဇောလွန်သောကြောင့် အာပေါယုတ်၊ သုခုမအနာ။

ဝါယောလွန်သောကြောင့် တေဇောယုတ်၊ သြဋ္ဌာရိက
အနာ။

သည်းခြေလွန်သောကြောင့် ဝါယောယုတ်၊ သြဋ္ဌာရိက
အနာ။

အာဟာရလွန်သောကြောင့် သည်းခြေယုတ်၊ သုခုမအနာ။
အာကာသလွန်သောကြောင့် အာဟာရယုတ်၊ သြဋ္ဌာရိက
အနာ။

၁။ နရ-ငါးတွဲ နှာ-၁၈။

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၈၅

ပထဝီလွန်သောကြောင့် အာကာသယုတ်၊ သုခုမအနာ။
ဤသို့သိပါလေ။

အခန်း ၁၇

ဓာတ်တို့၏ ကျိုးကြောင်း ဆက်စပ် သုံးဆင့်ခတ်ဖြစ်ပုံ
သဘာဝကို ပြဆိုချက်

(၂၆) သုံးဆင့်ဆက်ခတ်၊ ကျိုးကြောင်းစပ်၍၊ ဖြစ်လတ်သမု-
ဠာန်၊ နည်းယူရန်ကို၊ တတန်ပထဝီ၊ ပုံပြုမိ၍၊ တလီဤတွင်၊
နီဒါန်းဆင်ပိမ့်၊ ရေလျှင်ထိလှောက်၊ ရွံချောက်စိုရ၊ ပမာပြ
တွင်၊ အပအာပေါ၊ တိုက်သဘောကြောင့်၊ မာသော
လက္ခဏ၊ ယုတ်ရသည်မှာ၊ သိပြီးသာတည့်၊ စိုလာအခြောက်၊
တေဇောပျောက်ဟု၊ နောက်ထပ်သိပါ၊ မီးယုတ်ပါသော်၊
မလာခိုးကင်း၊ သို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ အတွင်းသည်းခြေ၊
ယုတ်တတ်ပေ၏၊ သုံးထွေဆင့်ခတ်၊ ဤဖြစ်ရပ်ကို၊ မှတ်မှတ်
သားသား၊ သဘောထားက၊ ဉာဏ်သွားရွှေတွင်၊ အကုန်
မြင်လိမ့်၊ ယုတ်ချင်ပထဝီ၊ လွန်ပြီအာပေါ၊ တေဇောယုတ်
က၊ ဝါယောထ၏၊ ပိတ္တအားမဲ့၊ များကဲ့အာဟာ၊ သုံးဖြာ
ဓာတ်လွန်၊ သိစေညွှန်ခဲ့၊ လွန်လည်းမဟုတ်၊ ယုတ်၌မပါ၊
ဓာတ်အာကာကို၊ အငုပ်ဆို၏၊ ငုပ်ကိုဖော်ရေး၊ သည်းခြေ
ဆေးက၊ တိုက်ကျွေးစသော်၊ အငုပ်ပေါ်၍၊ ယုတ်သော်
ပထဝီ၊ အားပြည့်မှီလိမ့်၊ ဤသည်ဖြစ်ရပ်၊ ယုတ်လွန်ဓာတ်

၈၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

တို့၊ ဆက်စပ်ကျိုးကြောင်း၊ နှီးနှယ်ပေါင်းသော်၊ နည်း
ကောင်းဥပဒေ၊ အခြေတတန်၊ သဘောမှန်ကို၊ သီတန်အ
ဖြစ်၊ ပေးပေလစ်လိမ့်၊ တစ်နှစ်-သုံးကို၊ စဉ်တိုင်းဆိုလေ၊
လိုသည်ယုတ်ဓာတ်၊ အစမှတ်ခါ၊ ခတ်လေသုံးချက်၊ ထက်
အောက်ဆက်ဖြင့်၊ ကြွင်းချက်ကိုယ်စီ၊ ငုပ်လေပြီတည့်၊ သိ
တံအညီ၊ ပထဝီကို၊ စီ၍မှတ်သား၊ သံကော်ထားသော်၊
တစ်အားနွဲ့ဖြင့်၊ လွန်ခဲ့နှစ်မှာ၊ နှစ်သာလွန်၍၊ သုံးပျက်
တွေ့၏၊ ပျက်လေသုံးကြောင့်၊ လေးလွန်ထောင့်ခွဲ၊ လေး
မှောင့်ငါးယုတ်၊ ငါးယုတ်ခြောက်များ၊ စဉ်တိုင်းသွား၍၊
ကြွင်းငြားသည်၊ ငုပ်ချက်ကျ၏၊ ပြခဲ့သီတန်၊ နှုတ်တက်ဟန်
ဖြင့်၊ ကျန်သောခြောက်ဖြာ၊ ထိုရောဂါတို့၊ သုံးဖြာဆင့်ပုံ၊
သိပါကုန်လိမ့်၊ ဉာဏ်စုံမှုန်များ၊ မရှိငြားအောင်၊ ကြိုးစား
လေ့လာပါကုန်လော။

အကျဉ်းမှတ်ချက်
ပထဝီသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ
၁×၃×၅=ယုတ်
၀ =ငုပ်
၂×၄×၆=လွန်

ရွံ့ချောက်တုံး ရေစိုပမာ။ ခက်မာလက္ခဏာ အားမဲ့မှု ပထဝီယုတ်၊
ခြောက်သွေ့လက္ခဏာ အားမဲ့မှု တေဇောယုတ်။

အပူကင်းအခိုးအငွေ့ အားမဲ့မှု သည်းခြေယုတ်၊ သုံးဆင့်။

ဖွဲ့ပျက် ယိုလျော့မှု အာပေါလွန်၊

ပွရွဲကြွထမှု ဝါယောလွန်၊

နူးညံ့ပြောနုမှု အာဟာရလွန်၊ အလွန်သုံးဆင့်။

အလွန်မဟုတ် အယုတ်၌မပါသော အာကာသကို အငုပ်ဟု ဆိုသည်။

ဤအာကာသငုပ် ရောဂါဝေဒနာ အငုပ်ပေါ်၍ ချမ်းသာစေရန် သုံးဆင့်ခတ်။

ပစ္စုပ္ပန်ကျ အားယုတ်သော သည်းခြေကစ၍ အားပြည့်အောင် တိုက်ကျွေးပေးရသည်။ သည်းခြေအားပြည့်လျှင်ပင် ပထဝီအားပြည့် ၍ အာကာသအငုပ်ပေါ်လိမ့်မည်။ မပေါ်သေးသော် နောက်ထပ် တေဇော၊ နောက်ထပ် ပထဝီ ဆေးအစာအာဟာရတို့ကို ကျွေးပါ။ အငုပ်ပေါ်လာသည်။

“ငုပ်”ဆိုသောစကား နားစွန်နားဖျား ကြားဘူးကာမျှဖြင့် ယခုကာလ ဘာကြောင့် ဘာငုပ်သည်မသိပဲ ထင်ရာပြော ထင်ရာ လုပ်နေတတ်ကြသည်။

ဤ ပထဝီသမုဋ္ဌာန်ပုံစံမှ ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်သည့် နည်း ကောင်းဥပဒေသတရပ် မှတ်သားဘို့ သီတံအဖြစ် ကျွန်ုပ်တို့ ရ လိမ့်မည်။ ၎င်းမှာ—

၈၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

တစ်-နှစ်-သုံးကို၊ စဉ်တိုင်းဆို၊ လိုသည့်ယုတ်ဓာတ် အစ
မှတ်။ ခတ်လေသုံးချက်၊ ထက်အောက်ဆက်၊ ကြွင်းချက်
ကိုယ်စီ ငုပ်လေပြီ။

ဘယ်သမုဋ္ဌာန်မှာမဆို လိုသည့်ယုတ်ဓာတ်ကို ပဌမအစချ၊ ၎င်း
နောက် ဂဏန်းစဉ်အတိုင်း ထက်၊ အောက် ဆက်၍ သုံးဆင့်ခတ်၊
နောက်ဆုံးကျန်သော ဓာတ်သည် ငုပ်ဓာတ်ဖြစ်သည်။

ပထဝီသမုဋ္ဌာန်မှာ—

တစ်ယုတ်
နှစ်လွန်
နှစ်လွန်၍ သုံးယုတ်
သုံးယုတ်၍ လေးလွန်
လေးလွန်၍ ငါးယုတ်
ငါးယုတ်၍ ခြောက်လွန်

သုံးဆင့်ယုတ်၊ သုံးဆင့်လွန်ဖြင့် အာကာသငုပ်ကြောင်း ညွှန်
လျက်ရှိနေသည်။

ကြွင်းသမုဋ္ဌာန် ၆-ပါး ဂဏန်း ဓာတ်သွားကို ကြိုးစားလေ့လာ
ပါလေ။

အခန်း ၁၈

သမုဋ္ဌာန်အသီးသီး၊ သုံးဆင့်ခတ် အနာရောက် ပုံစံ

(၂၇) ကျိုးစားဆောင်ရွက်၊ လေ့လာကျက်က၊ ထက်ရှေးကာလ၊
ဉာဏ်ကဝေတို့၊ ထားပေခဲ့သော၊ သဘောလင်္ကာ၊ “ဩဇာပါ

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၈၉

န၊ ကျော်လှသာအေး၊ စံမွေးတို့ကို၊ လိုသူအင်စုံ၊ မှီတုံကောင်း
လှ၊ သူအ ဆိုဘွယ်၊ နံ့ကြွယ်ဝသက်၊ ဆောင် - ပျက် - ခိုက်
ငုပ်၊ ဇယားချုပ်၍၊ သရုပ်နာပြ”၊ ထို စမဖြင့်၊ နရသုခိ ၊
ကျမ်းဂန်ရှိကို၊ သိလိမ့်ဆုတ်ဆိုင်း၊ ဉာဏ်မထိုင်းပဲ၊ ပိုင်းပိုင်း
ခွဲဝေ မြင်လိမ့်ချေ။

၁။ သြဇာပါန = အောင်, စည်, မှုတ်, ထွေ, ချွေး, ငုပ်, လေ, ၎င်း၊
လက္ခဏာ။

၂။ ကျော်လှသာအေး = ကြုံ, လေ, သူ, အား၊ ဝမ်း, သက်, များ၊
လက္ခဏာ။

၃။ စံမွေးတို့ကို = စော, ဖျား, နံ့, ကျော်, ကျင်, မ, ပျော်၊ ။

၄။ လိုသူအင်စုံ = လှန်, သော်, အ, စ၊ ထဲ, ပူ, လှ၊ ။

၅။ မှီတုံကောင်းလှ = များ, ထ, ကြုံ, လူ, လေ, ချုပ်, ကြူး၊ ။

၆။ သူအ ဆိုဘွယ် = သစ်, ဥ, စံ, ပယ်, ကို, နှမ်း, နယ်၊ ။

၇။ နံ့ကြွယ်ဝသက် = နံ့, ကြွယ်, လှ, သူ, မီး, အုံး, ပူ ။
ဤသို့ တူညီကြ၏။

[ကျိုးကြောင်းဆက် ဓာတ်ကျမ်းတွင် “အောင်, စည်, မှုတ်, ထွေ”
ဖြင့် ပြခဲ့သည်။ တွဲဘက်ကြည့်ရှုတော်မူကြပါ။]

၁။ နရဝါးတွဲ၊ ၃၈ (၁၃၂၄-ခုနှစ်၊ ရတနာဒီပံတိုက်ရိုက်)။

၉၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျဉ်းမှတ်ချက်

သြဋ္ဌာရိကသမုဋ္ဌာန် ၄-ပါး

(၁) ပထဝီသမုဋ္ဌာန်

ဩ ဇာ ပါ

၁ × ၃ × ၅ အတွင်းဥဏှခံ
န အပသီတ

၀

၂ × ၄ × ၆ သန္တပ္ပနကိစ္စ

(၂) အာဟာရသမုဋ္ဌာန်

သု အ ဆို

၆ × ၁ × ၃ အတွင်းဥဏှခံ
ဘွယ် အပသီတ

၅

၀ × ၂ × ၄ သန္တပ္ပနကိစ္စ

(၃) ဝါယောသမုဋ္ဌာန်

လို သု အင်

၄ × ၆ × ၁ အတွင်းဥဏှခံ
စုံ အပသီတ

၃

၅ × ၀ × ၂ သန္တပ္ပနကိစ္စ

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ

(၄) တေဇောသမုဋ္ဌာန်

စံ မွှေး တို့
 $၃ \times ၅ \times ၀$ အတွင်းဥဏှာ
 ကို အပသီတ
 ၂
 $၄ \times ၆ \times ၁$ သန္တပ္ပနကိစ္စ

သုခုမသမုဋ္ဌာန် ၃-ပါး

✓ (၁) အာပေါသမုဋ္ဌာန်

ကြုံ လေ သူ
 $၂ \times ၄ \times ၆$ အတွင်းသီတခံ
 အား အပဥဏှ
 ၁
 $၃ \times ၅ \times ၀$ ဒါဟကိစ္စ

(၂) အာကာသသမုဋ္ဌာန်

နံ့ ကြယ် ဝေ
 $၀ \times ၂ \times ၄$ အတွင်းသီတခံ
 သက် အပဥဏှ
 ၆
 $၁ \times ၃ \times ၅$ ဒါဟကိစ္စ

၉၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

(၃) သည်းခြေသမုဋ္ဌာန်

မ္ဗိ တုံ ကောင်း

၅ × ၀ × ၂ အတွင်းသီတခံ

လှ အပဉ္စက

၄

၆ × ၁ × ၃ ဒဟကိစ္စ

[ဤကျမ်းအဖြေ အကျယ်၌ စုံစုံလင်လင်ကြည့်ပါ။]

အခန်း ၁၉

သြဋ္ဌာရိကသုခုမ အနာနုစ်ပါး လက္ခဏာခွဲပြချက်

(၂၀) ပိုင်းပိုင်း ခွဲဝေ၊ မြင်ပါ ချေသော်၊ လေးထွေ ရောဂါ၊
သြဋ္ဌာလက္ခဏာ၊ ယေဘုယျ၌၊ ဥက္ကတွင်းခံ၊ ပက္ခံသီတာ၊
ကုသလစိတ်စေ၊ နှပေ ဖဿ၊ အာဟာရကြောင့်၊ ပါစက
ပျက်၊ ဆောင်ရွက်သန္တပ်၊ ရောဂါကပ်၏၊ သုံးရပ်သုံးဝ၊
သုခုမ၏၊ လက္ခဏပေ၊ ယေဘုယျေ ကား၊ သီတေတွင်းခံ၊
ဥက္ကံ ပြင်ပ၊ ပက္ခတမှု၊ အကုစိတ်စေ၊ ကြမ်းပေအာဟာ၊
တိုက်သည်တာကြောင့်၊ ပါစကလွန်၊ ဒဟညွှန်၏၊ သွန်သင်
ပြုသ၊ နရသုခိ၊ ကျမ်း၏စကား “သားဖွားမီးယပ်၊ လင်္ကာ”*

* (က) အကြင်မိန်းမ၊ သန္ဓေရ၍၊ ကာလချိန်တန်၊ ဆောင်းပေ
မန်၌၊ ရပ်ဌာန်အေးရာ၊ ဖွားသည်မှာမူ၊ ဓာတ်အာပေါအုပ်၊ ဓာတ်မီးငုပ်၍၊
သီတုပ္ပါဒ၊ ဟေတုကကြောင့်၊ ပြင်းပြပူငြီး၊ အရှိန်ကြီးသည်၊ ဓာတ်မီးထွက်
စေ၊ သည်းခြေပြောင်းအောင်၊ ကြံရည်ဆောင်၍၊ ပူလောင်မတတ်၊ မပြတ်မီး

စပ်ကို” သိအပ်၏ဟူ၊ နည်းနာယူလော၊ ထို့တူသဘော
မပြားတည်း။ ။

ကင်၊ လုပ်သဖြင်လည်း၊ မိဿလင် ချင်း၊ ငရုပ်သွင်း၍၊ ဆေးပြင်းလျော်စွာ၊
ပေးရရှာ၏။

(ခ) သို့ပါကိုပင်၊ တူတူထင်၍၊ ကြောင်းအင်ခြားထေ့၊ ပူရပ်မြေ၌၊
နှေးလည်းနှေးလ၊ ဆေးကလည်းပူ၊ မီးလည်းကူသော်၊ ဆူဆူလိုက်လိုက်၊ သည်း
ခြေ၌ဝယ်၊ ခိုက်၍ကြူးလွန်၊ သွေးဖောက်ပြန်လျှင်၊ နာဟန်ထေ့ပြား၊ ဖြစ်
သည်များကို၊ သမားတို့ဟူင်၊ အပြစ်မြင်ဟု၊ ဆင်ခြင်ကောင်းလျက်၊ လွန်သည်
ထက်ကို၊ ဆေးချက်မရပ်၊ အလွန်စပ်သည့်၊ ထပ်ထပ်မျက်စဉ်း၊ နှာနပ်ညှဉ်း၍၊
သေမျဉ်းသောခါ၊ ကြိုးပမ်းပါလျက်၊ အနာမဖြောင့်၊ ကြမ္မာကြောင့်ဟု၊
စောင့်နေပြုပြင်၊ သူနာရှင်နှင့်၊ သို့စဉ်သမား။ နားပါးသွတ်သွင်း၊ စိတ်ဖြေ
တင်းသည်၊ သေခြင်းပျက်ပျက်ပြယ်တည်း။

လင်္ကာအပိုဒ် (က) အရ ဆောင်းဥတုကာလ လေပြေလေညှင်းနှင့်
တကွ ဆီးနှင်းကလည်း သက်လျောကျ နည်း၊ ထို့ကြောင့် အပ အာပေါဝါယော
အတိုက်ဒဏ်ခံရသည်။ ဓာတ်မီး သည်းခြေအားယုတ်၍ ဩဋ္ဌာရိကအနာ
ရောက်သည်။ သို့ဖြင့်မိလို့မီးကင် မိဿလင်၊ ချင်းဟုဆိုအပ်သော ဩဋ္ဌာရိက
ဆေးမျိုးဖြင့် အကျိုးသုခရကြောင်း သိပါ။

အပိုဒ် (ခ) အရ။ နွေဥတုကာလ ဗဟိဒ္ဓလောက၌ တေဇောထကြ
အပူခိုး အပူရှိန်တွေ ထက်လှသည်။ သို့ဖြင့် အဇ္ဈတ္တတွင် အာပေါဓာတ်နှင့်တကွ
ဝါယောဓာတ်တို့ အားယုတ်တတ်သည်။ သို့ဓာတ်လက္ခဏာကို မဆင်ခြင်
ကလေးမွေးသည် အတူတူပင်ဟု ဩဋ္ဌာရိက ဆေးပင်လျှင် တွင်တွင်တိုက်ကျေး
၍ သေဘေးရောက်ကြောင်းကိုဆိုသည်။ ဤအနာမျိုးသုခမဟု သိပါ။

“ဥတုသည် အရှင်အစိုးရမင်းနှင့်တူသည်။ သက်ရှိသက်မဲ့ အားလုံးနှေ့၌
တက်၊ ဆောင်း၌ သက်ကြရသည်။ ဥတုကို မဖိဆန်နှင့်” ယခုကာလ ဤစကား
အပြောများလှသည်။

စဉ်းစားဘွယ် ဆိုပါအံ့ — ကျန်းမာသော ရုပ်အစဉ်ရှိသူ၌ နွေနှေ့၊
ဆောင်းဆောင်း ဖာရင်းဟိုက် ၉၀.၄ အပူဒီဂရီ အမြဲဟန်ရှိသည်။ သက်မဲ့

၉၄ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျဉ်းမှတ်ချက်

သြဋ္ဌာရိကအနာ ၄-ပါး ယေဘုယျလက္ခဏာ

၁။ အဇ္ဈတ္တ ဥဏှဓာတ် ကလာပ် အခံ၊ ဗဟိဒ္ဓ သီတဓာတ် ကလာပ် ပက္ခ။

၂။ ကုသိုလ်စေတနာ၊ စိတ်၊ သီတဥတု၊ သုခုမ အာဟာရ လွန်ကြူးခဲ့မှု။

၃။ သန္တပ္ပန ဇီရဏ ကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက် လက္ခဏာ။

သုခုမအနာ ၃-ပါး ယေဘုယျလက္ခဏာ

၁။ အဇ္ဈတ္တ သီတဓာတ် ကလာပ် အခံ၊ ဗဟိဒ္ဓဥဏှဓာတ် ကလာပ် ပက္ခ။

၂။ အကုသိုလ်စေတနာ၊ စိတ်၊ ဥဏှဥတု၊ သြဋ္ဌာရိက အာဟာရ လွန်ကြူးခဲ့မှု။

၃။ ဒဟ ဇီရဏ ကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက် လက္ခဏာ။

[ဤပါစကပျက် လက္ခဏာထင်ပုံတို့ကို “ကျိုးကြောင်းဆက်” တွင် ယူပါ။]

ကံနဲ့သူအား တို့သနား

(၂၉) နရသုခိ၊ နည်းအရှိကို၊ မိမိရရ၊ တတ်ကျွမ်းကကြောင့်၊
တို့မှတို့နွယ်၊ ဆရာငယ်တို့၊ မီးဝယ်ဖွားသူ၊ အပူပြင်းဟန်၊

လောက၌ကား မမာပြည်တွင် အများအားဖြင့် နေ့ဥတု၌ ၉၀ ဒီဂရီအထက် တွင်၎င်း ဆောင်းဥတု၌ ၉၀ ဒီဂရီ အောက်တွင်၎င်း ရှိသည်။ ဤသို့ သက်ရှိ သက်မဲ့ခြားနားမှုကိုလည်း စဉ်းစားသင့်ကြပေသည်။

သူ့ သန္တာန်၌၊ သိမြင်ပြန်ရေး၊ ဉာဏ်ရောင်ပြေးသော်၊
ရှေးမသိသူ၊ နည်းမယူပဲ၊ မီးပူမကင်၊ နံ့သာပင်လိမ်း၊
ပြုခပ်သိမ်းဖြင့်၊ အေးငြိမ်းစေငါ၊ လူ့ ချမ်းသာကို၊ ဆောင်ပါ
လျက်သား၊ အချို့များက၊ ပြစ်အားဖွဲ့နွဲ့၊ ဆိုကဲ့ရဲ့၏၊ ပြစ်ဖွဲ့
နှုတ်သံ၊ မောင့်နားလျှလည်း၊ သီးခံကြပါ၊ ငါတို့မှာကား၊
မြတ်ရာကြီးပမ်း၊ ကြီးရာလှမ်းသည့်၊ ရဲ့စွမ်းသတ္တိ၊ တချောင်း
ရှိကြောင့်၊ သူ၏နှုတ်သံ၊ သီးညဉ်းခံ၍၊ ကံနဲ့သူအား၊
တို့သနား၏၊ မျက်ပွားမသို၊ စိတ်ကြည်ညို၍၊ ခုလိုကြီးပမ်း၊
လူ့ ဝန်ထမ်းသည့်၊ ဤကျမ်းအသံ၊ ကျန်းလုံးလျှစိမ့်၊ နာခံ
တတ်သူ၊ ဘယ်သူကဲ့မျှ၊ ချွင်းခဲလှလိမ့်၊ ကျိုးရချမ်းသာ၊
ဆောင်ပါလေမည်၊ မှန်လှသည်တည့်၊ တူရည်ပုံသွား၊ ပမာ
ထားသော်၊ ဘုရားမြတ်စွာ၊ တို့ဆရာသည်၊ မဟာစောရ၊
ဟိံသကနှင့်၊ မာတာမိခင်၊ စပ်ကြားဝင်သို့၊ အကြင်နာသူ၊
လက်ကူသမား၊ ထိုစပ်ကြား၌၊ ကံအားကောင်းသော်၊
မားမားပေါ်လိမ့်၊ မျှော်ခေါ်ငါတို့ စောင့်၏တည်း။

၁။ ရေချိုးခြင်း နံ့သာလိမ်းခြင်းမှာ အလှအပအတွက်သာဟု ယခုကာလ
ထင်သူများလေသည်။ သို့ကြောင့် “ရေမချိုး၍ သေသူမရှိ၊ ရေချိုးမှား၍
သေသူသာရှိသည်”ဟု လှေ့နံ့ထားထစ် စကားအစွဲအမှတ် ထား၍ ပြောဆိုရိုး
ရှိကြသည်။ “သားဖွားရေမန်း” ဘယ်သဘောမှန်းမသိကြတော့ ဂါထာ၏
အစွမ်း တခန်းတနားဖြစ်ရသည်။ မင်းကြီးဝေဿန္တရာ သားနှင့်သမီးကို
လှူလေရာ မယ်မဒ္ဒိမှာ ပရိဒေဝစိတ် ထိပ်သို့တက်ရောက် မေ့မော့၍ သတိ
ပျောက်သည်ကို သောက်ရေအေး ကရားနှင့် မင်းတရားဖြန်းပါသဖြင့် ကျန်း
မာသောကုထုံး နှလုံးမမို့ကြသောကြောင့်လည်း၊ ဝန်ဘာတောင်ခြေတွင်၊
မင်းခြောက်ပါးလဲနေစဉ် “သိကြားရေစင်=နတ်ရေစင်” တမျိုး၊ တန်ခိုးဟု
ဆိုကြပြန်လေသည်။

၁။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၇၇။

၂။ ဇာ၊ဋ္ဌ၊၇။၃၇၁။

၉၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျဉ်းမှတ်ချက်

နရသုခိနည်းအရ “သုခုမအနာ” ဟု ကေန္တသိမြင်သော “မီးနေသယ်” အား သြဋ္ဌာရိကသုခုမဆေးပညာရှင်များက မီးမကင် စေရုံမျှမက ရေချိုးခြင်း နို့သာလိမ်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဟိုက်ဒရိုပက်သီ (Hydropathy) ဆေးကုသနည်းဖြင့် ကုသပေးကြရာ “မမွှေးခင် ခုနစ်ရက်ကပင် မီးထွက်ပြီးသား” ဆိုသော ရှေးပညာရှိ စကားအလား တသားမွှေးကာမှ တသွေးလှကြသုတို့ကို မျက်မြင် ဒိဋ္ဌ အခါများစွာ တွေ့ကြုံ ဘူးပြီး ဖြစ်ကြပါလျက် လှံဖျားပင်းနား ရာ ကျီးကန်းက ချေးပါဆိုသကဲ့သို့ သူနာစောင့် သူနာမေးတို့မှာ ကြောက်ချေးပါလျက်ပင် ရှိကြလေသေးသည်။

ကြောက်ချင်၍ ကြောက်ပါသည်ကို ပြောစရာမလိုပါ။ သို့သော် သူ့မီးသူ့ဘာသာ ပျံလေရာ ဆရာတော်စံ ကျောင်းက ဗုဒ္ဓမောင်း မဆော်သင့်ဟု အခွင့်ကိုလည်း နားမလယ် မီးနေသယ်ပါဆို မီးမလှံ ရတဲ့ ဂူကြတဲဆရာတွေ ရှေးထုံးကို ဖျက်လေသည်။ ဤသို့ပေပေ လီလီ စကားရှုတ်လျက် သေမင်း၏ လက်ပါးစေ အလုပ်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ကဲ့ရဲ့ စကားချဲ့တတ်ကြပြန်သည်။

ဆရာတို့ သနားသဖြင့် ဤစကားတို့ကို သီးခံတော်မူကြပါ။ ကျွန်ုပ်တို့မှာကား ကောင်းရာ မြတ်ရာကိုသာ အမြဲတန်း လက်လှမ်း နေပါသောကြောင့် ကံနဲ့သူတို့အား သနားသီးခံသဖြင့် လူမှုဝန်ထမ်း ဤသည့်ကျမ်းကိုပင် ကြိုးပမ်းပြုစုပြန်ပါသည်။

နာခံတတ်သူ ဘယ်သူအားမျှ ကျိုးရ ချမ်းသာမှ ဤကျမ်းက ခြွင်းချန်ထားခဲ့လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ သို့ဖြင့် ဤကျမ်း၏အသံသည် တကျွန်းလုံး ပျံလျှံလွယ်ပါစေ။

အင်္ဂုလိမာလမထေရ်အလောင်း ဟိံသက သတိုးသားသည် မိခင် အား သတ်မည်ဟု လိုက်စဉ် သူတို့၏ကံကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကြားဝင် ၍ ရပ်ပါသကဲ့သို့ သူနာနှင့် လက်သယ်သမားတို့ စင်ကြားငယ် သူတို့က အားကောင်းချိန်တွင် ဤကျမ်းသည် မားမားမတ်မတ် ကြားဝင်၍ ရပ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤအချိန်ကောင်းကို ကျွန်ုပ်တို့ စောင့်မျှော်၍ နေပါသည်။ မကြာမတင်ပင် အင်္ဂုလိမာလမထေရ်၏ “ရေမန်းသံ” ကဲ့သို့ ဤကျမ်းဂန်ဖြစ်ပါစေသတည်း။

အခန်း ၂၀

ဩဠာရိက သုခုမလက္ခဏာ ယေဘုယျစစ်တမ်း

(၃၀) ဩဠာရိက၊ လက္ခဏဟု ယူဆစရာ၊ ရှိသည်မှာကား၊ သူနာ ပြောမှု၊ အစုစု၌၊ ဥတုသီတာ၊ တိုက် အပဖြင့်၊ ဖဿထိဒဏ်၊ ခံရဟန်တွင်၊ တတန် အာပေါ၊ ဝါယောပမာ၊ အေးမြစာကို၊ စားပါမိဆို၊ သူနာကိုလည်း၊ မချိုအပူ၊ စမ်းမှုပြုကတော့၊ ချွေးမတွေ့ပဲ၊ အငွေ့ပါစက၊ သူ့ကိစ္စလည်း၊ ပျက်ရတုံလတ်၊ ဆောင်သန္တပ်မို့၊ ဓာတ်လက္ခဏာ၊ ကျိုးထင်ရာဝယ်၊ သူနာ စမ်းသပ်၊ ပြဒါးမှတ်လည်း၊ ရပ်တည်ရာကျော်၊ နှစ်သုံးပေါ် ၍၊ ကျော်သာကျော်နေ၊ တွေ့မြင်ချေသော်၊ ရှုစေနှာမွှေး၊ ဩဠာပေးက၊ နာဘေးသက်သာ၊ ရှိပေရှာလိမ့်၊ တဖြာသူခု၊ ဝေဖန်မှု၌၊ ဥတုဥဏ၊ ထိခံရလျက်၊ တေဇသည်းခြေ၊ တက်စာ တွေကို၊ စားပေခွဲဆို၊ သူနာကိုယ်လည်း၊ အေးလိုအေးမြ၊ ချွေးစေးပြု၍၊ ဒဟလက္ခဏာ၊ ဆောင်တတ်ရှာလိမ့်၊ စမ်းပါ ထိုခိုက်၊ ဖာရင်းဟိုက် (Fahrenheit) လည်း၊ ထက်၌နည်း ပါးသုံး၊ အောက်များသော်၊ ရှုငြားနှာမွှေး၊ သုခုဆေးဖြင့်၊ နာဘေးချမ်းမြေ့၊ ထင်ရှားတွေ့အံ့၊ မွေ့မွေ့သိမ်သိမ်၊ နာ

၇—ပ-မ-ဗ-သ-စ

၉၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ချမ်းငြိမ်အောင်၊ ကုန်ိမ်ဘို့ရေး၊ ဉာဏ်ဆတော့၍၊ လေးခု
သြဋ္ဌာ၊ ဘယ်အနာနှင့်၊ သုံးဖြာသုခု၊ ဘယ်အမှုဟု၊ ဂရု
ကထ၊ ခွဲကုန်ကြလော၊ ဉာဏ်ဝ သန့်ရှင်း၊ သိထင်လင်းမှ၊
ဖြစ်ရင်းသမုဋ္ဌာန်၊ ကုထုံးမှန်တိုင်း၊ ဧကန်ကုစေ၊ မှာလိုက်
ပေသည်၊ သေသော် ငရဲမလားတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

သြဋ္ဌာရိကလက္ခဏာ ယေဘုယျစစ်တမ်း

- ၁။ သူနာက အပသီတဥတု၊ သီတဖဿ ထိခိုက်မှု ခံရသည် ဆိုသော်—
- ၂။ အာပေါ ဝါယောကြိုက်စသည်ကဲ့သို့ အေးမြသောအစာကို စားမိခဲ့သည်ဆိုသော်—
- ၃။ ကိုယ်သား ကိုယ်ရေ ပူနေသည်ကို စမ်းသပ်တွေ့ရှိခဲ့သော်—
- ၄။ ချွေးထွက်နေသည့် ချွေးစေးကို ရှာမတွေ့ခဲ့သော်—
- ၅။ သန္တပုနုလက္ခဏာ အကျိုးထင်နေသည်ကို တွေ့ရသော်—
- ၆။ ဖာရင်းဟိုက်ဒီဂရီတွင် ၁၀၂-၁၀၃ စသည်ဖြင့်၎င်း အ ထက်တွင်၎င်း ထင်ရှားပြလျက်နေသော်—
- ၇။ သြဋ္ဌာရိကဆေးမျိုးကို နှာရှူစေခြင်းဖြင့် ချက်ချင်း သက် သာမှုရသည်ဆိုသော်—

သြဋ္ဌာရိကအနာမျိုးဟု စွဲပါလေ။

သုခုမလက္ခဏာ ယေဘုယျစစ်တမ်း

- ၁။ သူနာက ဥဏုဥတု၊ ဥဏုဖဿ ထိခိုက်မှုခံရသည်ဆိုသော်—
- ၂။ တေဇော သည်းခြေ စသည်ကဲ့သို့ တက်စာကို စားမိသည် ဆိုသော်—

၃။ ကိုယ်သား ကိုယ်ရေ အေးမြနေသည်ကို စမ်းသပ်တွေ့ရှိ ခဲ့သော်—

၄။ ချွေးစေးထွက်နေသည်ကို ရှာ၍တွေ့ခဲ့သော်—

၅။ ဒဟကိစ္စလက္ခဏာ အကျိုးထင်နေသည်ကို တွေ့ရသော်—

၆။ ဖာရင်းဟိုက်တွင် ၁၀၂-၁၀၃° စသည်ဖြင့်၎င်း အောက် တွင်၎င်း ပြနေသော်—

၇။ သုခုမဆေးမျိုးကို နှာရှူစေခြင်းဖြင့် ချက်ချင်းသက်သာမှု ရသည်ဆိုသော်—

သုခုမအနာမျိုးဟု စွဲပါလေ။

ဤသို့ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ပဌမခွဲပြီးမှ လေးပါး၊ သုံးပါး ကွဲပြား အောင် ခွဲပါလေ။ ကွဲသော် ကျရာသမုဋ္ဌာန် အစွဲအတိုင်း ရဲရဲကုပါ လေ။ ကံကုန်၍သေသော်ငြား မိမိပယောဂကြောင့် ရဲသို့မလား။

အခန်း ၂၁

ဝေဒနာရောက်ရာ ကာလသုံးပါး

(၃၁) သုံးဆင့်ဆက်ခတ်၊ ခုနစ်ခတ်ဖြင့်၊ မှတ်သိသမုဋ္ဌာန်၊ ပြပုံစံ တွင်၊ သုံးတန် ထက်ဆေး၊ အောက်ကားဘေးဟု၊ ရှေးပေါ- ရာဏ၊ ဆိုကုန်ကြ၏။ အောက်ကလေးတန်၊ ဘေးအမှန်မို့၊ ရှောင်ရန်မူချ၊ ငုပ်ခတ်ကျကို၊ ခေါ်ကြအတိတ်၊ လွန်သုံး ဟိတ်တွင်၊ စ ဟိတ်ကြောင်းခံ၊ ဘေးဆက်ဆံကြောင့်၊ ကံဟု ဆိုထုံး၊ သေလုံးလည်းခေါ်၊ ဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ဆဲ၊ ရောက်ဆဲ မနှောင်း၊ နာစကြောင်းမို့၊ ၎င်းပစ္စုပ္ပန်၊ ခေါ်လေပြန်၏။ ကျန် ဒုနှင့်တ၊ လွန်နှစ်ဝကို၊ “ဒု”က မှားလုံး၊ “ရှောင် လုံး” “သန္နိပါတ်”၊ “တ”ဟုမှတ်လျက်၊ နာဂတ်နှစ်ပါး၊ ပိုင်း၍ခြားမှ၊ သုံးပါးကာလ၊ သုံးပဿကြောင့်၊ ဆနဝမျိုး၊

၁၀၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျိုးဝေဒနာ၊ ကျရောက်ကာဖြင့်၊ နာနာဗျာဓိ၊ ရောဂါရှိ
၏၊ မသိသူကျယ်၊ သိသူလွယ်လည်း၊ အကယ်သိခဲ၊ သိသူ
နဲလှ၊ ကြေကွဲစရာ၊ တို့သူငါမှာ၊ ဘာသာဗုဒ္ဓ၊ ဆိုပါကြ
လည်း၊ ဗုဒ္ဓဟောကြား၊ မြတ်တရား၏၊ ဆန်းပြားနက်ကျယ်၊
သမုဒ်နယ်ကို၊ ထောက်တယ်မစမ်း၊ နေနိုင်စွမ်းကြ၊ ဤကျမ်း
မျှငယ်၊ အခြေတယ်၍၊ ပြတယ်အစုံ၊ ခွင့်မဆိုဘူး၊ ကြုံကြိုက်
သမျှ၊ စကားစကို၊ ဖွင့်ပြအံ့ငှါ၊ ကိုယ်လင်္ကာကို၊ ကိုယ်သာ
အဖြေ၊ ရေးခဲ့ပေလိမ့်၊ ဖြေပါသမျှ၊ သဲလွန်စကို၊ အရဆွဲ
ကုတ်၊ ကြိုးအားထုတ်၍၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ ပြီစေသော်။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

နမူနာပုံစံ

၁ × ၃ × ၅ = အထက်ကားဆေး၊ ✓

၀

၂ × ၄ × ၆ = အောက်ကားဘေး၊ ✓

(ပေါ်ရာဏ)။

ငုပ်ဓာတ်ကို အတိတ်ဓာတ်ဟု ခေါ်သည်။

“ထန်း-အုန်း-ဂျပ်-ဇီး၊ ဝါ-မှုန်-သီး၊ ဆေးကြီးသန့်ငွေ”
ဆိုသကဲ့သို့ ဓာတ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း တလှည့်စီ ဆောင်မြဲဖြစ်ရာ
ပထဝီသည် ပစ္စုပ္ပန်ကျဆောင်ခိုက် အာကာသသည် မဆောင်နိုင်၊
ငုပ်၍ အတိတ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်မှာ သဘောဓမ္မတာတည်း။ ယခုသော်
ပထဝီပင် မဆောင်နိုင်အောင် ပစ္စုပ္ပန်အာပေါက တိုက်၍ဆောင်
သောကြောင့် ပထဝီ မဆောင်နိုင်ပြန်၊ အားယုတ်၍ အာကာသမှာ
သာ၍ပင် ငုပ်ရကြောင်း သိပါ။ သို့ဖြင့် ပုံစံတွင်—

အာပေါကို “ပစ္စုပ္ပန်” “ကံ” “သေလုံး” “လွန်” ဟူ၍ အမည်
နာမအမျိုးမျိုး ဆိုကြသည်။ သို့ဖြင့် အာပေါ ဆေး အစာကို ဆရာ
က ထပ်၍ ကျွေးမည်ဆိုသော် သေဘေးတည်း။ ထို့ကြောင့် ပထဝီ
သမုဋ္ဌာန်တွင် “သေဆေး” ကို သိပါ။

ဒုတိယ ဖဿ အနာဂတ် ဝါယောလွန်ဓာတ်ကို “မှားလုံး” ဟူ၍
၎င်း “ဆုံး” ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

တတိယ ဖဿ အနာဂတ် အာဟာရလွန်ဓာတ်ကို “သန္နိပါတ်၊
ရှောင်လုံး” ဟူ၍၎င်း “ချုပ်” ဟူ၍၎င်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

ဤနည်းတူ ကြွင်းသမုဋ္ဌာန်တို့ကိုလည်း သိပါ။ ဤသို့ သုံးပါး
ကာလ သုံးဖဿအနက် ဖဿတချက်တွင် ဝေဒနာ (၃၂) ပါး ဆနဝ
သရုပ်ကို လင်္ကာ (၅) အဖြေကပင် ထုတ်ပြခဲ့ပြီ။ ဝေဒနာကြောင့်
ဗျာဓိ=အထူးထူး ရောဂါ ရရှိ၏။

ဤသို့ သိသူမှာလွယ် မသိသူမှာကျယ်သောကြောင့် “ဆရာဖျင်း
ပုလင်းရှုတ်” ဟု ဆိုရိုးစကားရှိလေရာ ကြေကွဲစရာသိသူက နံလှပါ

-
- ၁။ ဆဒ္ဓါရာဓိပတိ ရာဇာ။ ဓမ္မဋ္ဌ၊ ၂။ ၁၅၀။ (ဗုဒ္ဓ)
 - ၂။ စက္ခုနာ သံဝရော သာဓု။ ဓမ္မ၊ ၆၅။ (ဗုဒ္ဓ)
 - ၃။ သူ့ ကိုနိုင်လို ဆကိုခို၊ လိုရာဆေးဖော်သုံး။ (ပေါရာဏ)
 - ၄။ အထက်ကဆေး၊ အောက်ကဘေး။ (ပေါရာဏ)
 - ၅။ လျော့နည်းကဲလွန်၊ နှစ်တန်ဓာတ်ပျက်၊ ထိုနှစ်ချက်တွင်၊ လွန်လျက်
နေရှောင်၊ မထပ်ကောင်းဘူး၊ ယုတ်ခေါင်းပါးသော်၊ ပြည့်လောင်းလျော်၏။
(နရသုခိ)
 - ၆။ ကတ္တားရှိရာ ကံမလာစေနှင့် ကံရှိရာ ကတ္တားမလာစေနှင့်၊ ကံနှင့်
ကတ္တား ခြားနားမသိ၊ လူ့ ဒိဋ္ဌိ။ ကံနှင့်ကတ္တား ခြားနားသိထွေ လူ့ကဝေ။
(ပေါရာဏ)

၁၀၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

သောကြောင့် “ရှုတ်သည့်ပုလင်းက ငွေတွင်း ဖြစ်ပြန်ချေသည်”
ကံကောင်းကြသလော။

“ပြိတ္တာတို့ဘောင်၊ ဥစ္စာဆောင်၊ အမောင်သတိထား”

သိမြင်သူအဘို့ ဤပထဝီသမုဋ္ဌာန်၌ ဇီးသီးတလုံးသည် နိဗ္ဗာန်ကျ
မှ သူ့တန်ခိုးဆုံးချေမည်၊ ဤစကားမှန်၏ သောရီနှင့် ဂုရု “သူ့ကိုနိုင်
လို ဆက်ခို” ဆိုပါသကဲ့သို့၎င်း၊ “ဆဒ္ဓါရာဓိပတိ ရာဇာ” ဟောအပ်
သည့် ဒေသနာကဲ့သို့၎င်း ဝေဒနာလွတ်ကြောင်း ဖြစ်ချေသည်၊
ဤတွင် အကျယ်မပြသ။

ဝေဒနာရောက်ရာဌာန (ဆောင်-ပျက်-ခိုက်)

(၃၂) စက္ခုရှုပ်၊ ဝိညာဏ်တို့၊ (ဇိဝှါရသံ၊ ဝိညာဏ်တို့စသည်ဆို)
တိဏ္ဍသင်္ဂတိ၊ ပေါင်းစည်းမိသော်၊ တွေ့ထိဖဿ၊ ပဌမလျှင်၊
ဖြစ်ကြတတန်၊ ထိုဝိညာဏ်သည်၊ သုံးတန်ဘဝင်၊ စိတ်နှင့်
ယှဉ်၍၊ သွေးတွင်ထိက၊ တဖဿဖြင့်၊ ကဏှသုက္က၊ ကျိုးထင်
ကြလိမ့်၊ စိတ္တမနော၊ သွေးဖြင့်နှော၍၊ မျောခဲ့သမှု၊ ဤ
ယခုသော်၊ ဝတ္ထုဟဒယ၊ နှလုံးဝ၌၊ ဖဿတထေ၊ သွေး
သည်းခြေတွင်၊ ခိုက်လေခဲ့ကြ၊ ကျမ်းဂန်ပြု၏၊ ထိုမှတလီ၊
စ၊ ရေကြည်ဝယ်၊ ဆယ်စီသုံးဝ၊ ကလာပတို့၊ ကာယပသာ×
အစာဘာဝ၊ ပဌမဖြင့်၊ ဖဿတတန်၊ ဝိညာဏ်မန×ဓမ္မတချက်၊
ဆက်ခဲ့×ဟဒယ၊ သုံးဖဿသည်၊ ထက်ပြုမိပွယ်၊ ကျမ်းဂန်
နယ်သို့၊ မကွယ်မထောင့်၊ တမျဉ်းဖြောင့်လိမ့်၊ ထို့ကြောင့်
ရှေးက၊ တိကိစ္စတို့၊ ကာယဆောင်အိမ်၊ ပျက်ကြိမ်ဘာဝ၊
ခိုက်ကြဝတ္ထု၊ ဆေးကျမ်းပြု၍၊ ကုသပေးစေ၊ မိန့်ကြပေ၏၊
ဗုဒ္ဓနည်းကျ၊ သို့ကုသသော်၊ ဖဿတချက်၊ အကြောင်း
ဆက်ဖြင့်၊ ကျိုးသက်ဝေဒနာ၊ ဗာတ္ထိသာတို့၊ သုံးဖြာ

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၁၀၃

ဆင့်ရောက်၊ ကိုးဆဲ့ခြောက်မှ၊ နောက်၌ဆက်လာ၊ မင်း
တဏှာကြောင့်၊ နာနာဗျာဓိ၊ ရောဂါရှိလည်း၊ သုခိချမ်း
သာ၊ ဆောင်ကုန်ပါလိမ့်၊ မဟာသတိ၊ ကြီးတိတေဇာ၊
တဏှာငြိမ်းရေး၊ ဗုဒ္ဓဆေးကား၊ အေးလိမ့် နိဗ္ဗာန်ထုတ်
ချောက်တည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

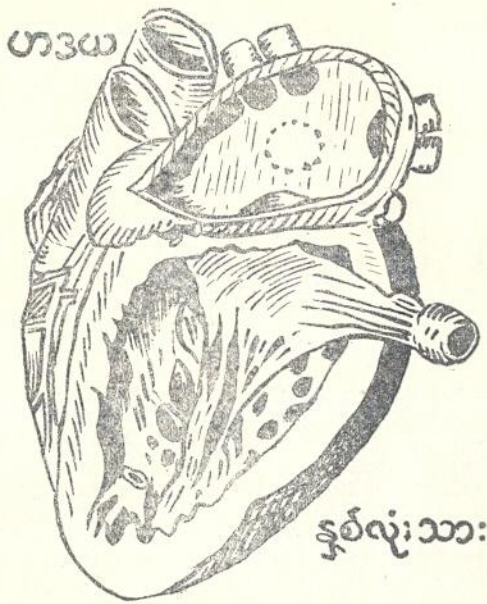
ပီတိသောမနဿဝေဒနာ

မနဿာနံ တေဟိ နှာရူဟိ ယုတ္တံ ပဝတ္တံ စက္ခုဝိညာဏံ အာရမ္မ-
ဏေသု နာနာဝဏ္ဏာနိ ပဿန္တေ စိတ္တဇပထဝီ တိဘဝဂံ အာဟစ္စ
ဟောတိ၊ တတော ဝါယောဓာတု စလိတံ ကတွာ အာပေါဓာတု-
တောယံ အာဟရိတွာ ပိတ္တန္တရာ အခုသာသပ ဥပမာနံ ဟဒယဝတ္ထု
တောယံ ပဿန္တေတွာ စိတ္တေ ပီတိ ဟောတိ။

ပဝတ္တိကာလတွင် ဤသို့ ပီတိသောမနဿ ဝေဒနာကျမှု ကျမ်း
ဂန်ပြကို ရှုသော် စက္ခု၊ ရူပ၊ ဝိညာဏ အချက်တွင် ဥပေက္ခာမှန်
ငြားလည်း မန၊ ဓမ္မ၊ မနောဝိညာဏ် သွေးတွင်ဆိုသည့် အချက်
၌ကား ဥပေက္ခာမဟုတ်တော့ချေ၊ ရှေးအာရုံအရ သောမနဿ၊
ဒေါမနဿ ထိုက်သင့်ရာ ဝေဒနာတခုခု ဖြစ်ရသည်၊ ဒေါမနဿဖြစ်
သော် သွေးမဲညစ်၍ ကဏှ၊ သောမနဿ ဖြစ်သော် သွေးကြည်
လင်၍ သုက္က ဆိုသည်။

ထိုကဏှ၊ သုက္ကသွေးသည် သွေးကြောဖြင့် မျောခဲ့၍ ဟဒယ
ဝတ္ထုနှလုံးသားတွင်းရှိ သွေး သည်းခြေရည်နှင့် ထိခိုက်ပေါင်းဆုံက
ဆိုခဲ့သည့် ကဏှ၊ သုက္ကသည် ပုံကြီး ဆိုက်ကြီး ဖြစ်ကြရသည်။ ဤသို့
ဝေဒနာအစ ဆောင်ရာ၊ ပျက်ရာ၊ ခိုက်ရာ ဌာနကိုသိပါ။

၁၀၄ ပုဒ္ဂိုလ်ကျ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ပဋိသန္ဓေကာလ၌ ကာယ, ဘာဝ, ဝတ္ထု ဤသုံးခုတွင်လည်း အထက်နည်းတူ—

ကာယ, ဘာဝ, ကာယဝိညာဉ်အချက်။

မန, ဓမ္မ, မနောဝိညာဉ် အချက်။

ဆိုခဲ့သည့် မနောဝိညာဉ်နှင့် ကေပုပ္ပါဒ် ဓမ္မသည် ဝတ္ထုဒဿက၌ ခိုက်တိုက်၍ ဆိုက်ကြီး ပုံကြီးခဲ့ အချက်။

ဤသို့ ပဝတ္ထိ, ပဋိသန္ဓေ တမျဉ်းတည်း ဖြောင့်လေရာ ရှေးပညာ ရှိကြီးတို့သည်—

ကာယဒသက အဆောင်, ဘာဝဒသက အပျက်, ဝတ္ထုဒသက အခိုက်။

ဤပစ္စုပ္ပန်ကျခိုက်ဓာတ်ကစ၍ ဆေးကုသပေးရန် ဆေးကျမ်းပြု တော်မူခဲ့ကြလေသည်။

ဤသို့ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ကုသသော် နာနာဗျာဓိ သုခိချမ်းသာ ရလေ ပါ၏။ ဗုဒ္ဓ၏ မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဆေးတော်ကြီးကား တဏှာ ဇာတ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းရာမှန် အေးနိဗ္ဗာန်သို့ အမှန်ထုတ်ချောက် ရောက်စေနိုင်ပါချေသတည်း။

ဆောင်ပျက်ခိုက်ငုပ်၊ လွန်ဆုံးချုပ်၊ ကျုပ်ထို့သိပြီပါ။
ဗိန္ဒောဗေဒင်၊ ကျမ်းတို့တွင်၊ လယ်ပြင်ဆင်ကြီးသာ။
တွေ့ဘူးသရွေ့၊ စွဲလမ်း၍၊ ဆိုလေ့မသင့်ပါ။
ဆောင်ပျက်ခိုက်ငုပ်၊ နာသရုပ်၊ ဗုဒ္ဓနည်းကျမှာ။
ပရမတ်သဘော၊ ဝီထိဇော၊ မနောသိမ်မွေ့စွာ။

တိုက်တွန်းပါ၏

(၃၃) သြဋ္ဌာရိက၊ သုခုမ၏၊ နယကျယ်ဝန်း၊ အခန်းခန်းကား၊ ဆန့်တန်းတွက်ဆ၊ သာဂရနယ်၊ အပြောကျယ်၏၊ နှိုင်းဆွယ် တူရာ၊ ရှေးဆရာတို့၊ ပမာဆိုကုန်၊ သူငယ်ယုန်သည်၊ ပြေးခုန် ပြေးလွှား၊ ကူးသွားချိမ့်မည်၊ စိတ်ကရည်လည်း၊ မှိုင့်တည် ငေးငေး၊ သက်ပြေးမလွယ်၊ ယက်ကန်းရှယ်လျှင်၊ တုံ့ပယ် ခေါက်ပြန်၊ ထောက်တည်ရန်ကို၊ အမှန်မရ၊ ဖြစ်လေကသို့၊ ငါတို့မှာလည်း၊ တရည်တည်းပင်၊ ယုန်ငယ်သွင်တည်း၊ ကူးချင် သောအား၊ ကူးပါးငြားလည်း၊ ခြေဖျားတထောက်၊ ရှေ့

၁၀၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

မရောက်ခဲ့၊ ကူးမြောက်နိုင်မျှ၊ တို့အားရ၍၊ တို့ကတို့ကို၊
တို့ကြည်ညို၏၊ တို့လိုစိတ်မို့၊ တို့ထက်ဝေးအောင်၊ ကူးပြေး
နိုင်စေ၊ တောင်တပေခွဲ၊ မထွေမထွေး၊ တို့စိတ်ကူးကား၊
ကျေးဇူးများမည်၊ ထင်ဘိသည်ကြောင့်၊ သာကြည်ဆို
ခွန်း၊ ပြောတိုက်တွန်းသည်၊ ညွှန်းသင့် ညွှန်းထိုက် ညွှန်း
ကောင်းမို့။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ လေးပါးတို့သည် သတ္တဝါတို့အား
ပြုပြင်ရာ ပြုပြင်ကြောင်းဖြစ်၍—

ကမ္မဇ ပထဝီဆောင်
စိတ္တဇ တေဇောပျက်
ဥတုဇ သည်းခြေခိုက်
အာဟာရဇ အာကာသငုပ်သည်။

ဤသို့ သမုဋ္ဌာန် ကိုယ်စီ ကိုယ်စီ ကူးသန်းရှက်တင်၍ ဆောင်၊
ပျက်၊ ခိုက်၊ ငုပ် ရှိသည်မှာ အလွန်ခက်ခဲ နက်နဲသိမ်မွေ့လှသည်။

၁။ အဘယ်သို့ ကျေးဇူးများအံ့နည်း?။

သင်ကြားပြသ၊ နည်းပြဆရာ၊ ပညာမင်္ဂ၊ မကုန်တန်က၊ နည်းခံတပည့်၊
ပေါ့သွပ်၏ရှင်၊ မတည့်မတ်စောက်၊ ရှေ့နှားကောက်က၊ နှားနောက်ပါကျန်၊
လမ်းမမှန်တည့်၊ မှုန်စိုးပိုင်၊ ချုပ်ကိုင်ကြီးမား၊ မတည်ကြားက၊ ခေါင်းသွား
မြီးပါ၊ ပဲ့ခွဲဦးပျော့၊ ငှက်ပျောပင်စိုက်၊ နောက်လိုက်ငယ်သား၊ ချွတ်ယွင်းပါး
သည်၊ တရားကျင့်ရေး မယဉ်ကျေး။

ဤသို့ စိန္တကျော်သူဆရာ ဩဝါဒထူးလင်္ကာ မိန့်ပါသည်အရ ကျွန်ုပ်တို့
မေ့မှားသမျှကို ကျော်လွှားနိုင်ကြသော ကျေးဇူးအထူးရရှိကြမည် ဖြစ်ပါ
သတည်း။

ငါတို့ ပုထုဇဉ်အရာမဟုတ်ချေ၊ ဘုရားရဟန္တာ ကိုယ်တော်မြတ်တို့၏ အရာဖြစ်ချေသောကြောင့် ရှိကြောင်းကိုသာ သိရာ၏။

ထို့ကြောင့် ကမ္မဇသမုဋ္ဌာန်၌—

ကမ္မဇပထဝီဆောင်
ကမ္မဇတေဇောပျက်
ကမ္မဇသည်းခြေခိုက်
ကမ္မဇအာကာသငုပ်

ဤသို့ သိထိုက်သည်ကိုသာ တတ်အပ်သေချာ မြှော်မြင်နိုင်အောင် အားထုတ်ရာသည်။

ဤသို့ သမားတော် ဦးပို့သည် သဗ္ဗပကိဏ္ဍကောတု ကျမ်းတွင် မိန့်ဆိုခဲ့လေရာ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ၏ နည်းနယများမှာ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဖြစ်သည်နှင့် အညီအမျှ သာဂရနယ် အပြောကျယ်ကြောင်း သိအပ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် တဏှာငြိမ်းရေး ဗုဒ္ဓ၏ မဟာသတိပဋ္ဌာန်ဆေးတော်ကြီးကို ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ မှီဝဲသုံးဆောင်တော်မူနိုင်ကြသဖြင့်—

“သမာဟိတော ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ယံထာဘူတံ ပဇာနာတိ”

ပါဠိတော်အရ မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင်ရရှိတော်မူကြသော ယထာဘူတ အားလျော်စွာ သတ္တဝါတို့အရေးအတွက် ယခု ကျွန်ုပ်တို့ ဉာဏ်မှီ သမျှ ဖော်ပြရေးသားအပ်သည်ထက် တိုးတက်ချဲ့ထွင် ကောင်းမွန် ပြည့်စုံစေသော ဆေးကျမ်းတို့ကို ကြိုးပမ်းပြုစု ပေးတော်မူကြပါရန် ကျွန်ုပ်တို့ တိုက်တွန်းလိုပါသည်။

၁။ သဗ္ဗပကိဏ္ဍက။ ၂၇။

၂။ သံ၊ ၂။ ၃၀၂။

၁၀၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အခန်း ၂၂

ပထဝီသမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ပြခြင်း

ပထဝီသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ

၁ × ၃ × ၅

၀

၂ × ၄ × ၆

(၃၄) ပထဝီ သမုဋ္ဌာန်၊ ရောက်ဟန် ရောဂါ၊ လက္ခဏာကား၊ ကိုယ်မှာသားရေ၊ သွေးခြောက်ပေလျက်၊ ချွေးမထွက်တည့်၊ ဂုတ်ဆက်လေးကာ၊ ခေါင်းကိုက်ကာဖြင့်၊ ပူကာလူးလဲ၊ ဝမ်းထဲကလေ၊ လှုပ်ကာမေ့၍၊ မူးဝေရေငတ်၊ ဖြစ်တတ်သနှင့်၊ မဖွင့်မျက်စိ၊ မှိန်း၏လည်းဟူ၊ ရင်ပူထဲလောင်၊ ဝမ်းရောင် ရင်ပြည့်၊ စာပြည့်မကျေ၊ လေမသက်ပဲ၊ ကျင်နဲ့ ကျင် အောင့်၊ မဖြောင့်ဓာတ်ချုပ်၊ ချောင်းဆိုးမှုတ်၏၊ မချုပ် ပြန်ချေ၊ ဝမ်းသက်လေလည်း၊ မကျေသက်လျော၊ မလျော တတ်ပြန်၊ ပါးစပ်အန်လိမ့်၊ တတန်မှတ်လေ၊ လက်ခြေထုံထုံ၊ ကိုက်ခဲညောင်းညာ၊ ခါးဆီနာလျက်၊ ကိုယ်ပါကိုက်ခဲ၊ မျက် လုံးထဲနီ၊ သတိချီလော့၊ သားနီနက်ညို၊ လိုလိုလန့်ထိတ်၊ သူရူးစိတ်သွင်၊ စုန်းလျှင်နတ်ယောင်၊ ဆိုယောင်မြည်

၁။ ဤလက္ခဏာမှာ သူပြုမဟုတ်၊ လူပြုပယောဂ သက်သက်တည်း။ သူပြု ဆိုသည်မှာ—“စုန်းငြိုးနတ်ငြိုး၊ ငြိုဟ်စီးငြိုဟ်နင်း နှိပ်နင်းလက်ကူ၊ သူနာစောင့်၊ သူနာမေး၊ ဆေးသယ်သမား” စသည်တို့က ပြုစားခြင်းတည်း။ လူပြုဆိုသည် မှာ—အဝားမတော်တလုပ် ဆိုသကဲ့သို့ ကိုယ်ပြုသည့် ဖဿမှု တခုခုတည်း။ ထို့ကြောင့် “လူမလိုက နတ်မလို ငြိုဟ်မုန်း” ဟု လူပြု သူပြု ဆိုထုံးရှိလေသည်။

တမ်း၊ ချမ်းလည်းချမ်းတတ်၊ အမှတ်သတိ၊ နည်းဘိသညာ၊ ပူဆာလောင်လဲ၊ ဖြစ်မြဲဤသို့၊ ရှိတတ်မြို့ကား၊

ချို့ပထဝီ၊ လွန်ပြီအာပေါ၊ တေတေကယုတ်၊ လေမှုတ် ထုတ်၍၊ ယုတ်သည် သည်းခြေ၊ အာဟာရေလွန်၊ ကျမ်းဂန် ညွှန်၏၊ ဉာဏ်လွန်သူများ၊ ကြောင်းကျိုးပွား၍၊ တပါး လက္ခဏာ၊ မြင်နိုင်ရာလိမ့်၊ ကျမ်းစာအပြု၊ ဤသည်မျှလည်း၊ နှစ်ဝကျိုးကြောင်း၊ ဆက်နှယ်ပေါင်း၍၊ ဖြစ်ကြောင်းကုန် စင်၊ ဉာဏ်၌ထင်လော့၊ ဤတွင်ပမာ၊ ခြားမရှာဘူး၊ ကျမ်း စာအပြု၊ ရွှံ့တုံးမျှတွင်၊ သဘောဝင်လိမ့်၊ ဆင်ခြင်ကောင်း ပေ၊ သည်းခြေ၊ တေတေ၊ ဆောင်သောမပျက်၊ ထိုခြောက် ရက်တွင်၊ ချွေးထွက်စေမှန်း ၊ စိတ်ရည်တန်းက၊ ငန်းရေ

သို့ဖြင့် “လူလိုက နတ်လို၊ နတ်လိုတော့ ဂြိုဟ်မ” ခံရအောင် သွားသတိ စား သတိ ဆိုသည့်အတိုင်း မတော်တာဆိုလျှင် တို့ကာပင့်ကာပင် မမြီးစားနှင့်၊ တော်ပါသည်ဆိုက ပျို့လာ နင့်လာသည်ဆို၍ ဂျီးမများနှင့် မတော်တာကို တို့ကာပင့်ကာပင် မြီးစားက ဘေးဆိုက်ကပ်၍ ရောဂါပွားတတ်ကြသည်။ တော်ပါသည်ကို ပျို့လာ နင့်လာသည်ဟု ဂျီးများက ဆေးတိုက်ကြပ်၍ သောကများရတတ်သည်။

၁။ ချွေးငုပ် သွေးငုပ် ဆရာတို့ ဖွတ်စရာ၊ သုခမာလာ ဓာတ်ကျမ်းလော ကင်္ကာ—

“သက်ဆင်းဝမ်းဓာတ်၊ မီးဓာတ်ပြင်းပြ၊ လွန်ဆူဝသား၊ ဗလယွင်းပျက်၊ ကိုယ်ခက်ထရော်၊ လွန်သော်အရွယ်၊ ကိုယ်ဝယ်ရောင်ရမ်း၊ အဆိပ်မှမ်းနှင့်၊ လေလွမ်းရင်ပြည့်၊ ဒဓိခီရံ၊ တေလံမရ၊ စားမှုကြိုက်ကြံ၊ ရေယုံ ခယရုပ်၊ ကုဋ္ဌ မြင်းသရိုက်၊ နှာဆိုက်ကြီးကျယ်၊ အန္တရာယ်ထူလာ၊ သောကာ ဒေါသ၊ ဇိဆံစ္စ နှင့်၊ စာဝတထေ၊ နာသည်ခြေနှင့်၊ သားသဖွားမြ၊ ပန်းပွင့်ဆဲထို့၊ ရှောင်လွှဲ ချွေးအောင်း၊ ရှေးထုံးဟောင်းတည့်၊ နောက်နှောင်းတသွန်၊ ချွေးအောင်း လွန်သော်၊ ပုဂ္ဂန်ပင်ပန်း၊ ကျန်းရိုးခက်၊ ယွင်းပျက်သည်ခြေ၊ တေဝေရစင်

၁၁၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ခမိုး၊ လိုက်တတ်ရိုးတည့်၊ ထိုမျိုးသူနာ၊ ထိုရောဂါကို၊ သက်
သာစေလို၊ ဇီးယိုကျွေးလေ၊ ရှောက်အနေတွင်၊ ထည့်ပေ
ရေပုံ၊ လက်သုပ်တခန်း၊ အုန်းထန်းပေးကြ၊ သည်ရက်ကျမှ၊
ချွေးရ ပါစေ၊ မှာခဲ့ပေသည်၊ ပဝေသမား ကုထုံးတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဤသမုဋ္ဌာန် အနာရောဂ်ပုံသဘောကို ကျိုးကြောင်းဆက်ဓာတ်
ကျမ်းတွင် “ထန်းရေခါးချိုးအိုးတွင် ထန်းရေချိုအသစ်ဖြည့်” ပမာ
ဖြင့် ပြခဲ့သည်။ ဤကျမ်းတွင် “ရွှံ့ချောက်တုံးရေစို” ပမာဖြင့် ပြ
ထားသည်။

နရသုခိကျမ်းလာ—

“ပထဝီဓာတ်၊ ပျက်လတ်သဘော၊ အာပေါမည်မှတ်၊
အားကြီးလတ်၏” ဆိုသော သမုဋ္ဌာန်ရင်း လင်္ကာနှင့်
အညီတည်း။

ထိုသို့ ပထဝီပျက်သော် တချက်ခုတ် သုံးချက်ပြတ် ပရမတ်
သဘောအတိုင်း သည်းခြေသို့ခိုက်ကြောင်း—

“ပထဝီယွင်းသွေ၊ အားယုတ်လက၊ သည်းခြေ
မဖြောင့်၊ ရောဂါနှောင့်လိမ့်၊ ထို့ကြောင့်ပထဝီ၊ အားပြည့်မှီ
အောင်၊ ခိုက်သည်သည်ည်းခြေ၊ ရှိစေမချွတ်၊ ထိုဓာတ်ဒွယ၊
အဓိကဟု၊ မှတ်ကြရမည်”။

ပတ်၊ လွန်ရေထေလိမ့်၊ နာကပ်ဆဲကို၊ ရွန်းစိုလင်းလင်း၊ ချွေးရောက်ခြင်း၌၊
သက်ဆင်းရောဂါ၊ မထောင်းတာလိမ့်၊ တက်နာဖြစ်မှု၊ ခက်ခဲသူဟု၊ နည်းယူကြ
လေ၊ သည်းခြေသလိပ်၊ သွေးရိပ်ချိန်ပြေး၊ ထွက်သောချွေးကား၊ မလေး
ပေါ့ပါး၊ မထွက်ငြားသော်၊ နာအားဝန်ဆူ၊ တိုး၍ပူအံ့” ဟူသတည်း။

ဤသို့ သမုဋ္ဌာန်အကျကို လင်္ကာဖြင့် ထပ်ဆင့်ဖော်ပြခဲ့ပါသော်
ငြား တချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ် အရပ်ပြော အရပ်သဘောထက်
လွန်၍ ပရမတ်သဘောကို မထင်မြင် လင်္ကာအရှိတွင်သာ အသိကုန်
သောကြောင့် တေဇောင့်ခွဲရာမှ အစ နရသုခိစမ္ပယ်ချိမှာ အပွင့်ကုန်
သည့် သုညအခြေတွင် ရှိခဲ့ရလေပြီ။

သို့ဖြင့် အာပေါလွန် တေဇောပျက် ကျိုးကြောင်း မဆက်နိုင်ကြ
လေရာ ဤပထဝီသမုဋ္ဌာန် အနာရောဂါမှာ သန္တပ္ပန ကိစ္စဆောင်
ပါစကပျက် အစာမကျေ မကျက် လက္ခဏာ အရင်းခံ ဖြစ်လာသည်
ဟုလည်း မသိကြတော့ချေ။

အစာမချေမချက်နိုင်က ရသရည် အပြည့်အစုံမရ၊ ရသရည်မရ
တော့ သွေးအားနဲ့၊ သွေးအားနဲ့တော့ ချွေးအားနဲ့၊ ဤသို့လဲ မသိ
မြင် ကျိုးကြောင်းယှဉ် မဆက်တတ်၊ အရပ်စကား ပါးစပ်စကား
ကြားဘူးသည့် နားစွန်နားဖျားဖြင့် သမားကြီးဟိတ်ထုတ် ချွေး
ငုပ်၊ သွေးငုပ်ဟု အနာသရုပ် ဖော်တဲ့ကာ ကျမ်းဂန်သံ ပါပါ
“အာပန္နနလက္ခဏာ” ဟုလည်း သူနာ ဘဝင်ကျအောင် သမားဂုဏ်
ပြလိုက်ချေသေးသည်။

ဤသို့ အာပန္နနလက္ခဏာ နွားနောက်တပိုင်းမြင် သူတတ်သည့်
အတတ်ပညာဖြင့် သူနာအား ပြုစား၍ စီရင်သော အပင်းကား
ဤသမုဋ္ဌာန်တွင် ပဌမအဆင့်အနေဖြင့် “ချွေးထုတ်ဆေးပုလင်းသာ”
ဖြစ်လေသည်။

(ရှေးအခါက ဆေးကို ပုလင်းဖြင့် မထည့်၊ ဘူးဖြင့် ထည့်သော
ကြောင့် ဤအပင်းသွင်းခြင်းမျိုးကို ရှေးက ဘူးသွင်းသည်ဟုဆိုလေ့
ရှိခဲ့ကြသည်။ ယခုကာလတွင်ကား ခေတ်မှီမှီ ပုလင်းသွင်းသည်
ဟု ဆိုသင့်သည်။)

၁၁၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ဤသို့ပုလင်းသွင်းခံရမှု အစာမိသောအခါ ငန်းရေခမိုး စသည် အစွဲကြီးလာလေသည်။ ထိုအခါ ဆရာသည် သူ၏ ရဲဘော် ရဲဘက် စုန်း၊ နတ် စသည်တို့နှင့် ဝေမျှ၍ အောင်သေ အောင်သား စားကြ လေသည်။ စုန်း၊ နတ်သည် စင်စစ် ဆရာကိုသာ အမှီပြု၍ ပြုစားရ၏။ အကြောင်းကား သူတို့သည် ဆရာကဲ့သို့ သူနာ၏ အနားကပ်ပြီး “ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ” ဖြစ်စေမှု အခွင့်ရခဲလှသောကြောင့်တည်း။ အရင်းအမြစ်ကား “လူပြု” ခေါ် ကိုယ်ပြုသည့် ဖဿမှုသည်သာ မူလပေတည်း။

ဤမျှ သဲလွန်စဖြင့် ကျိုးကြောင်းဆက် အမြင်ကို ရကြ၍ လင်္ကာပြုလက္ခဏာတို့ အများအားဖြင့် တွေ့မြင်ပါသော် ပထဝီ သမုဋ္ဌာန်ဟု အနာစွဲဆိုပါ။

အာကာသလွန်သောကြောင့် အဖုတ်၊ အကင်၊ အသင်းအပျံ၊ အကြော်အလှော်၊ ညှော်ရှောင်လေ။

အာပေါလွန်၊ ဝါယောလွန် ဖြစ်သောကြောင့် လေအေး အထိ အခိုက် မခံစေသင့်၊ ရေချိုးခြင်း၊ နံ့သာလိမ်းခြင်း စသည်ရှောင်၊ ရေအေး မသောက်စေသင့်၊ ရေနှေးသောက်စေ၊ နှမ်းဆီစသည် လိမ်းစေ။

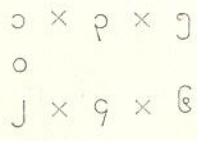
အာဟာရဓာတ် လွန်သောကြောင့် ဝမ်းဓာတ် ချုပ်လွန်းလျှင် နှုတ်နိုင်သည်၊ ချူတန်ဖြင့် ချူနိုင်သည်။

ဖျားသည့်နေ့ကစ၍ ၆-ရက်အတွင်း လက်ခြေထုံခြင်း၊ မျက်လုံး မျက်ဆန်ခြင်းစသော လက္ခဏာ တို့ကို ရှေးပညာရှိတို့ သတိထား ကြသည်။ ဤရက်ပိုင်းတွင် ချွေးထွက်စေမှု တလုံတလပြုမိခဲ့သော် ငန်းရေခမိုး လိုက်တတ်သည်။

သည်းခြေနှင့် တေဇော ဆေးအစာ ၃-ရက်စီ ကျွေးပြီးပါမှ ပထဝီ ကြိုက်ဆေးအစာ ၆-ရက်ကျွေး၍ ၎င်း ရက်စုတွင် ချွေးရစေသော် ၁၂-ရက်တွင် ချမ်းသာစွာ နာသက်ကုန်၍ ၁၃-ရက်တွင် ရေချိုး နိုင်သည်။

အကယ်၍ “အတိတ်” အာကာသဓာတ်နှင့် “ကံ” အာပေါဓာတ် ဤနှစ်ပါးကို မစောင့်ရှောက် မှားချေသော် အနာငယ်လျှင်ကြီး၊ အနာကြီးလျှင် ၉-ရက် ၁၁-ရက်ဖြတ်လေ။ ၁၂-ရက်သို့ မကူးရာ။ ၁၂-ရက်အတွင်း ၎င်းတို့အမှားမြင်မှု သန္နိပါတ်ဖြစ်ပြီး ကြံဒေါသ ဝမ်းလား၍ မျက်ဖြူလန်ကာ မပြတ်လူးလဲသေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် အတိတ်နှင့်ကံ နှစ်တန်သောဓာတ်ကို အထူးစောင့်လေ။

တို့ဆေးပညာ ဒေသနာနယ အဓိက
အဿဝဏီနက္ခတ်နေစီး ဓာတ်ပုံစံ

(၃၅) တို့ဆေးပညာ၊ ဒေသနာနယ၊ အဓိကမို့၊ ဗုဒ္ဓနည်းကျ၊ မူခင်းချလျက်၊ ဖော်ပြတည်ထွင်၊ တို့စီရင်သော်၊ ဗေဒင် နက္ခတ်၊ ဆေးအတတ်လည်း၊ ကျမ်းမြတ် ဤတွင်၊ သဘော ဝင်လိမ့်၊ နှိုင်းယှဉ်သိစေ၊ ပြတုံပေအံ့၊ နေစီးနက္ခတ်၊ နဝင်း ဖြတ်၍၊ ကုတတ်စေငှါ၊ နက္ခတ်စာတွင်၊ နာသရုပ်နှင့်၊ ကျွေးပေသင့်ကို၊ ဖွင့်ပြဆိုကြောင်း၊ သူစာကောင်းကား—

၁။ ဒွါဒသိမ်ကျမ်း။ အပိုဒ် ၈၃။

“တပေါင်းကတက်၊ မိဿလက်တွင်၊ စက်အဿဝဏီ။
တက်စီးမှီက၊ ကမ္မဇနှင့်၊ အာကာသမင်း၊ မပွင့်လင်း၍၊
ပူခြင်းလူးလဲ၊ အံသွားခဲလျက်၊ မေးမြဲမရ၊ မရှင်ပြသည်၊ တသ
ရောင်ယမ်း၊ ဇုန်းနတ်ဖမ်းသို့၊ ရှိလတ်တို့တည့်”။

ဤသို့သမုဋ္ဌာန်၊ နာရောက်ဟန်၌၊ ကုရန်ဆေးချက်၊
“ဇီး-ထန်းလျက်-ရှောက်၊ ကင်ပွန်းထောက်ပါ၊ သမ္ပရာဋြုပ်၊
လက်သုတ်ချဉ်ပေါင်၊ အုန်း၊ ထန်း မြှောင်လျက်၊ ပျောက်
အောင်ပေးကြ”။ ဆိုသမျှသည်၊ တို့ပြပထဝီ၊ ထပ်ကျညီ၍၊
အာဂရီမင်(တ်)။ သိကုန်လင့်လော၊ တဖြင့်တပါး၊ မကွဲ
ပြားဘူး၊ စုန်းလားနတ်လား၊ အထင်မှားသည့်၊ တပါးနယ၊
ပယောဂလည်း၊ ဤမှတခြား၊ ရှိလေငြားလိမ့်၊ ငါးပါး
မယွင်း၊ သလိပ်ကင်းနှင့်၊ သွေးကင်း၊ သည်းခြေ၊ လေမျိုး၊
အပုပ်၊ ပဉ္စဘုတ်ဟု၊ သမုတ်ဗိဇ္ဇော၊ သဘောနယ၊ ဘေသဇ္ဇ
လည်း၊ ကွဲကြမထင်၊ ဤ၌ဝင်၏၊ ဆင်ခြင်ကြည့်ပါ၊ သည်းခြေ
မှာလျှင်၊ ယုတ်လာသောကြောင့်၊ ဇီးဖြင့် ဖြောင့်သော်၊
ချမ်းသောင့်ချမ်းသာ၊ ရှိကုန်ပါ၍၊ အနာပထဝီ၊ အားပြည့်
မှီခဲ၊ သို့ဤမသိ၊ ချွေးမရှိမှီ၊ ဖွင့်ဘိအာကာ၊ ခြင်းရာအာပေါ၊
သဘောသလိပ်၊ လွန်ရိပ်မမြင်၊ မဆင်ခြင်ပဲ၊ တွင်တွင်ဆေး

၁။ နက္ခတ်ဆရာက ဂြိုဟ်စီးဂြိုဟ်နင်း ဆိုပါသည်ကို ဓာတ်ဗိဇ္ဇောဆရာက
နတ်သံနှော၍ ပြောချင်သည်၊ ပယောဂဆရာကမူ ပွဲပြင်ချေတော့သည်၊ “တယ်
ကွဲစားစား ချိုကားမ” စုန်းနတ်သို့သာ ကျလာသည် သနားစရာ။
၂။ Agreement.

တိုက်၊ သမားမိုက်သော်၊ နာဆိုက်ကြီးတတ်၊ သန္နိပါတ်ဖြင့်၊
ဖြစ်လတ်ရောက်ရှိ၊ ဩဒေါသ၊ ဝမ်းလားကျ၍၊ ဒုက္ခပြင်း

၁။ ဝမ်းလားခြင်း (၆)ပါး—

- ၁။ ကိသာဂီနိဝမ်း=ကြုံသော လက္ခဏာရှိ၏၊ ပါးဆက် နားဆက်ကျသည်။ ထိုဝမ်းနောက်မှ အတိသာရ-ဟူသောဝမ်းလားရသည်။
- ၂။ မဏ္ဍာဂီနိဝမ်း=နို့ နံ့ခြင်း တွဲ၍ထူသော်လည်း ထောက်တည်ရာမရ၊ နေထိုင် နိုင်သော်လည်း မဖြောင့် မရပ်မတည် ရှိတတ်သည်။ ထိုဝမ်းနောက်မှ အတိသာရမည်သော ပထဝီဝမ်း သက်လားရသည်။
- ၃။ ဝိသမာဂီနိဝမ်း=ဝက်ဆီ၊ နှမ်းဆီတို့ဖြင့် ဆမ်းဘိသကဲ့သို့ စိုစိုရွှဲရွဲ သက်၍ လားရမည်။ ၎င်းနောက်မှ အတိသာရဝမ်းလားရမည်။
- ၄။ ဩဒေါသဝမ်း=သုံးပါးသော ရောထွေးခြင်းတို့ဖြင့် ငှက်ပျောသီးကို ဖျော်၍ချဘိသကဲ့သို့ လားသည်။ အပုပ်၊ သည်းခြေ၊ သလိပ် ဩဒေါသတို့ဖြင့် ရှေးဦးစွာ သက်လာ၍ နောက်မှ အတိသာရဝမ်း လားရမည်။
- ၅။ သန္နိပါတဝမ်း=ဝမ်းကိုက်သကဲ့သို့ ဖျား၍ သုံးရက်အတွင်းမှာသော် ၎င်း ၆-ရက်အတွင်းမှာသော်၎င်း သွေးကဲ့သို့ ညစ်၍ လားတတ်သည်။ အစာဆေးချက်မှားလျှင် ၉-ရက် ၁၁-ရက်အတွင်း အတိသာရဝမ်း လားရမည်။
- ၆။ အတိသာရဝမ်း=နှမ်းဖတ်၊ လက်စစ်မြေ၊ ရွှံ့နွံနွံ၊ သစ်စေးပမာ စက်မရှိ၊ ရက်မရှိ လားတတ်သည်။ ၎င်းသည် ရှေးဦးစွာ လားမြဲမဟုတ်၊ ကြွင်း ၅-ပါး တပါးပါးသည် အနာလက္ခဏာလွန် အစာလွန် အလျောက် လားခဲ့ပြီးမှ လားမြဲဖြစ်သည်။ လွန်စွာ အနှစ်သာရကို ဖြစ်စေတတ်သော ပထဝီဝမ်းဖြစ်၍ အတိသာရဆိုသည်။

(အာယုဗေဒ ဆေးကျမ်းတို့၌ တိက္ခ၊ မနွ၊ ဝိသမ၊ သမဟူ ဝမ်းမီးလေးမျိုးကို ပြဆိုကြသည်။ အတိသာရ ဟူသည် လွန်စွာသက်လျော့ခြင်း=ဝမ်းအလွန် သွားခြင်းကို ဆိုသည်။ ရောဂနိဒါန်းကျမ်းကြီးတို့၌ ဝမ်းရောဂါနှင့် ပတ်သက်၍ “အတိသာရနိဒါန်း”ဟု ကျယ်ဝန်းစွာ ပြဆိုကြသည်။ ဤကား စာတည်းသူ၏ မှတ်ချက်တည်း။)

၁၁၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

စွာ၊ သေတတ်ရှာ၏။ ဒေသနာနယ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏၊ နည်းကျ ကုသော်၊ ကျိုးထင်ပေါ်လိမ့်၊ လေးဘော်နယ၊ မကွဲကြမို့၊ ကျမ်းပြသမုဋ္ဌာန်၊ ခုနစ်တန်ကို၊ တတ်ရန်သေချာ၊ အား ထုတ်ပါလော၊ ဆေးစာနယ၊ အနေကမှ၊ ပြကြကုထုံး၊ တူရာ ရုံး၍၊ ဉာဏ်သုံးကျယ်ကြစေတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

လင်္ကာ (၃၄) တွင် ပထဝီသမုဋ္ဌာန် အနာ ရဟန်ကို ကျွန်ုပ်တို့ သည် ဒေသနာနယဖြင့် မူချ၍ ဖော်ပြခဲ့သည်။ ယခု လင်္ကာ (၃၅) ဖြင့် ကား ကျွန်ုပ်တို့ ဖော်ပြခဲ့သည့် ဒေသနာနယသည် နက္ခဗေဒနယ၊ ဝိဇ္ဇာဓရပယောဂနယ၊ ဗိန္ဒောဘေသဇ္ဇနယတို့ဖြင့် မကွဲမပြား တသားတည်း ထပ်တူညီကြပုံကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ပြထားသည်။

ဒွါဒသိမ်ကျမ်း^၁က၊ နက္ခတ်ဗေဒနယ ဖော်ပြထားချက်မှာ— တပေါင်းလ မိန်ရာသီက တက်၍ နေမင်းသည် တန်ခူးလ မိဿ ရာသီသို့ ကူးပြောင်းသော် မိဿရာသီတွင် အဿဝဏီနက္ခတ် တလုံး၊ ဘရဏီနက္ခတ်တလုံး၊ ကြတ္တိကာနက္ခတ်တပါး ဤနှစ်လုံး တပါး ၉-နဝင်းနှင့် နေမင်းယှဉ်သည်။ ၉-နဝင်းအပေါ် စီးနင်း သည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် တနဝင်းအပေါ်တွင် ၃-ရက် နာရီ ၂၀-စီးသည်။ ပဌမ ၃-ရက် နာရီ ၂၀-အတွင်း အစီး ခံရသော အဿဝဏီနက္ခတ်မှာ ပထဝီဓာတ်နက္ခတ်တည်း။ ထို့

၁။ ဒွါဒသိမ် အပိုဒ် ၈၃။

ကြောင့် ပထဝီဓာတ် နက္ခတ်အရောင်မှန် အားယုတ်ရသည်။ ထိုရက် အတွင်း မကျန်းမာသူ ပထဝီဓာတ်အားယုတ်သော အနာ ရတတ် သည်။

(တံတေးဆရာကြီး ဦးဘိုးမင်းကမူ သူ၏ နရသုခိအဓိပ္ပါယ်ကျမ်း^၁ တွင် ပထဝီအားကြီးသောကြောင့် အနာရောဂါ ရတတ်သော သဘောကို ဖြေဆိုထားသည်။ စဉ်းစားတော်မူကြပါလေ။ ရှေး နက္ခတ်ဗေဒနယနှင့် ဘေသဇ္ဇနယ ဆေးပညာတို့မှာ “ယုတ်မှု”ကို ပြဋ္ဌာန်း၍ အနာသတ်မှတ်လေ့ရှိကြသော်လည်း အဘိဓမ္မာတောင် သာဆေးပညာမှာ အပူနာ၊ အနှောဟူ၍ “လွန်မှု”ကို ပြဋ္ဌာန်းလျက် အနာသတ်မှတ်သော သဘောရှိခဲ့ရာ ဆရာကြီး ဦးဘိုးမင်းမှာ ဤ သဘောကို စွဲလမ်းနေသည့်အလျောက် သတိချွတ်ယွင်းသွားဟန် တူလေသည်။)

ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ပထဝီဓာတ် နက္ခတ်အားယုတ်သည်နှင့်တကွ တေဇောဓာတ် ကြတ္တိကာနက္ခတ်၊ သည်းခြေဓာတ် အခြနက္ခတ်တို့ လည်း အားယုတ်ကာ နာသွားသောကြောင့် ဒွါဒသိမ်ဆရာက ထို ယုတ်ဓာတ်တို့ အားပြည့်လာအောင် “နက္ခတ်စာ ဂြိုဟ်စာ” ကျွေး ၍ ပြလိုက်သည်မှာ—

သည်းခြေကြိုက် ဇီး၊ ကင်ပွန်း၊ တေဇောကြိုက် သမ္ပရာ၊ ငရုပ်၊ ပထဝီကြိုက် အုန်းသီးဆန်၊ ထန်းလျက်တို့ပေတည်း။

(ဤ ဂြိုဟ်စာကျွေးမှုမှာ “သူနာအား ကျွေးခြင်း”တည်း။ ယခု ကာလ ဂြိုဟ်စီး ဂြိုဟ်နင်းလွတ်အောင် ဂြိုဟ်စာကျွေးမှု၊ စုန်း၊ နတ်စာကျွေးမှုနှင့် မတူသည်ကို သတိပြုပါ။)

၁။ နရသုခိအဓိပ္ပါယ်၊ နှာ ၁၆။

၁၁၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ဤသို့ နက္ခတ်ကြိုက် ပြုတ်စာကို သတ်မှတ်၍ ပြဆိုပါလည်း အထာဝကီနက္ခတ်တွင် နေစီးခိုက် မကျန်းမာသူတိုင်း ကျွေးစေလိုသော သဘောမရှိရကား “ကမ္မဇနှင့် အာကာသမင်း...စုန်းနတ်ဖမ်းသို့ ရှိလတ်တို့တည်း” ဟူသော အနာလက္ခဏာ သရုပ်ကို ဒွါဒသိမ်ဆရာ ထပ်မံ ဖော်ပြတော်မူရှာလေသည်။

၎င်းပြင်—

“အနာဟူသမျှ၊ တွေ့ကြိမ်ကလည်း၊ မုချစားစေ၊ မဆိုပေတည့်၊ အနေထောက်စာ၊ နက္ခတ်လာနှင့်၊ ရောဂါဖြစ်ပုံ၊ နှစ်ခုဆိုသော်၊ ပေးတုံအစာ”။

ဟူ၍လည်း အောက် အာကာသဗေဒအစချီသော လင်္ကာတနေရာတွင် အနာလက္ခဏာကို ဦးစားပေးလျက် ဗေဒနက္ခတ္တနယ သက်သက်အတွက် ပယ်စာကို အမှာစာရေး၍ ပေးခဲ့ပါလေသည်။

ဒွါဒသိမ်ဆရာပေးခဲ့သော အနာလက္ခဏာတို့မှာ ကျွန်ုပ်တို့ဖော်ပြသော ဒေသနာနယ လက္ခဏာနှင့် အတယ်သို့ ကွဲပြားလေသနည်း၊ မကွဲမပြား တသားတည်း ထပ်တူသာဖြစ်လေပြီ၊ သို့ဖြင့် ဒေသနာနယသာ အဓိကတည်း၊ ဤမျှဖြင့်ပင် ဝိဇ္ဇာဓရပယောဂနယအတွက် အထူးဖော်ပြစရာ လိုမည်မထင်ပါ၊ ဘေသဇ္ဇနယကိုသာ ဆိုပါအံ့။

ဘေသဇ္ဇနယခေါ် ဗိန္ဒောဆေးပညာ၏ သဘာဝအခြေခံမူလမှာ—

သလိပ်

သွေး

သည်းခြေ

လေ

အပုပ်

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၁၁၉

ဤအကင်းငါးပါး၊ အခိုက်ငါးပါးကို အဓိကမူထား၍ ဖော်ပြ
သော ဆေးပညာသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင်လည်း သည်းခြေအရွယ်
သားသည် သည်းခြေချိန် ဖျားကာမျှဖြင့် သည်းခြေအားမဲ့ သည်း
ခြေဖျားဟု မဆိုရ။ သည်းခြေအားမဲ့ လက္ခဏာလည်း ရှိမှသာလျှင်
သည်းခြေဖျားမှန်၍ ဇီး၊ ကင်ပွန်း ကျွေးတန်လေသည်။ ထို့
ကြောင့်—

“သည်းခြေကင်းမှု ဝှန်းဆူမာန၊ သူများစကား၊ နားမချမ်း
မြေ့၊ ငြီးငွေ့ကြားပြင်း၊ ဇီးယိုသွင်းလော” ဟူ၍၎င်း

“သည်းခြေခိုက်သော်၊ ဟစ်အော်လန့်ကြောက်၊ ဇီးဖြင့်
ထောက်လေ” ဟူ၍၎င်း

“သည်းခြေကင်းလွန်၊ ဖြစ်ဟန်တသွယ်၊ သန်းဟယ်မူးဝေ၊
ဖောက်ပြန်ထွေသော်၊ စားစေကင်ပွန်း၊ ချဉ်ပေါင်ညှန်း” ရှင့်
ဟူ၍၎င်း မိန့်ဆိုတော်မူကြလေသည်။ စုန်းနတ် ဖမ်းစား
သည်ကား မဟုတ်။

“သည်းခြေကင်းလွန်” ဆိုသောကြောင့် သည်းခြေလွန်သည်
မထင်နှင့်။

ပထဝီသမုဋ္ဌာန် အနာရသူအား ဇီးဖြင့်ဖြောင့်သော် ချမ်းသောင့်
ချမ်းသာဖြစ်သည်။ ဤသို့ နယလေးပါး တခြားစီ တကဲ့စီ မဟုတ်
ကြောင်းကို သိမြင်ပါ။ ဤသို့မသိ ထင်မိထင်ရာ ပြုမိပါက ဤပထဝီ
သမုဋ္ဌာန်သူနာ ကြံဒေါသ ဝမ်းလား၍ သေတတ်သည်။

၁၂၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အခန်း ၂၃

အာဟာရသမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ပြခြင်း

အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ

၆ × ၁ × ၃

၅

၀ × ၂ × ၄

(၃၆) အာဟာရသမုဋ္ဌာန်၊ ရောက်ဟန် ရောက်၊ လက္ခဏာကား၊ အာခံတွင်းဝါ နှံ့ပြင်းလှ၏၊ ဝမ်းကမီးသေ၊ စာမကြေ၍၊ တထေ့ရင်ပြေ၊ မိန်းမေ့ မိန်းမေ၊ မပြောကောင်း၊ နှုတ်အားလေးလံ၊ ကိုယ်လေးလံလျက်၊ ပ-ယံကိုယ်တွင်း၊ ပူခြင်းတတန်၊ ဝမ်းသွန်တတ်မျိုး၊ ရိုးကြား သားကြား၊ ကိုက်ခဲငြားခဲ၊ တခြားတဖြစ်၊ ဆစ်မြစ်လည်းကိုက်၊ ထိုအခိုက်၌၊ မိုက်သည့်သမား၊ အာကာမှားမူ၊ နေ့အား ညအား၊ မသိငြားလောက်၊ နာဖြစ်ရောက်၍၊ ဆောက်တည်မရ၊ သေတတ်လှ၏၊ ဤမျှအခြေ၊ ရောက်တတ်လေ၍၊ သည်းခြေအာကာ၊ ထိုနှစ်ဖြာကို၊ သေချာစောင့်လော့၊ ကျမ်း၌ပြော၏၊ ကြွင်းသောလက္ခဏာ၊ အသားမာနှင့်၊ အနာမီးလျှံ၊ ယားယံတဖြာ၊ မျက်စိနာကပ်၊ ပူစပ်ပူလောင်၊ ကြောင်တောင်ကြက်တက်၊ ငိုက်မြည်းလျက်ဖြင့်၊ ပျက်သတိပျောက်၊ ရွံ့ကြောက်တခန်း၊ စုန်းနုတ်ဖမ်းသို့၊ ရှိလတ်တို့တည်း။

ဤသို့လက္ခဏာ၊ ရောက်ကြောင်းမှာမူ၊ အာကာအာပေါ၊ ဝါယောလွန်ထွေ၊ ငုပ်သည်းခြေကြောင့်၊ မြင်မထောင့်နှင့်၊ စောင့်လေရှောက်လေ၊ ကျွေးစပေကား၊ ရှောက်ရေ

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၅၂၁

ထန်းလျက်၊ နောက်အဆက်မူ၊ ထန်းလျက်နှားနှို၊ နှမ်းဆီ
တို့ကို၊ မီးသို့တင်ကာ၊ ရောကြိုပါ၍၊ ကောင်းစွာကျွေးလေ၊
ချွေးထွက်စေလော့၊ တထွေစာမှီး၊ ရသာပြီးအောင်၊
မန်ကျည်းထန်းလျက်၊ နှမ်းဆီစွက်၍၊ ဆားပျက်သိကာ၊
ရေနည်းစွာဖြင့်၊ ရသာ ချိုလေး၊ ပြစ်ပြစ် ထွေးကို၊ တိုက်
ကျွေးပါလေ၊ ခြောက်ရက်ပေဟု၊ ပဝေသမား၊ ကုထုံး
ထားခဲ့၊ တခြားတထွေ၊ တနည်းပေမူ၊ ဝေ၍သုံးရက်၊
ထန်းလျက်ရှောက်ရေ၊ ခိုက်တေဇောစာ၊ ကျွေးစေမှာ
သည်၊ ဉာဏ်သာမူလ အရင်းတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဤသမုဋ္ဌာန် အနာရောဂ်ပုံသဘောကို “ဓာတ်အာဟာရ၊ ပျက်
တုံကမူ၊ အာကာသဓာတ်၊ အားကြီးလတ်၏” ဟု ကျိုးကြောင်းဆက်
ဓာတ်ကျမ်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့ ပြဆိုခဲ့သည်နှင့်အညီ လေအောင်း ကွက်
လပ် အာကာသဓာတ်သည် အပက တိုက်လာသဖြင့် အိုးကျန်ထမင်း
သိုးပုပ်လွယ်ခြင်းပမာကို ဆောင်၍ အာဟာရဓာတ်ယုတ်ပုံကို ဤ
ကျမ်းတွင် ပြဆိုထားသည်။

ဤသမုဋ္ဌာန်လည်း သန္တပွန် ကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက်၊ အစာမ
ကျေမကျက်လက္ခဏာ အရင်းခံပေတည်း။

ကျိုးကြောင်းဆက် သဘာဝ ဉာဏ်ဖြင့် ဝေဘန်၍ လင်္ကာအရ
လက္ခဏာကို အများအားဖြင့် သူနာတွင် တွေ့မြင်ချေသော် ဤ
အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ဟု ကော်အနာစွဲပါ။

၁၂၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ပထဝီ သမုဋ္ဌာန်မှာကဲ့သို့ပင် အဖုတ်, အကင်, အသင်း အပျို, အကြော်အလှော်, ညှော်ရှောင်လေ။

လေအေးအထိအခိုက် မခံစေသင့်၊ ရေအေးချိုးခြင်း၊ နံ့သာလိမ်းခြင်း စသည်တို့ကို ရှောင်၊ ရေအေးကို မသောက်စေသင့်၊ ရေနှေးသောက်စေ၊ နှမ်းဆီ လိမ်းစေ သင့်သည်။

ဝမ်းဓာတ် ချုပ်လွန်းသော် ချူတန်ဖြင့် ချူခြင်းကိုသော်၎င်း၊ ပြင်းထန်စွာနှုတ်ချခြင်းကို၎င်း မပြုရာ၊ ဖြည်းညှင်းသိမ်မွေ့ စွာသာ ဖြစ်စေရာသည်။

တေဇောကြိုက်အစာ ၃-ရက်၊ ပထဝီကြိုက်အစာ ၃ရက်ကျွေးလေ၊ သည်ရက်အတွင်း ချွေးရစေ၊ ထို့နောက် အာဟာရကြိုက်စာ ၆-ရက် ကျွေးလေ၊ တနည်းအာဟာရကြိုက်စာ ၃-ရက်ကျွေးပြီးနောက် ခိုက်တေဇောစာ ၃-ရက်ပြန်၍ ကျွေးသော နည်းလည်းရှိသည်။ ဆရာ၏ အသိအမြင် သဘောဉာဏ်သာ မူလဖြစ်သည်။ ဤသို့ သိမ်မွေ့စွာ ကုသတတ်သော် ၁၂-ရက် နာသက်ကုန်မည်၊ ၁၃-ရက်တွင် ရေချိုးနိုင်သည်။

အကယ်၍ “အတိတ်” နှင့် “က” ကို စောင့်ရန်မသိ မိုက်သော သမားကြောင့် အာကာသဓာတ် မှားခဲ့သော် ညဉ့်နေ့ မသိမအိပ်မနေ ထောက်တည်ရာမရဖြစ်၍ သေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် “အတိတ်နှင့်ကံကိုစောင့်ပါ” ဟု ကျမ်းဂန်က ပြဆိုသည်။ သည်းခြေ၊ အာကာသမှားမှု အနာငယ်လျှင်ကြီး၊ အနာကြီးလျှင် ၉-ရက် ၁၁-ရက်သေတတ်သည်။ သည်းခြေ၊ အာကာသကြောင့် ဝိသမာဂီနိဝမ်းလားမည်၊ အရောင်အဆင်းမှာ ဝါရွှေရောင် ဝမ်းဓာတ်မှာ ပူသည်၊ နောက် သည်းခြေ အပုပ်ရောသော ဝမ်းလားမည်၊ နောက်အတိတ်သာရဝမ်းလားမည်။

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ

၁၂၃

အခန်း ၂၄

ဝါယောသမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ပြခြင်း

ဝါယောသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ

၄ × ၆ × ၁

၃

၅ × ၀ × ၂

(၃၇) ဝါယောသမုဋ္ဌာန်၊ ရောက်ဟန် ရောဂါ၊ လက္ခဏာကား၊ သူနာဝမ်းထဲ၊ ပူငုပ်စွဲ၍၊ မစဲလှုပ်ရှား၊ လေပူအားကြောင့်၊ ရေများငတ်လှ၊ သောက်ချင်ပြု၏၊ ရင်ဝ ဝမ်းတွင်း၊ လေပူကင်းလည်း၊ ပူပြင်းတတ်ပါ၊ မနေသာဘူး၊ ဆီးမှာလည်း အောင့်၊ ဘေလုံးဆောင့်လျက်၊ လေထောင့်ထက်ဆောင်၊ ရေဖွဲနှောင်သော်၊ ကြောသောင်တင်းကြာ၊ ကိုယ်ဆိုင်တွဲ၍၊ ဓာတ်များချောက်ချား၊ အိမ်မက်များ၏၊ ဒူးဖျားခြေဖျား၊ ပေါင်တင်ပါးဝယ်၊ အသားအသွေး၊ စမ်းသော်အေးလျက်၊ တက်ရေးအပူ၊ ထက်သို့မူကြောင့်၊ လူသတိလစ်၊ ဟစ်ခေါ်မရ၊ ဖြစ်တတ်ကနှင့်၊ ထိုမှတပါး၊ သလိပ်များခွဲ၊ ပူအားမစဲ၊ ကိုယ်ကိုက်ခဲ၍၊ ပူခဲပူပြင်၊ ဝမ်းတွင်စုနေ၊ မြင်ပါချေသော်၊ သည်းခြေ၊ အာကာ၊ လွန်ရာအာပေါ၊ တေတောငုပ်၏၊ ပိုင်းခြားသိလျက်၊ ခိုက်ဘိပထဝီ၊ ကြိုက်ညီကျွေးပါ၊ မှုံနပ်သာတည့်၊ အာဟာရပျက်၊ ထိုသုံးရက်၌၊ ပေးဆက်မန်ကျည်း၊ ဆားဆီနှီး၍၊ မိုးလေထန်းလျက်၊ ချိုမြက်မြက်ကို၊ လက်ကော်တမျှ၊ ကျွေးတိုက်ကြလော့၊ ထိုမှဝါယော၊ ဆောင်သောရက်မှာ၊ ဂန့်ဂလာကိုကျိပါလေဘိ၊ ထန်းလျက်

၁၂၇ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ဖြည့်၍၊ တိုက်ဘိခြောက်နေ၊ ချမ်းသာတွေ့လိမ့်၊ ပူဇော်
လွန်ကဲ၊ ဝမ်းတွင်စွဲ၍၊ မစဲဝေဒနာ၊ ပူကြီးပါသော်၊ ဆောင်
စာသုံးရက်၊ ပျက်သုံးရက်ဟု၊ ခွဲဝက်ပေးစေ၊ ရှေးနယေမို့၊
ယူလေမန်ကျည်း၊ ထန်းလျက်မိုးသည့်၊ ဖျော်ပြီးပြစ်ထွေး၊
ရသာလေးကို၊ တိုက်ကျွေးကုန်ကြ၊ ကုထုံးပြသည်၊ ကာလ
ခေတ်ဆေး မမှီတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဤသမုဋ္ဌာန်အနာ ရောက်ဟန်သဘောကို “လေဓာတ်ပျက်ထွေ၊
သည်းခြေမည်မှတ်၊ အားကြီးလတ်၏”ဟု ကျိုးကြောင်းဆက်ဓာတ်
ကျမ်းတွင် ဆိုခဲ့သည်နှင့်အညီ ဆူသောကရား နှုတ်သီးဖျား၌ လေ
လှုပ်ရှား မမြင်နိုင်သည့်ပမာကို ဤကျမ်းတွင်ဆောင်၍ ပြထားသည်။
ဤသမုဋ္ဌာန်လည်း သန္တပုန ကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက် အစာမကျေ
မကျက်လက္ခဏာ အရင်းခံပေတည်း။

လင်္ကာအရ လက္ခဏာတို့ သူနာတွင် အများအားဖြင့် တွေ့မြင်
ပါသော် ဤ ဝါယောသမုဋ္ဌာန်အနာဟု အတပ်အကြပ်စွဲပါ။

ပထဝီသမုဋ္ဌာန်၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်တို့မှာကဲ့သို့ ညော်စသည်ကို
ရှောင်ပါ။

လေအေးထိဒဏ်ကို မခံစေသင့်ပါ။ နံသာလိမ်းမူ၊ ရေအေးချိုးမှု၊
သောက်မှု မပြုစေရပါ။ ရေနှေးသောက်စေ၊ နှမ်းဆီလိမ်းစေသင့်
ပါသည်။

ဝမ်းဓာတ်ချုပ်လွန်းသော် ချူတန်ဖြင့် ချူခြင်း၊ ပြင်းထန်စွာ
နှုတ်ချခြင်းတို့ မပြုလုပ်သင့်ပါ။ အာဟာရဓာတ် ယုတ်နေချေသည်။
ယခုကာလ ဝမ်းချူတန် ပေါလှသည်။ ဝမ်းချူတိုင်း ကောင်းသည်

ဖု၊ မမှတ်သင့်၊ ချူသင့်မှ ချူရာသည်။ ဗမာ့ဆေးပညာသဘောမှာ အလွန်တရာ သိမ်မွေ့လှပါသည်။

၁၀- ရှေးဦးစွာ ပထဝီစာ ၃-ရက်ကျွေး၍ ချွေးရစေရာသည်။ နောက် အာဟာရဓာတ်ကြိုက်အစာ ၃-ရက်ကျွေးလေ။ နောက် ဝါယောစာ ၆-ရက်ကျွေးလေ။ ဝမ်းထဲတွင် အပူအစွဲကြီးပါသော် ဝါယော ၃-ရက် ကျွေးပြီးလျှင် ပျက်စာဖြစ်သော အာဟာရကြိုက်အစာကို ၃-ရက် ကျွေးနိုင်သည်။ ဤသို့ ကုသသော် ၁၂-ရက်နာသက်ကုန်၊ ၁၃-ရက် ရေချိုးနိုင်သည်။ ယခုကာလ လူကြိုက်များလှသော “ကာလဖီယ” “ဗီတာမင်” စသော ခေတ်ဆေးတို့ပင် မမှီနိုင်ပါ။

အကယ်၍ “အတိတ်” နှင့် “ကံ” တေဇော၊ သည်းခြေမှားလျှင် တရက်ချာ ဖျားခြင်း၊ ဖောသွပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်တတ်သည်။ ၁၂-ရက်အ တွင်းမှ မှားမှား ဝမ်းမီးမဖြောင့် ကျတတ်သည်။ ၂၄-ရက် ငန်းသက်ပြတ် မည်။

၄-ရက်တွင်း မှားခဲ့မှု မဏ္ဍာဂီနီခေါ် ဖြူရော်ရော်ဝမ်း လားမည်။ ၅-ရက်အတွင်းမှာ စိမ်းရွှေဝါလဲ့ရောင် လားသော် ဟစ်အော် မြည် တမ်း လူမှန်းမသိ ဖြစ်တတ်သည်။ နောက် အတိသာရဝမ်း လား တတ်သည်။

အခန်း ၂၅

အာပေါသမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ပြခြင်း

အာပေါသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ

၂ × ၄ × ၆
၁
၃ × ၅ × ၀

၁၂၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိုက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

(၃၈) အာပေါသမုဋ္ဌာန်၊ ရောက်ဟန်ရောက်၊ လက္ခဏာကား၊ ဝမ်းမှာသက်လျော၊ ဆီးရှင်ပြော၏၊ ထွက်သောချွေးစေး၊ ခြေလက်အေးနှင့်၊ တက်ရေးချမ်းစိမ့်၊ ယောင်လိမ့်ကိုယ်သား၊ စားစာမကျေ၊ ခြေသယ်လက်ရမ်း၊ ပမ်းမောရှိုက်ရှူ၊ မှိတ်မူမျက်စိ၊ မရှိအနေ၊ ဝမ်းမှာမေ့သည့်၊ ဝမ်းလေရုတ်သံ၊ ကြားယောင်ပြန်ခဲ့၊ အော့အန်ပျိုနှင့်၊ ညှိလင့်ခံတွင်း၊ လည်ချောင်းတွင်းက၊ သွေးဆင်းတတ်စွာ၊ လေမှာစုန်ဆန်၊ နည်းတတ်ဟန်နှင့်၊ အားအန်လည်းလျော့၊ ပြော့တော့ဝါရွှေ၊ ကြောချင်တွေ့တင်း၊ ရင်ကြောတင်းလျက်၊ ရင်တွင်းပူဆာ၊ အိပ်ခါမပျော်၊ စားသော်မမြိန်၊ နှာရှိုန်ထူးထွေ၊ မူးဝေမှိုင်တွေ့၊ ရင်လေးအာချောက်၊ သို့ဖြစ်ရောက်ကား။

ငုပ်ထောက်ပထဝီ၊ လွန်ပြီတေတေ၊ ဆုံးသောသည်းခြေ၊ ချုပ်ပေအာကား၊ ဤလေးပြာကြောင့်၊ နှာဝင်မှောင့်ကွဲ၊ ချမ်းသောင့်ချမ်းသာ၊ ရှိစေငှါသော်၊ အာဟာရခိုက်၊ တိုက်လေမန်ကျည်း၊ ထန်းလျက်မှီးသည့်၊ ဖျော်ပြီးပြစ်ပြစ်၊ ရသာနှစ်တည့်၊ တလစ်ဝါယော၊ ပျက်သဘော၌၊ ခါးသောဂန့်ဂလာ၊ ထန်းလျက်ပါစေ၊ တထွေဆောင်ရာ၊ အာပေါစာ၌၊ ကျွေးပါ ငှက်ပျော၊ ထန်းလျက်နှောက၊ ပျောက်သောနှာသက်၊ ဆယ့်နှစ်ရက်တည့်၊ ပေးဆက်လေဘွယ်၊ ထုံးတသွယ်ကား၊ ဆောင်ဝယ်သုံးရက်၊ ခိုက်သုံးရက်ဟု၊ ခွဲဝက်ပေးကြ၊ ကုထုံးပြခဲ့၊ ကျရောက်ရောက်၊ လူ့သညာဖြင့်၊ ကင်ဆာ (Cancer) ကစ၊ ဝေါဟာရတို့၊ ဘာမျှ မခံနိုင်ပြီတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဤသမုဋ္ဌာန် အနာရောဂ်ဟန်သဘောကို “ရေဓာတ်ပျက်သော် တေဇော်မီးဓာတ်၊ အားကြီးလတ်၏” ဟု နရသုခိလင်္ကာဆိုပါသည် နှင့်အညီ ဤကျမ်းတွင်—

(က) အုန်းဆီခဲ မီးကင်ပမာ အာဗန္ဓန ပျက်လက္ခဏာ၊ ၎င်းပြင်—

(ခ) ထန်းရည် ပေရည် မီးနှင့်ချက်သို့ပမာ ပဋ္ဌရဏပျက် လက္ခဏာတို့ကို ပြဆိုထားသည်။

ဤသမုဋ္ဌာန်အနာမှာ ဒဟကိစ္စဆောင်၊ ပါဏပျက် အစာ ကျက်လွန်း၍ မကျေလက္ခဏာ အရင်းခံပေတည်း။

လင်္ကာအရ လက္ခဏာတို့ သူနာတွင် အများအားဖြင့် တွေ့မြင် ပါသော် ဤအာပေါသမုဋ္ဌာန်အနာဟုစွဲပါ။

ညှော်စသည်ကို ရှောင်ပါ။ ယပ်လေခတ်မှု၊ နံ့သာလိမ်းကျံမှု၊ ရေ အေးသောက်စေ၊ ချိုးစေမှုပြုသင့်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ အာပေါ ဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်တို့အား ယုတ်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် နှမ်းဆီ လိမ်းမှု၊ ရေနှေးသောက်စေမှုတို့ကို ရှောင်သင့်သည်။

အာဟာရဓာတ် အားမဲ့နေသောကြောင့် ဝမ်းဓာတ်ကိုမချူ သင့်၊ မနှုတ်သင့်၊ ဝမ်းကျလွန်သော် ဖြည်းညှင်းသိမ်မွေ့စွာ ဆီးရာ သည်၊ အလွန်အမင်း မဆီးသင့်ပါ။ အထက်သို့ ဆောင်တက်တတ် ပြန်ပါသည်။

အာဟာရကြိုက်အစာကို ၃-ရက်ကျွေးပါ။ နောက် ဝါယောကြိုက် အစာကို ၃-ရက်ကျွေးပါ။ နောက် အာပေါကြိုက်အစာကို ၆-ရက်

၁။ နရငါးတွဲ။ ၁၄။

၃၂၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက္ခ သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

ကျွေးပါ၊ တနည်း အာပေါကြိုက်စာ ၃-ရက်ကျွေးပြီးနောက် ခိုက် စာအာဟာရ ၃-ရက်ပြန်၍ ကျွေးသော ထုံးလည်း ရှိသည်။ အသိ ဉာဏ်သာ မူလဖြစ်ပေသည်။ ၁၂-ရက် နာသက်ကုန်မည်၊ ၆-ရက် ရောက်လျှင် ရေချိုးနိုင်သည်။ လူနာအရေးကြီးလျှင် ချက်ခြင်းချိုး နိုင်သည်။ ဤသို့ သိမ်မွေ့စွာ ကုသတတ်မည်ဆိုပါက ဤသမုဋ္ဌာန် ဖြင့် ကျရောက်သမျှ “ကင်ဆာ” ကစ၍ လူတို့အမည်တတ်၍ ခေါ် သမျှ ဘာရောဂါမဆို ပျောက်သည်။ ဤသမုဋ္ဌာန်တွင် ချွေးကိုလုံ့လ ပြုဘွယ်ရက်မရှိပါ။ ဗမာ့ဆေးပညာကား စနစ်ကြီးလှ သိမ်မွေ့လှ၏။

အကယ်၍ “အတိတ်” နှင့် “ကံ” ပထဝီတေဇောကို မစောင့်သော် အနာငယ်လျှင်ကြီး၊ အနာကြီးလျှင် သေတတ်သည်။

ဝမ်းသက်သော် ကိသာဂီနိဝမ်း အစိမ်းအဖြူရောင် ပေါ်လာပြီး ခွန်အားမရှိ တပြောင်းပြန်ပြန်နှင့် မျက်စိမလှန် မကြည့်ပဲ နေမည်။ နောက် အတိသာရမည်သော အဖြူ အနီ ဝမ်းပေါ်၍ သေမည်။

အခန်း ၂၆

အာကာသသမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ပြခြင်း

အာကာသသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ

၀ × ၂ × ၄

၆

၁ × ၃ × ၅

(၃၉) အာကာသသမုဋ္ဌာန်၊ ရောက်ဟန်ရောဂါ၊ လက္ခဏာကား၊ ပူရှာကိုယ်လုံး၊ မီးအုံးတမျှ၊ တွင်းအပတည့်၊ ရိုးမသား

ကြား၊ ပူသောလားဖြင့်၊ ပူအားမသေး၊ ချွေးအစေးတို့၊
 အေးလောက်စရာ၊ ရှိနေပါလျက်၊ ကိုယ်မှာသားရေ၊ ပူ၍နေ
 ခဲ့၊ တထွေရံခါ၊ အေးမြပါလည်း၊ ပူသာလွန်သော၊ သူ့သ
 ဘောတည့်၊ မှတ်လောတဖုံ၊ ပူချမ်းတုံလျှင်၊ ဖြစ်ပုံရောစပ်၊
 ရသာတပ်လည်း၊ ဟုတ်ဟတ်မစား၊ ရှိပေငြားခဲ့၊ စားသည့်
 အာဟာ၊ ထိုအစာသည်၊ ကျက်စွာလွန်မင်း၊ မကျေခြင်း
 ဖြင့်၊ စမြင်းလည်းခံ၊ ပုပ်နံခံတွင်း၊ ခေါင်းကိုက်ပြင်း၏၊
 တင်းခြင်းဝမ်းကြော၊ မိန်းမောတွေဝေ၊ မှိုင်တွေတတ်လွန်း၊
 နှုတ်ခွန်းမတည်၊ ကွဲသည်သားအက်၊ ကိုယ်လက်ကိုက်ခဲ၊
 ပျိုတတ်မြဲနှင့်၊ ချောင်းစွဲဆိုးကပ်၊ ရိပွတ်နှမ်းနယ်၊ လေနာ
 တွယ်၏၊ ဒူးဝယ်ဖမိုး၊ ချွေးထွက်မျိုးဖြင့်၊ အေးခိုးအေးမြ၊ ရှိ
 တတ်လှခဲ့၊ ကျမ်းပြုလက္ခဏာ၊ ကြွင်းပေရာကား၊ ဉာဏ်သာ
 ဝိက၊ ရင်းမူလမှီ၊ ရောဂသမုဋ္ဌာန်၊ တတ်အောင်ကြံလော။

ခြေခံနည်းရ၊ ရှိခဲ့ကမူ၊ များလှထွေထွေ၊ အနာတွေကို၊
 မြင်ပေချိမ့်မည်၊ ဤကျမ်းသည်ကား၊ နာမည်နာမ၊ ပညတ္တ
 ဖြင့်၊ ရှိကြကုထုံး၊ အများသုံးသည့်၊ ရှေးထုံးကျမ်းလို၊
 မပြဆိုဘူး၊ ကြည်ညိုဗုဒ္ဓ၊ သဒ္ဓါကြွက၊ နည်းကျကုပါ၊
 ဂန့်ဂလာမျှ၊ ကန်ဇွန်းမျှပင်၊ ကြော်ကြငှက်ပျော၊ တသ
 ဘောမူ၊ ငှက်ပျောအကြော်၊ သုံးရက်လျော်၏၊ ပျက်သော်
 ကန်ဇွန်း၊ သုံးရက်ညွှန်းခဲ့၊ ပြစ်စွန်းဒေါသ၊ ကင်းစင်ပလိမ့်၊
 ဤမျှဆေးလော၊ မဆိုပြောနှင့်၊ အံ့ဩလောက်အောင်
 ပျောက်သတည်း။

၉-ပ-မ-ဗ-သ-၈

၁၃၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဤသမုဋ္ဌာန် အနာရောက်ပုံသဘောကို “ဓာတ်ပျက်အာကာ၊ သို့ အရာတွင်၊ ပထဗျာမြေဓာတ်၊ အားကြီးလတ်၏” ဟု ဆိုသည်နှင့်အညီ ဖန်ခွက်လွတ်တွင် ထုတယ်ကောင်းသည့် ထုတ်ချောင်းစိုက် ပမာ လေအားယုတ်သည့် လက္ခဏာကို ဤကျမ်းတွင် ပုံဆောင်၍ ပြခဲ့သည်။

ဤသမုဋ္ဌာန်လည်း ဒဟကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက်၊ အစာကျက် လွန်း၍ မကျေလက္ခဏာ အရင်းခံပေတည်း။

လင်္ကာအရ လက္ခဏာတို့ သူနာတွင် အများအားဖြင့် မြင်သော် အာကာသသမုဋ္ဌာန်ဟုစွဲပါ။

ငရုပ်ညွှော်၊ ရေနံညွှော်ကဲ့သို့ အတက်အပူညွှော်မှတစ်ပါး ညွှော် ကြိုက်သော သဘောသွားရှိသည်။

အာပေါသမုဋ္ဌာန်မှာကဲ့သို့ ယပ်လေခပ်မှု၊ နံ့သာလိမ်းတုံ့မှု၊ ရေ အေးသောက်စေ၊ ချိုးစေမှုပြုသင့်သည်။ ထို့ကြောင့် နှမ်းဆီလိမ်းမှု၊ ရေနှေးသောက်စေမှုတို့ မလျော်။

ဝမ်းဓာတ်ချုပ်လွန်းသော် ချူနိုင်ပါသည်။ အာဟာရငုပ် ဓာတ် လွန်နေသည်။ ဝမ်းသက်သော် အထူးလုံ့လပြု၍ မဆီးသင့်၊ ပထဝီ လွန်နေပေသည်။

ဝါယောကြိုက် အစာ ၃-ရက်ကျွေးလေ၊ နောက် အာပေါကြိုက် အစာ ၃-ရက်ကျွေးလေ၊ နောက် အာကာသကြိုက် အစာ ၆-ရက် ကျွေးလေ၊ ဤအာကာသရက်တွင် ချွေးရစေ၊ သို့သော် သိမ်မွေ့စွာ သာ ဖြစ်စေရာသည်။

တနည်း အာကာသကြိုက် အစာ ၃-ရက် ကျွေးပြီးနောက် ပျက် အာပေါကြိုက်စာ ၃-ရက်ကျွေးသည်လည်းရှိသည်။ ဤသို့ကုသသော်

၁၂-ရက် နာသက် ကုန်မည်၊ ၆-ရက်တွင် ရေချိုးနိုင်သည်။ အရေးကြီးလျှင် ချက်ချင်း ချိုးနိုင်သည်။

ဤသမုဋ္ဌာန်ကျ ဖြစ်ရောက်သမျှ လူတို့ခေါ်ချင်သလို မှည့်ခေါ်ထားကြသော အနာရောဂါဟူသမျှ၌ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ယခုအပြုအတိုင်းသာ ကုသပါ။ ဤရောဂါအတွက် ပျောက်စေသော ဆေးသည် ဤဆေးပင်လောဟု အံ့ဩ ပြောပလောက်အောင် ပျောက်ကင်းပါသည်။

အကယ်၍ အာဟာရနှင့် ပထဝီ “အတိတ်” နှင့် “ကံ” ကို မစောင့်၍ မှားလျှင် ၄-ရက် စက်အတွင်း ပေါ်သောဝမ်းကို ကိဿာဂီနိဝမ်းခေါ်သည်။ အပူပြင်းသည်။ ရေငတ်၍ ပုပ်စော်နံ့မည်။ နောက်ထပ်မှားလျှင် ၁၂-ရက်အတွင်း အတိသာရ မည်သော ပထဝီဝမ်းလားမည်။

အခန်း ၂၇

သည်းခြေသမုဋ္ဌာန် အနာကိုဆုံးဖြတ်၍ ပြခြင်း

သည်းခြေသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ

၅ × ၀ × ၂

၄

၆ × ၁ × ၃

(၄၀) သည်းခြေသမုဋ္ဌာန်၊ ရောက်ဟန်ရောဂါ၊ လက္ခဏာကား၊ လေမှာချုပ်ပြင်း၊ မရလျှင်းတည့်၊ ပျိုခြင်းပျိုအန်၊ စုန်ဆန်မလာ၊ လေနှောင့်ပါ၍၊ ဝမ်းမှာပြည့်သိပ်၊ သားရေအိတ်နွယ်၊ ဖောင်း၍ကယ်ခွဲ၊ တသွယ်ရင်ပြည့်၊ ရင်ကယ်ရှိနှင့်၊ တင်းဘိတောင့်မာ၊ ကြောချင်သာတည့်၊ နှုတ်အာခံတွင်း၊

၁၃၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဇ္ဇာရိက္ခ သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

သန့်ရှင်းမရှိ၊ ကျိကျိချဲ့ချဲ့၊ မစဲနေ့ည၊ ပူရောက်ကကြောင့်၊
ပန်းလှလှိုက်လှိုက်၊ ရှုဟိုက်မြဲတည့်၊ ဖွင့်ပဲမျက်စိ၊ မှိတ်၏နေ့မှာ၊
ညခါကြောင်တောင်၊ စုန်းနတ်ယောင်လျှင်၊ တောင်ပြော
မြောက်ဆို၊ ငိုတုံရယ်တုံ၊ ပူချမ်းတုံနှင့်၊ ဖျားဟုန်လည်းတက်၊
မျက်စိမျက်ဆံ၊ ညှိဟန်ညစ်နေ၊ တွေဝေမှိန်းငေး၊ ချွေးစေး
မမြင်၊ ဝမ်းကျင်ပြောလှ၊ ဗိန်းပြဲကျအောင်၊ ကိုယ်ရောင်ရှိ
တတ်၊ အမှတ်လက္ခဏာ၊ သို့မြင်ပါသော်။

လေမှာငုပ်လှ၊ အာဟာရလွန်၊ ကျမ်းဂန်ညွှန်မို့၊ နှစ်တန်
စောင့်ပေ၊ မစောင့်ချေသော်၊ သေလည်းသေတတ်၊ နာကြီး
လတ်လိမ့်၊ ချမ်းမြတ်ချမ်းသာ၊ ဖြစ်ပါစေလို၊ ကျိလေ
ကန်ဖွန်း၊ ထည့်ညွှန်းထန်းလျက်၊ ခိုက်သုံးရက်တည့်၊ ပျက်
သည့်အာကာ၊ ဓာတ်ကြိုက်စာ၌၊ ကြော်ပါငှက်ပျော၊
ထန်းလျက်နှောလော့၊ ဆောင်သောသည်းခြေ၊ ကင်ပွန်း
ရေကို၊ ဖျော်ပေတင်လဲ၊ ကြံတင်လဲနှင့်၊ စွဲ၍ခြောက်ရက်၊
တိုက်ကျွေးဆက်ကာ၊ ငုပ်ချက်ဝါယော၊ ဓာတ်ပေါ်သောမို့၊
နာသောနာသက်၊ ဆဲနှစ်ရက်တွင်၊ ပျောက်ပျက်ကင်းဝေး၊
ဒုက္ခအေးလိမ့်၊ ရန်ဘေးမထပ် မလောင်းတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဤသမုဋ္ဌာန် အနာရောက်ဟန်သဘောကို “ပျက်အပ်ပိတ္တ၊ အာ-
ဟာရမည်မှတ်အားကြီးလတ်၏” ဟု ကျိုးကြောင်းဆက်ဓာတ်ကျမ်း
တွင် ဆိုခဲ့သည်နှင့်အညီ ဤကျမ်းတွင် ရေနှေးငွေ့အားကနဲ ဆန်က
များသော် ကောက်ညှင်းဆန် မနပ်သည့်ပမာ၊ သည်းခြေ၊ အာပေါ

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၁၃၃

အားယုတ်၊ အာဟာရပထဝီ လွန်ပုံလက္ခဏာ မြင်သာအောင် ပြဆို ထားသည်။

ဤသမုဋ္ဌာန်အနာလည်း ဒဟကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက်၊ အစာရင့် ကျက်လွန်းလျက် မကျေလက္ခဏာပင် အရင်းခံ ဖြစ်ချေသည်။

လင်္ကာပါ လက္ခဏာတို့ သူနာတွင် အများအားဖြင့် ထင်မြင်ပါ သော် သည်းခြေသမုဋ္ဌာန်ဟု စွဲပါ။

ငရုတ်ညော်၊ ရေနံညော်ကဲ့သို့ အတက်အပူ ညော်မှတစ်ပါး ညော် ကြိုက်သော သဘောရှိသည်။

အာပေါနှင့် အာကာသသမုဋ္ဌာန်တို့မှာကဲ့သို့ပင် ယပ်လေခပ်မှု၊ နံသာလိမ်းကျံမှု၊ ရေအေးသောက်စေ၊ ချိုးစေမှု ပြုသင့်သည်။

ဝမ်းချုပ်လွန်းသော် ချူတံဖြင့် ချူခြင်း၊ သင့်လျော်သောဆေး ဖြင့် ချူခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်သည်။ ဝမ်းသက်ကို အလွန်မဆီးသင့်ပေ။

အာပေါကြိုက်အစာ ၃-ရက်ကျွေး၊ နောက် အာကာသကြိုက် အစာ ၃-ရက်ကျွေးလေ။ ချွေးရစေ၊ ဤသမုဋ္ဌာန်သူနာအား ပဌမ ၃-ရက်က ချွေးကို လုံ့လ ပြုမိချေသော် ရောဂါမခံသာ တိုးတက် လာတတ်ချေသည်။ ချွေးမထွက်တိုင်း ချွေးကို လုံ့လပြုရသည်မဟုတ်၊ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ကုထုံးကား သိမ်မွေ့လှချေ၏။ နောက် ၆-ရက်တွင် သည်းခြေကြိုက် အစာကို ကျွေး၊ ဝါယော ငုပ်ဓာတ်ပေါ်သဖြင့် ၁၂-ရက်တွင် အနာသက်ကုန်၏။ ၆-ရက်ရောက်လျှင် ရေချိုးနိုင်၏။ အရေးကြီးလျှင် ချက်ချင်းချိုးနိုင်သည်။

“အတိတ်”နှင့်“ကံ” ဝါယောနှင့် အာဟာရ နှစ်တန်ကို စောင့် လေ။ မစောင့်မိချေပဲ မှားလျှင် ကိဿာဂီနိဝမ်းပေါ်၍ အပူပြင်း စွာနှင့် မိန်းမောမည်။ နောက်တဖန် အပုပ်နှင့် ပထဝီဝမ်း ရောနှော၍ လာပြီး နက်ရောင်ရောင်နှင့် အတိသာရမည်သော ဝမ်းလားမည်။

အခန်း ၂၇

တေဇောသမုဋ္ဌာန်အနာကို ဆုံးဖြတ်၍ပြခြင်း

တေဇောသမုဋ္ဌာန်ပုံစံ

၃ × ၅ × ၀

၂

၄ × ၆ × ၁

(၄၁) တေဇော သမုဋ္ဌာန်၊ ရောက်ဟန်ရောဂါ၊ လက္ခဏာကား၊ ဆီးပါဝမ်းရော၊ မဖြောမဖြီး၊ ချုပ်အားကြီးလျက်၊ ဆီးကြောဝမ်းကြော၊ ထိုအကြောတို့၊ တင်းသောတောင့်သန်၊ လေထောင့်ကန်ဖြင့်၊ လေးလန် ဂုတ်ဇက်၊ တေဇောပျက်လည်း၊ ထက်မြက်သည်ဟူ၊ ပွက်ပွက်ဆူမို့၊ ထဲပူမောပန်း၊ ခြောက်ခန်း သလိပ်၊ ချွေးရိပ်မထင်၊ ကိုယ်တွင် သားရေ၊ မာကြမ်းလေ၍၊ မိုင်တွေ့ရေငတ်၊ ဖြစ်တို့တတ်၏၊ လွန်ဓာတ်ဝါယော၊ အမှားနှောအောင်၊ မိုက်သောသမား၊ မစောင့်ငြားက၊ လှုပ်ရှားခြေလက်၊ မငြိမ်သက်ပဲ၊ ကြို့တက်၍ဖောက်၊ နှာကြီးရောက်သော်၊ ကြောက်ဖွဲ့ဟစ်အော်၊ တကြော်ကြော်နှင့်၊ သေသော်သေတတ်၊ မှားမထပ်အောင်၊ စောင့်တတ်ပစေ၊ တထွေခေါင်းခဲ၊ ဦးယဉ်ခဲ၍၊ မူးလဲမူးဝေ၊ နှာခေါင်းလေလည်း၊ ပူပေတချက်၊ ပိန့်ဖူးထွက်နှင့်၊ ကဲ့အက် ရေသား၊ ရှိတတ် ငြားလိမ့်၊ စကား များထွေ၊ ပြုံးလေရယ်ရောင်၊ ကြောင်တောင်ကြက်တက်၊ မျက်စိမမြင်၊ သို့ရှိလျှင်ကား။

ငုပ်ချင် အာပေါ၊ ဝါယော အာဟာရ၊ တဝ ပထဝီ၊ လွန်လေပြီမို့၊ ကြိုက်ညီအာကာ၊ နှမ်းပြစ်သာတည့်၊ ပျက်စာ

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ ၁၃၅

သည်းခြေ၊ ကင်ပွန်းရေနှင့်၊ ရှောက်ရေထန်းလျက်၊ လျော်
ရာဖက်၍၊ သုံးရက်ပေးလော၊ ဆောင်တေဇော၌၊ ကြော်
သောမို့ဖြူ၊ ထန်းလျက်ကူ၍၊ ကျွေးဟူ ခြောက်ရက်၊
ထိုခြောက်ရက်တွင်၊ ချွေးထွက်စေကြ၊ ပြုလို့လဟု၊ ရှေးက
ထုံးစဉ်၊ မှတ်တမ်းဝင်ခဲ့၊ ဤတွင်ထူးခြား၊ ရှေးစကားကို၊
မှတ်သားလေးနာ၊ ကုသပါက၊ ဆရာတယောက်၊ ဂုဏ်ချီး
မြှောက်လျက်၊ ခေါ်လောက်စရာ၊ လူတို့ရွာတွင်၊ သပြာခန၊
စမ်းတိုင်းရလိမ့်၊ လှူကြ မကုန်မခန်းတည်း။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

ဤသမုဋ္ဌာန် အနာရောက်ဟန်သဘောကို “မီးဓာတ်ပျက်သော်၊
ဝါယောမည်မှတ်၊ အားကြီးလတ်၏” ဟု နရသုခိလင်္ကာနှင့်အညီ
ဤကျမ်းတွင်မူ မီးပူမီးခဲ ရံရံတခုတွင် နှုတ်လေအေးစွဲသဖြင့် မဲသည့်
ပမာ တေဇောယုတ်၊ သည်းခြေယုတ်၊ ဝါယောလွန်လက္ခဏာကို မြင်
သာအောင် ပြဆိုထားသည်။ လက္ခဏာထင်ပုံကို ကျိုးကြောင်းဆက်
ဉာဏ်ဖြင့် ဝေဘန်သိမြင်နိုင်အောင် လေ့လာပါ။

ဤသမုဋ္ဌာန်အနာမှာ သန္တပုန်ကိစ္စဆောင်၊ ပါစကပျက်၊ အစာ
မကျေမကျက် လက္ခဏာ အရင်းခံပေတည်း။

လင်္ကာပါလက္ခဏာကို သူ့နာတွင် အများထင်ခဲ့သော် တေဇော-
သမုဋ္ဌာန်ဟု စွဲပါ။

၎င်းသမုဋ္ဌာန်တွင် ညော်သင့်သည်၊ အာပေါဓာတ်ကြိုက်အစာကို
ကြော်လျော်၍ ပေးသင့်သည်။

၁။ နရငါးတွဲ။ ၁၄။

၁၃၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

နှမ်းဆီလိမ်းစေ၊ ရေနှေး သောက်စေ။ ရေအေး သောက်စေမှု
ချိုးစေမှု၊ နို့သာလိမ်းကံပူမှု စသည်ကိုရှောင်။

ဓာတ်ချုပ်လွန်းလျှင် ချူတန်ဖြင့် ချူခြင်း၊ သင့်လျော်သော
ဝမ်းနှုတ်ဆေးကို တိုက်ကျွေးခြင်းပြုသင့်သည်။ ယခုကာလ ဓာတ်
ချုပ်လျှင် ဝမ်းချူသင့်သည်ချည်း ထင်မှတ်ကာ ဝမ်းချူမှား၍
သေသူတွေ များလှသောကြောင့် ချူသင့်၊ မချူသင့် အခွင့်ကို
သိအောင် သမုဋ္ဌာန်တိုင်းတွင် အထူးပင် မှာဆိုခဲ့ပေသည်။ သမုဋ္ဌာန်
ပိုင်ရန် ဂရုပြုပါ။

အာကာသဓာတ်ကြိုက် ဆေးအစာကို ၃-ရက်ကျွေးလေ၊ ချွေး
ရစေ၊ နောက် သည်းခြေကြိုက် ဆေး အစာကို ၃-ရက်ကျွေးလေ၊
နောက် တေဇောကြိုက် ဆေး အစာကို ၆-ရက်ကျွေးလေ၊ ဤ
ခြောက်ရက်တွင်လည်း ချွေးရစေဟု ရှေးဆရာတို့ မှာဆိုထားမှု
ရှိလေသည်။ ဤသို့ ရှေးထုံးစဉ်ကျ ကုသတတ်ပါက ၎င်းသမုဋ္ဌာန်
အနာ ၅-ရက်၊ အနာကြေ ၆-ရက်တွင် အနာဆုတ်ယုတ်ကာ ၁၂-ရက်
မှာ အနာသက်ကုန်မည်၊ ၁၃-ရက်တွင် ရေးချိုးနိုင်သည်။

အကယ်၍ ဝါယောမှားခဲ့လျှင် ကြို့တက်ခြင်း၊ ဟစ်အော်ခြင်း၊
ခြေလက် လှုပ်ရှားခြင်း ဖြစ်အောင် အနာကြီးကျယ် သေဆုံးတတ်
သည်။ ဤသို့ “အတိတ်” နှင့် “ကံ” မှားသော် ကြံဒေါသဝမ်းလားတတ်
သည်။ လက်ရမ်း ခြေသယ် မျက်စိလှန်၍ကြည့်မည်။ နောက် အတိ-
သာရဝမ်းလားတတ်သည်။ ၉-ရက်အတွင်းမှားလျှင် ၁၀-ရက်အတွင်း
သေတတ်သည်။

အခန်း ၂၉

ကျမ်းဆရာ၏ ပတ္တနာ

(၄၂) ဤကျမ်းပြုရာ ကုသလကြောင့်၊ ဗမာ့သူ့၊ ယဉ်ကျေးမှု တည့်၊ ဆေးကုသတော၊ အကျဉ်းပြောက၊ ဗိန္ဒောနှင့်ဓာတ်၊ နက္ခဗေဒ၊ ပယောဂဟု၊ နယလေးပါး၊ ရှိခဲအားတွင်၊ တိုင်းခြားနယ၊ ထည့်သွင်းပြက၊ နယငါးခင်း၊ မြစ်ငါးစင်းနှင့်၊ မယွင်းတူတုံ၊ နည်းတဖုံတွင်၊ နည်းစုံတရာ၊ ဖြစ်လေပါ၍၊ ငါးရာမြစ်သေး၊ ပေါင်းစုဝေးသို့၊ နှိုင်းသွေးတူစွာ၊ ရှိလေပါလည်း၊ ဤလင်္ကာပုဒ်၊ ကျယ်သမုဒ်နယ်၊ ဗုဒ္ဓနည်းကျ၊ တို့ဖော်ပြသည့်၊ ဖဿပစ္စယာ၊ ကျမ်းဋီကာတွင်၊ စိကာစုပေါင်း၊ မူတကြောင်းဖြင့်၊ ကောင်းထက် ကောင်းစေ၊ နှိုင်းညီဖွေ၍၊ ဟောင်းနေစွန့်ပစ်၊ နေ့တိုင်းသစ်အောင်၊ စိစစ်ပြင်ဆင်၊ ချဲ့ထွင်ပြုကြ၊ တို့လုံလကြောင့်၊ ဗမာ့ဆေးနယ်၊ နက်ရှိုင်းကျယ်ကာ၊ ပျံ့လွယ်ပါစေ၊ ငါတို့ပြေလည်း၊ မိုးလေဝသ၊ သွန်းညီမျှ၍၊ စာဝ၊ နာကင်း၊ ဘေးရန်ရှင်းလျက်၊ အေးခြင်းအေးစေ၊ တို့အနေကား၊ သုံးထွေသုံးခု၊ ဝတ္ထုအာရုံ၊ ဝိညာဏ်ဆုံ၍၊ စွဲကြုံဖဿ၊ ပစ္စယကြောင့်၊ နှစ်ဝကြောင်းကျိုး၊ ဆက်တတ်ရိုးနှင့်၊ ပြတ်မျိုးတကြောင်း၊ နည်းစုံပေါင်းကို၊ သိကြောင်းကုန်စင်၊ ဉာဏ်၌ထင်လျက်၊ ဉာဏ်မြင်ဉာဏ်ကျူး၊ ဉာဏ်ပွင့်ဖူးသည့်၊ ဉာဏ်ထူးရကာ၊ သတ္တဝါကို၊ မေတ္တာကြည်ညို၊ ပြောပါလိုသော်၊ နာချိုတတ်သူ၊ ဦးမဲဖြူဟု၊ များလှူဗိုလ်ပါ၊ ဝမ်းမြောက်စွာတို့၊ သင်္ချာပွားစေ၊ ဂဏန်းခြေဖြင့်၊ ရေသော်မရာ၊ ဤပုည၏၊ ဘာဂအဖို့၊

၁၃၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အများသို့လျှင်၊ ငါတို့ယခု၊ မျှဝေပြုသည်၊ သာဓုခေါ်သံ
ချိမ်းစေသော်။

အကျဉ်းမှတ်ချက်

မြစ်ကြီးငါးသွယ်၊ မြစ်ငယ်ငါးရာတို့သည် မဟာသမုဒ္ဒရာအတွင်း
သို့ချည်းသာ စီးဝင်စုပေါင်းကြကုန်သကဲ့သို့ ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှု အနု
သုခုမပညာဟု ဆိုအပ်သော တိုင်းရင်းဆေးပညာ လေးဘာသာနှင့်
တကွ ယခုကာလ လူကြိုက်များလှသော တိုင်းခြားဆေးပညာ
၎င်းတို့ကို အခြေခံ၍ဖြစ်သော ဆေးကုနည်း အဖြာဖြာတို့သည်—

ဇိဝုဉ္ဇ ပဋိစ္စ ရသေ ၈ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝုဝိညာဏံ၊
တိဏ္ဏိ သင်္ဂတိ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ။

ဤသို့ ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာနယ ဗုဒ္ဓနည်းကျ
အတိုင်း ဖော်ပြတိထွင် စီရင်အပ်သည့် ဤဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ဗမာ့
ဆေးပညာ မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး အတွင်းတွင် တညီတည်း စုပေါင်း
နိုင်ကြပါစေ။

၎င်းပြင် အဟောင်းကို စွန့်ပစ်၍ နေ့တိုင်းသစ်လွင်အောင် အသစ်
ချဲ့ထွင် ပြင်ဆင်အပ်သော ဤဗမာ့ဆေးပညာသည် လူ့လောက
တွင်းဝယ် လျင်မြန်စွာ ပြန့်ကျယ်လွယ်ပါစေ။

ထိုမှတစ်ပါး မိုးလေဝသ သွန်းညီမျှ၍ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ စာဝ၊
နာကင်း ဘေးရန်ရှင်းကြပါစေ။

ဤသို့သော ကောင်းကျိုးချမ်းသာတို့ကို ဤကျမ်းပြုရသော
ကုသိုလ်ကြောင့် အကျွန်ုပ်ရလိုပါသည်၊ တောင့်တပါသည်ဟု ဆိုလို
ပါသည်။

အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အဖြေ

၁၃၉

အခန်း ၃၀

ကျမ်းပြီးနိဂုံး ပိုဒ်စုံ

(၄၃) ကြားစေမှတ်နာ။ ။ များပိုလ်ပါတို့၊ ကျမ်းစာပြီးဆုံး၊
ရေးကြထုံးဖြင့်၊ နိဂုံးသံချို၊ ဤတွင်ဆိုအံ့၊ ဟိုရှေးကနှစ်၊
လေးဆယ့် ရှစ်မှ၊ ဖြစ်ခဲ့ နတ်တော်၊ ပြည့်ကျော် တေရသ်၊
ရက်ပြတ်ဂဠု၊ နေအကြံတွင်၊ ပြည့်စုံသမ္မာ၊ ထက်ကြပ်
ပါသား၊ ရတနာသားဦး၊ မွေးကျေးဇူးကြောင့်၊ တဦးမိ-
မာ၊ “ဒေါဖွါးသာ” ကား၊ တခါသော်သည်၊ မျက်စိကြည်၌၊
တိမ်ရည်စွဲကပ်၊ တရပ်နောက်ဝယ်၊ လျှာကြီးတူယ်လျက်၊
လျှာငယ်တက်ပေါက်၊ ရောဂါရောက်လည်း၊ မဖောက်မဖြတ်။

၁၄၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ ဩဠာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

သားအတတ်ဖြင့်၊ ချမ်းမြတ်ချမ်းသာ၊ ရှိခဲ့ပါ၍၊ ကျန်းမာ
အေးဆေး၊ ခွေး-ခွေး တိ-အစ်၊ ကျမ်းပြီးနှစ်ဝယ်၊ လသစ်
နတ်တော်၊ ပြည့်ကျော်တေရယ်၊ ရောက်လတ်သမှု၊ ဂုရုနေ့
တိုင်၊ ခရိုင်ဖွဲ့ဆို၊ ရွှေဘိုအတွင်း၊ ရွှေရင်းမြို့နယ်၊ တောင်လက်
ဆွယ်က၊ တင့်တယ်ဝေဆာ၊ “လျော်ဖြူရွာ” တွင်၊ ဒါနာသီလ၊
သီတင်းမျှလျက်၊ သမထဝိပဿ၊ ကောင်းမြတ်အကျင့်၊
ဆည်းပူးခွင့်ကြောင့်၊ မိခင်စကား၊ နှုတ်ချိုပျားမှ၊ “သား
ကောင်းတယောက်၊ ကျောက်ကောင်းတစေ့” ဆိုစေလေ
ကား၊ မေမေသားပင်၊ “မောင်အောင်ဒင်” တည့်၊ မြက်ချင်
စကား၊ တို့အကြားကြောင့်၊ အများလူတို့၊ ငါ့မိသို့လျှင်၊
ချမ်းမြို့ချမ်းသာ၊ ဖြစ်စေငှါဟု၊ စေတနာရွှေသွား၊ တို့စိတ်
ပွား၍၊ ကြီးစားကြီးပမ်း၊ မဖိတ်ထမ်းသည်၊ ဤကျမ်းပြီး
အောင်မြင်ပေသော်။

(၄၄) ခြားတွေ့မှတ်ပါ။ တကြောင်းဖြာသော်၊ ရွာ“လျော်ဖြူ”စိုး၊
တို့အဘိုးတည့်၊ တို့မျိုးထိပ်တင်၊ တို့မိခင်ဘ၊ “ဦးစံမြ”
ကား၊ မြေးလှသက်ဖျား၊ ချစ်ကြည်ငြားလည်း၊ ရည်သွား
ဆင်ခြင်၊ တို့အသွင်ကြောင့်၊ တို့လျှင်တို့အား၊ ခြောက်နှစ်
သားမျှ၊ အပါးမဝ၊ ငယ်သေးစွက၊ ကာလအတတ်၊ လော
ကဓာတ်ကို၊ တတ်စေစိမ့်ငှါ၊ ငါတို့ရွာမှ၊ မိုင်တာခြောက်ပြန်၊
“မရကန်”ဟု၊ ကိုးတန်မုဠော၊ ရှင်စောတဆူ၊ ကိန်းတော်
မူကြောင့်၊ မြန်ငူထင်ရှား၊ ရွာကြီးအားနှင့်၊ “အုန်းခါး”
တနဲ့၊ “ကုန်းတဲအင်ပင်”၊ ခေါ်တွင်“တိုင်နတ်”၊ ရွာငါး
ရပ်ဖြင့်၊ သတ်မှတ်အလယ်။ မြေတင့်တယ်ဝယ်၊ ပျော်ဘွယ်
စည်ပင်၊ “အင်ကြင်းပင်”ဟု၊ ထေရ်ရှင်မြတ်ထံ၊ ဆုံးမခံဘို့

အပ်နှံခဲ့ပါ။ တို့ဆရာကား၊ ထိုခါပုံဆို၊ တက္ကသိုလ်မို့၊ ကိုယ်
လို့ လိုရာ၊ သင်နိုင်စွာလည်း၊ သင်္ချာအတတ်၊ လောကဓာတ်
ကို၊ ရည်မှတ်စိတ်ကိုး၊ တို့အဘိုးကြောင့်၊ ကြီးကြီးစားစား၊
တို့သင်ငြားခဲ့၊ တတ်အားသမျှ၊ တတ်မြောက်ကသော်၊
ဆရာကျေးဇူး၊ ဂုဏ်အထူးကို၊ ထိမ်မြူးအံ့ငှါ၊ မဝံ့ပါ၍၊ ထို
မှာရပ်ဋ္ဌာန်၊ ကျေးဇူးပြန်ခဲ့၊ တတန်နောက်မှာ၊ ဝါသနာ
ဖြင့်၊ “ဩဋ္ဌာရိက၊ သုခုမ”ဟု၊ ဗမာ့ပညာ၊ ဆေးကျမ်းစာ
ကို၊ သင်္ချာဉာဏ်မျှ၊ သဲလွန်စဖြင့်၊ အစကုန်ဆွဲ၊ ဉာဏ်နက်
နဲသော်၊ ကြံခဲနိုင်မျှ၊ ကြံနိုင်ကလည်း၊ ငါ့ဘ-ငါ့ဘိုး၊ ကျမ်း
တန်ခိုး၏၊ အကျိုးဂုဏ်ဝါ၊ မသိရှာခဲ့၊ ငါ့မှာကြေကွဲ၊ သည်
အစွဲကြောင့်၊ ချစ်သဘပီ၊ “ဦးဘိုးချီ”နှင့်၊ ချစ်ဆီ“ဘိုးမြ”၊
ဦးညွတ်ခရ၍၊ စိတ်မှ ရည်ရော်၊ ရှိပူဇော်ဘို့၊ ကော်ရော်
ဤကျမ်း၊ ဉာဏ်စုံလွှမ်းသည်၊ ဆီလျှမ်းမီးရောင် ထင်
စေသော်။

(၄၅) ပွားစေဘတ်နာ၊ တတ်သင့်ရာကို၊ ခေတ်ခါမမို့၊ လင်္ကာစီဟု၊
ပြစ်ညီပြစ်ဖွဲ့၊ ဆိုကဲ့ရွဲလည်း၊ ဆိုတဲ့ပစေ၊ တို့စိတ်နေကား၊
ပဝေရှေးခါ၊ မြတ်ဆရာတို့၊ ကဗျာစီကိုး၊ ရေးကြထုံးကို၊
နှလုံးကြည်ညို၊ ပီတိယိုလျက်၊ စိုဆီထိဂွမ်း၊ အိအိလျှမ်းသို့၊
အားရမ်းနှစ်သက်၊ လွန်စုံမက်ကြောင့်၊ ရှေးထက်ဆရာ၊
အလင်္ကာမျိုး၊ ဂုဏ်မဖြိုးပဲ၊ ကိုးယိုးကားယား၊ စပ်ခြောက်
ပါးနှင့်၊ သတ်ကားခြောက်တန်၊ နည်းမှန်မကျ၊ ပဒ-ဒေါသ၊
ဝါကျ ဝါကျတ်၊ ပြစ်ဂုဏ်ထပ်လည်း၊ တတ်စေနည်းမှီ၊ ပါရ
မိမျိုး၊ သီဘို့ကိုး၏၊ ပြောရိုးတပီ၊ “ပါရမီကို၊ မသိလေနှင့်”၊
ဆိုဒဏ်သင့်၍၊ တဖြင့်တပါး၊ ကျိုးမပွားသည့်၊ အများနည်း

၁၄၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

တူ နည်းကောင်းမူလျက်၊ နည်းယူစံထား၊ နည်းခံငြားက၊
တို့အားကျေးဇူး၊ ဘယ်သို့ထူးလိမ့်၊ နည်းထူးနည်းခြား၊
သမားအတတ်၊ တို့ကျမ်းမြတ်လည်း၊ ပေါ်လတ်မထင်၊
အောက်ခွင်ပါဒ၊ ခြေသည်က၊ ထ၍မတက်၊ ရှေးနွယ်ဆက်
ကို၊ ပျက်စေမစောင့်၊ ဘေးဒဏ်မှောင်လိမ့်၊ သန်းခေါင်
ညဉ့်လယ်၊ ဆီမီးသွယ်ဖြင့်၊ လင်းငယ်အာရုံ၊ စောင့်သည့်
ပုံသို့၊ ငါတုံသည်လည်း၊ စိတ်ဝယ်တည်း၍၊ ထင်ရည်းသမှု၊
ဤကျမ်းပြုခဲ့၊ လူမှုခွင်ကျယ်၊ နားမလယ်ပဲ၊ ရှာဘွယ်စီး
ပွား၊ မရှာငြားလည်း၊ တို့များခင်မယ်၊ “မရင်နွယ်”က၊
ဘယ်ဝယ်ဘယ်သို့၊ ပြစ်မဖို့ကြောင့်၊ လူတို့ချမ်းသာ၊ ငါတို့
ရှာ၍၊ ရပါစီးပွား၊ ထက်ဝက်အားကို၊ ပိုင်းခြားယူစေ၊ မျှပေး
ဝေ၏၊ စိတ်နေမနွမ်း၊ ဉာဏ်ရည်ရွမ်း၍၊ ဤကျမ်းသည်တွင်၊
ပြီးအောင်မြင်က၊ တို့လျှင်ဝမ်းမြောက်၊ လက်ပမ်းပေါက်
သော်၊ မျှီရောက် “ကုန်းတဲ”၊ တို့နေမြဲမှ၊ မစဲသံကြီး၊
ဆက်ဆက်ဖီး၍၊ ရိုက်ချီးတုန်တုန်၊ မြေဝသုန်နှင့်၊ ရေယ
မုန်ခပ်၊ လေလှိုင်းစပ်လျက်၊ ထက်ရပ်ကောင်းကင်၊ ကျော်
သံလွင်လိမ့်၊ ကျမ်းတွင်ကျမ်းမျိုး၊ ကျမ်းတန်ခိုးကား၊ တို့
မျိုးတို့သွေး၊ ဘယာအေး၍၊ နာဘေးကင်းအောင်၊ ကျေး
ဇူးဆောင်ချိမ့်၊ လူ့ဘောင်သမား၊ ဉာဏ်ရည်သွားတို့၊
စကားစဉ်တန်း၊ နိဒါန်းကစ၊ နိဂုံးကျအောင်၊ ခန်းမ
သုံးဆယ်၊ ကဏ္ဍသွယ်လျက်၊ လေးဆယ်နှင့်ငါး၊ ပိုဒ်ရေ
သွားသည်၊ လူများဝန်ထမ်း၊ တို့၏ကျမ်းဖြင့်၊ မှီငြမ်း
ထီးဆောင် တင်စေသော်။

ဩဇာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း
အခြေခံလင်္ကာနှင့် အကျဉ်းမှတ်ချက်၌ ပါဝင်သော

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
သရ		သရ	
အကုစိတ် စေ ဥဏှေ ဖဿ	၅၅	အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓထိက္ခေမူ	၄၆
အကင်းငါးပါး၊ အခိုက်		အတိတ်နှင့်ကံ နှစ်တန်သော	
ငါးပါး	၁၁၉	ဓာတ်ကို အထူးစောင့်	
အကြည်၊ အာရုံ၊ ဝိညာဉ်	၁၃	လေ	၁၁၃၊ ၁၂၂၊ ၁၂၅၊ ၁၂၈၊ ၁၃၃၊ ၁၃၆၊
အခြေခံဓာတ်လေးဝ	၇၂၉	အတိသာရဝမ်း	၁၁၅
အခြေခံဓာတ်ငါးဝ	၂၅	(စာတည်း မှတ်ချက်လည်း	
အငုပ်ပေါ်၍ ချမ်းသာ		ကြည့်။)	
စေရန် သုံးဆင့်ခတ်	၈၇	အတွင်းခြောက်လောက	၁၃
အက်ဆစ်ကို ပါဝင်ကဟု မှည့်		အထက်ကားဆေး၊ အောက်	
ခေါ်သည်	၆၅	ကားဘေး	၁၀၀
အဇ္ဈတ္တဓာတ် သက်ရှိ		အထက်ကောင်းကင်	၂၈၊ ၃၂
မှတ်လော့	၇	အခြေနက္ခတ်	၁၁၇
အဇ္ဈတ်အခံ	၈၄	အနာနှင့်ဆေး	၂၁၊ ၂၃

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

၁၄၄ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	သရ		သရ
အနာမသိ ဆေးမရှိ	၅၅	အာကာသသမုဋ္ဌာန်	၈၁၊ ၁၂၀
အနာရကြောင်းနိဒါန်း		အာပေါ	၄၅၊ ၈၃၊ ၈၇
သမုဋ္ဌာန်	၃	အာပေါလွန်က ပထဝီယုတ်	၃၅
အနာရောဂါ ချုပ်ငြိမ်း		အာပေါသမုဋ္ဌာန်	၇၈၊ ၁၂၅
ကြောင်း ကုထုံး	၃	အာဗန္ဓနပျက်	၇၈၊ ၁၂၇
အပါ၊ ဇ-လောက	၁၃	အာသီသ	၅
အပူနာ၊ အအေးနာ	၁၁၇	အာဟာရ	၄၃၊ ၄၅၊ ၅၇၊ ၅၉၊ ၆၁၊ ၇၇
အဖို့ ကလာပ	၃၀	အာဟာရနာ	၇၃
အဘိဓမ္မာတောင်သာ		အာဟာရသမုဋ္ဌာန်	၇၆၊ ၁၂၀
ဆေးပညာ	၁၁၇	အာဟာရ၊ သည်းခြေ၊	
အမ ကလာပ	၃၀	ပါစက	၆၁
အရှိမချ	၁၅၊ ၁၇	ဤအဆင့်ကစ၍ ပါစကကို	
အဝိနိဗ္ဗာန် အဋ္ဌကလာပ	၁၈	ဥသွာဟုခေါ်ဆိုသည်	၆၁
အထဝဏီနက္ခတ်	၁၁၇	ဥတုကို မဖိဆန်နှင့် (ဟူသော	
အထဝဏီနက္ခတ် နေစီး		စကား၌ စဉ်းစား	
ဓာတ် ပုံစံ	၁၁၃	ဖွယ်)	၆၃
အဟုတ်ရှိကြ ထိုလေးဝ	၁၄	ဥပါဒါမျိုး	၁၅၊ ၁၈
အာကာသဓာတ်	၆၂၊ ၄၅၊ ၈၄၊ ၈၇	အူသိမ်မှစ၍ ပါစကကို	
အာကာသဓာတ် ဆုံး		ဥသွာဆိုသည်	၆၅
အဖြတ်	၁၆၊ ၁၆၊ ၂၅၊ ၂၇၊ ၃၂။		

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

၁၄၅

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
သရ

သြဋ္ဌာရိက ၄၁
 သြဋ္ဌာရိကအနာ(၄)ပါး
 ယေဘုယျလက္ခဏာ ၉၄
 သြဋ္ဌာရိကနာ ၂၁-၂
 သြဋ္ဌာရိကလက္ခဏာ
 ယေဘုယျစစ်တမ်း ၉၇
 သြဋ္ဌာရိကသမုဋ္ဌာန်(၄)ပါး ၇၂
 သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ၂
 သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဆေးပညာ ၆
 သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ပဋိပက္ခ
 နှစ်ဒုက္ခ ၂၀-၂၁
 အောက်ကောင်းကင် ၂၀၊၃၂
 အောက်ဆီဂျင်
 နိုက်ထရိုဂျင် ၂၀၊၃၁
 အောင်စည်မှတ်ထွေ
 ချွေးငုပ်လေ၏ ၈၉
 အိုးကျန်ထမင်း သိုးပုပ်ခြင်း
 ဥပမာ ၇၆

[က-ဝဂ်]

ကမ္ဘာကြွလည်း မသေ မ-
ပျောက်ထိုလေးယောက် ၁၇

၁၀-ပ-မ-ဗ-သ-၈

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[က-ဝဂ်]

ကမ္မဇတေဇော ၆၁
 ကမ္မဇပါစကတေဇော ၅၉
 ကလာပ အာကာသ ၁၉၊၃၀
 ကလာပ အာကာသ
 တဏှာကြူ ၁၉
 ကာယဝိညာဉ်
 (မီးတောက်) ၉
 ကာယသည် အဇ္ဈတ္တ ၁၀
 ကာလဝိမုတ် ၁၄
 ကာလာမသုတ္တန် ၅၃
 ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ ၂၆
 ကျောက်ယော်ကာယ ၉
 ကျိုးကြောင်းဆက်
 ဓာတ်ကျမ်း ၇
 ကြတ္တိကာနက္ခတ် ၁၁၆၊၁၁၇
 ကြမ်း (မာ) ဖွဲ့လှုပ်ပူ ၁၈၊၂၇
 ကြုံလေသူအား
 ဝမ်းသက်များ ၈၉
 ကြမ်းထဖွဲ့ယိုလှုပ်ပိုပူပါး ၁၅
 ကွက်လပ် ၃၀၊၃၂
 ကွက်လပ်အားမဲ့မှု ၈၁

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

၁၄၆ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[က-ဝဂ်]

ခန်းမသုံးဆယ်
ကဏ္ဍသွယ်လျက် ၁၄၂
ခုနစ်ဖြာ ဓာတ်ပြား
သဘောသွား ၃၉
ချွေးထုတ်ဆေးပုလင်း ၁၁၁
ချွေးမအောင်းသင့်သူများ
သုခုမလာဓာတ်
ကျမ်းလင်္ကာ ၁၀၉
ဂဗ္ဗသဘာဝမိဿကဓာတ် ၃၄
ဂြိုဟ်စာကျွေး ၁၁၇
ငန်းရေခမိုး ၁၀၉၊ ၁၁၀၊ ၁၁၂
ငုပ်ဓာတ် ၈၇၊ ၉၉

[စ-ဝဂ်]

စတုက္ကဟု ဓာတ်မလေးတန် ၇
စာအာဟာကား ဝိညာဉ်
ကင်းပ ဗဟိဒ္ဓဓာတ် ၇
စိန္တကျော်သူ ၁၀၆
စောဖျားနို့ကျော်၊ ကျင်
မပျော် ၈၉

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[စ-ဝဂ်]

ဆန်ကများ ရေနှေးငွေက
အားနည်းသဖြင့် ဆန်
မနပ်ပုံ ဥပမာ ၈၀
ဆရာဖျင်း ပုလင်းရှုတ် ၁၀၁
ဆွသောကရား နှုတ်
သီးဖျားက ဥပမာ ၇၅
ဆေးပညာငါးရပ် ၆
ဆင်နှင့်ဆိတ် ၅၀၊ ၅၂-၃
ဆောင် ပျက် ခိုက်
ငုပ် လွန်ဆုံးချုပ် ၁၀၅
ဇိဉ္ဇါရောဂါအတွက်
ကုထုံးဆေးချက် ၄

[တ-ဝဂ်]

တချက်ခုတ် သုံးချက်နာ
၇၄၊ ၇၅၊ ၇၆၊ ၇၇
တချက်ခုတ်၊ သုံးချက်
ပြတ် ၁၁၀
တိကိစ္ဆကဗုဒ္ဓ ၁
တိဏ္ဍိ သင်္ဂတိ ဖဿော ၁၊ ၁၃
တေဇော(၄)ပါး ၅၆
တေဇောသမုဋ္ဌာန် ၇၄၊ ၁၃၄

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

၁၄၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[တ-ဝဂ်]		[တ-ဝဂ်]	
တို့ဆေးပညာဒေသနာနယ		ဒွါဒသိမ်ကျမ်း	
အဓိက	၁၁၃	(ဖော်ပြချက်)	၁၁၇
တိုင်းရင်းဆေးပညာ		ဓာတ်အသီးသီးတို့၏ ပင်	
လေးဘာသာ	၆	ကိုယ်သဘာဝ ၄-မျိုး	၄၄
တြိဒေါသ (လော		ဓာတ်ငါးပါး သို့မဟုတ်	
သည်းခြေသလိပ်)	၁၁၅	ခုနစ်ပါး၏ လက္ခဏာ၊	
တံတေးဆရာကြီး		ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒ-	
ဦးဖိုးမင်း	၁၁၇	ဋ္ဌာန်	၄၄၊ ၄၅
ထို ဂ-ပါးလည်း ခွဲထား		ဓာတ်ခုနစ်ပါး	၃၉၊ ၄၁
မအပ်		ဓာတ်စီရင်မှု ကိစ္စနှစ်မျိုး	၁၇
(အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်)	၁၅	ဓာတ်တို့၏ သင်္ကေတ	၈၃
ဒဟကိစ္စဆောင်		ဓာတ်မီးချစ်နှင့် ပုံပြဖွယ်	၁၁
ပါစကပျက် ၇၉၊ ၁၃၀၊ ၁၃၃		နှံ့ကြွယ်လှသူ၊ မီးအုံးပူ	၈၉
ဒဟ ဇီရဏကိစ္စဆောင်		နက္ခတ္တဗေဒနယ	၁၁၇
ပါစကပျက်	၉၄	နတ်ရေစင်	၉၅
ဒုက္ခဝိပါကအကျိုးထင်		နိုက်ထရိုဂျင်	၂၈၊ ၃၁
နှစ်ပါး	၂၂၊ ၃၅	နှစ်ဖို့ကိစ္စ (ကိုယ်ပိုင်ကိစ္စ၊	
ဒုက္ခသမ္ဘာ	၄၈	ဘုံဆိုင်ကိစ္စ)	၁၅
ဒေသနာနယ	၁၁၇	နှုတ်လေစွဲ၍ မီးပူခဲ မဲသည့်	
		ဥပမာ	၇၄

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့မှ လှူဒါန်းပါသည်။

၁၄၈ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ-ဝဂ်]		[ပ-ဝဂ်]	
ပဋိပက္ခဏပျက်	၇၉	ပဝတ္ထိဖဿ ၆-စုံ	၁၃
ပဋိဘုတ်ဟု သမုတ်မိနွေ		ပါစက ဥသွာ	၆၁
(သွေး၊ သည်းခြေ၊ လေ၊		ပါစကကိစ္စ ဌာနနှင့်	
သလိပ်၊ အပုပ်) ၁၁၄၊ ၁၁၈		ဥသွာကိစ္စဌာန	၆၂
ပဋိပက္ခသြဋ္ဌာရိက		ပါစကတေဇော	၅၉၊ ၆၀
အနာမျိုး ၄-ပါး	၄၉	ပါစကပျက် အစာကျက်	
ပဋိပက္ခသုခုမအနာ		လွန်၍ မကျေ	
မျိုး ၃-ပါး	၄၉	လက္ခဏာ ၁၂၇၊ ၁၃၀၊ ၁၃၃	
ပဋိသန္ဓေကာလ	၈	ပါစကပျက် နှစ်မျိုး	၉၄
ပဋိသန္ဓေကာလတွင် ကာယ		ပါစကပျက် သန္တပုန်ဆောင်	
၏ အာရုံဘာဝဖြစ်သည်	၉	၇၄၊ ၇၅၊ ၇၆၊ ၇၇၊ ၁၃၅	
ပထဝီတည်ရာကောင်း		ပါစကလွန်၊ ဒဟညွန်၏	၉၂
ရှိသလောက် မီးဓာတ်		ပါးစောင် ချဉ်ရည်အိတ်	
အားရှိသည်	၈၁	သုံးမျိုး	၅၉၊ ၆၄
ပထဝီဓာတ် အားယုတ်		ဖဿ ၆-စုံ	၁၃
သောအနာ	၁၁၇	ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ	၂၊ ၆၊ ၇၀
ပထဝီဓာတ်၏ သဘော		ဖဿ(သမ္မဿ)နှစ်မျိုး	၄၆
(လက္ခဏာ) ၆-ပါး	၃၇	ဖဿသုံးချက် ဝေဒနာ	
ပထဝီနက္ခတ်	၁၁၆၊ ၁၁၇	၉၆-ပါး (၉၆-ပါးသော	
ပထဝီသမုဋ္ဌာန်	၇၄၊ ၈၆၊ ၈၈	ဆ နဝုတိရောဂတွက်ပုံ) ၁၄	
၉၀၊ ၁၀၀၊ ၁၀၈၊ ၁၁၃			
ပဝတ္ထိကာလ	၈		

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ-ဝဂ်]		[ပ-ဝဂ်]	
ဖန်ခွက်တုတ်ချောင်းစိုက်		မမ္မေခင် ခုနစ်ရက်ကပင်	
ဥပမာ	၈၀	မီးထွက်ပြီးသား	၉၆
ဗဟိဒ္ဓအတိုက်	၈၄	မာ၊ ဖွဲ၊ လှုပ်၊ ပူ	၂၇
ဗဟိဒ္ဓဓာတ်	၇	မိဿရာသီ	၁၁၆
ဗိန္ဒောဘေသဇ္ဇနယ	၁၀၆	မိဿကဒုက္ခ ဩဋ္ဌာရိက	
ဗုဒ္ဓ၏အဘိဓမ္မာ	၆	အနာ	၂၄
ဗုဒ္ဓနည်းကျ	၆	မိဿကဒုက္ခ သုခုမအနာ	၂၄
ဗျာဓိ	၃	မီးဇာဝတ္ထု	၉
ဘရဏိနက္ခတ်	၁၁၆	မီးနေသယ်မှာ သုခုမအနာ	၉၆
ဘာဝနှင့်ဝတ္ထုသည် ဗဟိဒ္ဓ	၁၀	မူလနှင့် ဘူတ	
ဘာဝ ဝတ္ထုနှစ်ခုအပါ ဗဟိဒ္ဓ	၉	တေဇော ၂-ပါး	၅၆
ဘာဝသံဘိး	၉	များထကြိုလူး၊ လေချုပ်	
ဘူတအာကာသ	၁၉၊ ၃၀	ကြိုး	၈၉
ဘူတအာကာသ တဏှာ		မြေဂရုတွင် လဟုထင်လည်း၊	
မကြ	၁၉	မမြင်ဆင်းရဲ	၃၆
ဘူးသွင်း	၁၁၁	မှားလုံး (ဆုံး)	၁၀၁
ဘေးဆိုးဒုက္ခကြီး လေးပါး	၃	[အ-ဝဂ်]	
ဘုတ်တခုအတွင်း၌ ဂရုနှင့်		ယုတ်ရာ အနာဟုယူ	၅၀
လဟု	၃၇	ယုတ်သုံးဆင့်	၈၆
ဘုံကိစ္စ	၂၆၊ ၂၇	ရေငွေဓာတ်	၃၃
		ရေမန်းသံ	၉၇

၁၅၀ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[အ-၀ဂ်]

ရောဂါနှင့် ခံစားမှု ဝေဒနာ
ကဲ့ဘို့လိုသည် ၃
ရောဂါသမုဋ္ဌာန် ခုနစ်တန် ၇၂
ရိုးရာမလိုက် အမှန်ကြိုက်အံ့ ၈
ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရား
(၄)ပါး ၁၂
ရုပ်ဖြစ်ကြောင်း
(သမုဋ္ဌာန်) ၄-ပါး ၅၄၊ ၅၅
ရုပ်သရီရ ခုနစ်ဝ(ရသ၊ သွေး၊
အသား၊ အဆီ၊ အရိုး၊
ချဉ်ဆီ၊ သုက်) ၅၈
ရွံ့ခြောက်တုံး ရေစိုဥပမာ ၇၃
လဟာ ကွက်လပ် ၃၀၊ ၃၁
လဟူသဘာဝ မိဿကဓာတ်
(တေဇော၊ ဝါယော) ၃၄
လေးဆယ်နှင့်ငါးပိုဒ်ရေ
သွားသည် ၁၄၂
လေးဘော်နယ၊ မက္ခန္ဓာကြ ၁၁၆
လောကသစ် = အတွင်း x
အပ ၁၃

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[အ-၀ဂ်]

လွန်ဓာတ်ဆိုသောသဘော ၄၂
လွန်သုံးဆင့် ၈၇
လွန်သော်အစ၊ ထဲပူလှ ၈၉
ဝတ္ထုနှင့် ဩဇာ ၇၁
ဝမ်းမီးဆိုခြင်းသည် ဤဌာန
ခွဲကို စွဲ၍ဆိုခြင်း
တည်း ၆၀
ဝမ်းလားခြင်း (၆)ပါး ၁၁၅
ဝါယောလွန်က တေဇော
ယုတ် ၃၅
ဝါယောသမုဋ္ဌာန် ၇၅၊ ၁၂၃
ဝိဇ္ဇာဓရ ပယောဂနယ ၁၁၈
ဝိညာဉ်မဲ့လောက ၈
ဝိညာဉ်ရှိလောက ၈
ဝေဒနာ (၃၂)ပါး ၁၄၊ ၁၀၁
ဝေဒနာရောက်ရာဌာန
(ဆောင်၊ ပျက်၊ ခိုက်) ၁၀၂
သက်ရှိသက်မဲ့ ခြားနားမှု ၉၃
သစ်ဥစံပယ်၊ ကိုယ်နှမ်းနယ် ၈၉

မြန်မာ့ဆေးပညာ စာအုပ်များ အဖွဲ့ မှ လှူဒါန်းပါသည်။

မှတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

၁၅၁

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[အ-၀ဂ်]

သည်းခြေက ချေ
ပါစကက ချက် ၆၁
သည်းခြေရည် ၆၀၊ ၆၁
သည်းခြေသည် အာပေါ
ဓာတ်ခြင်းရာ ၁၂-ပါး
တွင် ပါဝင်သည် ၄၅
သည်းခြေကင်းလွန် ဆို
သောကြောင့် သည်းခြေ
လွန်သည်မထင်နှင့် ၁၁၉
သည်းခြေ
သမုဋ္ဌာန် ၄၉၊ ၇၀၊ ၁၃၁
သတ္တဝါတွင် အနာရောက်ကြ
သဘာဝ ၁၂
သန္တပုနုနိစ္စဆောင် ပါစက
ပျက် ၇၅၊ ၇၇၊ ၁၂၄၊ ၁၃၅
သန္တပုနုနိရဏကိစ္စဆောင် ၉၄
သန္ဓေကလလ ထိုခဏ၌ ၇
သန္နိပါတ် ၁၁၅
သန္နိပါတ်၊ ရှောင်လုံး၊
(ချုပ်) ၁၀၁
ဥပကိဏ္ဍကဓာတ်ကျမ်း ၁၀၇

အက္ခရာစဉ် စာမျက်နှာ
[အ-၀ဂ်]

သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရ-
ဋ္ဌိတိကာ ၈
သဘာဂ မိဿကဓာတ် ၂၁
သဘာဝနှင့်သာမည ၃၈
သဘောမြို့မြို့ ၁၇၊ ၅၉
သမားတော် ဦးပို ၁၀၇
သီတံ ၈၇
သီတဉာဏ သဘောမကွဲ
လျှင် ရေအမြတ်ကျန် ၅၇
သုခဝိပါက အကျိုးထင်
နှစ်ပါး ၃၄
သုခုမ ၄၁
သုခုမအနာ (၃)ပါး
ယေဘုယျလက္ခဏာ ၉၄
သုခုမအနာ ၂၀
သုခုမလက္ခဏာ ယေဘုယျ
စစ်တမ်း ၉၈
သုခုမသမုဋ္ဌာန် (၃)ပါး ၇၇
သုနာပို့ ဆရာပတ်တိုက် ၅၉
သု ကိုနိုင်လို့ ဆကိုခို၊ လိုရာ
ဆေးဖော်သုံး ၁၀၁
သေဆေး ၁၀၁

၁၅၂ ဗုဒ္ဓနည်းကျ သြဋ္ဌာရိက သုခုမ ဓာတ်ကျမ်း

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ-၀၈]		[အ-၀၈]	
သေလုံး (လှူနံ)	၁၀၁	သုံးဖဿ	၁၀၁
သားဖွား မီးယပ်	၉၂	သွေးထုတ်လုပ်သူက ပါစက	
သားဖွားရေမန်း	၉၅	သွေးဖြစ်နိုင်သည့် ဝတ္ထု	
သုံးပါးကာလ	၉၉၊ ၁၀၁	ပစ္စည်းက အာဟာရ	၆၁
သုံးပျောက်၍ ငါးကွယ်		ဟိံသက	၉၅၊ ၉၇
ခုနစ်သွယ် ဘေးအကြံ		ဟိုက်ဒရိုပက်သီဆေးကု	
တွင်	၅၉	သနည်း	၉၆
သုံဆင့်ခတ်	၈၃		

ပွဲ တွေ ကု ထုံး :

ဖဿပစ္စယာ၊ ဝေဒနာကြောင့်၊ နာနာဗျာဓိ၊ ရောဂါရှိဟု၊
 သိကောင်းသိရာ၊ သိခဲစွာကြောင့်၊ ဘာနာကုထုံး၊ ဘာကုထုံးဟု၊
 ကုထုံးညွှန်ပြ၊ သနားကြလည်း၊ သားလှသနား၊ ဘ၊ ခေါင်း ပြားသို့၊
 အလားမချို၊ ဖြစ်တတ်မြို့ကြောင့်၊ ငါတို့ကုထုံး၊ ခုနစ်လုံးသာ၊
 ကျဉ်းရုံးသိစေ၊ နည်းယူပေလော၊ ထေထေ ဗျာဓိ၊ ဘယ်သို့ရှိ၍၊
 သေသည့်တိုင်ငြား၊ ခေါင်း၊ မပြားဘူး၊ တို့အစ၊ ပွဲတွေကုထုံးတည်း။